Н.С. Моргунова

МОВА ДЛЯ ВСІХ

Підручник з української мови як іноземної

ХАРКІВ
2026

УДК 811.161
М 17

Рекомендовано до видання рішенням Вченої ради Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Дозвіл № 93/26 від 30 жовтня 2026 р.)

Рецензенти:

О.М. Білик – д. пед. наук, професор, професор кафедри психології, педагогіки та філології, Харківська державна академія культури;

Р.В. Міняйло – д. філол. наук, професор, професор кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання, Харківська гуманітарно-педагогічна академія;

Н.В. Саєнко – д. пед. наук, професор, професор кафедри іноземних мов, Харківський національний автомобільно-дорожній університет;

О.Л. Шумський – д. пед. наук, професор, професор кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Автор - Н.С. Моргунова, к.психол.н., доцент

Моргунова Н.С.
Мова для всіх: підручник з української мови як іноземної (рівень А1-В1) / Н.С.Моргунова. – Харків : ХНАДУ, 2026. – 373 с.

Підручник з української мови «Мова для всіх» призначений для іноземних студентів, які починають вивчення української мови. Робота з підручником дозволяє сформувати у студентів високий рівень лінгвістичної та комунікативної компетентності, навички та вміння в різних видах мовленнєвої діяльності, допомогти студентам систематизувати та розширити мовні знання. Всі уроки мають однакову структуру, містять мовні зразки, тренувальні вправи, тексти і діалоги. Граматичний матеріал представлений в таблицях. Загальний словник підручника становить близько 2500 слів. Підручник призначений для навчання іноземців української мови від початкового («нульового») рівня до рівня В1.

УДК 811.161

© Моргунова Н.С. 2026
© ХНАДУ, 2026

УРОК 1 (один)

1. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

А а [а] а – а – а

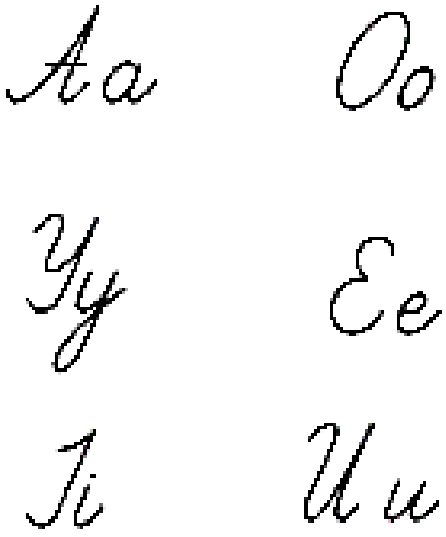
О о [о] о – о – о

У у [у] у – у – у

Е е [е] е – е – е

І і [і] і – і – і

И и [и] и – и – и

а – о – у а – е – а і – а – о – у – е – и
е – у – о і – е – і и – і – е – о – у – а
и – і – е и – і – и а – о – у – і – е – и

2. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Мм → [м] ма [ма]
→ [м’] мі [м’і]

ма – мо – му – ме – ми – мі
ам – ом – ум – ем – им – ім

_´_
ма́ма

Тт → [т] та [та]
→ [т´] ті [т´і]

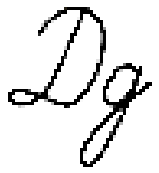

та – то – ту – те – ти – ті
ат – от – ут – ет – ит – іт

_´ _´_
там **та́то**
тут

там ≠ тут

Дд → [д] ду [ду]
→ [д´] ді [д´і]

да – до – ду – де – ди – ді
ад – од – уд – ед – ид– ід

_ ´ _
да – та до – то ду – ту **да́та**
ди – ти ді – ті де – те

Нн → [н] на [на]
→ [н´] ні [н´і]

на – но – ну – не – ни – ні _ _´
ан – он – ун – ен – ин – ін **оди́н**

Вв → [в] ви [ви]
→ [в’] ві [в’і]

_´ _ _´ _´ _
ва – во – ву – ве –ви – ві [в’ін]
ав – ов – ув – ев – ив – ів **він** **вона́** **мо́ва**
вони́
вода́

Фф → [ф] фи [фи]
→ [ф’] фі [ф’і]

_´_
фа – фо – фу – фи – фі **фо́то**
аф – оф – уф – иф – іф

Цц → [ц] ца [ца]; [ц΄] ці [ц΄і]

_ ΄

це

Це він. Це вона́.

Це він і вона́. Це вони́.

3. Слухайте, повторюйте, читайте.

ІК – 1 ↘	ІК – 3 ↗
Це ма́ма.	**Це ма́ма?**

Це ма́ма. Там ма́ма.
Це та́то. Тут та́то.
Тут ма́ма і та́то.
Це він. Це вона́.
Тут він і вона́.

Це ма́ма? Ма́ма тут?
Це та́то? Та́то тут?
Ма́ма і та́то там?
Це він? Це вона́?
Він і вона́ тут?

_ _ ↘ _ _ _ ↘
Ма́ма тут, і та́то тут.

_ _ ↗ _ _ _ ↘
Ма́ма тут, а та́то там.

і ≠ а

Він тут, і вона́ тут. Він тут, а вона́ там.
Це та́то та ма́ма. Та́то тут, а ма́ма там.

і = та

4. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Бб → [б] ба [ба]; [б’] бі [б’і]

ба – бо – бу – бе –би – бі
аб – об – уб – еб –иб – іб

бана́н
[об’ід]
обі́д

Пп → [п] па [па]; [п’] пі [п’і]

па – по – пу – пе – пи – пі **пан** **па́ні**
ап – оп – уп – еп – ип – іп [по́т ′ім]
по́тім
ма́па

Гг → [г] га [га]; [г’] гі [г’і]

га – го – гу – ге – ги – гі
аг – ог – уг – ег –иг – іг

ува́га
пого́да

Кк → [к] ка [ка]; [к’] кі [к’і]

ка – ко – ку – ке –кі – ки **так** **так ≠ ні**
ак – ок – ук – ек – ік – ик **банк**

_ ´ _	_ _ ´	_ _ ´ _
буква	[в’ікно́]	[к’імна́та]
ка́ва	**вікно́**	**кімна́та**
	[к’іно́]	**буди́нок**
	кіно́	
	кафе́	

Хх → [х] ха [ха]

→ [х’] хі [х’і]

_ ´

ха – хо – ху – хе – хи –хі **хто**

ах – ох – ух – ех – их –іх

5. Слухайте, порівнюйте, повторюйте, читайте.

ма – па – ба	ба – па – ба	ап – аб	га – ха	ва – фа
мо – по – бо	бо – по – бо	оп – об	го – хо	во – фо
му – пу – бу	би – пи – би	уп – уб	ге – хе	ве – фе
мі – пі – бі	бі – би – бі	іп – іб	ги – хи	ви – фи
			гі – хі	ві – фі

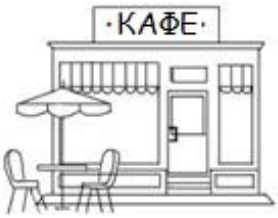
6. Слухайте, повторюйте, читайте.

_ ´	_ ´ _	_ _ ´	_ _ ´ _
він	ма́ма	вона́	ува́га
так	та́то	вони́	пого́да
ні	да́та	вода́	кімна́та
пан	па́ні	вікно́	буди́нок
це	по́тім	обі́д	
банк	фо́то	оди́н	
хто	мо́ва	бана́н	
там	ма́па	кіно́	
тут	ка́ва	кафе́	

Це буди́нок, і це буди́нок.

Це кафе́, а це банк.

7. Читайте.

Це бу́ква «А», а це бу́ква «Б». Тут бу́ква «В». А там бу́ква «Ф». Це вода́, а це ка́ва.

8. Слухайте, повторюйте, читайте.

ІК – 2 ↘
Хто це?

– Це Амі́н. – Це Га́нна.

Запам'ятайте!

Амі́н – Амі́н**е** Га́нн***а*** - Га́нн***о***
та́т***о*** – та́т***у*** ма́м***а*** – ма́м***о***
па́ні – па́ні

– Хто це? Це Амі́н? – Амі́не, це Га́нна? – Га́нно, хто це?
– Так, це Амі́н. – Так, це Га́нна. – Це Амі́н.

– Амі́не, хто це?
– Це пан Іва́н і па́ні Га́нна.

– Де Амі́н? – Амі́н тут? – Га́нна там?
– Він тут. – Так, Амі́н тут. – Ні, вона́ тут.

9. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Рр → [р] ри [ри]
→ [р ́] рі [р ́і]

ра – ро – ру – ри – ре – ри
тра – дра – бра – пра
тра – ра тро – ро тру – ру
ра – ар ро – ор ру – ур ри – ир рі – ір

_ ́ _ _ ́ _ _ ́
друг **ра́нок** **уро́к**

10. Слухайте, повторюйте, читайте.

_ ́ _ _ ́ _ ́ _ _ ́ _ _ ́ _ _ ́ _ _ _ ́ _
друг **уро́к** **гру́па** **роди́на** **по́друга** **подару́нок**
брат **ку́ртка** **доро́га**
парк **ри́ба**
фрукт

Порівняйте!

_ _ ́ _ _ ́ _ _ ́ _
[е] [е и] [е и] [е]
каф**е́** м**е**тро́ пер**е́**рва

_ _ ́ _ _ ́
[и] [и е]
од**и́**н пр**и**ві́т

11. Читайте.

Це фо́то. Тут роди́на. Це та́то та ма́ма, а це брат.
Це брат, а це друг.

Це обі́д. Тут ри́ба.
А там бана́н і ка́ва.

Запам'ятайте!

♂ **ВІН**	♀ **ВОНА**	○ **ВОНО**
Амі́н ☒	Га́нна	вікно́
друг	по́друга -а	кіно́ - о
буди́нок	кімна́та	фо́то

12. Заповніть таблицу.

♂ ВІН	♀ ВОНА	○ ВОНО
буди́нок	кімна́та	метро́
…	…	…

13. Пишіть букви.

б _ д _ н _ к

к _ в _

_ д _ н

р_но_

_ анк

д _ р _ г _

р _ д _ н _

к _ мн _ та

в _ кн _

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А а
Б банк
брат
банáн
будúнок
бýква
В вікнó
він
водá
вонá
вонó
вонú
Г грýпа
Д дáта
дорóга
друг
К кáва
кафé
кінó
кімнáта
кýртка
М мáма
мáпа
метрó
мóва
Н ні
О обíд
одúн
П пан
пáні
парк
перéрва
погóда
подарýнок
пóдруга
пóтім
привíт
Р рáнок
рúба
родúна
Т так
там
тáто
тут
У увáга
урóк
Ф фóто
фрукт
Х хто
Ц це

Фонетика:

[е]	[еи]	[еи] [е]
кафé	метрó	перéрва
[и]	[иі]	
одúн	привíт	

ІК-1 Це мама.

ІК-2 Хто це?

ІК-3 Це будинок?

ІК 1+1 Це він і вона.

ІК 3+1 Це вона, а це він.

Граматика

ВІН	ВОНА	ВОНО
будинок	кімната	вікно

УРОК 2 (два)

1. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Лл → [л] ла [ла]; [л ́] лі [л ́і]

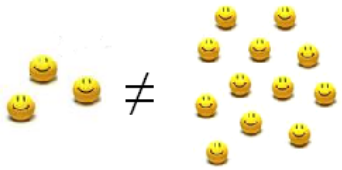

ла – ло – лі – ла
лу – ли – лі – ло

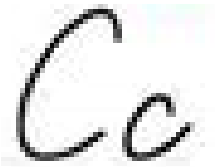
ал – ол – ул – іл – ил
бал – біл – бил – бол – був

_ ´	_ ´ _	_ _ ´	_ _ _ ´
хліб	**ла́мпа**	**лимо́н**	**молоко́**
план	**лі́кар**		**телефо́н**
клуб			

_ ´ _ **ма́ло** ≠ _ _ ´ _ **бага́то**

Сс → [с] са [са]; [с ́] сі [с ́і]

са – со – су – си – сі
ас – ос – ус – ис – іс

сна – спа – ста
ска – стра – сма

_ ´	_ ´ _	_ _ ´	_ _ ´ _	_ _ _ ´
сік	**мі́сто**	**сала́т**	**спаси́бі**	**програмі́ст**
сир	**мі́сце**	**студе́нт**	**студе́нтка**	_ _ _ _ ´
суп	**сло́во**	**сестра́**		**економі́ст**
син	**ма́сло**			_ ´ _ _ _ ´ _
рис	**па́спорт**			**домогосподá́рка**
клас	**су́мка**			
текст	**о́фіс**			
спорт	**фі́рма**			

Зз → [з] за [за]
→ [з ́] зі [з ́і]

за – зо – зу – зи – зі са – за со – зо
аз – оз – уз – из су – зу си – зи сі – зі

звук **фра́за** **за́раз** **ра́зом** **му́зика** **магази́н**

2. Заповніть таблицю.

ВІН	ВОНА	ВОНО
…	…	…

3. Читайте.

а) За́раз уро́к но́мер два. [А] – це звук. «Б» – це бу́ква. «Ма́ма» – це сло́во. «Ма́ма тут» – це фра́за.

б) Це сир і риба. Там хліб і ма́сло. Там сік, а тут ка́ва. Це сала́т, рис і суп.

в) Це клас. Тут гру́па. За́раз уро́к. Це друг і по́друга.

г) Це фо́то. Тут вони́. Це брат Амі́н, а це друг Макси́м і по́друга Га́нна.

д)

– Хто це?
– Це Макси́м.
– Хто він?
– Він програмі́ст.

– Га́нно, хто це?
– Це по́друга Мари́на.
– Вона́ економі́ст?
– Так, вона́ економі́ст

– Аміне, хто це?
– Це друг і по́друга, Макси́м і Мари́на.
– Хто вони́?
– Він програмі́ст, а вона́ економі́ст.

– Це сік?

– Так, це сік. – Ні, не сік. Це вода́.

4. Складіть діалог.

Зразок: – Це су́мка?

– Ні, не су́мка. Це ку́ртка.

– Це ма́сло?

– Це бана́н?

– Це доро́га?

– Це ма́па?

– Це молоко́?

– Це буди́нок?

– Це метро́?

– Це сік?

– Це ла́мпа?

– Це ку́ртка?

– Це су́мка?

– Це кафе́?

– Це суп?

– Це банк?

– Це лимо́н?

– Це о́фіс?

5. Слухайте, повторюйте, читайте.

ІК – 4 –↗ **А це?**

– Це молокó.
– А це?
– А це сік.

а) А це? А ти? А він? А Максúм? А вонá? А Марúна?

б) – Це сýмка?
– Так, сýмка.
– Пáспорт там?
– Так, він там.

– Гáнна тут?
– Так, Гáнна тут.
– А Максúм і Марúна?
– Максúм і Марúна там.

6. Читайте діалог.

– Привíт, Гáнно!
– Привíт, Амíне!
– Зáраз перéрва?
– Так, перéрва. А пóтім урóк.
– Це бýква?
–Так, це бýква. А це звук. Тут фрáза та текст.

– Хто це, Гáнно?
– Це Максúм.
– А хто він?
– Він студéнт.
– А це хто?
– Це Марúна. Вонá студéнтка.
– А хто там?
– Там пан Тарáс. Він декáн.
– Спасúбі, Гáнно.

Порівняйте! *Запам'ятайте!*

_ _́ _ _́ _

[д] [и^{е}]

футбо́л **дити́на**

_́ _ _ _́ _ _ _́ _ _ _́ _ _ _́ _

[ў] [ў] [ў] [в] [в]

Ха́рків **словни́к** **авто́бус** **ву́лиця** **хвили́на**

[ў]

за́втра

[ў]

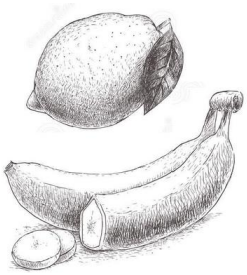
вчо́ра

7. Читайте.

Футбо́л – це спорт.

Це магази́н. Там лимо́н і бана́н.
Лимо́н – це фрукт і бана́н – це фрукт.

Тут доро́га. Це зупи́нка. Там авто́бус. Тут ми.

8. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Йй [й] ай – ой – ий – ій
ний – ній

_ ´	_ ´ _	_ _ ´	_ _ ´ _
мій	**рі́дний**	**нови́й**	**краси́вий**
твій		**стари́й**	**цика́вий**
		майда́н	

9. Читайте.

а) мій брат, твій друг, рі́дний брат, нови́й буди́нок, стари́й буди́нок, краси́вий буди́нок.

б) – Це твій буди́нок?
– Так, мій.
– Це твій нови́й клас?
– Так, це мій нови́й клас.

в) – Це твій син!

10. Назвіть усі відомі вам слова.
Зразок: Це кімна́та. Тут вікно́.

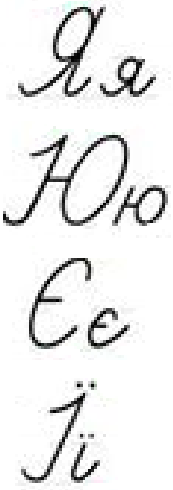
11. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Яя [йа] а – я я – є – ї – ю

Юю [йу] у – ю ю – є – ї – я

Єє [йе] е – є є – ї – ю – я

Її [йі] і – ї ї – є – ю – я

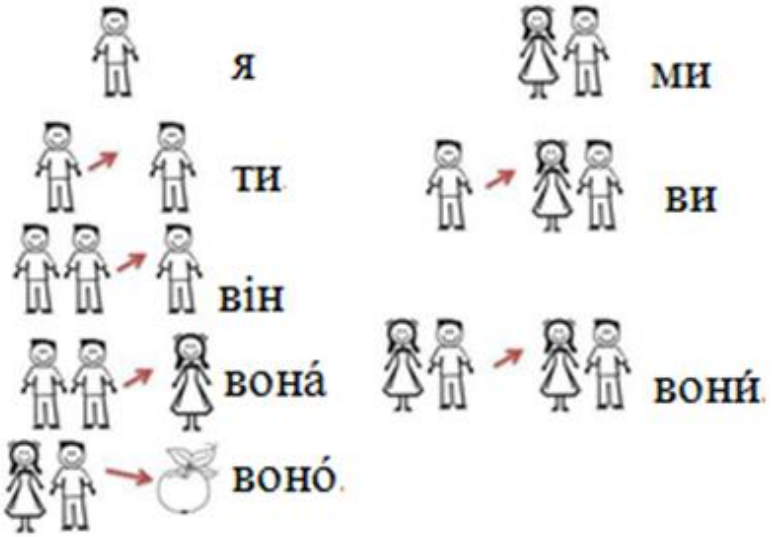
мій	**моя́**	**моє́**	**яки́й**
твій	**твоя́**	**твоє́**	**яка́**
			яке́

яйце́	**я́блуко**	**краї́на**	**екску́рсія**
		люди́на	

12. Читайте і показуйте.

Це я.
Це ти.
Це він.
Це вона́.
Це воно́.

Це ми.
Це ви.
Це вони́.

Запам'ятайте!

♂ ВІН	♀ ВОНА	○ ВОНО
МІЙ друг **ТВІЙ** будинок	**МОЯ** по́друга **ТВОЯ** кімна́та	**МОЄ** фо́то **ТВОЄ** мі́сто

13. Слухайте, повторюйте, читайте.

а) мій, моя́, моє́; твій, твоя́, твоє́;
мій брат, моя́ ма́ма, моє́ фо́то;
твій о́фіс, твоя́ фі́рма, твоє́ вікно́.

б) Це мій буди́нок. Це моя́ краї́на. Це моє́ фо́то.
Це твій буди́нок. Це твоя́ кімна́та. Це твоє́ вікно́.

в) – Хто це?
– Це мій друг Андрі́й
– А це?
– Це моя́ по́друга Мари́на.

г)

– Це твоя́ ма́ма?	– Це твоя́ ма́ма?
– Так, ма́ма.	– Так, моя́.
– А це?	– Це твій та́то?
– Це моя́ сестра́.	– Так, мій.

д)

– Андрі́ю! Це твій друг?	– Це твій друг?
– Ні, це мій брат.	– Ні, не мій.
– О́лю! Це твоя́ сестра́?	– Марі́є! Це твоя́ сестра́?
– Ні, це моя́ по́друга	– Ні, не моя́.
– Це твоє́ молоко́?	– Це твоє́ молоко́?
– Ні, це мій сік.	– Ні, не моє́.

е) – За́втра екску́рсія.

– За́втра?	– Екску́рсія?
– Так, за́втра.	– Так, екску́рсія.

Порівняйте!

Це Андрі́йй і Максим́. Це Га́нна та Я́на **і = та = й**
Максим́ і Марі́я, по́друга та друг.
Га́нна й О́ля, Я́на і Ю́ля.

14. Читайте. Перекажіть текст.

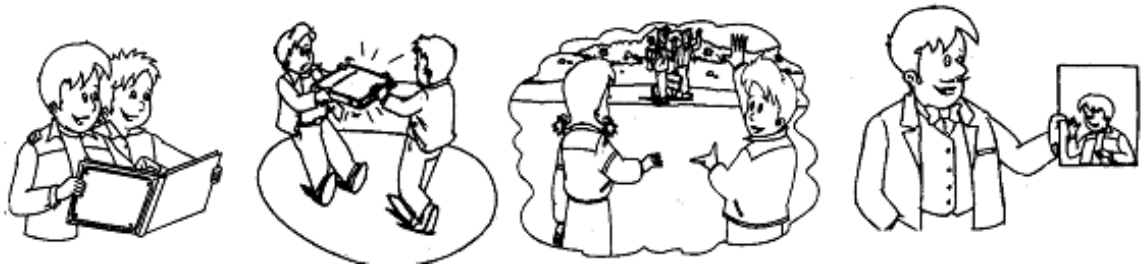
Це моє́ фо́то. Це моя́ роди́на.
Це мій та́то та моя́ ма́ма.
Це мій брат Іва́н і моя́ сестра́ Окса́на. А це я.

15. Складіть фрази.

Зразок: Це мій будинок.

16. Прокоментуйте ілюстрації. Що говорять ці люди?

Запам'ятайте!

Яки́й це буди́нок?

Це нови́й буди́нок. **Це стари́й буди́нок**

Яки́й?		***Яка́?***		***Яке́?***	
нов**и́й**	буди́нок	нов**а́**	кімна́та	нов**е́**	фо́то
стар**и́й**		стар**а́**		стар**е́**	

17. Читайте.

– Яки́й це клас? – Яка́ це гру́па? – Яке́ це мі́сто?
– Це нови́й класс. – Це нова́ група. – Це краси́ве мі́сто.

– Яки́й це звук? – Яка́ це бу́ква? – Яке́ це сло́во?
– Це краси́вий звук. –Це нова́ бу́ква. – Це нове́ сло́во.

– Яки́й це магази́н? – Яка́ це люди́на? – Яке́ це кіно́?
– Це стари́й магази́н. – Це цікава́ люди́на. –Це цікаве́ кіно́.

18. Читайте. Запитуйте.

– Яка́ твоя́ рі́дна краї́на?
– Моя́ рі́дна краї́на – Украї́на.
– Яке́ твоє́ рі́дне мі́сто?
– Моє́ рі́дне мі́сто – Ха́рків.

19. Читайте текст.

Це ма́па. Тут моя́ рі́дна країна й моє́ рі́дне мі́сто.

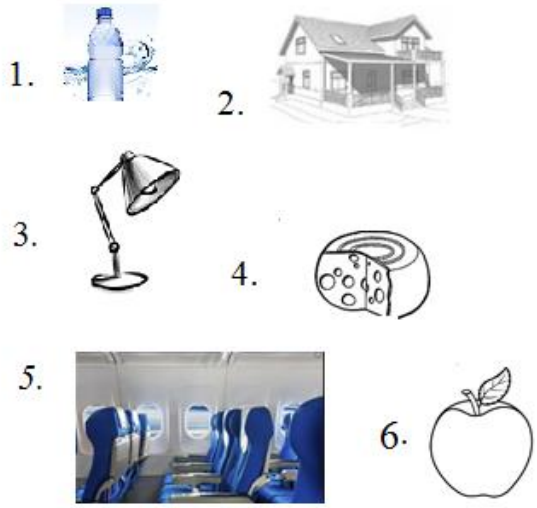
Це фо́то. Там мій нови́й буди́нок. Тут моє́ вікно́. А це моя́ кімна́та. Тут мій та́то та моя́ ма́ма. Мій та́то лікар, а моя́ ма́ма домогосподи́рка. А це мій брат Макси́м. Він програмі́ст.

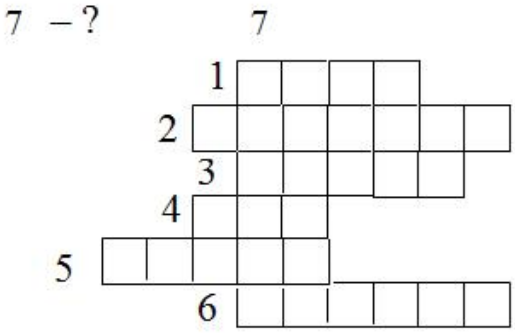
Відпочиньте!

20. Пишіть букви.

ґблуко, а_то́бус, в_да́, м́ло, т́кст, м_л_ќ, м_г_зи́н, зуп́н_ка, па́сп_рт, пр_гр_мі́ст, м́ва.

21. Розв'яжіть кросворд.

22. Хто скаже більше слів на букву «П» і «С»?

До за́втра!

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А авто́бус
Б бага́то
В ви
вýлиця
вчо́ра
Д дити́на
два
домогосподáрка
Е екскýрсія
економíст
З зáвтра
зáраз
звук
зразóк
зупи́нка
К клас
клуб
краї́на
краси́вий,-а,-е,-і
Л лáмпа
лимóн
лíкар
люди́на
М магази́н
майдáн
мáло
мáсло
мíсто
мíсце
мій (-я, -є)
молокó
мýзика
Н нови́й,-а,-е,-і
О óфіс
П пáспорт
план
програмíст
Р рáзом
рíдний,-а,-е,-і
С салáт
сестрá
слóво
словни́к
спаси́бі
спорт
стари́й, -а,-е,-і
студéнт
студéнтка
сýмка
син
сир
сік
суп
Т твій (-я, -є)
текст
телефóн
Ф фíрма
фóто
фрáза
футбóл
Х хвили́на
хліб
Ц цікáвий, -а,-е,-і
Я я́блуко
яки́й (-а, -е)
я
яйцé

Фонетика:

[д] [и^{е}] [ў] [ў] [ў]
футбóл **дити́на** **кров** **зáвтра** **вчóра**

ІК – 4 —↗
А це?

Граматика:

♂ ВІН	♀ ВОНА	○ ВОНО
МІЙ друг	**МОЯ** по́друга	**МОЄ** фóто
ТВІЙ будинок	**ТВОЯ** кімнáта	**ТВОЄ** вікнó

Прикметник: *який?* *яка?* *яке?*
нов***и́й*** нов***á*** нов***é***

Займенник: я, ти, він (вонá, вонó), ми, ви, вонú

УРОК 3 (три)

1. Слухайте, повторюйте, читайте.

Апостроф «’» – це знак.

[бйа] [пйа] [вйа] [фйа] [мйа] [рйа]
б, п, в, ф, м, р + я = б’я, п’я, в’я, ф’я, м’я, р’я

[бйу] [пйу] [вйу] [фйу] [мйу] [рйу]
б, п, в, ф, м, р + ю = б’ю, п’ю, в’ю, ф’ю, м’ю, р’ю

[бйе] [пйе] [вйе] [фйе] [мйе] [рйе]
б, п, в, ф, м, р + є = б’є, п’є, в’є, ф’є, м’є, р’є

[бйі] [пйі] [вйі] [фйі] [мйі] [рйі]
б, п, в, ф, м, р + ї = б’ї, п’ї, в’ї, ф’ї, м’ї, р’ї

ба – бя – б’я	бу – бю – б’ю	ва – вя – в’я	ву – вю – в’ю
па – пя – п’я	пу – пю – п’ю	ра – ря – р’я	ру – рю – р’ю

м’я́со	**ім’я́**	**здоро́в’я**	роди́на = сім’я́
	сім’я́	**комп’ю́тер**	

2. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Ь – м’яки́й знак

	[ал΄]	[л΄і]	[л΄а]	[л΄у]	[л΄е]
[л΄]	аль	лі	ля	лю	лє
	ал – аль	ла – ля	лу – лю	ли – лі	ле – лє

	[ац΄]	[ц΄і]	[ц΄а]	[ц΄у]
[ц΄]	аць	ці	ця	цю
	ац – аць	ца – ця	цу – цю	ци – ці	це

	[ан΄]	[н΄і]	[н΄а]	[н΄у]	[н΄е]
[н΄]	ань	ні	ня	ню	нє
	ан – ань	на – ня	ну – ню	ни – ні	не – нє

_ ´	_ ´ _	_ _ ´	_ _ ´ _	_ _ _ ´	_ _ _ ´ _
сіль	**лі́ки**	**стіле́ць**	**ліка́рня**	**оліве́ць**	**іноземець**
стіл			**пита́ння**		**іноземка**
фільм			**завдання**		**парасо́лька**
нуль		_ _ _ ´ _ _			
день		**повідо́млення**			

3. Слухайте, повторюйте, читайте.

	[ад΄]	[д΄і]	[д΄а]	[д΄у]	
[д΄]	адь	ді	дя	дю	
	ад – адь	да – дя	ду – дю	ди – ді	де

	[ат΄]	[т΄і]	[т΄а]	[т΄у]	[т΄е]
[т΄]	ать	ті	тя	тю	тє
	ат – ать	та – тя	ту – тю	ти – ті	те –тє

	[ав’]	[в’і]	[в’а]	[в’у]	
[в’]	авь	ві	вя	вю	
	ав – авь	ва – вя	ву – вю	ви – ві	ве

	[ас΄]	[с΄і]	[с΄а]	[с΄у]	
[с΄]	ась	сі	ся	сю	
	ас – ась	са – ся	су – сю	си – сі	се

_ ´	_ ´ _	_ _ ´	_ _ ´ _	_ ´ _ _
п’ять	**ба́тько**	**батьки́**	**сьогóдні**	**ві́дповідь**
ось	**де́в’ять**	**водій**	_ _ _ ´	**дя́кую**
	[с′в’ато]		**діало́г**	
	свя́то		_ _ ´ _	
	[п’іс′н′а]		**будь ласка**	
	пі́сня			

пита́ння ≠ ві́дповідь

4. *Слухайте, повторюйте, читайте.* *Пишіть.*

Чч → [ч] ча [ча] чо чу чи че

→ [ч’] ч [ч’і]

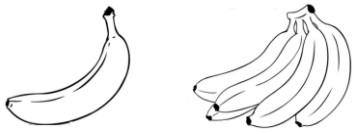
_´	_´_	_ _´	_ _´_	_ _ _´
чай	**ру́чка**	**дочка́**	**підру́чник**	**викладач**
ключ	**ча́шка**	_´_ _		**чолові́к**
чи	**ве́чір**	**дівчина**		
річ	**о́воч**			

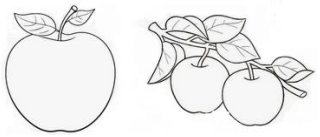
Це твій брат чи твій друг?
Це мій телефо́н чи твій?
Це юна́к чи дівчина?

До́брого ра́нку!
До́брий день!
До́брий ве́чір!

Запам’ятайте!

бана́н – бана́ни су́мка – су́мки я́блуко – я́блука

ВІН ♂ ВОНА ♀ ВОНО ☼	**ВОНИ👥**	
банк	ба́нки	☒ → **-И**
кімна́**та**	кімна́**ти**	**- а** →
вікно́	ві́кна	**- о** **-А**

Увага!
буди́нок – буди́нки ⊗
зразо́к – зразки́

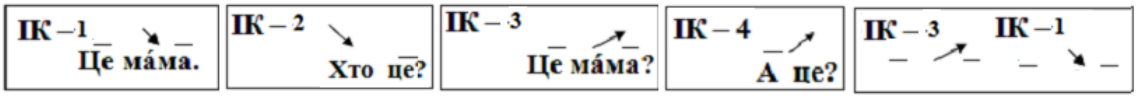
Винятки:
люди́на – лю́ди, дити́на – ді́ти
дівчина – дівча́та

5. Заповніть таблицю.

♂ ВІН – ВОНИ	♀ ВОНА – ВОНИ	○ ВОНО – ВОНИ
банк - ба́нки	бу́кв**а** – бу́кв**и**	сло́в**о** – слов**á**

Авто́бус, брат, гру́па, подару́нок, по́друга, свя́то, комп'ю́тер, ча́шка, чолові́к, фрукт, краї́на, магази́н, мі́сто, хвили́на, сестра́, студе́нт, телефо́н, лимо́н, зупи́нка, фі́рма.

6. Порівняйте! Розподілить фрази за зразком.

Ми тут. Студе́нт і студе́нтка тут? Ні, вони́ там. Це друг? Так, це друг. А це хто? Це моя́ по́друга Га́нна. Клас там. Це виклада́ч, а це студе́нт.

Запам'ятайте!

Як? **до́бре ≠ пога́но**
пра́вильно ≠ непра́вильно
зрозумі́ло ≠ незрозумі́ло

7. Читайте діалог.

– Га́нно Іва́нівно, сього́дні уро́к?

– Так, сього́дні уро́к. За́раз завда́ння № 1. Ось зразо́к. Зрозумі́ло?

– Так, зрозумі́ло.

– А за́раз завда́ння № 4. Ось пита́ння. Зрозумі́ло?

– Так, зрозумі́ло.

– Ува́га! Сього́дні уро́к, а за́втра екску́рсія.

– Екску́рсія?

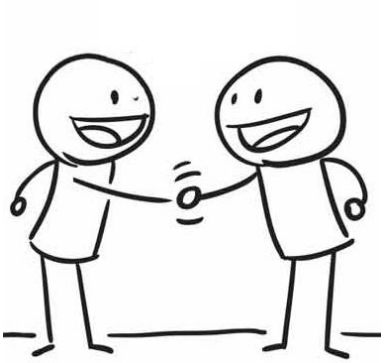
– Так, екску́рсія. Мі́сто Ха́рків, центр, майда́н, парк. По́тім музе́й. Зрозумі́ло?

– Так, Га́нно Іва́нівно. А за́раз уро́к?

– Ні, за́раз пере́рва.

8. *Слухайте, повторюйте, читайте***.**

Здра́стуйте! Приві́т!
Будь ла́ска.
Дя́кую.
Ви́бачте.
Ду́же прие́мно!
До поба́чення!

– Як спра́ви? **– Чудо́во.**
– Як ти? **– До́бре.**
– Непога́но.

9. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Ш ш → [ш] ша шо шу ши ше
аш ош уш иш еш
→ [ш’] ші

са – ша ас – аш вас– ваш
со – шо ос – ош нас – наш

_ ´ _ ´ _ _ ´ _
шість **ша́пка** **маши́на**
зо́шит
ша́фа
гро́ші

Ж ж → [ж] жа – жо – жу – же – жи
аж – ож – уж – еж – иж
→ [ж’] жі

_ ´ _ ´ _ _ ´ _ _ ´ _ _ ´ _
теж **жі́нка** **журна́л** **інжене́р** **друзи́на**
ніж **ло́жка** _ _ ´ _ _ **виде́лка**
лі́жко **гурто́житок**
кни́жка
ти́ждень

Щ щ [шч] ща – що – щу – ще – щи

дощ **прі́звище**

що

10. Читайте.

ХТО ЦЕ?

Це ба́тько та ма́ти.
Це батько́.
Це дружи́на та чолові́к.
Це син і дочка́.
Це брат і сестра́.
Це дити́на. Це ді́ти.
Це люди́на. Це лю́ди.
Це твари́ни: соба́ка та кіт.

ЩО ЦЕ?

Це буди́нок і кав’я́рня.
Це зошит і ру́чка.

Це річ. Це фле́шка.
Ось су́мка та ку́ртка. Це ре́чі.

Ось стіл. Тут мій зо́шит, мій підру́чник, мій оліве́ць і моя́ ру́чка.

Це магази́н. Тут о́вочі, а там фру́кти.

11. Скажіть, ***хто це? що це?***

12. Слухайте, повторюйте, читайте.

– Де деканáт?
– Ось там, правóруч.
– Де кімнáта? Лівóруч?
– Ні, вонá правóруч.
– А де вікнó? Лівóруч?
– Так, вонó лівóруч.

лівóруч ≠ правóруч

13. Запитуйте, відповідайте.
Зразок:

– Де машúна? – Вонá лівóруч.

14. Читайте діалог.

– Ви́бачте, будь ла́ска! Де апте́ка?
– Апте́ка?
– Так-так, апте́ка.
– Ось там!
– Спаси́бі.

– Ви́бачте, будь ла́ска! Де буди́нок но́мер три?
– Буди́нок но́мер два?
– Ні-ні, но́мер 3!
– Ось він.
– Дя́кую.

Познайо́мтесь!

– Як Вас зва́ти?
– Мене́ зву́ть Окса́на.

я – мене́		Іва́н
ти – тебе́		Га́нна
він – його́	зва́ти	Мура́д
вона́ – її́	зву́ть	Мари́на
ми – нас		Наді́я
ви – вас		Олекса́ндр
вони – їх		Амі́н і Макси́м

– Здра́стуйте! Мене́ зву́ть Олекса́ндр. Мо́жна Са́ша.

15. Познайомтесь із товаришами по групі.

Зразок: – Хто це?
– Це мій друг.
– Як його́ звуть?
– Його́ звуть Макси́м
– Хто він?
– Він програмі́ст.

16. Складіть діалоги.

Тара́с – інжене́р.

Окса́на – лікар.

Наді́я – виклада́ч.

Олекса́ндр – бізнесме́н.

Андрій – економі́ст.

Анто́н – води́й.

Запам'ятайте!

він	вона
я студе́нт	я студе́нтка
ти арти́ст	ти арти́стка
ви спортсме́н	ви спортсме́н, спортсме́нка
він госпо́дар	вона́ господа́рка, господи́ня
ви виклада́ч	ви виклада́ч, виклада́чка
він лі́кар	вона́ лі́кар, лі́карка
він інжене́р	вона́ інженер, інжене́рка

17. Скажіть, хто ці люди?

18. Читайте текст.

Це я. Мене́ зву́ть Ю́ля. Я студе́нтка.

Це мій ба́тько. Його́ зву́ть Олекса́ндр.
Він бізнесме́н.

Це моя́ ма́ти. Її́ зву́ть Ната́лія.
Вона́ домогосподи́рка.

Це мій брат. Його́ зву́ть Максим. Він лі́кар.

Це моя́ по́друга. Її́ зву́ть Га́нна. Вона́ теж студе́нтка.

19. Скажіть, як їх звýть?

Як їх зва́ти? Хто вони́?
Як її́ звуть? Хто вона́?
Як його́ звуть? Хто він?

20. Покажіть ваші фото. Скажіть, як звуть ваших родичів і друзів? Хто вони?

Зразок: Це мій брат. Його́ звуть Мура́д. Він бізнесме́н.

21. Читайте діалог. Розіграйте діалог за ролями у групі.

Хаса́н: Здра́стуйте!
Ю́ля: Здра́стуйте!
Хаса́н: Мене́ зва́ти Хаса́н. А вас?
Ю́ля: А мене́ звуть Ю́ля.
Хаса́н: Ду́же приє́мно! Ю́лю, Ви студе́нтка?
Ю́ля: Так, я студе́нтка. А ви?
Хаса́н: Я бізнесме́н. А ось мій друг Андрі́й. Він студе́нт. Познайо́мтесь.
Андрі́й: До́брий день! Мене́ зва́ти Андрі́й
Ю́ля: Здра́стуйте, Андрі́ю! Я – Ю́ля. А це моя́ по́друга. Її звуть Га́нна.
Андрі́й: Приві́т, Га́нно!

Запам'ятайте!

ВІН	ВОНА	ВОНО
друг Ø	по́друга А	мі́сто О
музе́й	пі́сня Я	мі́сце Е
олів'е́ць – (ь)	аудито́рія ІЯ	завда́ння Я
	ві́дповідь (ь)	

Увага!
Він: та́то, ба́тько собо́ка *Вона:* ма́ти, па́ні річ *Воно:* ім'я́, такс і́

22. Розподіліть слова за зразком.

він	*вона*	*воно*
будинок	кімната	вікно
. . .	. . .	. . .

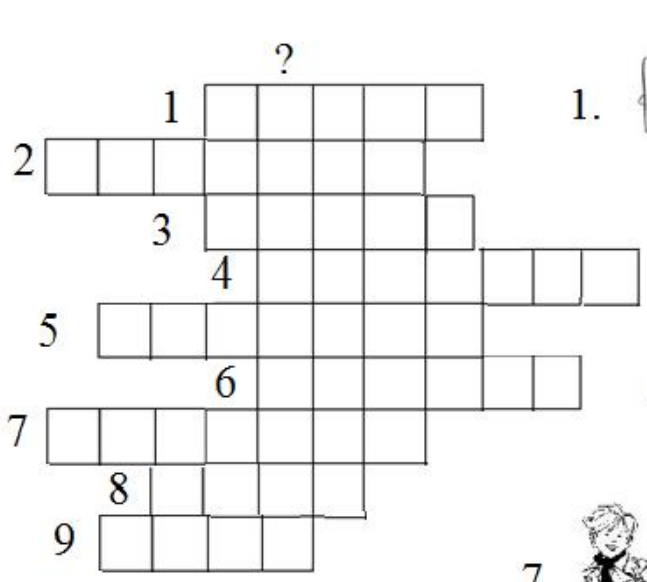
Комп'ю́тер, доро́га, ра́нок, іноземець, ім'я́, обі́д, сім'я́, сіль, м'я́со, лікарня, олів'е́ць, ву́лиця, пита́ння, завда́ння, день, повідомлення, пере́рва, ба́тько, дити́на, водій, свя́то, пі́сня, чай, підру́чник, стіле́ць, викладач, чолові́к, люди́на, такс і́, здоро́в'я, річ, о́воч, маши́на, зо́шит, ти́ждень, майда́н, хвили́на, інжене́р, дружи́на, гурто́житок, дощ, соба́ка, кіт, пр і́звище.

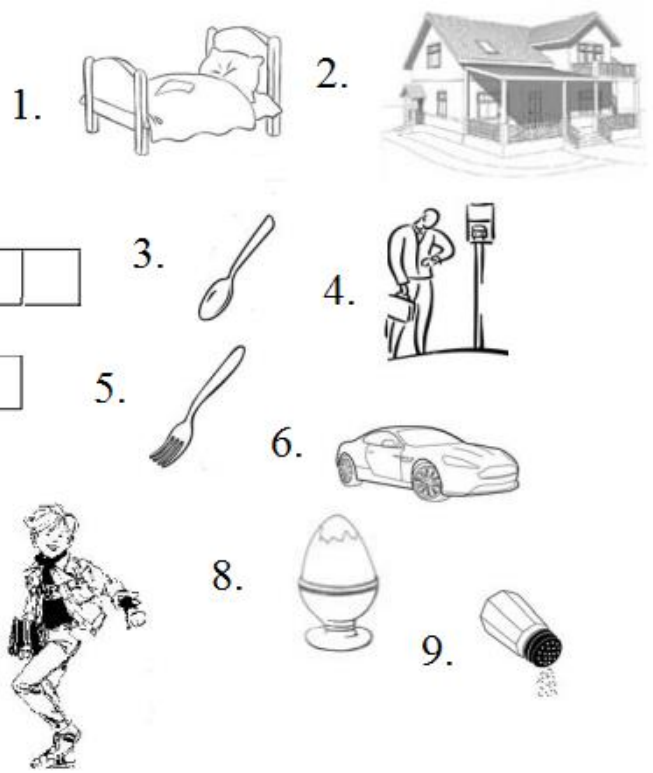
Відпочиньте!

1. Продовжте тематичні рядки.

Кімна́та: стіл, стіле́ць,… .
Проду́кти: молоко́, сир, …
Мі́сто: апте́ка, банк, …
Уро́к: студе́нт, до́шка, …

2. Розв'яжіть кросворд.

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А апте́ка
Б бізнесме́н
ба́тько
батьки́
будь ла́ска
В ве́чір
ви́бач(те)
виде́лка
викла́дач
ві́дповідь
воді́й
Г гро́ші
гурто́житок
Д де́в’ять
декана́т
день
діало́г
ді́вчина
до́бре
до́брий -а,-е,-і
до поба́чення
друзи́на
дочка́
дощ
ду́же
дя́кую
Ж жі́нка
журна́л
З завдання
здоро́в’я
здра́стуй(те)
зо́шит
зразо́к
зрозумі́ло
І ім’я́
інжене́р
іноземка
іноземець
К кав’я́рня
кіт
ключ
кни́жка
комп’ю́тер
Л лево́руч
лі́жко
лика́рня
лі́ки
ло́жка
лю́ди
М маши́на
мо́жна
музей
м’я́со
Н ніж
нуль
О о́воч
оливе́ць
ось
П парасо́лька
пере́рва
пита́ння
підру́чник
пі́сня
повідо́млення
пога́но
пра́вильно
правору́ч
прие́мно
прі́звище
п’ять
Р річ
ру́чка
С свя́то
сіль
сім’я́
соба́ка
стіл
стіле́ць
сьогодні
Т таріл́ка
теж
ти́ждень
три
Ф фільм
фле́шка
Ц центр
Ч чай
ча́шка
чи
чолові́к
чудо́во
Ш ша́пка
ша́фа
шість
що
Ю юна́к
Я як

ФОНЕТИКА

Апостроф ’ [імйа] *Ь* – м’який знак [с ́іл ́] [с′в’ато] [п’іс′н′а]
ім’я сіль свя́то пі́сня

ГРАМАТИКА *Іменник.* Однина та множина.

♂ ВІН	♀ ВОНА	○ ВОНО
друг Ø музей олівець – (ь)	подруга А пісня Я аудиторія ІЯ відповідь (ь)	місто О місце Е завдання Я

ВІН ВОНА ВОНО	ВОНИ
банк	банки ☒ → -и
кімна́та	кімна́ти -а →
вікно́	ві́кна - о → -а

Прислівник: як? добре, погано, зрозуміло, правильно

УРОК 4 (чотири)

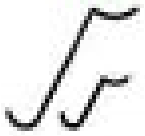
1. Слухайте, читайте, запитуйте, відповідайте.

– Добридень, друже!
– Привіт!
– Як справи?
– Спасибі, добре. А як ти?
– Дякую, все гаразд.

2. Слухайте, повторюйте, читайте. *Пишіть.*

Ґґ → [ґ] ґа [ґа]; [ґ’] ґі [ґ’і]

ґа – ґо – ґу – ґе – ґі
аґ – оґ – уґ – еґ – іґ

_´	_ _´	_ _´ _
ґрунт	[вогзал] **вокза́л**	**ґату́нок**

3. Слухайте, повторюйте, порівнюйте, читайте.

_´	_ _´	_´ _	_ _´ _	_ _ _´	_ _ _´ _
час	**конце́рт**	**две́рі**	**весе́лий**	**новина́**	**окуля́ри**
цирк	**теа́тр**	**о́ко**	**соро́чка**		
	усе́ (все)	**по́верх**	**кварти́ра**		
		о́дяг	**сторі́нка**		
		скля́нка			
		ци́фра			

_ _ _´ _ _	_ _ _ _´ _ _	_ _ _ _ _´
[н´:] **оголо́шення**	**аудито́рія**	**університе́т**

4. Слухайте, повторюйте. Читайте.

1 – оди́н (одна́, одне́)	11 – одина́дцять	дц = [ц: ʹ]
2 – два (дві)	12 – двана́дцять	
3 – три	13 – трина́дцять	
4 – чоти́ри	14 – чотирна́дцять	
5 – п’ять	15 – п’ятна́дцять	
6 – шість	16 – шістна́дцять	
7 – сім	17 – сімна́дцять	
8 – ві́сім	18 – вісімна́дцять	
9 – де́в’ять	19 – дев’ятна́дцять	
10 – де́сять	20 – два́дцять	

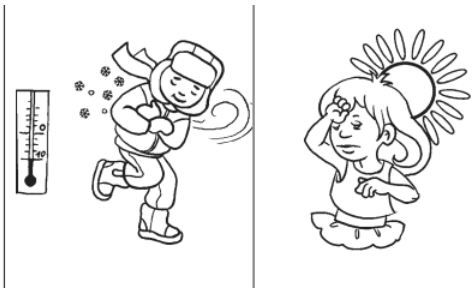
5. Слухайте, повторюйте, читайте.

дж [дж͡ж] **дз** [дз͡] [дз͡ʼ] дже – дзе джи – дзи
дзя – дзю – дзі

джем **джи́нси** **дзе́ркало**

6. Слухайте, повторюйте, порівнюйте, читайте.

Як?
хо́лодно ≠ спеко́тно
[ле́хко]
ва́жко ≠ ле́гко
шви́дко ≠ пові́льно
го́лосно ≠ ти́хо
га́рно ≈ до́бре

– Хо́лодно? – Спеко́тно? – Ва́жко?
– Ні, не хо́лодно. – Ні, не спеко́тно. – Ні, не ва́жко.

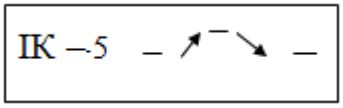
– Яки́й сього́дні день? – Яка́ сього́дні пого́да?
– Сього́дні га́рний день. – Сього́дні га́рна пого́да.

– Дощ? Сніг? – Со́нце?

– Ні, нема́. – Так, со́нце.

– Яки́й сього́дні ра́нок?
– Сього́дні холо́дний ра́нок.

– Яки́й га́рний університе́т! – Яка́ га́рна ді́вчина!
– Яки́й до́брий сусі́д! – Яка́ до́бра кни́га!
– Яке́ га́рне мі́сто!
– Яке́ до́бре свя́то!

7. Прочитайте слова. Вкажіть фонетичні особливості.

Зразок: метро́ – [ме^{и}тро]; завда́ння [заўдан′:а]

За́втра, вчо́ра, сього́дні, пере́рва, сестра́, Ха́рків, му́зика, університе́т, пі́сня, дити́на, футбо́л, сніг, словни́к, свя́то, авто́бус, де́в’ять, приві́т, вокза́л, шістна́дцять, ле́гко, мі́сто.

8. Відновіть діалоги. Зверніть увагу на інтонацію.

– … ?
– Так, це мій підру́чник.
– …?
– Мене́ зва́ти Мари́на.
– … ?
– Це олів’е́ць.
– … ?
– Так, він студе́нт.
– … ?
– Це моя́ дочка́.

– … ?
– Ні, це не моя́ ру́чка.
– … ?
– Ні, його́ зву́ть Макси́м.
– … ?
– Ні, це Ха́рків.
– …?
– Ні, він лі́кар.
– …?
– Ні, це моя́ сестра́.

Запам'ятайте!

Однина		Множина	Закінчення
він	студе́нт, словник	студе́нти, словники́	☒ + **и**
	викладач́, дощ, автомобі́ль, лі́кар	викладачі́, дощі́, автомобі́лі, лікарі́	(ж, ш, ч, щ, ь,-ар) + **і**
	будинок, гурто́житок	будинки, гурто́житки	ок → ки
	іноземець, хло́пець	іноземці, хло́пці	ець → ці
	музе́й, водій	музе́ї, водії	й → **ї**
вона	студе́нтка, кімна́та	студе́нтки, кімна́ти	а → **и**
	пло́ща, мере́жа	пло́щі, мере́жі	(ж, ш, ч, щ, ь) + **і**
	лікарня	лікарні	я → **і**
	екску́рсія	екску́рсії	ія → **ії**
☼ воно	сло́во, мі́сто	слова́, міста́	о → **а**
	мі́сце	місця́	е → **я**
	пріззвище	пріззвища	(ж, ш, ч, щ) → **а**
	завда́ння, ре́чення	завда́ння, ре́чення	я = **я**

Увага!

		вони:	*він, вона, воно:*
ім'я́ – імена́	метро́= метро́	гро́ші	хліб, вода́, молоко́
річ – ре́чі	кафе́ = кафе́	лі́ки	
	кіно́ = кіно́		

-і- → -о-

стіл – столи́

- г - → - з -

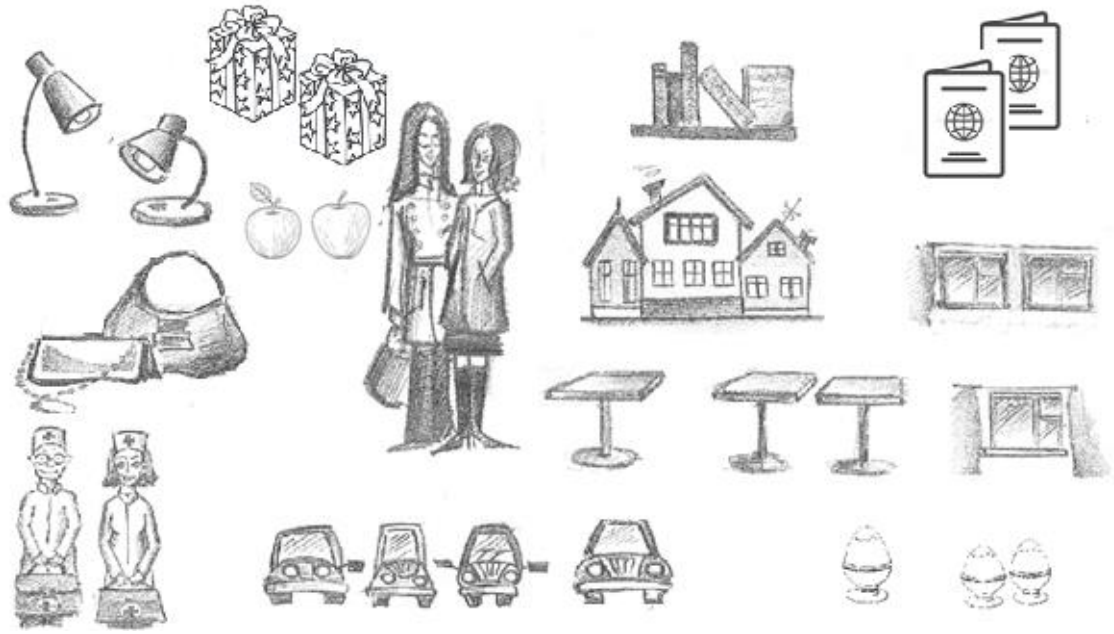
друг – дру́зі

9. Заповніть таблицю.

ВІН – ВОНИ	ВОНА – ВОНИ	ВОНО – ВОНИ
банк – ба́нки	бу́ква – бу́кви	сло́во – слова́

Ру́чка, ві́дповідь, олів'е́ць, чолові́к, дзвіно́к, украї́нець, день, ніж, викладач́, завда́ння, ді́вчина, жі́нка, яйце́, маши́на, уро́к, ву́лиця, майда́н, друг, краї́на, хвили́на, зразо́к, підру́чник, пі́сня, свя́то, новина́, аудито́рія, університе́т, проду́кт.

10. Скажіть, ***хто це? що це?***

11. Закінчить фрази.

Це мої́ дру́зі: … .
Це моя́ роди́на. Ось мої́ батьки́, …
Це ву́лиця. Тут магази́ни, ліка́рні, ...
Це мі́сто. Тут …
Це аудито́рія. Тут кни́ги, …
Це магази́н «О́вочі. Фру́кти». Тут …
Це магази́н «Проду́кти». Тут …
Це мій о́дяг: …

Чий? Чия? Чиє? Чиї?

Чий це телефо́н? Чия́ це маши́на? Чиє́ це я́блуко? Чиї́ це гро́ші?
Це мій телефо́н. Це моя́ маши́на. Це моє́ я́блуко. Це мої́ гро́ші.

	Чий це будинок? (🚹 він)	**Чия це книжка? (🚺 вона)**	**Чиє це місце? (⚪ воно)**	**Чиї це речі ? (👥вони)**
я	мій	моя́	моє́	мої́
ти	твій	твоя́	твоє́	твої́
він	ЙОГО́			
вона	ЇЇ			
ми	наш	на́ша	на́ше	на́ші
ви	ваш	ва́ша	ва́ше	ва́ші
вони	їхній	їхня	їхнє	їхні

– **Чий** це буди́нок? – **Чия́** це кварти́ра? – **Чие́** це мі́сце?
– Це **мій** буди́нок. – Це **на́ша** кварти́ра. – Це **моє́** мі́сце.

– **Чиї́** це ре́чі?
– Це **їхні** ре́чі.
(Це його́ речі, а це її ре́чі).

Увага! Порівняйте.

[ш]	[ж]	[ж]	*перед*
ваш магази́н	ваш буди́нок	ш +	б
наш лі́кар	наш друг		г
в м н л р й	*б г д ж з*		д
			ж
			з

ось де [о́з ′де]
вокза́л [вогза́л] *букви:* *с к т ш п х ц ч*
футбо́л [фудбо́л]

12. Задайте питання.

Зразок: – **Чиї́** це проду́кти?
– Це мої (твої, його́, її́,
на́ші, ва́ші, їхні) проду́кти.

13. Читайте діалоги. Складіть аналогічні діалоги.

– Проба́чте, це ваш словни́к?
– Ні, це не мій словни́к.
– А чий?
– Це її́ словни́к.

– Чиї́ це зо́шити?
– Це на́ші зо́шити

– Чия́ це су́мка? Ва́ша?
– Так, моя́.

– Це ваш олівéць?
– Ні, не мій.

14.Читайте діалог. Розіграйте діалог за ролями у групі.

Викладач: Амі́не, це ма́па?
Амін: Так, ма́па.
Викладач: До́бре, Амі́не.
Валід: Ні, це ка́рта.
Викладач: Так, Валі́де, і ка́рта теж. Ма́па і ка́рта – це синоніми.
Амін: Там А́фрика. Це моя́ краї́на Маро́кко, а тут їхня краї́на Нігéрія.
Валід: А тут А́зія. Тут на́ша краї́на Йорда́нія.
Викладач: Так. Це А́зія. Там її́ краї́на Монго́лія та їхня краї́на Кита́й. А тут Аме́рика. Там його́ краї́на Кана́да.
Валід: А це Євро́па?
Викладач: Так. Ось тут Украї́на. Це моя́ краї́на. Тут го́ри Карпа́ти, а там Чо́рне мо́ре. Це рі́чка Дніпро́. Тут міста́ та се́ла. Це мі́сто Ки́їв, а це мі́сто Ха́рків. Це моє́ мі́сто.

15. Слухайте, читайте нові слова.

сусі́д	ча́йник	ку́хня	коридо́р
сусі́дка	холоди́льник	по́суд	ноутбу́к
украї́нець	ку́рка		

16. Читайте текст.

Наш гурто́житок

Мене́ зва́ти Амі́н. Я студе́нт-іноземець. Ось ву́лиця Студе́нтська. Тут наш гурто́житок № 3. Ось дру́гий по́верх. Тут кімна́та № 15. Чия́ це кімна́та? Це моя́ кімна́та. Тут моє́ лі́жко. Там мій стіл. Ось мій ноутбу́к і мої́ підру́чники, зо́шити, ру́чки, олівці́, кни́жки.

А це мій нови́й друг Хаса́н. Він теж студе́нт-іноземець. Ось його́ кімна́та. Право́руч його́ лі́жко, а там його́ стіл, його́ комп'ю́тер, підру́чники і зо́шити. Це ша́фа. Там його́ ре́чі.

Ось коридо́р. Там кімна́та № 16. Тут на́ші сусі́дки – дівча́та Амі́на та Жюлі́. Вони́ студе́нтки-іноземки. Це їхня кімна́та. Там їхній стіл, їхні ша́фи, їхнє вікно́, їхні ре́чі. А тут кімна́та № 17. Тут наш сусі́д Тара́с. Він не іноземець. Він украї́нець і теж студе́нт.

Там ку́хня. Там наш по́суд і ча́йник. Ось на́ші тарілки́, віде́лки, ножі́, чашки́, склянки́. А це холоди́льник. Там на́ші проду́кти. Ось на́ше молоко́, наш сир, на́ше м'я́со, на́ша ри́ба, на́ша ку́рка, на́ші фру́кти.

17. Складіть аналогічний текст про себе та своїх друзів.

Увага!

основа	*однина*			*множина*
Твердий приголосний	*чоловічий рід*	*жіночий рід*	*середній рід*	нові українські інші **-І**
	новий український інший **- ИЙ**	нова українська інша **- А**	нове українське інше **- Е**	
М'який приголосний	сусі́дній **- ІЙ**	сусі́дня **- Я**	сусі́днє **- Є**	сусі́дні **-І**

18. Слухайте, читайте.

нови́й ≠ стари́й
молоди́й ≠ стари́й
вели́кий ≠ мале́нький
га́рний, до́брий – пога́ний
весе́лий ≠ сумни́й
легки́й ≠ важки́й
легки́й ≠ складни́й
гаря́чий ≠ холо́дний
пе́рший ≠ оста́нній
ціка́вий ≠ неціка́вий

19. Скажіть, які це люди? Які це речі?

20. Складіть діалоги.

Зразок: – Це нови́й фільм? – Ні, це стари́й фільм.

Це ціка́ва кни́жка?
Це мале́нький телеві́зор?
Це га́рний конце́рт?
Це пе́рша зупи́нка?
Це важке́ завда́ння?
Це пога́ні нови́ни?
Це холо́дний чай?
Це вели́ка гру́па?
Це складни́й уро́к?
Це га́рна іде́я?
Це сумни́й фільм?
Це оста́нній по́верх?

21. Пишіть.

Нови́й … , нова́ … , нове́ … , нові́ … .
Стари́й … , стара́ … , старе́ … , старі́ … .
Краси́вий … , краси́ва … , краси́ве … , краси́ві … .
Пога́ний … , пога́на … , пога́не … , пога́ні … .

22. Напишіть прикметники.

Яки́й?	Яка́?
…буди́нок	… кни́жка
... підру́чник	... краї́на
... день	... по́друга
... майда́н	... лика́рня

Яке́?	Які́?
... кіно́	... се́стри
... завда́ння	... міста́
... сло́во	... па́рки
... свя́то	... лю́ди

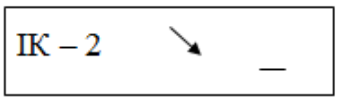
23. Пройдіть психологічний тест, використовуючи слова із завдання 18. Напишіть відповіді на питання.

Яке́ це мі́сто? Яки́й це о́дяг? Яки́й це чолові́к? Яка́ це доро́га? Яке́ це кіно́? Яка́ це краї́на? Які́ це кни́жки? Яке́ це повідо́млення? Яка́ це іде́я? Яка́ це кімна́та? Яка́ це люди́на? Яки́й це магази́н? Яки́й це гурто́житок? Яка́ це новина́? Які́ це гро́ші? Яка́ це жі́нка? Які́ це маши́ни? Яка́ це му́зика? Яка́ це дівчина? Яки́й це друг?

Якщо у вас 11 і більше прикметників з лівої колонки (новий, молодий, ….), то Ви – оптиміст, якщо з правої – песиміст, якщо по 10 – реаліст. Якщо жоден варіант не підходить, то Ви – оригінал.

24. Слухайте. Читайте. Запитуйте.

Увага!

– Хто це?
– Це мій друг Амі́н.

– Що це?
– Це наш університе́т.

– *Де* Амі́н?
– Амі́н вдо́ма.

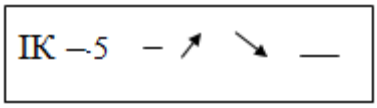
– Коли́ екску́рсія?
– За́втра.

– Де викладач?
– Викладач там.

– Коли́ пере́рва?
– За́раз пере́рва.

– Скажі́ть, будь ла́ска, де майда́н Свобо́ди?
– Проба́чте, я – іноземець.

Яки́й краси́вий парк!
Яка́ краси́ва пі́сня!
Яке́ краси́ве мі́сто!
Які́ краси́ві́ дівчата!

25. Читайте текст.

Це мі́сто Ха́рків. Яке́ краси́ве мі́сто! Ось центр. Тут вулиці, пло́щі, метро́, па́рки, ба́нки, магази́ни, о́фіси.

А тут університе́т. Там наш факульте́т. Це другий поверх. Тут декана́т. Там дека́н.

Це аудито́рія но́мер 4. Тут наш клас. Це наш виклада́ч. Її́ зву́ть Ната́лія Микола́ївна. Її́ рі́дна краї́на – Украї́на. А це на́ша гру́па. Ось мої́ нові́ дру́зі. Це мій друг Хаса́н. Він студе́нт. Його́ рі́дна краї́на – Йорда́нія. Це Жюлі́. Вона́ студе́нтка. Вона́ моя́ по́друга. Її́ рі́дна краї́на – Камеру́н. Це я. Мене́ зва́ти Амі́н. Моя́ рі́дна краї́на – Маро́кко.

Зара́з уро́к. Це моє́ мі́сце. Тут мої́ ре́чі: мій телефо́н, мій підру́чник, мої́ зо́шити, моя́ ру́чка та мій олів'е́ць.

26. Розкажіть про вашу групу, про вашого викладача і про ваших друзів.

Відпочиньте!

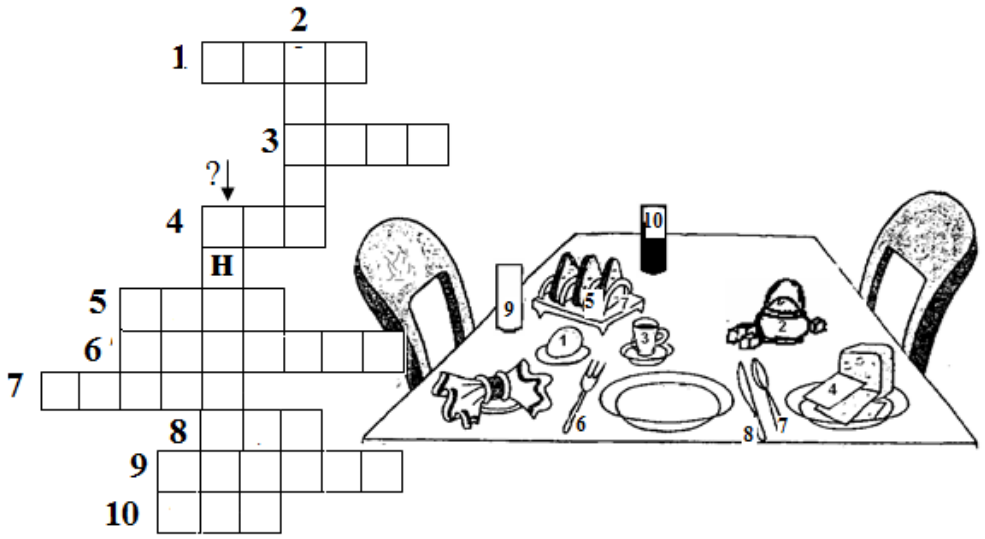
1. Відгадайте слово! Один студент записує слово. Інші студенти хочуть дізнатися, яке це слово, і питають: «Це будинок?», … .

2. Познайомтесь із прислів'ями та приказками:

Час – це гро́ші.
Сло́во – сріб́ло, мовча́ння – зо́лото.

3. Впишіть до кросворду слова. Яке слово ви отримали?

4. Які це слова́?

			М	*Е*		*К*	*И*			
		П	*Л*	*О*		*З*	*Е*	*Ї*		
С	*Т*	*А*	*Д*	*І*		*А*	*Т*	*Р*	*И*	
	М	*А*	*Г*	*А*		*Т*	*Р*	*О*		
			М	*У*		*О*	*Н*	*И*		
	А	*П*	*Т*	*Е*		*Н*	*О*	*В*	*К*	*И*
		О	*Ф*	*И*		*Щ*	*І*			
			Т	*Е*		*О*	*С*	*К*	*И*	
			К	*І*		*З*	*И*	*Н*	*И*	
З	*У*	*П*	*И*	*Н*		*С*	*И*			

5. Відгадайте ребус: **7'я**

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А автомобі́ль, аудито́рія
В важки́й, -а,-е,-і; ва́жко; вели́кий, -а,-е,-і; весе́лий, -а,-е,-і; вокза́л
Г гара́зд; га́рно; га́рний, -а,-е,-і; гаря́чий, -а,-е,-і; го́лосно; гора́
Ґ ґату́нок; ґрунт
Д две́рі; джем; джи́нси; дзвіно́к; дзе́ркало; до́бре; до́брий, -а,-е,-і
З зо́лото
І іде́я; і́нший
К ка́рта; кварти́ра; коли́; конце́рт; коридо́р; ку́рка; ку́хня
Л легки́й, -а,-е, і; ле́гко
М мале́нький, -а,-е, і; мере́жа; мовча́ння; молоди́й; мо́ре
Н нема́; новина́; ноутбу́к
О оголо́шення; о́дяг; о́ко; окуля́ри; оптиміст; оригіна́л; оста́нній
П перший; песимі́ст; по́верх; пові́льно; пога́ний; по́суд; проба́чте; проду́кт; пло́ща
Р реалі́ст; рі́чка
С село́; сино́нім; складни́й; скля́нка; сніг; снідáнок; со́нце; сороčка; сріблó; сторі́нка; сумни́й; сусі́д; сусі́дка; сусі́дній, -я, -є,-і
Т теа́тр; ти́хо
У украї́нець; украї́нський, -а,-е,-і; університе́т; усе́
Ф факульте́т
Х хло́пець; холоди́льник; холо́дний; хо́лодно
Ц цирк; ци́фра; ціка́вий
Ч чай; ча́йник; ча́шка; час
Ш шви́дко

Граматика Іменник, прикметник, займенник

Однина: молоко, кіно, таксі, молоко, золото. Множина: люди, діти, гроші, двері, ліки, шахи

Однина					
Чоловічий рід (він) **який?**		Жіночий рід (вона) **яка?**		Середній рід (воно) **яке**?	
нов -ий / -ій сусідн -ий / -ій	студент викладач *(ж, ш, ч, щ,ь,-ар)* музей — - **чий?** мій, наш **який?** цей, той	нов -а / -я сусідн -а / -я	студентка площа -а лікарня -я аудиторія **чия?** моя, наша **яка?** ця, та	нов -е / -є сусідн -е / -є	слово -о прізвище -е місце -я речення **чиє?** моє, наше **яке?** це, те
Множина (вони) **які?**					
нові -і інші -і останні -і	чоловічий рід студент -и / -і / -ї викладач музей		жіночий рід студентки -и / -і / -ії площі лікарні аудиторії		середній рід слова -а / -я прізвища місця речення
чиї? мої, наші **які?** ці, ті					

УРОК 5 (п’ять)

1. Слухайте, читайте, запитуйте, відповідайте.

– Як спра́ви?
– Прекра́сно!
– Чудо́во!
– До́бре.
– Норма́льно.
– Нічо́го.
– Пога́но.

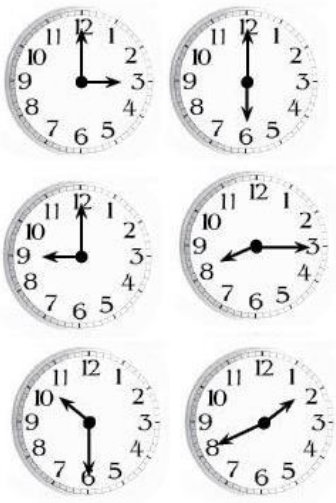
2. Слухайте, повторюйте, читайте, запитуйте, відповідайте.

– Скажі́ть, будь ла́ска, котра́ годи́на?
– За́раз деся́та годи́на де́сять хвили́н.

1 – пе́рша годи́на,	одна́ хвили́на	
2 – дру́га годи́на,	дві	хвили́ни
3 – тре́тя годи́на,	три	
4 – четве́рта годи́на,	чоти́ри	
5 – п’я́та годи́на,	п’ять	хвили́н
6 – шо́ста годи́на,	шість	
7 – сьо́ма годи́на,	сім	
8 – во́сьма годи́на,	ві́сім	
9 – дев’я́та годи́на,	де́вять	
10 –деся́та годи́на,	де́сять	
11 – одина́дцята годи́на,	одина́дцять	
20 – двадця́та годи́на,	два́дцять	

21 два́дцять пе́рша годи́на, два́дцять одна́ хвили́на

3. Слухайте, повторюйте, читайте.

20 – два́дцять	21 – два́дцять оди́н	200 – две́сті
30 – три́дцять	32 – три́дцять два	300 – три́ста
40 – со́рок	43 – со́рок три	400 – чоти́риста
50 – п’ятдеся́т	54 – п’ятдеся́т чоти́ри	500 – п’ятсо́т
60 – шістдеся́т	65 – шістдеся́т п’ять	600 – шістсо́т
70 – сімдеся́т	76 – сімдеся́т шість	700 – сімсо́т
80 – вісімдеся́т	87 – вісімдеся́т сім	800 – вісімсо́т
90 – дев’яно́сто	98 – дев’яно́сто ві́сім	900 – дев’ятсо́т
100 – сто	109 – сто де́в’ять	1000 – ти́сяча

4. Запам'ятайте важливі телефонні номери.

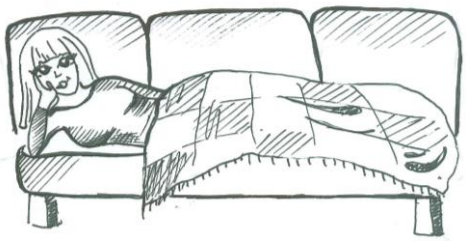
112 – е́кстрена допомо́га, слу́жба порятун́ку
101– поже́жна слу́жба
102 – полі́ція
103 – швидка́ меди́чна допомо́га
104 – аварі́йна слу́жба га́зу

5. Скажіть, який ваш номер телефону?

Що вони́ ро́блять?

– Га́нно, що ти ро́биш?
– Я працю́ю.

– Що вона́ ро́бить?
– Вона́ відпочива́є.

Запам'ятайте! *Дієслово*

Infinitive Робити (II)

я	роб**л**ю́
ти	ро́б***иш***
він / вона	ро́б***ить***
ми	ро́б***имо***
ви	ро́б***ите***
вони	ро́б**л*****ять***

Imperativ Роби́! Робі́мо! Робі́ть!

Порівняйте!

I дієвідміна	II дієвідміна
-У/-Ю	-У/-Ю
-ЕШ/-ЄШ	-ИШ/-ЇШ
-Е/-Є	-ИТЬ/-ЇТЬ
-ЕМО/-ЄМО	-ИМО/-ЇМО
-ЕТЕ/-ЄТЕ	-ИТЕ/-ЇТЕ
-УТЬ/-ЮТЬ	-АТЬ/-ЯТЬ

Працю**ва́**ти (I) -~~ова~~-	Відпочи**ва́**ти (I)
я працю́***ю***	я відпочива́***ю***
ти працю́***єш***	ти відпочива́***єш***
він/вона працю́***є***	він/вона відпочива́***є***
ми працю́***ємо***	ми відпочива́***ємо***
ви працю́***єте***	ви відпочива́***єте***
вони працю́***ють***	вони відпочива́***ють***
Працю́й! Працю́ймо! Працю́йте!	Відпочива́й! Відпочива́ймо! Відпочива́йте!

6. Слухайте, читайте.

– Що ви ро́бите?
– Я працю́ю.

– Що ти ро́биш?
– Я відпочива́ю.

– Що вони ро́блять?
– Воні́ працю́ють.

– Що він ро́бить?
– Він відпочива́є.

– Хто працю́є?
– Амі́н працю́є.

– Хто відпочива́є?
– Ніхто́ не відпочиває.

7. Скажіть, що роблять ці люди?

Чита́ти (І)

я	чита́**ю**	ми	чита́**ємо**
ти	чита́**єш**	ви	чита́**єте**
він/ вона́	чита́**є**	вони́	чита́**ють**

Чита́й! Чита́ймо! Чита́йте!

8. Вставте дієслово <u>читати</u> у правильній формі.

Зразок: Я … текст.
Я *<u>чита́ю</u>* текст.

1. Я … підру́чник. 2. Вона́ … журна́л. 3. Ми … текст. 4. Ви … словни́к. 5. Вони́ … фра́зи. 6. Вона́ … завда́ння. 7. Ти … повідо́млення.

9. Слухайте, читайте.

Я працю́ю, а вона́ відпочива́є.
Вона́ відпочива́є, а він чита́є.
– Ти працю́єш? – Ви чита́єте?
– Ні, я чита́ю. – Так, я чита́ю.

Писа́ти (І) с/ш

я	пишу́	ми	пи́ш***емо***
ти	пи́шеш	ви	пи́ш***ете***
він/ вона́	пи́ш***е***	вони́	пи́щ***уть***

Пиши́! Пиші́мо! Пиші́ть!

10. Вставте дієслово <u>писати</u> у правильній формі.

Зразок: Я … слова́.

Я <u>пишу́</u> слова́.

1. Вона́ … бу́кви. 2. Він … лист. 3. Ти … завда́ння. 4. Ви … фра́зи. 5. Вони́ … слова́. 6. Я … повідо́млення. 7. Ми … дикта́нт.

Дивíти**сь**, дивíти**ся** (ІІ)

я	дивл***ю́сь***, дивл***ю́ся***	ми	дивимось, ди́в**имо***ся*
ти	ди́в**иш***ся*	ви	ди́в**ите***сь*,ди́в**ите***ся*
він/ вона́	ди́в**ить***ся*	вони́	ди́вл**ять***ся*

ться = [ц`:а]

Дивíсь! Дивíмося!Дивíться!

11. Дайте відповідь на питання.

Зразок: – Він ди́виться телеві́зор?

– Ні, він чита́є …

– Хаса́н чита́є?

– Макси́м працю́є?

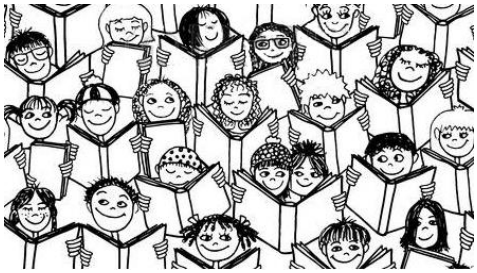
– Іва́н ди́виться фíльм?

– Мари́на відпочива́є?

– Вони́ відпочива́ють?

– Вони́ пи́шуть дикта́нт?

12. Читайте діалоги.

– Це Симо́н?
– Так, це Симо́н.
– Він студе́нт?
– Так, він студе́нт.
– Він чита́є підру́чник?
– Так, він чита́є підручник.

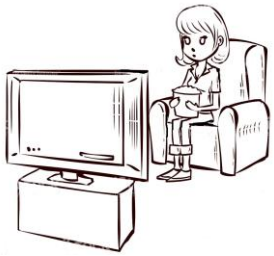

– Хто це?
– Це Га́нна.
– Хто вона́?
– Вона́ лі́кар.
– Вона́ ди́виться телеві́зор?
– Ні, вона́ працю́є.

13. Доповніть діалоги.

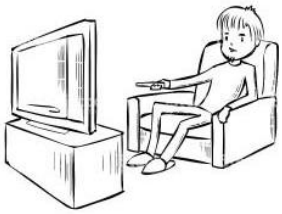

– Хто це? – … .
– Хто він? – … .
– Він пи́ше повідо́млення? – … .

– Це Мари́на? –… .
– Вона́ студе́нтка? – ... .
– Вона́ чита́є журна́л?
– … .

14. Складіть діалоги.

Це Ма́ксим.

Це Ю́ля.

15. Слухайте, читайте нові слова.

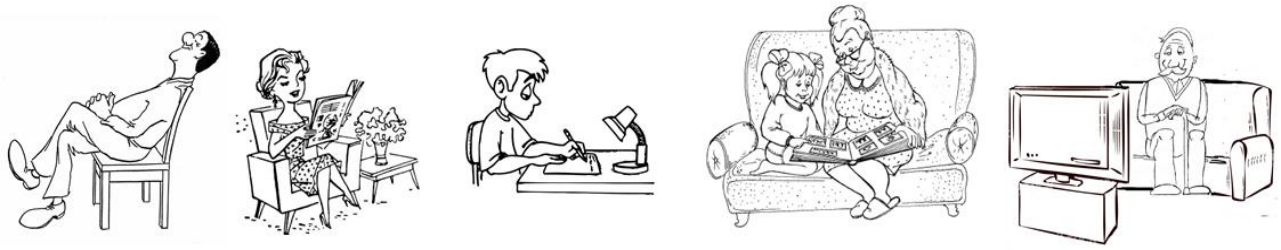
медсестра́ вдо́ма дідусь бабу́ся пенсіоне́р

16. Читайте текст.

Що вони́ ро́блять?

Це Олекса́ндр Петро́вич і його́ сім’я́. Олекса́ндр Петро́вич – лі́кар. Він до́бра та весе́ла люди́на. Його́ дружи́на – медсестра́. Її зва́ти Тетя́на Макси́мівна. Вона́ краси́ва жі́нка. За́раз вони́ вдо́ма. Олекса́ндр Петро́вич відпочива́є, а Тетя́на Макси́мівна чита́є журна́л.

Ось їхні ді́ти. Дени́с та Оксана́ – брат і сестра́. Дени́с у́чень. За́раз він ро́бить уро́ки, пи́ше завда́ння.

Дідусь і бабу́ся теж тут. Вони́ вже́ не працю́ють. Вони́ пенсіоне́ри. Дідусь ди́виться телеві́зор, а бабу́ся й Оксана́ ди́вляться фо́то.

17. Дайте відповіді на питання.

1. Хто Олекса́ндр Петро́вич? 2. Яка́ він люди́на? 3. Хто його́ дружи́на? 4. Як її зва́ти? 5. Яка́ вона́ жінка? 6. Де вони за́раз? 7. Що вони́ ро́блять? 8. Хто Дени́с та Оксана́? 9. Що за́раз ро́бить Дени́с? 10. Де дідусь і бабу́ся? 11. Вони́ ще працю́ють? 12. Що вони́ за́раз ро́блять?

18. Прочитайте діалог. Складіть аналогічний діалог з товаришем.

– Скажі́ть, будь ла́ска, ви студе́нт?
– Так, я студе́нт-іноземе́ць.
– Як вас звуть?
– Мене́ зва́ти Хаса́н.
– Це ва́ша сестра́?
– Ні, це моя́ нова́ по́друга.
– Як її́ звуть?
– Її́ звуть Аміна́.
– Вона́ теж студе́нтка?
– Так.
– А хто це?
– Це мої́ нові́ дру́зі Симо́н і Жюлі́.
– Що вони́ ро́блять за́раз?
– За́раз вони́ чита́ють те́ксти, пи́шуть дикта́нти, ро́блять завда́ння. Вони́ працю́ють.
– А по́тім?
– По́тім пере́рва. Студе́нти відпочива́ють.

Говори́ти **(II)**	Розмовля́ти (**I**)
я говор***ю́***	я розмовля́***ю***
ти гово́р***иш***	ти розмовля́***єш***
він / вона гово́р***ить***	він/вона розмовля́***є***
ми гово́р***имо***	ми розмовля́***ємо***
ви гово́р***ите***	ви розмовля́***єте***
вони гово́р***ять***	вони розмовля́***ють***
Говори́! Говорі́мо! Говорі́ть!	Розмовля́й! Розмовля́ймо! Розмовля́йте!

19. Познайомтеся з таблицею.

країна	*мо́ва* ***(яка́?)***	*говори́ти розмовля́ти* ***(як?)***
Україна Тара́с – украї́нець Окса́на – украї́нка	українська	українськ**ою**
Росія Іва́н – росія́нин Мари́на – росія́нка	російська	російськ**ою**
Вели́ка Брита́нія, США Джон – брита́нець, англі́єць Ме́рі – брита́нка, англі́йка Том – америка́нець Са́ра – америка́нка	англійська	англійськ**ою**
Фра́нція Жан – францу́з Марі́ – францу́женка	францу́зька	францу́зьк**ою**
Німе́ччина Ганс – ні́мець Ло́ра – ні́мка	неме́цька	неме́цьк**ою**
Маро́кко Хаса́н – ара́б Аміна – ара́бка	ара́бська	ара́бськ**ою**
Кита́й Лян – кита́єць Джу – китая́нка	кита́йська	кита́йськ**ою**

20. Складіть монолог.

Зразок: Україна – моя́ рі́дна краї́на.
Я – украї́нка.
Моя́ рі́дна мо́ва – украї́нська.
Я говорю́ украї́нською мо́вою.

Ма́ша Ганс Аміна Том Джон Жан
Росія Німе́ччина Маро́кко США Вели́ка Брита́ния Фра́нція

21. Складіть діалоги.

Зразок: – Ви розмовля́єте арабською?
– Так, розмовля́ю. / – Ні, не говóрю.

22. Читайте діалоги.

– Ви говóрите украї́нською? – Ви розмовля́єте китáйською?
– Так, розмовля́ю. – Ні, я говорю́ лишé арáбською.

– Якóю мóвою ви розмовля́єте?
– Я розмовля́ю украї́нською, росі́йською та англі́йською.

– Як ви розмовля́єте украї́нською?
– Я ві́льно розмовля́ю украї́нською.

23. Задайте питання один одному.

Як вас звýть? Хто ви? Ви украї́нець? Ваша рі́дна мóва – украї́нська? Ви розмовля́єте украї́нською?

24. Читайте текст.

Це наш університéт. Тут деканáт. Там аудитóрії. Це нáша аудитóрія. Тут нáша група. Тут я і мої́ друзі. Я іноземéць. Воні́ теж іноземéці.

А це наш викладáч Натáлія Миколáївна Павлéнко. Вонá украї́нка. Її рі́дна мóва украї́нська. Вонá дóбре говóрить англі́йською та трóхи францýзькою.

А це її́ студéнти. Хасáн – арáб. Він лі́кар. Йогó рі́дна краї́на – Йордáнія, а рі́дна мова – арáбська. А ще він розмовля́є англі́йською та трóхи іспáнською.

Аміна – арабка. Її рідна країна – Марокко. Вона фармацевт. Її рідна мова теж арабська. Вона чудово говорить французькою та англійською.

Лян – китаєць, він – економіст. Його рідна країна – Китай, рідне місто – Пекін, а його рідна мова – китайська, він говорить тільки китайською.

Симон і Жюлі – африканці. Вони інженери. Їхня рідна країна – Нігерія, а рідна мова – англійська. Усі студенти багато працюють і вже трохи розмовляють українською.

25. Розкажіть про героїв тексту.

26. Дайте відповідь на питання.

Зразок:

Це Хасан.
Він араб.
Він лікар.
Його рідна країна – Йорданія.
Його рідна мова – арабська.
Він розмовляє арабською,
англійською та трохи іспанською.

1. Хто Наталія Миколаївна? Її рідна мова українська? Вона добре говорить французькою?

2. Хасан – араб? Він лікар? Яка його рідна країна? Яка його рідна мова? Він розмовляє англійською? А французькою?

3. Хто Аміна? Її рідна країна – Йорданія? Її рідна мова – арабська? Вона говорить англійською?

4. Лян – араб? Він лікар? Яка його рідна країна? Яке його рідне місто? Він говорить тільки китайською?

5. Симон і Жюлі – африканці? Хто вони ? Їхня рідна країна – Нігерія? Яка їхня рідна мова?

6. Студенти багато працюють? Вони ще не розмовляють українською?

Зна́ти (І)

я	зна́**ю**	ми	зна́**ємо**
ти	зна́**єш**	ви	зна́**єте**
він/ вона́	зна́**є**	вони́	зна́**ють**

Зна́й! Зна́ймо! Зна́йте!

І дієвідміна – слу́хати, відповіда́ти, розуміти́, ду́мати, повто́рю**ва**ти, запи́ту**ва**ти.

27. Читайте діалог. Скажіть, як Лян розмовляє українською?

Симон: Лян, ти вже́ до́бре розмовля́єш украї́нською?
Лян: Так, ду́же до́бре.
Симон: А як украї́нською «table»?
Лян: Не зна́ю.
Симон: А як украї́нською «book»?
Лян: Не зна́ю.
Симон: А що ти зна́єш?
Лян: Я зна́ю, як украї́нською «sport»!

28. Скажіть друзьям, які іноземні слова ви знаєте.
Модель: Я зна́ю, як французькою «спаси́бі» – «mercі».

29. Читайте діалоги.

– Ви все́ розумі́єте?
– Так, ми все́ розумі́ємо.

– Він відповіда́є?
– Ні, він ду́має.

– Ти розумі́єш пита́ння?
– Я розумі́ю пита́ння, але не зна́ю ві́дповідь. Я ду́маю.

– Він усе́ зна́є! Абсолю́тно все!
– Що ти гово́риш?! Це нереа́льно. Він ге́ній?!
– Так! Він ге́ній!

– Симóне, ти слу́хаєш?
– Звíсно, слу́хаю. Це ці́каво!

30. Читайте. Якщо ви згодні з твердженням, кажіть «так», якщо незгодні – кажіть «ні».

За́раз уро́к. Що ро́блять студе́нти?

- Студе́нти повто́рюють нові́ слова́, а по́тім чита́ють текст.
- Студе́нти пи́шуть дикта́нт.
- Студе́нти ничо́го не ро́блять.
- Студе́нти запи́тують, а виклада́ч не відповіда́є.
- Виклада́ч гово́рить, а студе́нти слу́хають.
- Викладач запи́тує, а студе́нти відпочива́ють.
- Виклада́ч запи́тує, а студе́нти відповіда́ють.
- Студе́нти ро́блять дома́шнє завда́ння.

31. Читайте текст.

Це Ана́с. Він студе́нт. Це його́ підру́чник. Ана́с чита́є текст. Він чита́є і не розумі́є пита́ння: чий? чия́? чие́? чиї́? По́тім Ана́с запи́тує, а виклада́ч відповіда́є. За́раз Ана́с усе́ до́бре розумі́є. Він чита́є: «Це мій телефо́н. Це моя́ сумка. Це мое́ фо́то. Це мої́ ре́чі».

Питання	Відповіді
– **Хто** це?	– Це **Ана́с**.
– **Хто** він?	– Він **студе́нт**.
– **Чий** це підру́чник?	– Це **його́** підру́чник.
– **Що ро́бить** студе́нт Ана́с?	–Він **чита́є**.
– **Що** він чита́є?	– Він чита́є **текст**.
– Він **розумі́є** пита́ння?	– Ні, він не **розумі́є** пита́ння.
– **Що ро́бить** виклада́ч?	– Виклада́ч **відповіда́є**.
– **Як** за́раз розумі́є Ана́с?	– За́раз Ана́с розумі́є **до́бре**.

32. *Оберіть правильний варіант: який чи як?*

1. Ми до́бре чита́ємо (украї́нська / украї́нською).
2. На́ші (украї́нські/ украї́нською) дру́зі весе́лі.
3. Вона́ ду́має (англі́йський / англі́йською).
4. Вони́ шви́дко розмовля́ють (англі́йська / англі́йською).
5. Це (украї́нське / украї́нською) сло́во чи (кита́йське / кита́йською).
6. Кита́йці гово́рять (кита́йський / кита́йською).

33. Складіть з двох речень одне.

Зразок: Я чита́ю до́бре. **Що** гово́рить виклада́ч?
Виклада́ч гово́рить, **що** я чита́ю до́бре.

1. Ти слу́хаєш неува́жно. Що гово́рить виклада́ч?
2. Він розумі́є украї́нською пога́но. Що гово́рить мій украї́нський друг?
3. Я чита́ю шви́дко. Що гово́рить Симо́н?
4. Ви ду́же го́лосно розмовля́єте. Що гово́рить Хаса́н?
5. Вона́ пи́ше пра́вильно та краси́во. Що гово́рить виклада́ч?
6. Я до́бре зна́ю нові́ слова́. Що гово́рить мій друг?

34. Дайте відповідь на запитання.

1. Як ви розумі́єте украї́нською, до́бре чи пога́но?
2. Як ви розмовля́єте украї́нською, шви́дко чи пові́льно?
3. Ви бага́то працю́єте вдо́ма?
4. Як ви слу́хаєте, уважно чи неува́жно?
5. Як ви пи́шете украї́нською, пра́вильно чи непра́вильно?
6. Говори́ти украї́нською ва́жко чи ле́гко?
7. Чита́ти украї́нською ва́жко чи ле́гко?
8. Писа́ти украї́нською ва́жко чи ле́гко?

35. Читайте текст.

Ось на́ша аудито́рія. А це мої́ дру́зі. Вони́ іноземні студе́нти. За́раз уро́к. Ми бага́то розмовля́ємо, чита́ємо, пи́шемо украї́нською. Спача́тку ми чита́ємо, пи́шемо бу́кви, слова́ та фра́зи. Виклада́ч чита́є слова́, а ми слу́хаємо та повто́рюємо. По́тім ми чита́ємо те́ксти. Виклада́ч запи́тує, а ми відповіда́ємо. Ми ще не ду́же до́бре все зна́ємо і розмовля́ємо украї́нською пові́льно.

Наш виклада́ч запи́тує:

– Як спра́ви, Хаса́не?

Хаса́н відповіда́є:

– Спаси́бі, до́бре.

– Хаса́не, Ви бага́то працю́єте вдо́ма?

– Так. Я ко́жен день працю́ю вдо́ма 2 годи́ни. Я повто́рюю слова́, чита́ю те́ксти, пишу́ впра́ви, роблю́ завда́ння.

Хаса́н слу́хає ува́жно. Він відповіда́є пра́вильно. А ось Жюлі́ слу́хає неува́жно и пога́но розумі́є, що гово́рить Хаса́н. Вона́ гово́рить украї́нською ще не ду́же до́бре.

– Ви́бач, ти гово́риш, що не повто́рюєш слова́?

– Ні, зві́сно, я повто́рюю слова́ ко́жен день.

Виклада́ч гово́рить:

– Ляне, чита́йте, будь ла́ска, текст.

– Що?

– Я повто́рюю. Чита́йте, будь ла́ска, текст.

– Проба́чте, виклада́чу!

Лян чита́є пові́льно та непра́вильно.

– Ляне, Ви ма́ло працю́єте вдо́ма.

– Чита́ти украї́нською ва́жко.

По́тім чита́є Аміна. Вона́ чита́є го́лосно, шви́дко та пра́вильно. Вона́ бага́то працю́є вдо́ма. Виклада́ч гово́рить, що вона́ чита́є ду́же до́бре.

Ось і дзвіно́к. Пере́рва. За́раз ми відпочива́ємо.

36. Дайте відповідь на запитання.

1. Які́ це студе́нти? 2. Що за́раз? Що ро́блять студе́нти? 3. Що вони́ ро́блять спача́тку? 4. Що вони́ ро́блять по́тім? 5. Як вони́ розмовля́ють украї́нською? 6. Хаса́н бага́то працю́єте вдо́ма? 7. Як слу́хає та відповіда́є Хаса́н? 8. Як слу́хає Жюлі́ 9. Як Жюлі́ розумі́є, що гово́рить Хаса́н? 10. Хто пе́рший чита́є текст? 11. Як Лян чита́є? 12. Що гово́рить виклада́ч? 13. Хто чита́є по́тім? 14. Амі́на теж чита́є пові́льно? 15. За́раз пере́рва. Що ро́блять студе́нти?

37. Скажіть, що і як роблять студенти вашої групи.

38. Закінчіть речення.

Зразок: Я слу́хаю ува́жно, а він ... .
Я слу́хаю ува́жно, а він неува́жно.

1. Лян працю́є бага́то, а Ван ... . 2. Амі́н розмовля́є добре, а Вали́д ... . 3. Сала́х чита́є шви́дко, а його́ друг ... . 4. Чита́ти украї́нською ле́гко, а розмовля́ти ... . 5. Студе́нт відповіда́є пога́но, а студе́нтка ... . 6. Ми повто́рюємо пра́вильно, а вони́ ... . 7. Ми тут давно́, а Му́на … .

Відпочиньте!

1. Читайте жарти. ☺

I. – Де ти працю́єш?
– Нідé не працю́ю.
– А що ти ро́биш?
– Нічо́го не роблю́.
– Яка́ га́рна робо́та!
– Так, але́ яка́ вели́ка конкуре́нція!

II. –Мале́нький хло́пчик гово́рить:
– Я гово́рю украї́нською, англі́йською та францу́зькою.
– Як францу́зькою «До поба́чення»?
– Ауф Видерзеен.
– Але це по-неме́цьки!
– О! Я ще й неме́цькою розмовля́ю!

2. Зобразіть дію. Назвіть дієслово.

3. Хто назве більше антонімів? мало # багато, швидко # ....

4. Граємо в слова. Викладач каже слово «стіл», наступний говорить слово на «Л»: «лимон», ...

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А
абсолю́тно
аварі́йний, -а,-е, -і
америка́нець
америка́нка
англі́йський,-а,-е,-і
англі́єць
англі́йка
ара́б
ара́бка
ара́бський,-а,-е,-і
африка́нець

Б
бабу́ся
брита́нець
брита́нка

В
вдо́ма
відповіда́ти (І)
відпочива́ти (І)
ві́льно

Г
га́з
га́рний,-а,-е,-і
ге́ній
говори́ти (ІІ)
годи́на

Д
давно́
диви́тись(ІІ)
дикта́нт
діду́сь
дієслово
допомо́га
ду́мати (І)

Е
е́кстрений,-а,-е, і

З
запи́тувати (І)
зві́сно
зна́ти (І)

К
кита́єць
китая́нка
кита́йський,-а,-е,-і
краси́во
ко́жен, -а,-е, і
конкуре́нція
ко́трий, -а,-е, і

М
меди́чний, -а,-е, -і
медсестра́

Н
неме́цький, -а,-е, -і
не́мець
не́мка
нічо́го
норма́льно

П
пенсіоне́р
писа́ти (І)
підгото́вчий,-а,-е,-і
повто́рювати (І)
пожа́ний, -а,-е, -і
полі́ція
порятунок
пра́вильно
працюва́ти (І)
прекра́сно

Р
робо́та
роби́ти (ІІ)
розмовля́ти (І)
розуміти (І)
росі́йський, -а,-е, -і
росія́нин
росія́нка

С
скажи́(і́ть)
слу́жба
слу́хати (І)
спочатку

Т
телеві́зор
ті́льки
тро́хи

У
ува́жно
украї́нка

Ф
фармаце́вт
францу́женка
францу́з
францу́зький,-а,-е, і

Ц
цікаво

Ч
чита́ти (І)

Ш
швидки́й, -а,-е, -і

Щ
ще

Граматика

Дієслово

І дієвідміна	**ІІ** дієвідміна
-У/-Ю	-У/-Ю
-ЕШ/-ЄШ	-ИШ/-ЇШ
-Е/-Є	-ИТЬ/-ЇТЬ
-ЕМО/-ЄМО	-ИМО/-ЇМО
-ЕТЕ/-ЄТЕ	-ИТЕ/-ЇТЕ
-УТЬ/-ЮТЬ	-АТЬ/-ЯТЬ

Частина мови	Значення	Питання
іменник	особа,предмет	хто? що?
прикметник	ознака	який? яка? яке? які?
займенник (особовий)	вказує на особу, предмет, не називає його	хто? що?
дієслово	дія	що робити? що зробити?
прислівник	ознака дії	де? коли? куди? звідки? як?
числівник	порядок, кількість	скільки? котрий?

УРОК 6

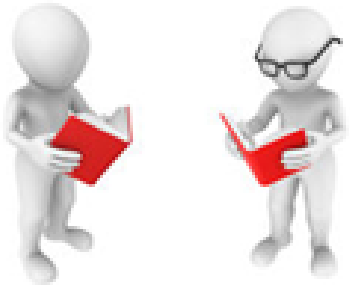
Що вони́ чита́ють?

– Що він чита́є?
– Він чита́є журна́л.

– Що він чита́є?
– Він чита́є газе́ту.

– Що вони чита́ють?
– Вони чита́ють книги.

Запам'ятайте!

	Називний відмінок Що це?	*Знахідний відмінок* S P O4 Хто? Що робить? що?
ВІН	Це журна́л. Це словни́к.	Я чита́ю журна́л. Я дивлю́ся словни́к.
ВОНА	Це кни́жк**а**. Це пі́сн**я**. Це ві́дповідь.	Я чита́ю кни́жк**у**. **А → У** Яслу́хаю пі́сн**ю**. **Я → Ю** Я зна́ю ві́дповідь.
ВОНО	Це сло́во. Це завдання.	Я пишу́ сло́во. Я роблю́ завда́ння.
ВОНИ	Це журна́ли. Це пісні́. Це слова́.	Я чита́ю журна́ли. Я слу́хаю пісні́. Я пишу́ слова́.

1. *Скажі́ть, що вони́ ро́блять? Що вони́ ди́вляться, чита́ють, слу́хають, пишуть*?

2. Дайте відповідь на запитання.

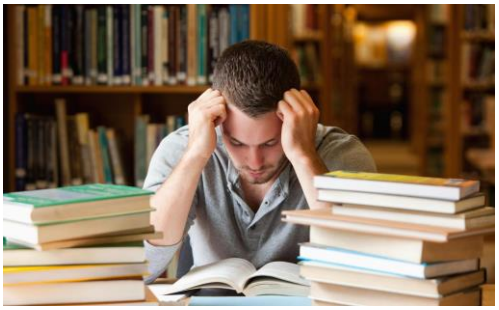
1. Що пи́шуть студе́нти? (впра́ва, бу́ква, слова́, фра́за).
2. Що слу́хають Лян і Симо́н? (му́зика, конце́рт, о́пера, пі́сня).
3. Що ди́виться Радж? (фо́то, футбо́л, коме́дія, бале́т, альбо́м, фі́льми).
4. Що чита́є Хаса́н? (газе́та, повідо́млення, детекти́в, підру́чник, пита́ння, кни́жка, діало́г, об’я́ва).
5. Що знає Амі́н? (текст, новина́, дієслова́, бу́кви).

Вчи́ти **(II)**	Вивча́ти (**I**)
я вчу́	я вивча́***ю***
ти вчи́***ш***	ти вивча́***єш***
він / вона вчи́***ть***	він/вона вивча́***є***
ми вчи***мо́***	ми вивча́***ємо***
ви вчи***те́***	ви вивча́***єте***
вони вча***ть***	вони вивча́***ють***
Вчи́! Вчі́мо! Вчі́ть!	Вивча́й! Вивча́ймо! Вивча́йте!

Що вчи́ть студе́нт? (слова́, грама́тика, діало́г, пра́вило, ви́нятки, вірш).

Що вивча́є Алі́? (матема́тика, фі́зика, хі́мія, істо́рія, біоло́гія, мо́ви)

Студе́нт вчи́ть нови́й текст
нову́ грама́тику
нове́ пра́вило
нові́ слова́.
Він вивча́є украї́нську мо́ву.

Запам'ятайте!

Знахідний неістотний відмінок іменників, прикметників

Однина			*множина*
яки́й? (ч.р.)	яку́? (ж.р.)	яке́? (с.р.)	які́?
нови́й будино́к сусі́дній	нову кімна́ту сусі́дню **-У / -Ю**	нове́ село́ сусі́днє	нові́ буди́нки кімна́ти сусі́дні се́ла

Дай, будь ла́ска, твій телефо́н.
Да́йте, будь ла́ска, ва́шу ру́чку.
Покажи́, будь ла́ска, твою кни́жку.
Візьмі́ть, будь ла́ска, ва́ші зо́шити.

3. Читайте діалоги.

– Да́йте, будь ла́ска, кни́жку.
– Яку́? Цю?
– Ні, он ту.
– Ось, візьмі́ть.
– Покажі́ть, будь ла́ска, цей телефо́н.
– Цей?
– Ні, той.

Називний відмінок	*Знахідний відмінок*
Цей телефо́н нови́й, а той телефо́н стари́й	Да́йте, будь ла́ска, цей телефо́н і той телефо́н.
Ця су́мка вели́ка, а та мале́нька.	Покажі́ть, будь ла́ска, цю су́мку і ту су́мку.
Це завда́ння легке́, а те складне́.	Робі́ть, будь ла́ска, це завда́ння, а по́тім те.
Ці кві́ти бі́лі, а ті червоні.	Да́йте, будь ла́ска, ці кві́ти та ті кві́ти.

4. Складіть словосполучення прикметник + іменник.

Яки́й ко́лір?

бі́лий	широ́кий	о́дяг, взуття́,
чо́рний	вузьки́й	соро́чка, светр, спідни́ця,
черво́ний	до́вгий	костю́м, пла́ття,
си́ній	коро́ткий	джи́нси, штани́
жо́втий	яскра́вий	ту́флі, кросі́вки
блаки́тний	мо́дний	
зеле́ний		

5. Читайте діалог.

Покупни́ця: Здра́стуйте.
Продаве́ць: До́брий день!
Покупни́ця: Покажі́ть, будь ла́ска, краси́ве пла́ття.
Продаве́ць: Ось, будь ла́ска, блаки́тне.
Покупни́ця: Блаки́тне? Краси́ве пла́ття, але́ ду́же до́вге.
Продаве́ць: А ось бі́ле, коро́тке.
Покупни́ця: О, ні. Воно́ ду́же коро́тке.
Продаве́ць: А ось зеле́не. Не до́вге і не коро́тке.
Покупни́ця: Але воно́ таке́ вузьке́!
Продаве́ць: А ось жо́вте, широ́ке.
Покупни́ця: Ні, воно́ ду́же яскра́ве!

Продаве́ць: Ось, будь ла́ска, чо́рне.
Покупни́ця: Чо́рне! Ні, ті́льки не чо́рне! А соро́чка є?
Продаве́ць: Ось, будь ла́ска, зеле́на чи си́ня.
Покупни́ця: Ця зеле́на соро́чка ду́же мале́нька, а та си́ня соро́чка ду́же вели́ка. Покажі́ть, будь ла́ска, цю черво́ну соро́чку.
Продаве́ць: Так, будь ла́ска.
Покупни́ця: Ні, черво́на соро́чка мале́нька та коро́тка. Да́йте, будь ла́ска, ось те, пе́рше, блаки́тне пла́ття. Воно́ ду́же краси́ве.
Продаве́ць: Ось воно́, візьмі́ть, будь ла́ска.
Покупни́ця: Спаси́бі. До поба́чення.
Продаве́ць: До поба́чення.

6. Складіть аналогічні діалоги, використовуючи слова з завдання 4.

Запам'ятайте!

Що?	***Коли?***
ра́нок	вра́нці
день	вдень
ве́чір	вве́чері
ніч	вночі́

Вра́нці я вивча́ю украї́нську мо́ву.
Вдень я відпочива́ю.
Вве́чері я роблю́ дома́шнє завда́ння, вчу́ нові́ слова́, а по́тім гуля́ю.
Вночі́ я сплю.

Гуля́ти (І)

я гуля́**ю**	ми гуля́**ємо**
ти гуля́**єш**	ви гуля́**єте**
він /вона́ гуля́**є**	вони́ гуля́**ють**

Гуля́й! Гуля́ймо! Гуля́йте!

Спа́ти (ІІ)

я спл**ю**	ми сп**имо́**
ти сп**иш**	ви сп**ите́**
він /вона́ сп**ить**	вони́ спл**я́ть**

Спи! Спі́мо! Спіть!

7. Дайте відповідь на запитання.

Зразок: – Коли́ ви диви́теся телеві́зор?

– Я дивлю́ся телеві́зор уве́чері.

1. Коли́ ви зазвича́й чита́єте нови́ни?
2. Коли́ ви слу́хаєте му́зику?
3. Коли́ ви пи́шете листи́ чи повідо́млення?
4. Коли́ ви ро́бите дома́шні завда́ння?
5. Коли́ ви вчите́ нові́ украї́нські слова́?
6. Коли́ ви гуля́єте?
7. Коли́ ви спите́?
8. Коли́ ви повто́рюєте пра́вила та ви́нятки?
9. Коли́ ви відпочива́єте?

8. Запита́йте, що ва́ши дру́зі зазвича́й ро́блять вра́нці, вдень та вве́чері.

Вчи́тися, вчи́тись (ІІ)

я вч**у́***ся,* вч**у***сь* [ўчи́с`:а]	ми вч**имо́***ся*, вч**имо́**сь
ти вч**и́ш***ся* [ўчи́ц´:а]	ви вч**ите́***ся*, вч**ите́***сь* [ўча́ц´:а]
він /вона́ вч**и́ть***ся*	вони вч**а́ть***ся* [ўч'і́ц´:а]

Вчи́ся (-сь)! Вчі́мося (-сь), вчі́мся! Вчі́ться!

9. Поставте дієслова у правильну форму.

Мій ба́тько … (працюва́ти). Мій ста́рший брат теж … (працюва́ти). Мої́ моло́дші брати́ … (не відпочива́ти), вони́ … (вчи́тися). Я теж … (вчи́тися). Хаса́не, ти … (відпочива́ти) чи (вчи́тися)? Амі́н до́бре … (вчи́тися). За́раз ми не … (вчи́тися), ми … (відпочива́ти). А ви … (вчи́тися) чи … (відпочива́ти)?

10. Читайте діалог.

– Це Мура́д.
– Хто він?
– Він студе́нт.
– Що він ро́бить за́раз?
– За́раз він чита́є кни́жку.
– А коли́ він вчи́ться?
– Він вчи́ться вранці та вдень.
– А що він ро́бить вве́чері?
– Вве́чері він відпочива́є, гуля́є, ди́виться фі́льми.

11. Доповніть діалоги.

– Хто це?
– … .
– Хто вона́?
– … .
– Що вона́ ро́бить за́раз?
– … .
– А коли́ вона́ відпочива́є?
– … .
– Що вона́ ро́бить вве́чері?
– … .

– … .
– Це Амі́н і Му́на.
–… ?
– Вони́ студе́нти.
– …
– За́раз вони́ гуля́ють.
– … ?
– Вони́ повторю́ють уро́к вве́чері.

12. Складіть діалоги.

Це Жюлі́.

Це Олекса́ндр.

Люби́ти (II)

я люб**лю́**	ми лю́б**имо**
ти лю́б**иш**	ви лю́б**ите**
він /вона́ люб**ить**	вони лю́бл**ять**

Люби́! Люби́м(о)! Люби́ть!

13. Читайте діалоги.

– Я ду́же люблю́ спорт, а ви?
– Я не люблю́ спорт, я люблю́ му́зику.

– Я люблю́ ка́ву, а ви?
– Так, я теж люблю́ ка́ву.

– Мій брат лю́бить пи́во. А ваш?
– А мій брат не лю́бить пи́во. Він лю́бить молоко́. Він спортсме́н.

14. Читайте текст.

Молоди́й чолові́к зна́є матема́тику, фі́зику, істо́рію. Він лю́бить спорт і бага́то чита́є. Він ду́має, що розумі́є життя́ та бага́то зна́є. Він гово́рить: «Я розумі́ю все. Я люблю́ прогре́с і нау́ку».

Стари́й чолові́к теж зна́є матема́тику, фі́зику та істо́рію. Він

бага́то чита́є та слу́хає нови́ни. Але́ він ду́має, що зна́є ма́ло. Він нікóли не говори́ть: «Я зна́ю та розумі́ю все». Він говóрить: «Я зна́ю та розумі́ю не все. Я люблю́ життя́ та сім'ю́».

15. Дайте відповідь на запитання.

1. Що лю́бить молоди́й чолові́к?
2. Що лю́бить стари́й чолові́к?
3. Що ду́має молоди́й чолові́к?
4. Що ду́має стари́й чолові́к?
5. Як ви ду́маєте, хто до́бре зна́є життя́?
6. А що ви ду́маєте? Що ви лю́бите?

16. Скажі́ть, що ви лю́бите та що ви не лю́бите.

– Чому́ ви за́вжди ди́витеся футбол? – *Чому?* [1]

– Тому́ що я люблю́ спорт. – *Тому що* [2]

Я за́вжди дивлю́ся футбол*, тому́ що я люблю́ спорт.*

[1] , тому́ що [2]

17. Складіть аналогічні діалоги.

– Чому́ твоя́ сестра́ не лю́бить футбо́л?
– Я ду́маю, моя́ сестра́ не лю́бить футбо́л, тому́ що її́ чолові́к уве́сь час ди́виться футбо́л.

18. Дайте відповідь на запитання.

1. Що лю́блять Симо́н і Жюлі́?
2. Що лю́бить Олекса́ндр?
3. Що лю́бить Ля́н?

4. Що лю́блять Га́нна та Ю́ля?
5. Що лю́бить Мохаме́д?
6. Що лю́бить Аміна́?
7. Що лю́бить Да́ша?
8. Що лю́бить Макси́м?
9. Що лю́бить Анто́н Іва́нович?

19. Скажі́ть, які о́вочі та фру́кти ви лю́бите?

О́вочі

карто́пля
мо́рква
капу́ста
цибу́ля
огіро́к
помідо́р
пе́рець

Фру́кти

апельси́н
бана́н
виногра́д
я́блуко
ананас
гру́ша

20. Запитайте друзів, що вони люблять.

Їсти	Пи́ти(І)
я їм	я п’**ю**
ти їси́	ти п’**єш**
він /вона́ їсть	він /вона́ п’**є**
ми їмо́	ми п’**ємо́**
ви їсте́	ви п’**єте́**
вони́ їдя́ть	вони́ п’**ю́ть**
Їж! Їжмо! Їжте!	Пий! Пи́ймо! Пи́йте!

Я люблю́ + *інфінітив*

пи́ти чай

їсти м’я́со, о́вочі та цуке́рки

сніда́нок – сні́дати (І)

обі́д – обі́дати (І)

вече́ря – вече́ряти (І)

21. Читайте текст.

Що ми їмо́?

Украї́нці їдя́ть три ра́зи на день. Їжа вра́нці – це сніда́нок, уде́нь – це обі́д, а уве́чері їдя́ть вече́рю.

Як ми сні́даємо? Ми зазвича́й їмо́ бутерброди, ка́шу, смета́ну, йо́гурт, я́йця чи сир. Ми п’ємо ка́ву чи чай.

Як ми обі́даємо? Наш обі́д – це сала́т, суп чи борщ, м’я́со чи ри́ба. Ми п’ємо сік, во́ду чи чай.

Як ми вече́ряємо? Ввечері ми їмо́ вдо́ма. Ми лю́бимо їсти макаро́ни, рис, карто́плю, пельме́ні. П’ємо зазвича́й молоко́ чи чай.

22. *Дайте відповідь на запитання.*

1. Украї́нці їдя́ть три ра́зи на день, а ви? 2. Як украї́нські лю́ди зазвича́й сні́дають? 3. А яки́й ваш типо́вий сніда́нок? 4. Що ви п'єте вра́нці? 5. Що зазвича́й їдя́ть і п'ють, коли́ обі́дають? 6. Що ви їсте́ та п'єте, коли́ обі́даєте? 7. Ви їсте́ суп? 8. Що ви їсте́, коли́ вече́ряєте? 9. Що ви п'єте вве́чері? 10. А що їдя́ть і п'ю́ть украї́нські лю́ди?

23. Як ви думаєте, хто що любить ї́сти та пи́ти?

Я думаю, що ні́мці лю́блять пи́ти пи́во та ї́сти соси́ски.

Америка́нці лю́блять пи́ти … і ї́сти … .
Украї́нці лю́блять … і … .
Францу́зи … і … .
Ара́би … і … .
Англі́йці … і … .
Кита́йці … і … .

– Що ви лю́бите робити́ *у ві́льний час*?
– *У ві́льний час* я люблю́ чита́ти цікаві кни́ги та гуля́ти. А що ви лю́бите робити́ у ві́льний час?

24. Запита́йте, що лю́блять роби́ти у ві́льний час ва́ші дру́зі.

Відпочиньте!

1. Хто краще знає українську кухню? Назвіть відомі вам страви. Виграє той, хто назве останнє слово.

2. *Напишіть рецепт вашої улюбленої страви.*

3. Складіть меню на день.

4. Що ми робимо в аудиторії (вдома)? Хто назве більше дій.

В аудиторії ми читаємо, …
Вдома ми відпочиваємо, …

5. Розподіліть слова по групах.

по́суд:	*їжа:*	*взуття́:*	*о́дяг:*	*ме́блі:*
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

Ча́шка, стіл, соро́чка, ша́фа, светр, виде́лка, спідни́ця, м’я́со, пла́ття, стіле́ць, костю́м, джи́нси, ту́флі, макаро́ни, смета́на, ку́ртка, кроси́вки, я́блуко, ніж, фрукт, ка́ша, футбо́лка, таре́лка, шарф, сир, бутербро́д, ло́жка, борщ, стіл, сир, хліб, штани́, о́воч, суп, ліжко, помідо́р, ча́йник, ша́пка, ри́ба.

6. *Як організований ваш день? Що ви робите вра́нці, вде́нь, уве́чері, якщо ви студе́нт (бізнесме́н, інжене́р, викладач, худо́жник, президе́нт, пенсіоне́р)?*

Резюме

Нові слова

А альбо́м
ананá́с
апельси́н
Б бале́т
бі́лий, -а, -е, -і
біоло́гія
блаки́тний,-а,-е,-і
борщ
бутербро́д
В ввéчері
вдень
вечéря
вéчір
вечéряти (І)
взуття́ (*мн.*)
вивчáти (І)
ви́няток,
виногрáд
візьми(і́ть)
вірш
впрáва
врáнці
вночі́
вузькúй, -а, -е, і-
вчи́тися(сь)(ІІ)
вчи́ти (ІІ)
Г газéта
грамáтика
гру́ша
гуля́ти (І)
Д дай(те)
детекти́в
до́вгий, -а, -е, -і
Ж жóвтий, -а, -е, -і
життя́ (с.р.)
З зазвичáй
зеленúй, -а, -е, -і
І істóрія
Ї їсти
К капу́ста
картóпля
кáша
колú
кóлір
комéдія,
коро́ткий,-а,-е,-і
костю́м
кросі́вки (*мн.*)
Л люби́ти (ІІ)
М макарóни
математика
молóдший, -а, е,-і
мóдний, -а, -е, -і
мóрква
Н нау́ка
ніч
О обі́дати (І)
огірóк
óпера
П пельмéні
пéрець
пúво
пúти(І)
плáття
покажи́(і́ть)
покупéць
покупни́ця
продавéць
помідóр
прáвило
прогрéс
С светр
си́ній, -а, -е, -і
сметáна
сні́дати (І)
сосúска
спати (ІІ)
спідни́ця
спортсмéн
стáрший, -а, е, -і
Т типовий, -а, -е,-і
тому́ що
той, та, те, ті
ту́флі (*мн.*)
Ф фі́зика
Х хі́мія
Ц цей, ця, це, ці
цибу́ля
цукéрка
Ч час: у ві́льний час
червóний, -а, е,-і
чому́
чóрний, -а, -е, -і
Ш широ́кий, -а, -е, -і
штани́
Я яскрáвий, -а,-е,-і

Граматика *Знахідний відмінок іменників, прикметників*

Однина			*множина*
яки́й? (ч.р.)	яку́? (ж.р.)	яке́? (с.р.)	які́?
нови́й будинок сусі́дній	нову́ кімна́ту сусі́дню **-У / -Ю**	нове́ село сусі́днє	нові́ будинки кімнати сусідні села

УРОК 7

– Ви́бачте, тут *мо́жна кури́ти*?
– Ні, тут *не мо́жна кури́ти*!

Запам'ятайте!

мо́жна
\+ *інфінітив*
не мо́жна

1. *Скажі́ть, що мо́жна купи́ти, а що не мо́жна купи́ти.*

мо́жна купи́ти (що?) … *не мо́жна купи́ти (що?) …*
\+ *інфінітив*

я **мо́жу**	говори́ти
я **пови́нен**	вчи́тися
я **хо́чу**	відпочива́ти

Хоті́ти (І)

я хо́ч**у**	ми хо́ч**емо**
ти хо́ч**еш**	ви хо́ч**ете**
він \ вона хо́ч**е**	вони́ хо́ч**уть**

2. Дайте негативну відповідь на питання.

Зразок: – Ви хо́чете пи́ти?
– Ні, я не хо́чу пи́ти, я хо́чу ї́сти.

1. Ви хо́чете спати? 2. Радж хо́че гуля́ти? 3. Як ви ду́маєте, Лян і Симо́н хо́чуть ї́сти? 4. Дру́зі, ви хо́чете відпочива́ти? 5. Ле́йла хо́че диви́тися фільм? 6. Вони́ хо́чуть працюва́ти? 7. Ти хо́чеш вчи́ти нові́ слова́?

3. Вставте дієслово ХОТІТИ у правильній формі.

– Що вони́ … роби́ти за́раз?
– Вони́ … гуля́ти.
– Макси́ме, ти … диви́тися кіно́?
– Ні, не … , я … чита́ти.
– Олекса́ндре Іва́новичу, ви … ї́сти?
– Ні, спаси́бі, не … .
– Дру́зі, ви … зна́ти украї́нську мо́ву?
– Так, ми ду́же … зна́ти українську мову.
– Як ти ду́маєш, він … спа́ти?
– Зві́сно, він … спа́ти, вже 23.00!
– Ви ще … ї́сти?
– Спаси́бі, все ду́же сма́чно, але́ я вже не … ї́сти.

4. Запитайте у своїх друзів, що вони хочуть робити.

Скажі́ть, що ви хо́чете роби́ти?

Могти́ (І) (г/ж)

я мо́*ж*у	ми мо́*ж*емо
ти мо́*ж*еш	ви мо́*ж*ете
він / вона́ мо́*ж*е	вони́ мо́*ж*уть

– Хаса́не, ти **мо́жеш** да́ти словни́к?

– Вони́ танцю́ють ду́же га́рно! А ви так **мо́жете**?

Танцюва́ти (І) (*-ова-* → *-ю-)*

я танцю́**ю**	ми танцю́**ємо**
ти танцю́єш	ви танцю́**єте**
він /вона танцю́**є**	вони танцю́**ють**

Танцю́й! Танцю́ймо! Танцю́йте!

5. Закінчіть речення.

1. Лян мо́же … ? 2. Ви мо́жете … . 3. Ти мо́жеш … ? 4. Ва́ші дру́зі мо́жуть … ? 5. Я можу́ … . 6. Ми мо́жемо … . 7. Вони́ не мо́жуть …, тому́ що не зна́ють, як.

Пови́нен

він, я, ти	пови́нен
вона, я, ти	пови́нна
вони, ми, ви	пови́нні

6. Скажі́ть, що вони́ хо́чуть і що пови́нні роби́ти.

7. Скажі́ть, що ви лю́бите робу́ти та що ви не лю́бите робу́ти. Що ви мо́жете робу́ти та що ви хо́чете робу́ти. Що ви хо́чете робу́ти та що ви пови́нні робу́ти.

8. Скажі́ть, що ви пови́нні робу́ти.

Моде́ль: У вівто́рок я пови́нен купи́ти проду́кти.

ти́ждень	*коли?*
понеді́лок	в понеді́лок
вівто́рок	у вівто́рок
середа́	у се́реду
четве́р	в четве́р
п’я́тниця	у п’я́тницю
суббо́та	в суббо́ту
неді́ля	у неді́лю

9. Читайте діалог.

Амі́н: Алло́, це Хаса́н?
Хаса́н: Так, це я.
Амі́н: Приві́т, Хаса́не. Це Амі́н. Що ти ро́биш?
Хаса́н: Я роблю́ дома́шнє завда́ння.
Амі́н: В суббо́ту?! А ти не хо́чеш диви́тися футбо́л? Сьогодні цікавий матч: Іспа́нія та Маро́кко.
Хаса́н: Я ду́же хо́чу, але́, на жаль, я не мо́жу. В понеді́лок контро́льна робо́та. Я пови́нен вчи́ти нові́ слова́, чита́ти те́ксти, повто́рювати грама́тику.
Амі́н: Але́ ти мо́жеш робу́ти це в неді́лю.
Хаса́н: У неді́лю я теж не мо́жу. Я пови́нен купи́ти проду́кти та нови́й вели́кий словни́к.
Амі́н: Але́ матч ду́же цікавий і важли́вий. Якщо́ ти хо́чеш, я мо́жу да́ти мій словни́к.
Хаса́н: Ні, Амі́не, ду́же дя́кую, але́ я не мо́жу.

Амі́н: Але́ чому́?
Хаса́н: Тому́ що я хо́чу говори́ти украї́нською мо́вою до́бре та пра́вильно. І я пови́нен бага́то працюва́ти.
Амі́н: Ду́же шко́да. Ви́бач. До поба́чення.
Хаса́н: Бува́й, Амі́не.

10. Дайте відповідь на питання.

1. Що ро́бить Хаса́н? 2. Чому́ телефону́є Амі́н? 3. Яки́й сього́дні матч? 4. Чому́ Амі́н хо́че диви́тися цей матч? 6. Чому́ Хаса́н не мо́же диви́тися футбо́л? 7. Що він пови́нен роби́ти? 8. Що Хаса́н пови́нен роби́ти в неді́лю? 9. Чому́ Хаса́н пови́нен бага́то працюва́ти в неді́лю?

Що **роби́в** учо́ра Макси́м? Що за́раз **ро́бить** Макси́м?

Учо́ра Макси́м **чита́в** кни́жку. За́раз Макси́м **чита́є** кни́жку.

Що вони́ роби́ли вчо́ра?

Він слу́хав му́зику. Вона́ чита́ла кни́жку. Вони́ танцюва́ли.

Запам'ятайте!

Минулий час

	робити	*слу́хати*	*чита́ти*	*вчи́тися (-сь)*
я, ти, ВІН	роби́**в**	слу́ха**в**	чита́в	вчи́вся *(-сь)*
я, ти, ВОНА́	роби́**ла**	слу́ха**ла**	чита́**ла**	вчи́лася *(-сь)*
ми, ви, ВОНИ́	роби́**ли**	слу́ха**ли**	чита́**ли**	вчи́лися *(-сь)*

– Хло́пці, що ви роби́ли вчо́ра вве́чері?
– Ми диви́лися футбо́л.

– Що вони́ диви́лися вчо́ра?
– Вчо́ра вони́ диви́лися коме́дію.

11. Скажі́ть, що ви роби́ли щось і́нше.

Зразок: – Вчо́ра я слу́хав му́зику.– А я чита́в кни́жку.

1. Вра́нці я пив ка́ву.
2. Вве́чері ми диви́лися фільм.
3. Вдень я відпочива́ла.
4. Сього́дні вдень я їв пельме́ні.
5. Учо́ра я танцюва́ла.
6. Сього́дні вдень ми вчи́лись.

Що за́раз **ро́бить** Макси́м?

За́раз Макси́м **чита́є** кни́жку.

Що Макси́м **бу́де роби́ти** за́втра?

За́втра Макси́м **чита́тиме** кни́жку.

Що вони́ роби́тимуть за́втра?

Майбутній час

складна форма *складена форма* (бу́ти + *inf.*)

я	роби́ти**му**	/ бу́д**у** роби́ти
ти	чита́ти**меш**	/ бу́д**еш** чита́ти
він /вона	говори́ти**ме**	/ бу́д**е** говори́ти
ми	працюва́ти**мем(о)**	/ бу́д**емо** працюва́ти
ви	відпочива́ти**мете**	/ бу́д**ете** відпочива́ти
вони́	готува́тим**уть**	/ бу́д**уть** готува́ти

Готува́ти (І)

я	гото́ю	ми	гото́ємо
ти	гото́єш	ви	гото́єте
він /вона́	гото́є	вони́	гото́ють

Гото́й! Гото́ймо! Гото́йте!

– Що він бу́де роби́ти вдень?
– Він бу́де готува́ти обі́д.

Гра́ти (І)

я гра́**ю**	ми гра́**ємо**
ти гра́**єш**	ви гра́**єте**
він /вона́ гра́**є**	вони́ гра́**ють**

Гра́й! Гра́ймо! Гра́йте!

	у/в що?
гра́ти	у гру́
	у футбо́л
	у баскетбо́л
	у ша́хи
	у ка́рти

– Що вони́ роби́тимуть суббо́ту?
– У суббо́ту вони́ гра́тимуть у футбо́л.

– А що вони́ бу́дуть роби́ти у неді́лю?
– У неді́лю вони́ бу́дуть гра́ти у комп’ю́терну гру́.

12. Скажі́ть, що ці лю́ди робі́тимуть у понеді́лок, у вівто́рок, се́реду, в четве́р, у п'я́тницю, в суббо́ту, в неді́лю, вра́нці, вдень, уве́чері, вночі́?

Макси́м і Мари́на

Рома́н Андрі́йович

Ю́ля та Я́на

Симо́н

іноземні студе́нти

Жюлі́ та Лян

вона́

я

ти

Ви

мої́ дру́зі

програ́міст

ми

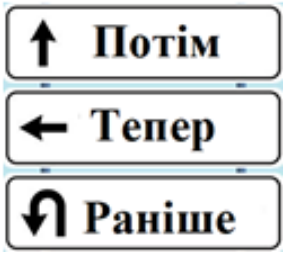
Дени́с

бізнесме́ни

на́ша гру́па

Коли?

Минулий час: раніше, колись, спочатку, вже, учора, …
Теперішній час: зараз, тепер, сьогодні, …
Майбутній час: потім, завтра, …

КОЛИ?	S + P
Вчора *(минулий час)*	він читав
Сьогодні *(теперішній час)*	він читає
Завтра *(майбутній час)*	він читатиме

13. Вставте дієслова в минулому, теперішньому або майбутньому часі.

1. За́раз я ду́же бага́то чита́__, а рані́ше чита́__ ма́ло.
2. Учо́ра я до́вго слу́ха__ му́зику.
3. Рані́ше ви за́вжди до́бре працюва́___, чому́ тепе́р ви працю́__ пога́но?
4. Що ти роби́ти___ за́втра?
5. Чому́ рані́ше, коли́ я запи́тува__, ти не відповіда́__?
   – Тому́ що рані́ше я не зна́__ ві́дповідь. А за́раз зна́__.
6. Коли́сь ми за́вжди там відпочива́___ .
7. Чому́ ви вчо́ра не працюва́___? – Тому́ що вчо́ра ____ неді́ля
8. За́втра, в суббо́ту, ми спача́тку _____ гуля́__, по́тім гра́___ у футбо́л. Це _____ ду́же цікаво!
9. Спача́тку я вас не розумі́___, а тепе́р до́бре розумі́___.
10. Він вчо́ра та сього́дні не сні́да___. Він нико́ли не сні́да___?
11. Ти вже обі́да__? – Ні, за́раз _____ обі́да___.
12. Учо́ра ти хоті́__ вивча́__ англі́йську мо́ву, сього́дні ти гово́р___, що ти хо́ч___ вивча́___ францу́зьку мо́ву. Я ду́ма__, що ти не зна́__, що ти хо́ч__ !

14. Скажі́ть, що ви роби́ли вчо́ра, що ви ро́бите за́раз, що ви роби́тимете завтра?

Ба́чити (II)

я ба́ч**у**	ми ба́ч**имо**
ти ба́ч**иш**	ви ба́ч**ите**
він /вона́ ба́ч**ить**	вони́ ба́ч**ать**

Бач! Ба́чмо! Ба́чте!

кого́?
мене́
тебе́
його́, її́
нас
вас
їх

Запам'ятайте!

Рід	*Називний відмінок*	*Знахідний відмінок*	
ч.р.	*хто?*	*кого?*	
	студе́нт Хаса́н викладач лі́кар Андрі́й іноземець ба́тько, дідусь Мико́ла, Воло́дя	студе́нт**а** Хаса́н**а** викладача лі́кар**я** Андрі́**я** іноземц**я** ба́тьк**а,** дідус**я́** Мико́л**у,** Воло́д**ю**	**-А/-Я** **-У/-Ю**
	що?	*що?*	
	університе́т музе́й	університе́т музе́й	
ж.р.	*хто? що?*	*кого? що?*	
	студе́нтка Марі́я маши́на, пло́ща, аудито́рія, пі́сня, вулиця, ві́дповідь, зу́стріч ма́ти	студе́нтк**у** Марі́**ю** маши́н**у,** пло́щ**у** аудито́рі**ю,** пі́сн**ю,** вулицю**,** ві́дповідь, зу́стріч ма́тір	**-У/-Ю** –

Порівня́йте!

БА́ЧИТИ *кого?*	*що?*	ДИВИ́ТИСЯ *що?*
дру́га	буди́нок	фільм
по́другу	буді́влю	коме́дію
мо́ре		кіно́

Глядачі́ ба́чать футболі́ста, матч.
Глядачі́ ди́вляться футбо́л.

слу́хати запи́тувати зна́ти розумі́ти люби́ти	кого́? що? (*З.в.*)

Діти лю́блять ба́тька та ма́тір.

15. Чита́йте текст. Скажі́ть, хто кого́ лю́бить?

Сестра́ лю́бить мене́, а я люблю́ її́. Наш брат Андрі́й лю́бить ті́льки себе́. Але́ ми все одно́ лю́бимо його́. І́ноді ми гово́римо: «Андрі́ю, ми всі лю́бимо тебе́. Чому́ ти не лю́бишь нас?» Андрі́й зазвича́й відповіда́є: «Я теж люблю́ вас. Але́ про́сто ви мене́ не розумі́єте». О! Брат лю́бить нас. Як га́рно! А ще нас лю́блять на́ші батьки́ и ми, зві́сно, лю́бимо їх.

16. Дайте відповідь на питання, використовуючи слова, подані в дужках.

1. Що слу́хають студе́нти? (конце́рт, му́зика, пі́сня, ле́кція). 2. Кого́ слу́хають студе́нти? (профе́сор, виклада́ч, пое́т, письме́нник, арти́ст) 3. Що вчить ваш друг? (уро́к, пра́вило, текст, пі́сня, ві́рш, ви́нятки, слова́). 4. Що ви вивча́єте? (мо́ва, матема́тика, хі́мія, фі́зика, біоло́гія). 5. Кого́ ви зна́єте? (студе́нт Мухаме́д, студе́нтка Га́нна, виклада́ч Ната́лія Микола́ївна, декан Олекса́ндр Серѓійович). 6. Кого́ ви ба́чили вчо́ра? (друг, по́друга, сестра́, брат, ма́ти, ба́тько). 7. Що ви ба́чили вчо́ра? (балет, коме́дія, футбо́л, бокс).

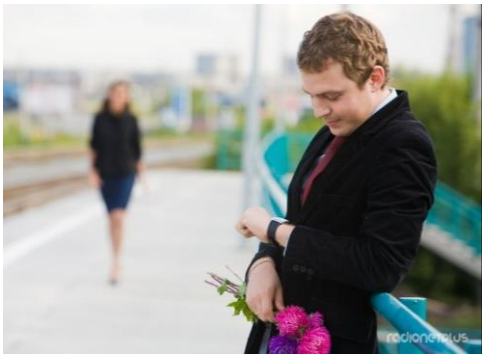
Чека́ти (І) *(на) кого? на що?*

я чека́ю	ми чека́єм(о)
ти чека́єш	ви чека́єте
він/вона́ чека́є	вони́ чека́ють

Чека́й! Чека́ймо! Чека́йте!

Він чека́є (на) дру́г**а**.

Він чека́є (на) ді́вчин**у**.

Вони́ чека́ють на автобус.

Вона́ чека́є на маши́н**у**.

17. Закінчить фрази, використовуючи слова, подані у дужках, у знахідному відмінку.

1. Студе́нти чека́ють на … (викладач). 2. Я хо́чу ї́сти та чека́ю на … (пере́рва). 3. Я чека́ю … (по́друга). 4. За́втра ціка́вий день. На́ша гру́па чека́є на … (екску́рсія). 5. Ти чека́єш на … (повідо́млення)? 6. Я бу́ду тут. Я чека́тиму на … (лі́кар і медсестра́). 7. Батьки́ чека́ли на … (лист і нови́ни). 8. До поба́чення! Чека́ємо на … (зу́стріч)! 9. Чолові́к чека́є … (дружи́на та син). 10. Авто́бус тут, але́ ми чека́ємо на … (води́й). 11. Ско́ро Нови́й рік. Чека́ємо на … (свя́то). 12. Дека́н

чека́є на … (дзвіно́к). 13. Продаве́ць чека́є … (покупе́ць і покупни́ця). 14. Вчо́ра я до́вго чека́в на … (сусі́д). 15. Люди́на чека́є на … (ща́стя). 16. Виклада́ч чека́є на … (ві́дповідь).

Запам'ятайте!

Вчо́ра я ба́чив *мого́ старо́го* дру́га Андрі́я та *твою́ нову́* по́другу Марі́ю.

Знахідний відмінок. Прикметник

яко́го? (ч.р.) кого?	яку́? (ж.р.) кого?
ново́го студе́нта оста́ннього **-ОГО / -ЬОГО** *чийого?* мого́, твого́, на́шого, ва́шого, його́, її́, їхнього; цього, того	нову́ студе́нтку оста́нню **-У / -Ю** *чию?* мою́, твою́, на́шу, ва́шу, його́, її́, їхню; цю, ту

яки́й? (ч.р.) що?	яку́? (ж.р.) що?	яке́? (с.р.) що?
нови́й буди́нок сусі́дній **-ИЙ / -ІЙ**	нову́ кімна́ту сусі́дню **-У / -Ю**	нове́ село сусі́днє **-Е / -Є**

18. Закінчіть фрази, використовуючи слова, подані у дужках.

1. Га́нна чека́є на … (маршру́тний автобус).
2. Він зна́є … (ця люди́на).
3. Хло́пчик запи́тує … (молоди́й чолові́к).
4. Він чека́є … (краси́ва по́друга).

5. Тури́сти слу́хають … (украї́нський гід).
6. Вони́ ди́вляться … (ціка́вий матч).

7. Я чека́ю на … (гаря́ча ка́ва).
8. Я чита́ю … (сьогóднішнє повідóмлення).
9. Я вчóра ба́чив (йогó ста́рший брат).
10. Викладáч запи́тував … (іноземний студéнт).
11. Недáвно ми ба́чили … (наш декáн).
12. Ми лю́бимо слу́хати … (ара́бська му́зика).
13. Я хóчу зна́ти … (украї́нська мóва).
14. Вчóра я ба́чив …(та симпати́чна ді́вчина).
15. Я дóбре розумі́ю … (цей викладáч).
16. Студéнти повтóрюють … (нови́й діалóг).

Відпочиньте!

1. Читайте анекдот. ☺

– Я не розумі́ю, – говóрить дружи́на. – Ти говори́в, що лю́биш картóплю. В понеді́лок на обі́д ми їли картóплю. Ти говори́в, що це сма́чно. Ти їв картóплю у вівтóрок, у се́реду, в четве́р, у п'я́тницю. А в суббóту говóриш, що ти нена́видиш картоплю!

2. Подивіться у вікно! Хто назве більше об'єктів? Я бачу … (кого? що? якого? який? яку?)

3. Як ви розумієте прислів'я ЯЙЦЯ КУ́РИЦУ НЕ ВЧАТЬ? Знайдіть еквівалент у рідній мові.

4. Складіть фрази. Поставте дієслово у правильній формі. Модель: Я думаю, що студенти багато вчаться.

	спортсме́ни		гуля́ти
	студе́нти		гра́ти
	бізнесме́ни		працюва́ти
	ді́ти	бага́то	вече́ряти
Я ду́маю, що	жінки́		вчи́тися
Я зна́ю, що	чоловіки́	ма́ло	писа́ти
	викладачі́		запи́тувати
	полі́тики	не	ду́мати
	арти́стки		говори́ти
	письме́нники		відпочива́ти

Резюме

Нові слова

А але́
артúст
Б баскетбо́л
ба́чити (II)
бокс
буває́й
буді́вля
В важли́вий;-а;-е;-і
вже́
вівто́рок
Г готува́ти (I)
гра́
гра́ти (I)
Д доброта́
до́вго
Е екскурсово́д
Ж жаль: на жаль
З за́вжди́
здоро́в’я
зу́стріч
І і́ноді,
К коли́сь
контро́льний,-а,-е,-і
купи́ти
кури́ти
Л ле́кція
любо́в
М матч
могти́ (I)
Н на́стрій
неда́вно
неді́ля
нена́видіти
П пови́нен, -а, -о, -і
понеді́лок
письме́нник
пое́т
про́сто
п’я́тниця
Р ра́дість
ро́зум
С себе́
сього́днішній,-я,-є, -і
середа́
симпати́чний, -а,-е,-і
сма́чно
субо́та
Т танцюва́ти (I)
телефонува́ти – зателефонува́ти (I)
ти́ждень
тури́ст
Х хоті́ти (I)
Ч чека́ти (I)
четве́р
Ш ша́хи
шкода́
Щ ща́стя

Граматика. *Знахідний відмінок. Прикметник.*

яко́го? (ч.р.)	яку́? (ж.р.)
ново́го, оста́нього студе́нта **-ого / -ього** *чийого?* мого́, твого́, на́шого, ва́шого, його́, її́, їхнього; цього, того	нову́, оста́нню студе́нтку **-у / -ю** *чию?* мою́, твою́, на́шу, ва́шу, його́, її́, їхню; цю, ту

яки́й? (ч.р.)	яку́? (ж.р.)	яке́? (с.р.)
нови́й будинок **-ИЙ / -ІЙ** сусі́дній	нову́ кімна́ту **-У / -Ю** сусі́дню	нове́ село **-Е / -Є** сусі́днє

Минулий час

я, ти, **він** чита**В,** вчи́вся *(-сь)*
я, ти, в**она** чита**Ла,** вчи́лася *(-сь)*
ви, ми, в**они** чита**Ли**, вчи́лися *(-сь)*

Майбутній час

я робúти**му** / бу́ду робити
ти чита́ти**меш** / бу́д**еш** чита́ти
він /вона говори́ти**ме** / бу́д**е** говори́ти
ми працюва́ти**мемо** / бу́д**емо** працюва́ти
ви відпочива́ти**мете** / бу́д**ете** відпочива́ти
вони́ готува́тим**уть** / бу́д**уть** готува́ти

+ інфінітúв

я мо́жу говори́ти
я пови́нен вчи́тися
я хо́чу відпочива́ти

УРОК 8

Де?

– Скажі́ть, будь ла́ска, де тут ву́лиця Яросла́ва Му́дрого?
– Яросла́ва Му́дрого? Не зна́ю.
– Я зна́ю, де ву́лица Яросла́ва Му́дрого.

Де *розташо́ваний* університе́т?
Де *розташо́вана* полікліні́ка?
Де *знахо́диться* дека́н?
Де *знахо́дяться* студе́нти?

1. Читайте. Складіть аналогічні діалоги.

– Скажі́ть, будь ла́ска, де розташо́ваний банк?
– Ось він, право́руч.
– Скажі́ть, будь ла́ска, де суперма́ркет?
– Ви́бачте, я не розумі́ю. Я іноземе́ць.
– Де тут метро́?
– Я не зна́ю. Я іноземка.
– Де розташо́ваний о́перний теа́тр?
– Ось він, лівору́ч.
– А де розташо́вані зоопа́рк і вели́кий па́м'ятник?
– Недале́ко. Он там, пря́мо.

Це куб.

Де м'яч?

М'яч **у** куб**і**.

М'яч **на** куб**і**.

– Хаса́не, ти не зна́єш, де мій словни́к?
– На столі́.
– А кни́жка?
– Ось вона́, в столі́.

Запам'ятайте!

Місцевий відмінок місця

Рід	*Називний відмінок* ***що?***	*Місцевий відмінок* ***де? (у(в)/на чому)***	*Закінення*
ч.р. (він)	університе́т музе́й буди́нок Ві́день, стілець	*в* університе́ті *у* музе́ї *у* буди́нку у Ві́дні, на стільці́	□ → **- І** **-Й → -Ї** **к□ → У** ень, ець→ **ні,ці**
	Але: на уроці, у році		
ж.р. (вона)	кімна́та зу́стріч ліка́рня аудито́рія	*у* кімна́ті *на* зу́стрічі *у* ліка́рні *в* аудито́рії	**-А (-Я) → І** **-ІЯ → -ІЇ**
с.р. (воно)	вікно́ мо́ре завда́ння подві́р'я лі́жко молоко́	*у* (*на*) вікні́ *у* (*на*) мо́рі *у* завда́нні *у* (*на*) подві́р'ї *у* (*на*) лі́жку *у* молоці́	**-О → -І** **-Е → -І** **-(')Я →-Ї** *п*__**ко**__ *п*__**ку**__ *п*__–__ будь-який приголосний *г*__**ко**__ *г*__**ці**__ *г*__–__ будь-який голосний

Увага! **к → ц** апте́**к**а, ру**к**а́ – в апте́**ц**і, у ру**ц**і́
х → с по́вер**х**– на по́вер**с**і
г → з по́тяг, підло́**г**а – у по́тя**з**і, на підло́**з**і

Вживання прийменників у (в) / на у місцевому відмінку

«У/В»	«НА»
Закри́тий про́стір (всере́дині), організа́ції установи, за́клади: у кімна́ті, у столі́, в о́фісі, в університе́ті, у готе́лі,у музе́ї, у кафе́, у літаку́	*Відкри́тий про́стір (пове́рхня)*: на ву́лиці, на столі́, на землі́, на бе́резі
Контине́нт, країна, мі́сто, місцезнахо́дження: в А́фриці, в Украї́ні, у Ки́єві, у селі́, у це́нтрі	*Сто́рони сві́ту*: на пі́вдні, на схо́ді. *Острови́, річки́, озе́ра, го́ри:* на Кі́прі, на Дніпрі́, на мо́рі, на Гове́рлі
Соціа́льні гру́пи: у сім'ї́, у гру́пі	*За́хід, процес, поді́я*: на робо́ті, на ле́кції, на екску́рсії, на прогу́лянці

Увага! на вокза́лі, на ка́федрі, на заво́ді, на фа́бриці; в аеропорту́, на мосту́ (мості́)

3. Скажіть, де знаходяться предмети та люди?

4. Дайте відповідь на питання, використовуючи слова, наведені у дужках.
Зразок: – Де краси́ва дівчина? (ву́лиця)
– Краси́ва дівчина на ву́лиці.

1. Де нове́ сло́во? (словни́к) 2. Де підру́чник? (су́мка) 3. Де ша́пка? (голова́) 4. Де фру́кти? (холоди́льник) 5. Де ча́шка (стіл) 6. Де студе́нти? (аудито́рія) 7. Де ри́ба? (мо́ре) 8. Де телефо́н? (ку́ртка) 9. Де торт? (коро́бка) 10. Де проду́кти? (магази́н) 11. Де годи́нник ? (рука́) 12. Де ро́зклад? (стіна́).

	Стоя́ти (І)	Сиді́ти (І)	Лежа́ти (І)	Ви́сі́ти (І)
я	сто**ю́**	сидж**у́**	леж**у́**	ви́ш**у**
ти	сто**їш**	сид**и́ш**	леж**и́ш**	ви́с**иш**
він / вона	сто**їть**	сид**и́ть**	леж**и́ть**	ви́с**и́ть**
ми	сто**їмо́**	сид**имо́**	леж**имо́**	ви́с**имо**
ви	сто**їте́**	сид**ите́**	леж**ите́**	ви́с**ите**
вони	сто**я́ть**	сид**я́ть**	леж**а́ть**	ви́с**ять**
	Стій!	Сиди́!	Лежи́!	Виси́!
	Сті́ймо!	Сиді́м(о)!	Лежі́м(о)!	Висі́м(о)
	Сті́йте!	Сиді́ть!	Лежі́ть!	Висі́ть!

Студе́нти сидя́ть у кла́сі.
Ка́рта ви́сить на стіні́.

Авто́бус стої́ть на зупи́нці.
Телефо́н лежи́ть у кише́ні.

5. Скажіть, що де стоїть, лежить, висить?

Увага!

що? – на чо́му?
він – на (у/в) нього́му
вона́ – на (у/в) ній
воно́ – на (у/в) нього́му
вони́ – на (у/в) них

Ось стіл. На нього́му – зо́шит.
Ось ша́фа. У ній – ре́чі.
Ось ві́кна. На них – кві́ти.

6. Читайте текст.

Моя́ кімна́та у гурто́житку

Це на́ш гурто́житок. Ось тре́тій по́верх. А тут кімна́та № 10. Це моя́ кімна́та.

Моя́ кімна́та неве́ли́ка, але те́пла, сві́тла, чи́ста та за́тишна. На сте́лі ви́сить ла́мпа. В кімна́ті вели́ке вікно́. По́руч стої́ть стіл. Тут я працю́ю, роблю́ дома́шнє завда́ння. На столі́ стої́ть мій комп'ю́тер. У нього́му мі́ститься важли́ва інформа́ція. У столі́ лежа́ть мої́ зо́шити. У куткý стої́ть ша́фа. У ша́фі лежа́ть мої́ ре́чі. Зліва́ розташо́вані две́рі. Право́руч стої́ть моє́ лі́жко. На нього́му лежи́ть поду́шка. На стіні́ ви́сять карти́ни. А ще на ній ви́сить поли́ця. На поли́ці стоя́ть і лежа́ть книжки́ та словники́.

Моя́ кімна́та ду́же га́рна. Тут, у кімна́ті, я люблю́ відпочива́ти спа́ти, чита́ти книжки́.

7. Дайте відповідь на питання.

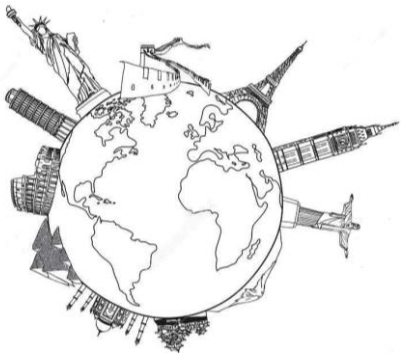
1. Що ви ба́чите у кімна́ті? 2. Яка це кімна́та? 3. Де ви́сить ла́мпа? 4. Де стої́ть стіл? 5. Що стої́ть на столі́? 6. Де лежа́ть зошити? 7. Що розташо́ване у комп'ю́тері? 8. Де стої́ть ша́фа? 9. Де лежа́ть ре́чі? 10. Де розташо́вані две́рі? 11. Де стої́ть лі́жко? 12. Де лежи́ть поду́шка? 13. Де ви́сять карти́ни? 14. Де стоя́ть і лежа́ть книжки́ та словники́? 15. Де студе́нт лю́бить відпочива́ти, спа́ти, чита́ти книжки́?

Жи́ти (І)

я живу́	ми живе́мо́
ти живе́ш	ви живете́
він \ вона́ живе́	вони́ живу́ть

Живи́! Живі́м(о)! Живі́ть!

8. Читайте текст.

Я живу́ в Украї́ні, у мі́сті Ха́ркові. Ти живе́ш у Маро́кко, у мі́сті Касабла́нці. Він живе́ у По́льщі, у мі́сті Варша́ві. Вона́ живе́ у В'єтна́мі, у мі́сті Хано́ї. Ми живе́мо в Азербайджа́ні, у мі́сті Баку́. Ви живете́ у Кита́ї, у мі́сті Пекі́ні. Вони́ живу́ть у Ніге́рії, у мі́сті Абу́джі́.

9. Скажі́ть, де живу́ть ці люди? А де ви живете́?

Зразок: Це Фра́нція, Пари́ж.

Марі живе у Фра́нції у Пари́жі.

1. Тара́с
Ки́їв, Украї́на

2. Джек
Нью-Йорк, США

3. Ахме́д
Каї́р, Єгипет

4. Лівей
Пекі́н, Кита́й

5. Пі́тер
Амстерда́м, Нідерла́нди

6. Чарльз
Ло́ндон, Великобрита́нія

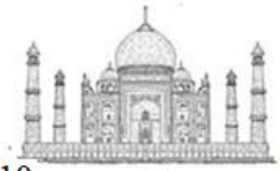
7. Ісмаї́л
Стамбу́л, Ту́рція

8. Іва́н
Москва́, Росі́я

9. Олекса́ндр
Берлі́н, Німе́ччина

10. Вішна́л
А́гра, І́ндія

11. Софі́
Пі́за, Ита́лія

12. Анто́ніо
Рі́о-де-Жане́йро, Брази́лія

13. Франче́ско
Рим, Ита́лія

14. О́лівер
Сі́дней, Австра́лія

10. Читайте. Дайте відповідь на питання.

1. Я живу́ у столи́ці, у мі́сті Ки́єві. А ти?
2. Він працю́є у це́нтрі, на пло́щі Свобо́ди. А вона́?
3. Його́ буди́нок розташо́ваний на проспе́кті Нау́ки. А твій?
4. Ми живемо́ у кварти́рі. А ви?
5. Мої́ батьки́ живу́ть у се́лі. А твої́?

11. Читайте текст.

На уро́ці

Це на́ша аудито́рія. На столі́ лежа́ть на́ші книжки́, зо́шити, словники́. На стіні́ ви́сить ка́рта.

За́раз ми на уро́ці. Ми вивча́ємо нову́ те́му. Ната́лія Микола́ївна запи́тує, а Хаса́н відповіда́є.

– Де ви за́раз живете́, Хасане?

– Я за́раз живу́ у Ха́ркові, Ната́ліє Микола́ївно.

– А де живу́ть ва́ші батьки́?

– Вони́ живу́ть в Йорда́нії, у мі́сті Амма́ні.

По́тім відповіда́є Жан.

– Я теж за́раз живу́ у Ха́ркові.

– А де?

– На ву́лиці Студе́нтській, у гурто́житку.

– У вас га́рний гурто́житок?

– Так, ду́же. Там є спорти́вна за́ла, бібліоте́ка та кафе́.

Тепе́р розповіда́є Амі́на.

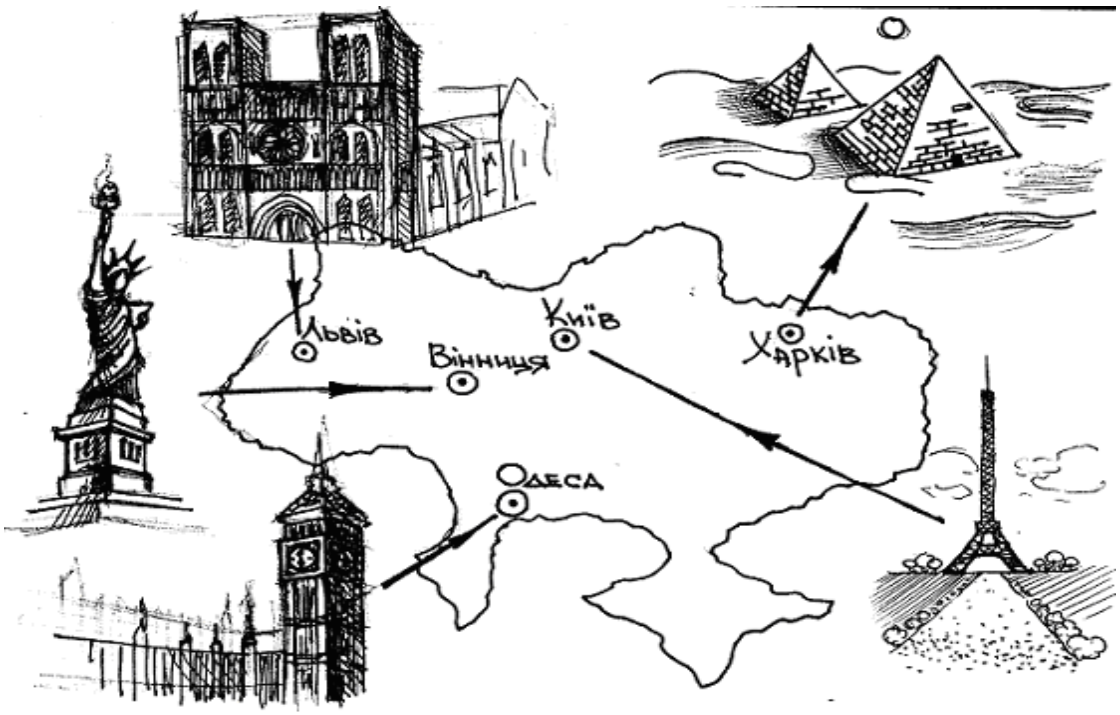
– За́раз я живу́ у Ха́ркові на ву́лиці Яросла́ва Му́дрого. Мій брат живе́ та працю́є у Німе́ччині. Він лі́кар. Моя сестра́ за́раз живе́ у Фра́нції та вчи́ться в університе́ті. Мої́ батьки́ не працю́ють. Вони́ на пенсії, а за́раз живу́ть у столи́ці Маро́кко, мі́сті Раба́ті.

– Молоде́ць, Амі́но. Ду́же га́рна ві́дповідь.

12. Дайте відповідь на питання.

1. Де за́раз знахо́дяться Ната́лія Микола́ївна та її́ студе́нти? 2. Де лежа́ть їхні книжки́ та зо́шити? 3. Де ви́сить ка́рта? 4. Що вивча́ють студе́нти? 5. Де живе́ Хаса́н? 6. Де живуть його́ батьки́? 7. Хто відповіда́є по́тім? 8. Де живе́ Жюлі́? 9. Що розповіда́є Амі́на? 10. Де живе́ та працю́є її́ брат? 11. Де живе́ вчи́ться її́ сестра́? 12. Де працю́ють її́ батьки́? 13. Де вони́ живу́ть?

13. Скажіть: де жили раніше студенти і де вони живуть зараз?

Бу́ти (І)

Минулий час

я, ти, він – бу**в**
я,ти, вона́ – бу**л**а́
я, ти, воно́ – бу**л**о́
ми, ви, вони́ – бу**л**и́

14. Скажі́ть, хто коли́ і де був.

Зразок: я – позавчо́ра – теа́тр – бале́т
Позавчо́ра я була у теа́трі на бале́ті.

1. Ти – мі́сяць то́му – стадіо́н – матч.
2. Ми – понеді́лок – університе́т – заняття.
3. Ви – п’я́тниця – клуб – зу́стріч.
4. Вони́ – вівто́рок – музе́й – ви́ставка.
5. На́ша гру́па – середа́ – факульте́т – екза́мен.
6. Їхні друзі – торі́к – Львів – екску́рсія.
7. Я та моя́ по́друга – неді́ля –теа́тр – спекта́кль.

14. Де ви були́ вчо́ра уве́чері? Що ви робили́ там?

15. Подивіться на малюнки і дайте відповідь на питання.

Де вони зараз? Де вони знаходяться зараз?

16. Закінчить фрази. Використовуйте слова, подані у дужках, у місцевому відмінку.

Зразок: Ганна працює … (аптека). – Ганна працює в аптеці.

1. Зараз ми живемо … (гуртожиток).
2. Студенти дивляться футбол … (стадіон).
3. Набіль слухає музику … (концерт).
4. Я повторюю домашнє завдання … (бібліотека).
5. Раніше Діана постійно робила зачіску сама, а тепер вона робить зачіску … (перукарня).
6. Де ти зараз? Я ... (аптека).
7. Іван відпочиває вдома … (ліжко).
8. Медсестра Ірина зараз … (робота) … (поліклініка).
9. Викладач Надія Сергіївна … (кафедра).
10. Максим тепер працює … (офіс).

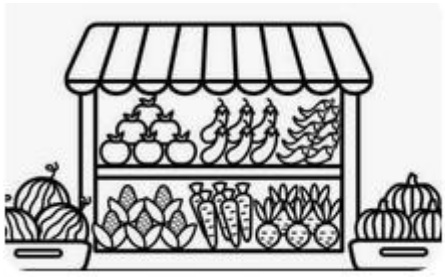
17. Дайте відповіді на питання.

1. Де ви жили́ ра́ніше і де ви живете́ за́раз? 2. Де розташо́вана ка́федра мо́вної підгото́вки? 3. Де розташо́ваний ваш гурто́житок? 4. Де зазвича́й ви відпочива́єте уве́чері? 5. Де працю́ють ва́ші батьки́? 6. Де Ви навча́лись ра́ніше і де ви навча́єтесь тепе́р? 7. Де навча́ється ваш брат (сестра́)?

18. Скажі́ть, хто де працюва́в, працю́є, бу́де працюва́ти.

Зразок: Ната́лія Микола́ївна працю́є в університе́ті.

Іва́н

Мари́на

Серге́й Микола́йович

Лікар Іване́нко

Га́нна

Тетя́на

Макси́м

Ві́ка

Серге́й Микола́йович

Зверніть увагу!

Де ти бу́деш за́втра?

Бу́ти (І)

Майбутній час

я бу́д**у**	ми бу́д**емо**
ти бу́д**еш**	ви бу́д**ете**
він \ вона́ бу́д**е**	вони́ бу́д**уть**

Будь! Бу́дьмо! Бу́дьте!

19. Дайте відповіді на питання. Використовуйте слова, подані у дужках, у місцевому відмінку.

1. Де за́втра бу́де дека́н? (університе́т). 2. Де в понеді́лок бу́дуть студе́нти? (ле́кція). 3. Де ти бу́деш сього́дні уве́чері? (готе́ль). 4. Де вона́ бу́де вра́нці? (ри́нок). 5. Де вони́ бу́дуть обі́дати вдень? (кафе́) 6. Де ви бу́дете у неді́лю? (свя́то).

20. Закінчіть фрази. Використовуйте дієслова у правильній формі, а іменники, подані у дужках, у місцевому відмінку.

1. Рані́ше мій ба́тько… (працюва́ти) … (Ха́рків, заво́д). За́раз він уже́ не … (працюва́ти), він … (пе́нсія).

2. Коли́сь я та мої́ батьки́ … (відпочива́ти) … (мо́ре, Оде́са). Там я … (люби́ти, лежа́ти) … (бе́рег).

3. Я вже давно́ не … (бу́ти) … (прогу́лянка, парк).

4. Я … (люби́ти гуля́ти) …. (центр), а мій брат … (люби́ти, гра́ти) в футбо́л … (стадіо́н).

5. Де ви купи́ли квиток – … (аеропо́рт) чи … (вокза́л)?

6. За́раз пере́рва. Студе́нти … (сиді́ти) … (кафе́). По́тім вони́ (бу́ти) … (аудито́рія, уро́к).

7. Проду́кти мо́жна купи́ти … (магази́н) чи …(ри́нок).

8. Ти́ждень то́му … (мі́сто, пло́ща) … (бу́ти) … вели́ке свя́то.

9. Мої́ ре́чі за́вжди … (лежа́ти) … (ша́фа, по́лиця).

10. Ната́ля торі́к ... (вчи́тися) … (шко́ла), а за́раз вона́ ... (вчи́тися) … (університе́т).

21. Зіставте слова і складіть фрази.

Зразок: студе́нт – університе́т
За́раз студе́нт вчи́ться в університе́ті.

Студе́нт, де́рево, о́дяг, книжки́, авто́бус, викладач, лі́кар, інжене́р, лі́ки, ри́ба, дома́шнє завда́ння, фільм, гро́ші, файл, Ки́їв, карти́на, проду́кти, сторі́нка, слова́, футбо́л.

Університет, парк, ша́фа, поли́ця, зупи́нка, ле́кція, лікарня, заво́д, апте́ка, мо́ре, зо́шит, кінотеатр, кише́ня, комп'ю́тер, Украї́на, стіна́, магази́н, кни́жка, словни́к, стадіо́н.

Увага!

Що? Де?
пі́вніч – на пі́вночі
пі́вдень – на пі́вдні
захід – на за́ході
схід – на схо́ді
центр – у це́нтрі

22. Розгля́ньте ма́пу Украї́ни. Які́ міста́ знахо́дяться на пі́вдні, пі́вночі, за́ході, схо́ді, у це́нтрі? Де знахо́диться Чо́рне мо́ре? Де розташо́вані го́ри Карпа́ти? Запита́йте у друзів, де розташо́ване їхнє рі́дне мі́сто? Розкажі́ть, де розташо́вані вели́кі міста́ ва́шої краї́ни. Там є мо́ре, го́ри? Де вони́ розташо́вані?

23. Читайте текст.

Оди́н мій сусі́д лю́бить подорожува́ти. Цей чолові́к уже́ на пе́нсії, але він ду́же акти́вна люди́на. Він уже́ був у Австра́лії, в А́фриці, в Кита́ї. Він ще не був в І́ндії, але ско́ро бу́де там.

І́нший мій сусі́д – студе́нт. Він лю́бить відпочива́ти у селі́. Він гово́рить, що в А́нглії завжди́ дощ, а в А́фриці спеко́тно, в Антаркти́ді хо́лодно. А в селі́ – не спеко́тно й не хо́лодно. Там ти́хо та спокі́йно. Там є ліс і річка́. Він гуля́є у лі́сі та бага́то ду́має.

24. Дайте відповіді на питання.

1. Де вжé був пéрший сусíд? Де він скóро бýде? 2. Де лю́бить відпочива́ти дрýгий сусíд? 3. Де лю́бить гуля́ти дрýгий сусíд? 4. Де завжди́ дощ? Де завжди́ спекóтно? Де завжди́ хóлодно? 5. Де ви лю́бите відпочива́ти?

25. Виправте помилки.

1. У бібліотéці студéнти обíдають. 2. Ка́федра мóвної підготóвки розташóвана у супермáркеті. 3. Вдóма студéнти слýхають лéкцію. 4. Мій бáтько відпочивáє на робóті. 5. Саїд танцю́є у лікáрні. 6. Сімóн сидúть на столí. 7. Шáфа стоїть на стíні. 8. В Украíні на пívдні розташóвані гóри Карпáти. 9. Я пишý домáшнє завдáння у словникý. 10. Наш гуртóжиток знахóдиться на плóщі Свобóди.

Зверніть увагу!

– Де розташóваний ваш деканáт?

(у якому?) на якому?)

– Він розташóваний у нов**óму** кóрпусі на дрýг**ому** пóверсі.

Місцевий відмінок
(прикметники, вказівні займенники, порядкові числівники)

Рід	*Називний відмінок*	*Місцевий відмінок* (М.в.) (де?)	Закінчення
чоловічий	*який?*	у (в) */на якому?*	**-ОМУ (-ІМ)**
	нов***и́й*** магази́н сусíдн***ій*** буди́нок цей, той, мій, ваш, пéрший, трéтій	у нов***óму*** (новім) магази́ні у сусíдн***ьому*** (-ім) буди́нку цьому (цім), тóму (тім), моє́му, вашому (вашім), першому (-ім), третьому (-ім)	
середній	*яке?*	у (в) */на якому?*	**-ЄМУ**
	старé мíсто остáннє завдáння це, те, моє́, пéрше, трéтє	у старóму (-ім) мíсті в остáнньому (-ім) завдáнні цьому (цім), тóму (тім), моє́му, вашому (вашім), першому (-ім), третьому (-ім)	

Рід	*Називний відмінок*	*Місцевий відмінок* (М.в.) (де?)	Закінчення
жіночий	яка?	у (в) /на якій?	**-ІЙ**
	нов***á*** кімна́та сусі́дн***я*** ву́лиця ця, та, моя, ва́ша, пе́рша, тре́тя	у нов***íй*** кімна́ті на сусі́дн***ій*** ву́лиці цій, тій, мої́й, ва́шій, пе́ршій, тре́тій	

26. Напишіть словосполучення у місцевому відмінку.

Зразок: нови́й магази́н – у но́во́му магази́ні

вели́кий ри́нок – …
нова́ маши́на – …
краси́вий парк – …
старе́ мі́сто – …
цікáва екску́рсія – …
мале́нька кварти́ра – …
склади́й і́спит – …
оста́нній конце́рт – …
істори́чний музе́й – …
вели́ка бібліоте́ка – …
дома́шнє завда́ння – …
націона́льний університе́т – …
підгото́вчий факульте́т – …
га́рне сві́то – …

27. Скажіть, хто ви, де ви жили раніше, де ви живете зараз, де ви навчаєтесь*, що ви вивчаєте?*

28. Закінчіть речення.

1. Мій друг живе́ … (цей га́рний гурто́житок). 2. (Цей нови́й вели́кий стадіо́н) … за́вжди є спортсме́ни. 3. Великобрита́нія розташо́вана … (вели́кий о́стрів). 4. Су́мка стої́ть … (твій стіле́ць). 5. Гро́ші лежа́ть … (та су́мка). 6. Вони́ вивча́ють украї́нську мо́ву… (ця краси́ва за́тишна аудито́рія). 7. (На́ша фі́рма) … нови́й дире́ктор. 8. (Твій па́спорт)… га́рне фо́то. 9. Яка́ пого́да за́раз … (ва́ша краї́на)? 10. Вони́ гуля́ють … (цей вели́кий зеле́ний парк). 11. Викладач пи́ше слова́ … (ця вели́ка зеле́на до́шка). 12. (Моя́ контро́льна робо́та)… була́ ті́льки одна́ по́милка. 13. (Твоє́ дома́шнє завда́ння) … є по́милки. 14. Амі́н живе́ … (сусі́дня кімна́та).

29. Читайте нові слова, дивіться їх значення у словнику.

мі́сяць	зустрі́ти І (кого́?)	напри́клад
розва́га	цілува́ти І (кого́?)	і́ноді
дорогі́й		ча́сто

найдо́вший, найши́рший
істори́чний, худо́жній музе́й о́перний теа́тр

30. Читайте текст.

Дорога́ Софі́!

Уже́ мі́сяць я живу́ в Украї́ні, у мі́сті Ха́ркові. За́раз ве́чір, а вве́чері, як ти зна́єш, я люблю́ писа́ти листи́. Ти запи́туєш, як я живу́ та навча́юсь.

Ха́рків – дру́ге вели́ке мі́сто в Украї́ні. Він розташо́ваний на схо́ді. Я вже була́ в О́перному теа́трі на бале́ті, в Істори́чному музе́ї на екску́рсії, ба́чила ха́рківське метро́ та головну́ пло́щу у Ха́ркові – пло́щу Свобо́ди. В суббо́ту на пло́щі було́ вели́ке свя́то і конце́рт. Там я зустрі́ла на́шого францу́зького дру́га Жа́на. Він за́раз працю́є тут у міжнаро́дній фі́рмі.

Ха́рків – ду́же краси́ве мі́сто. Тут до́вгі та широ́кі ву́лиці. Найдо́вша ву́лиця – Геро́їв Ха́ркова. Її довжина 18 кіломе́трів. Тут розташо́вані заво́ди, фа́брики та рі́зні організа́ції. А найши́рша ву́лица – проспе́кт Нау́ки, де розташо́вані університе́ти, о́фіси, готе́лі, магази́ни. Головна́ ву́лиця – ву́лиця Сумська́. Це ду́же стара́ та краси́ва ву́лиця.

У Ха́ркові є краси́ві па́рки. Мій улю́блений парк – міський парк і́мені Шевче́нка. Тут є краси́вий па́м’ятник. Я вже зна́ю, що Тара́с Шевче́нко – вели́кий украї́нський пое́т. Я люблю́ гуля́ти в цьо́му па́рку вве́чері. Тако́ж я люблю́ відпочива́ти у Центра́льному па́рку, тому що там бага́то розва́г.

Я вже́ писа́ла, що живу́ в украї́нській сім'ї́. Вони́ не гово́рять францу́зькою, тому я бага́то говорю́ украї́нською. Вра́нці я сні́даю вдо́ма. По́тім я вчусь у на́шому університе́ті на підгото́вчому факульте́ті. Це ду́же ціка́во! На уро́ці ми чита́ємо, пи́шемо, гово́римо, а ще і́ноді гра́ємо та співа́ємо. І все це украї́нською! Вдень я зазвича́й обі́даю в мале́нькому за́тишному кафе́ «Пари́ж». Це кафе́ знахо́диться недале́ко, на сусі́дній ву́лиці. Там усе́ по-францу́зьки: меню́, диза́йн. Я обі́даю там і ду́маю, що я у рі́дній Фра́нції! А ввечері – конце́рти, теа́три, клу́би … Вчо́ра, напри́клад, ми були́ в Худо́жньому музе́ї, диви́лися краси́ві карти́ни. Але́ й працю́ю я теж бага́то. І́ноді я вчу́ слова́ на́віть уночі́.

Будь ла́ска, пиши́ ча́сто. Я ду́маю, ти розумі́єш, як це важли́во.

Цілу́ю тебе́.

Мері́.

31. Дайте відповіді на питання.

1. Де за́раз живе́ Мері́? 2. Що вона́ любить роби́ти ввечері́? 3. Що вона́ вже́ ба́чила в Ха́ркові? 4. Кого́ вона́ зустрі́ла на пло́щі? 5. В яки́й сім'ї́ вона́ живе́? 6. Чому́ в сім'ї́ вона́ гово́рить украї́нською? 7. Що Мері́ зазвича́й ро́бить вра́нці? 8. Де Мері́ вчи́ться? 9. Що Мері́ ро́бить на уро́ці? 10. Що Мері́ ро́бить вдень? 11. Де розташо́ване кафе́ «Пари́ж»? 12. Що ду́має Мері́, коли́ вона́ обі́дає в кафе́? 14. Де була́ Мері́ вчо́ра ввечері?

32. Напишіть листа про те, як ви живете в Харкові.

33. Розкажіть про Харків за планом:

1. Ха́рків – мі́сто в Украї́ні.
2. Де ви вже були́ в Ха́ркові.
3. Ву́лиці Ха́ркова.
4. Парк Шевче́нка.

Відпочиньте!

1. Читайте анекдот. ☺

Маленький хлопчик заблукав.
– На якій вулиці ти живеш? – запитує поліцейський.
– Я живу не на вулиці, а вдома, – відповідає хлопчик.

Один молодий вчений пізно ввечері працював у лабораторії. Знаменитий фізик Резерфорд запитав його:
– Що ви тут робите?
– Працюю, професоре.
– А що ви робите вдень?
– Працюю.
– – А що ви робите вранці?
– Теж працюю
– А коли ж ви думаєте?

2. Хто краще знає Харків? Скажіть, де розташований Історичний музей? (Театр опери та балету, фонтан «Дзеркальний струмінь», цирк, зоопарк, Центральний парк).

3. Конкурс ерудитів. Скажіть, де жив Шекспір? (Христофор Колумб, Наполеон, Чингізхан, Леонардо да Вінчі, Джордж Вашингтон, Ісаак Ньютон, Альберт Ейнштейн, Тарас Шевченко).

3. Як ви розумієте ці прислів'я? Знайдіть еквівалент у рідній мові.

У здоровому тілі – здоровий дух.
Хата на піску довго не стоїть.
Бути як риба у воді.
Купити кота в мішку.

Резюме

Нові слова

А акти́вний,-а,-е,-і;
аеропо́рт
Б бе́рег
бібліоте́ка
бу́ти (І)
В в
важли́во
ви́сі́ти (І)
ви́ставка
вче́ний
Г годинник
голова́
головни́й, -а, -е, -і
готе́ль
Д диза́йн
дороги́й, -а, -е, -і
Е екза́мен
Ж жи́ти (І)
З заблука́ти (І)
зао́д
займа́тися (І)
за́ла
за́тишний, -а, -е, -і
за́хід
за́чіска
здоро́вий, -а, -е, -і
земля́
знахо́дитися (ІІ)
зоопа́рк
зустрі́ти (І)
І інформа́ція
істори́чний,-а,-е,-і
К ка́федра
кві́тка
квито́к
кілометр
кише́ня
куто́к
Л лежа́ти (І)
ліс
літа́к
М меню́
міськи́й, -а, -е, -і
міститься (ІІ)
мі́сяць
мост
м'яч
Н на
навча́тися (І)
напри́клад
недале́ко
О о́зеро
о́перний, -а, -е, -і
організа́ція
о́стрів
П па́м'ятник
перука́рня
пі́вдень
північ
пісок
подві́р'я
подорожува́ти (І)
поду́шка
позавчо́ра
полікліні́ка
поліце́йський
поли́ція
по́милка
по́руч
по́тяг
прогу́лянка
пря́мо
Р рані́ше
ри́нок
розва́га
ро́зклад
розташо́ваний-а,-е,-і
рука́
С сві́тлий, -а, -е, -і,
сиді́ти (І)
спектакль
співа́ти (ІІ)
споко́йно
спорти́вний,-а,-е,-і
стадіо́н
стіна́
стоя́ти (І)
суперма́ркет
схід
Т тепе́р
те́плий, -а, -е, -і
ті́ло
торі́к
У у
Ф файл
фонта́н
Х ха́та
худо́жній, -я, -є, -і
Ц цілува́ти (І)
Ч ча́сто
чи́стий, -а, -е, -і

Граматика Місцевий відмінок місця

рід	Н.в *що?*	М.в. *де? (у(в)/на чому)*
ч.р.	*?*	> **- і**
	-(і)й	> **-(і)ї**
	-ь	> **і**
ж.р.	**- а (-я)**	> **і**
	-ія	> **-ії**
с.р.	**-о**	> **-і**
	-е	> **-і**
	-(')я	> **-ї**

Н.в. *який?* *яке?*	М.в *у (в) /на якому?*
-ий, -ій; -е, -є	-ому (-ім) / -єму
яка?	*у (в) /на якій?*
-а, -я	-ій

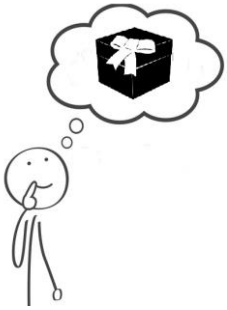

О. Роден «Мислитель»

УРОК 9

Про ко́го? Про що?

Про ко́го він ду́має?
Про що він ду́має?

– *Про що* вони́ ду́мають?
– Він ду́має <u>про подару́нок</u>.
– Він ду́має <u>про пого́ду</u>.

Мрі́яти (I)		Зга́дувати (I)
я	мрі́ю	зга́дую
ти	мрі́єш	зга́дуєш
він/вона́	мрі́є	зга́дує
ми	мрі́ємо	зга́дуємо
ви	мрі́єте	зга́дуєте
вони́	мрі́ють	зга́дують
Мрій! Мрі́ймо! Мрі́йте!		Зга́дуй! Зга́дуймо! Зга́дуйте!

Про що він мрі́є?
Про що він зга́дує?

	Розповіда́ти (I)	Чу́ти (I)
я	розповіда́ю	чу́ю
ти	розповіда́єш	чу́єш
він/вона́	розповіда́є	чу́є
ми	розповіда́ємо	чу́ємо
ви	розповіда́єте	чу́єте
вони́	розповіда́ють	чу́ють
Розповіда́й! Розповіда́ймо! Розповіда́йте!		Чуй! Чу́ймо! Чу́йте!

Про що він розповіда́є?

Сперечáтися(сь) (II)

я	сперечáюся(сь)
ти	сперечáєшся
він/вонá	сперечáється
ми	сперечáємося(сь)
ви	сперечáєтеся(сь)
вонú	сперечáються

Про що вонú сперечáються?

Сперечáйся(сь)! Сперечáймося(сь)
Сперечáйтеся(сь)!

Знахідний відмінок іменників, прикметників
(означальні відношення, вживається з прийменником)

хто?	що робить?	про якого? про яку? про який? про яку?	про кого? про що?
Гáнна	дýмає	про нов**óго** про нов**ý**	дрýг**а** пóдруг**у**
Вчéні	сперечáються	про цікáв**у** наукóв**у**	теóр**ію**
Радуáн	згáдує	про нáшу	екскýрс**ію**
Студéнти	говóрять	про складн**é**	завдáнн**я**
Викладáч	запúтує	про твій	словнúк
		про мою́	дýмк**у**
Вонá	розповідáє	про йогó	мáтір
Він	розповідáє	про її́	бáтьк**а**
Ми	говóримо	про їхню	дочкý

1. Скажíть, про що дýмають, мрíють, говóрять, згáдують ці лю́ди?

2. Закінчіть речення, використовуючи подані слова у правильній формі.

Я зна́ю, що Радуа́н лю́бить говори́ти …

- спо́рт, му́зика, кіно́, пого́да, теа́тр, полі́тика, любо́в, еконо́міка, життя́, навча́ння, робота;

Хаса́н ча́сто зга́дує про свою́ …

- роди́на, рідна́ ма́тір, ста́рший брат, моло́дша сестра́, рі́дне мі́сто, лю́ба по́друга, кра́щий друг;

Макс мрі́є про …

- нова́ маши́на, хоро́ша робо́та, нова́ зу́стріч, вели́кий соба́ка, нови́й реко́рд, щасли́ве життя́;

На́стя розповіда́є про .. .

- кра́ща по́друга, лі́тній відпочи́нок, цікава́ по́дорож, майбу́тня профе́сія, нове́ кафе́, нови́й сусід.

3. Дайте відповідь на питання.

1. Про що нови́й фільм? 2. Про що кни́жка? 3. Про що ви сперечáєтеся? 4. Про ко́го ви ду́маєте? 5. Про ко́го ви запи́туєте? 6. Про що пи́ше ваш друг? 7. Про що мрі́є ді́вчина? 8. Про кого ти чув?

4. Заповніть пропуски в таблиці, використовуючи слова, подані в дужках.

Хто, де та про що ду́має?

ДЕ? (теáтр, лікáрня, банк, автíвка, парлáмент)
Про ко́го? Про що? (матч, краї́на, син, бі́знес, обі́д)

Хто	Де працю́є чи знахо́диться	Про ко́го ду́має? Про що ду́має?
студе́нт	*в університе́ті*	*про екза́мен*
бізнесме́н	на робо́ті	
лíкар		про пацiє́нта
ма́тір	вдо́ма	
банкíр		про кредúт
актри́са		про вистáву
полíтик		про рефо́рму
клiє́нт	у ресторáні	
футболíст	на стадіо́ні	
водíй		про доро́гу
президе́нт	на робо́ті та вдо́ма	

5. Скажíть, про ко́го / про що гово́рять, мрíють, ду́мають, сперечáються, згáдують ді́ти, студе́нти, пенсіоне́ри, чоловікú, жінкú, бізнесме́ни, артúсти, рíзні лю́ди в Украї́ні в і́нших краї́нах?

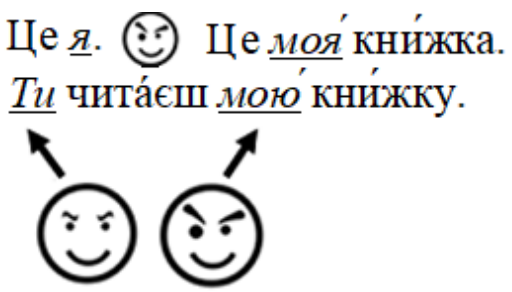
хто?	*про ко́го?*
я	про ме́не
ти	про те́бе
він, воно́	про нь**о́**го
вона	про не́ї
ми	про нас
ви	про вас
вони́	про них

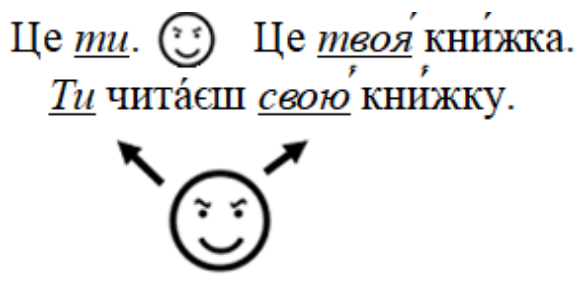
6. Вставте займенник.

Зразок: Це моя́ по́друга. Я гово́рю *про не́ї.*

1. Я люблю́ тебе́. Я ве́сь час ду́маю … .
2. Мої́ дру́зі живу́ть у Ки́єві. Я вже́ розповіда́в … .
3. Мари́на лю́бить теа́тр. Вона́ ча́сто гово́рить ... .
4. Я не люблю́ полі́тику. Ми ча́сто сперача́ємося ... .
5. Ми все чу́ємо! Ви гово́рите …
6. У те́бе нові́ пла́ни? Я нічо́го не зна́ю … .
7. Ви мене́ зна́єте? Що ви чу́ли … .
8. Це моя́ пробле́ма. Я не хо́чу говори́ти … .
9. Він до́бре вас зна́є. Він бага́то розповіда́в… .
10. Ваш друг вчи́ться у Неме́ччині. Ви зга́дуєте … ?

МІЙ (МОЯ, МОЄ) **СВІЙ (СВОЯ, СВОЄ)**

Займенник «свій» у називному, знахідному та місцевому відмінках

Н.в. який? яка? яке?	З.в. про яко́го (який?) про яку? про яке?	М.в. у яко́му? у якій?
свій	про свого́ (свій)	у своє́му
своя́	про свою́	у свої́й
своє́	про своє́	у своє́му

Це *мій* брат. *Я* говорю́ про *свого́* бра́та. *Ти* гово́риш про *мого́* бра́та.

Це *твій* брат. Ти говори́ш про *свого́* бра́та. Я гово́рю про *твого́* бра́та.

Це *її́* сестра́ Га́нна. Вона́ гово́рить про *свою́* сестру́. Я говорю́ про *її́* сестру́.

Це *його́* кімна́та. Він сиди́ть у *свої́й* кімна́ті. Ми сидимо́ у *його́* кімна́ті.

Це *Оле́г.* Це *його́* сім’я́. Він гово́рить про *свою́* сім’ю́. Ми говори́мо про *його́* сім’ю́.

7. Вставте займенники мій, твій, наш, ваш, його, її, їхній чи *свій*.

1. Це його́ кімна́та. Він знахо́диться у … кімна́ті. Вона́ знахо́диться у … кімна́ті.
2. Са́ша – мій друг. Я ча́сто пишу́ додо́му про … дру́га. Моя́ ма́ма запи́тує про … дру́га.
3. Це ва́ша сестра́? Розкажі́ть про … сестру́.
4. Це Мари́на. Це її́ зо́шит. Мари́на пи́ше у … зо́шиті. У … зо́шиті є помилки́.
5. Це на́ша аудито́рія. Ми займа́ємося в … аудито́рії. Ша́фа стої́ть в … аудито́рії.
6. Твоя́ сім’я́ живе́ у Касабла́нці. Ти розповіда́єш про … сім’ю́. Ми слу́хаємо ро́зповідь про … сім’ю́.
7. Це його́ фі́рма. Він працю́є у … фі́рмі. Ми працю́ємо у … фі́рмі.

8. Це ва́ше мі́сце. Ви сидите́ на … мі́сці. Воні́ сидя́ть на … мі́сці.

Пора́ ро́ку: зима́, весна́, лі́то, о́сінь

Мі́сяці: сі́чень, лю́тий, бе́резень, кві́тень, тра́вень, че́рвень, ли́пень, се́рпень, ве́ресень, жо́втень, листопа́д, гру́день.

Коли́? (в яко́му мі́сяці?)

взи́мку	*навесні́*	*улі́тку*	*восени́*
у гру́дні у сі́чні у лю́тому	у бе́резні у кві́тні у тра́вні	у че́рвні у ли́пні у се́рпні	у ве́ресні у жо́втні у листопа́ді

А коли́ твій день наро́дження?

9. Дайте відповідь на питання.

1. Коли́ у вас бу́дуть екза́мени? (сі́чень) 2. Коли́ у вас бу́дуть зимо́ві кані́кули? (лю́тий) 3. Коли́ у вас бу́дуть вели́кі кані́кули? (лі́то) 4. Коли́ ви диви́лися цей фільм? (се́рпень) 5. Коли́ у вас бу́де екскурсія? (тра́вень) 6. Коли́ на підгото́вчому факульте́ті був конце́рт? (листопа́д). 7. Коли́ в Украї́ні є сніг? (зима́).

10. Складіть речення, використовуючи подані слова у правильній формі.

1. Лю́тий, мої́, батько́, бу́ти, Маро́кко, а, бе́резень, та́то, бу́ти, Ха́рків. 2. Ли́пень, наш факульте́т, бу́ти, складни́й екза́мен. 3. Тра́вень, я, бу́ти, екску́рсія. 4. Листопа́д і гру́день, бу́ти, коро́ткий, дні. 5. Весна́, університе́т, бу́ти, ціка́вий, конце́рт. 6. Украї́на, че́рвень, і, ли́пень, спеко́тний, пого́да, а, сі́чень, і, лю́тий, холо́дний, пого́да.

Коли́ ви народи́лись?
– *Я* ***народи́вся*** в сі́чні.
Коли́ він народи́вся?
– *Він* ***народи́вся*** в листопа́ді.
Коли́ вона́ народила́сь?
– *Вона́* ***народи́лась*** у тра́вні.
Коли́ вони́ народили́сь?
– *Вони* ***народи́лися*** взи́мку.

11. Дайте відповідь на запитання, використовуючи інформацію, подану у таблиці.

Зразок: – В яко́му ро́ці ти народи́вся? – Я народи́вся ***в ти́сяча дев’ятсо́т дев’яно́сто дев’я́тому ро́ці.***

Називний відмінок (який рік?)	Місцевий відмінок (у якому році?)
пе́рший, дру́гий, тре́тій, …	пе́ршому, дру́гому, тре́тьому році
одина́дцятий, двана́дцятий, …	одина́дцятому, двана́дцятому році
двадця́тий, тридця́тий, сороко́вий, п’ятдеся́тий, шістдеся́тий, сімдеся́тий, вісімдеся́тий, дев’яно́стий	двадця́тому, тридця́тому, сороко́вому, п’ятдеся́тому, шістдеся́тому, сімдеся́тому, вісімдеся́тому, дев’яно́стому році
со́тий, двохсо́тий, трьохсо́тий, чотирьохсо́тий, п’ятисо́тий, ...	со́тому, двохсо́тому, трьохсо́тому, чотирьохсо́тому, п’ятисо́тому, ...
1991 - 2001 - 2012 - 2021 -	- ти́сяча дев’ятсо́т дев’яно́сто пе́ршому році - дві ти́сячі пе́ршому ро́ці - дві ти́сячі двана́дцятому ро́ці - дві ти́сячі двадцять пе́ршому ро́ці

12. Дайте відповідь на питання.

1. В яко́му ро́ці народи́вся Мура́д? (ти́сяча дев’ятсо́т дев’яно́сто п’я́тий) 2. В яко́му ро́ці народи́вся його́ ба́тько? (ти́сяча дев’ятсо́т сімдеся́т дру́гий) 3. В яко́му ро́ці народи́лася його́ дочка́? (дві ти́сячі во́сьмий) 4. Коли́ ви були́ у Ки́єві? (мину́лий рік).

Дієслова руху

	Іти́ (йти́) (І)	Їхати (І)
я	іду́ (йду́)	їду́
ти	іде́ш (йдеш)	їдеш
він/вона́	іде́ (йде́)	їде
ми	ідемо́, (йдемо́)	їдемо
ви	ідете́ (йдете́)	їдете
вони́	ідуть (йдуть)	їдуть
	І(й)ди́!	Їдь!
	І(й)ді́мо, і(й)ді́м!	Їдьмо!
	І(й)ді́ть!	Їдьте

Людина йде́.

Людина їде́.

Минулий час: і(й)шо́в, і(й)шла́, і(й)шли́;
їхав, їхала, їхали

13. Вставте дієслова і(й)ти / їхати у правильній формі.

1. Я … в університе́т. 2. Дру́зі … у клуб. 3. Лян … у буфе́т. 4. Га́нна … у музе́й. 5. Студе́нти … на батьківщи́ну. 6. Викладач … на ка́федру. 7. Студе́нти … в аудито́рію. 8. Ти … у гурто́житок? 9. Куди́ він …? 10. Лю́ди … у Ки́їв. 11. Ви … у спортза́л? 12. Ні, ми … в а́ктовий зал.

14. Скажі́ть, куди́ іду́ть (і́дуть) і де були́ ці лю́ди?
Зразок: Я йду́ в цирк. Вчо́ра я був у ци́рку.

Максим і На́стя

Дру́зі

Га́нна Іва́нівна

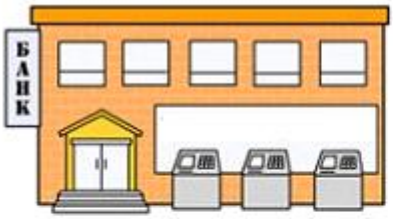
Олекса́ндр

Хаса́н

Ігор

Бізнесме́н

Мари́на

Ма́ти

Ді́ти

Пенсіоне́р

Ба́тько

Сім'я́

Студе́нти

Куди́?
впере́д – наза́д
вго́ру – вниз
туди́ – сюди́

лівору́ч – пря́мо – правору́ч

15. Читайте діалоги.

– Скажі́ть, будь ла́ска, де зупи́нка?
– Зупи́нка там, попе́реду. Іді́ть туди́.
– Ви́бачте, я не розумі́ю, куди́ тре́ба йти́, лівору́ч чи правору́ч?
– Ні-ні, йді́ть пря́мо, впере́д.

– Мій телефо́н не працю́є. Ти не зна́еш, де ремо́нтна майсте́рня?
– У сусі́дній буді́влі.
– А, це там, де перука́рня?
– У тій же буді́влі. Майсте́рня на дру́гому по́версі. Іди́ пря́мо. Там схо́ди. По́тім уго́ру.

– Де розташо́ваний вхід?
– Тут. Лівору́ч.
– А ви́хід?
– Іді́ть уни́з, ви́хід розташо́ваний на пе́ршому поверсі́.

Поспіша́ти (І) *куди?*

я	поспіша́ю
ти	поспіша́єш
він/вона́	поспіша́є
ми	поспіша́ємо
ви	поспіша́єте
вони́	поспіша́ють

Поспіша́й!
Поспіша́ймо!
Поспіша́те!

Спі́знюватися(сь) (І) *куди?*

я	спі́знююся(сь)
ти	спі́знюєшся
він/вона́	спі́знюється
ми	спі́знюємося(сь)
ви	спі́знюєтеся(сь)
вони́	спі́знюються

Не спі́знюйся(сь)!
Не спі́знюймося(сь)!
Не спі́знюйтеся(сь)!

– На́сте, чому́ ти так шви́дко йдеш?
– Я поспіша́ю.

– Хамзо́, вже дев’я́та годи́на! Ти спі́знюєшся на заня́ття в університе́т!
– Я вже́ йду́. Я поспіша́ю!
– Будь ла́ска, шви́дко. Не спі́знюйся!

– Куди́ він іде́?
– Він іде́ додо́му.

– Як він іде́?
– Він іде́ пі́шки.

– На чо́му він і́де? (Як?)
– Він і́де на велосипе́ді.

Увага!

Коли ми говоримо про відкритий транспорт чи засоби, де ми сидимо зверху, ми використовуємо питання *Їхати на чо́му?* (і́хати *на велосипе́ді*).

Запам’ятайте! Їхати *на таксі́*, і́хати *на метро́*.

16. Скажі́ть, куди́ і як і́дуть лю́ди?

17. Чита́йте текст. Скажі́ть, хто куди́ іде́, їде?

За́раз ра́нок. Усі́ поспіша́ють на робо́ту. Студе́нти теж поспіша́ють в університе́т. Іноземні студе́нти йду́ть на заня́ття.

А це Га́нна Іва́нівна. Вона́ лі́кар і працю́є у поліклі́ніці. Вона́ йде́ на робо́ту пі́шки. Її́ чолові́к теж лі́кар. Він хіру́рг і працю́є у лікарні. Вра́нці він їде́ на робо́ту на метро́.

А куди́ їде Симо́н? Він їде́ в аеропо́рт. Він ду́же поспіша́є та їде́ на таксі́.

Зверніть увагу! *Що йде́ по-украї́нськи?*

фільм
уро́к
спра́ви
час
життя́
конце́рт
дощ
сніг

іде́

Як іду́ть твої́ спра́ви?

Авто́бус іде́ (їде). Куди́ їде авто́бус № 4?

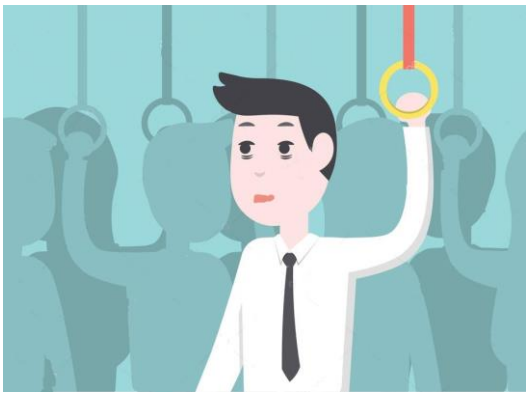
18. Читайте текст. Дайте відповідь на питання: Про що чи про ко́го мо́жна сказа́ти, що він/вона́/воно́ йде українською мо́вою?

Тепе́р ви зна́єте дієсло́во йти́. Це ду́же ціка́ве дієсло́во. Украї́нською лю́ди гово́рять: «Студе́нт іде́. Він іде́ в університе́т». Але́ вони́ гово́рять і так: «По́їзд іде́. Уро́к іде́. Фільм іде́. Час теж іде́. Годи́нник іде́. Дощ іде́». І все це пра́вильно. І все це украї́нською. Ду́же ціка́ве дієсло́во йти́! А ось дієсло́во їхати не таке́ ціка́ве. Украї́нською гово́рять: «Я їду на метро́, таксі́, велосипе́ді, ску́тері, мотоци́клі».

19. Читайте текст.

Тра́нспорт і любо́в

У на́шій гру́пі вчи́ться ду́же краси́ва ді́вчина. Я весь час ду́маю про не́ї. Вра́нці ї́ду в університе́т, знахо́джуся в авто́бусі та ду́маю про не́ї. По́тім ї́ду на метро́ та ду́маю про не́ї. Іду́ пі́шки та ду́маю про не́ї. На заня́тті в університе́ті теж ду́маю про не́ї. На пере́рві, в кафе́, коли́ я обі́даю, я ду́маю про не́ї.

По́тім я ї́ду додо́му. Спача́тку йду́ пі́шки, по́тім ї́ду на метро́. І весь час ду́маю про не́ї. Вліт́ку я був удо́ма, в Маро́кко. Спача́тку я ї́хав в аеропо́рт у Ки́їв і весь час ду́мав про не́ї. По́тім, коли́ я був у літаку́, я теж ду́мав ті́льки про не́ї.

Скажі́ть, коли́ я бу́ду в ко́смосі, я теж бу́ду ду́мати про не́ї? Що роби́ти?

20. Дайте відповідь на питання.

1) Куди́ ї́де вра́нці студе́нт?
2) На чо́му він ї́де?
3) Про ко́го він за́вжди ду́має?
4) Де він був вліт́ку?
5) На чо́му ви зазвича́й ї́дете в університе́т?
6) Про що ви ду́маєте за́раз?

21. Дайте відповідь на питання.Використовуйте слова, подані справа.

Що розташо́ване на цій ву́лиці правору́ч?
Де навча́ється ваш друг?
Про що він розповіда́в?
Куди́ ви йдете за́раз?

ха́рківський університе́т
нова́ шко́ла

Де лежа́ть книжки́?	мій стіл
Що ви чита́єте?	цікава кни́жка
Про що ви гово́рите?	хоро́ший словни́к
Хто сиди́ть в аудіто́рії?	моя́ по́друга
Кого́ запи́тує виклада́ч?	інозе́мний студе́нт
Про ко́го ви гово́рите?	га́рна ді́вчина
Кого́ ви давно́ не ба́чили?	брат і сестра́
Про ко́го ви ча́сто зга́дуєте?	ба́тько та ма́ти
Хто написа́в це повідо́млення?	наш дека́н
Про що ти ча́сто зга́дуєш?	улю́блене мі́сто
Де ти був у ве́ресні?	моя батьківщи́на
Куди́ ти ї́деш вра́нці?	наш університе́т

22. Читайте текст.

Ви вже зна́єте, що мене́ зву́ть Амі́н. Я студе́нт-інозе́мець. За́раз я живу́ в Украї́ні, у мі́сті Ха́ркові та навча́юся в університе́ті на підгото́вчому факульте́ті.

Я хо́чу тро́хи розповісти́ про свою́ краї́ну та свою́ сім’ю́. Моя́ рі́дна краї́на – Маро́кко. Вона́ розташо́вана в А́фриці. Столи́ця Маро́кко – мі́сто Раба́т. Маро́кко не ду́же вели́ка, але́ краси́ва краї́на. Я ду́же люблю́ її́, тому́ що Маро́кко – моя́ батьківщи́на. Моє́ рі́дне мі́сто – Касабла́нка. У цьо́му мі́сті я жив рані́ше. Там я народи́вся, навча́вся у шко́лі, в ко́леджі. У Раба́ті й за́раз живе́ моя́ роди́на.

Моя́ сім’я́ невели́ка: ба́тько, ма́ти, ста́рший брат і моло́дша сестра́. Мій ба́тько за́раз на пе́нсії. Рані́ше він працюва́в у лікарні. Він га́рний лі́кар. Мій ба́тько серйо́зна, розу́мна люди́на. Моя́ ма́ма не працю́є, вона́ домогосподарка. Вона́ га́рна і весе́ла. Мої́ батьки́ ду́же до́брі лю́ди.

Мій ста́рший брат за́раз живе́ у Фра́нції. Він інжене́р і працю́є в будіве́льній фі́рмі. Він лю́бить футбо́л та у ві́льний час ча́сто ди́виться футбо́л на стадіо́ні. Сього́дні він теж іде́ на стадіо́н дивитися матч.

Моя́ моло́дша сестра́ навча́ється у шко́лі. Вона́ бажа́є навча́тися в університе́ті та що́дня ро́бить усе́ дома́шнє завда́ння. А ще вона́ лю́бить чита́ти цікаві книжки́ та слу́хати сучасну му́зику.

Моя́ сім’я́ ду́же дру́жна. Ми всі лю́бимо оди́н о́дного. Батьки́ лю́блять нас. А ми – я, мій брат і моя́ сестра́ – теж дуже лю́бимо їх. За́раз я дале́ко, але́ ко́жен день я зга́дую свою́ сім’ю́, свій рі́дний дім. Я ча́сто телефону́ю додо́му. Я розповіда́ю про своє́ студе́нтське життя́, про своє́ навча́ння, про свій університе́т.

23. Дайте відповідь на питання.

1. Хто таки́й Амі́н?
2. Де він за́раз живе́ і навча́ється?
3. Де розташо́вана його́ краї́на?
4. Яка́ це краї́на?
5. Де працю́є його́ ба́тько?
6. Його́ ма́ти працю́є?
7. Які́ лю́ди його́ батьки́?
8. Де живе́ і працю́є його́ брат?
9. Що він ро́бить у ві́льний час?
10. Де навча́ється його́ сестра́? Де вона́ хо́че навча́тися по́тім?
11. Що вона́ лю́бить роби́ти?
12. Чи мо́жна сказа́ти, що ця сім’я дру́жна? Чому́?

24. Розкажі́ть про свою́ сім’ю́.

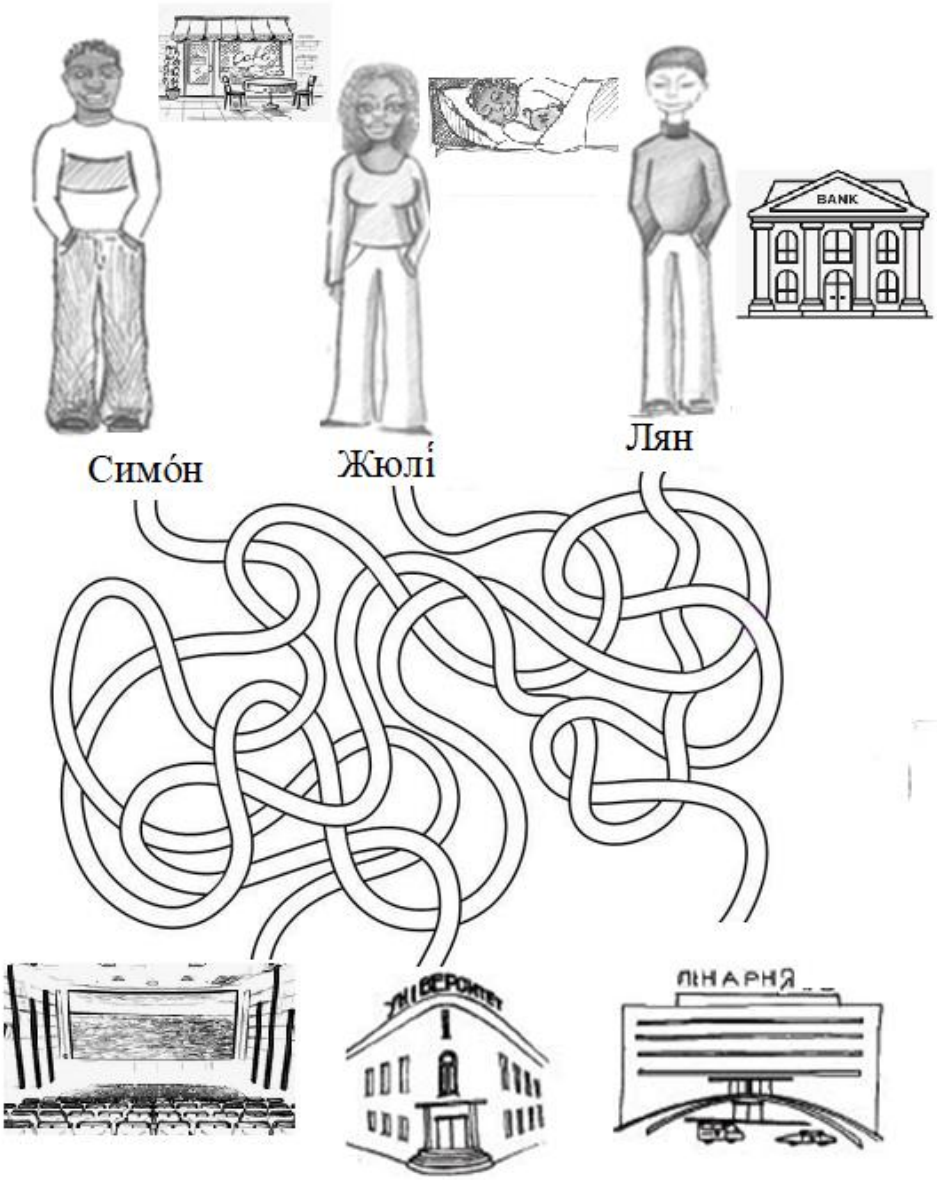
ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Про що мо́жна поговори́ти з незнайо́мою людиною? Хто мо́же запропонува́ти більше варіа́нтів?

- *про пого́ду;*
- *про спо́рт;*
- *… .*

2. Ви зна́єте, що лю́ди ча́сто гово́рять ні про що. Спро́буйте вести́ таку бесіду як мо́жна до́вше.

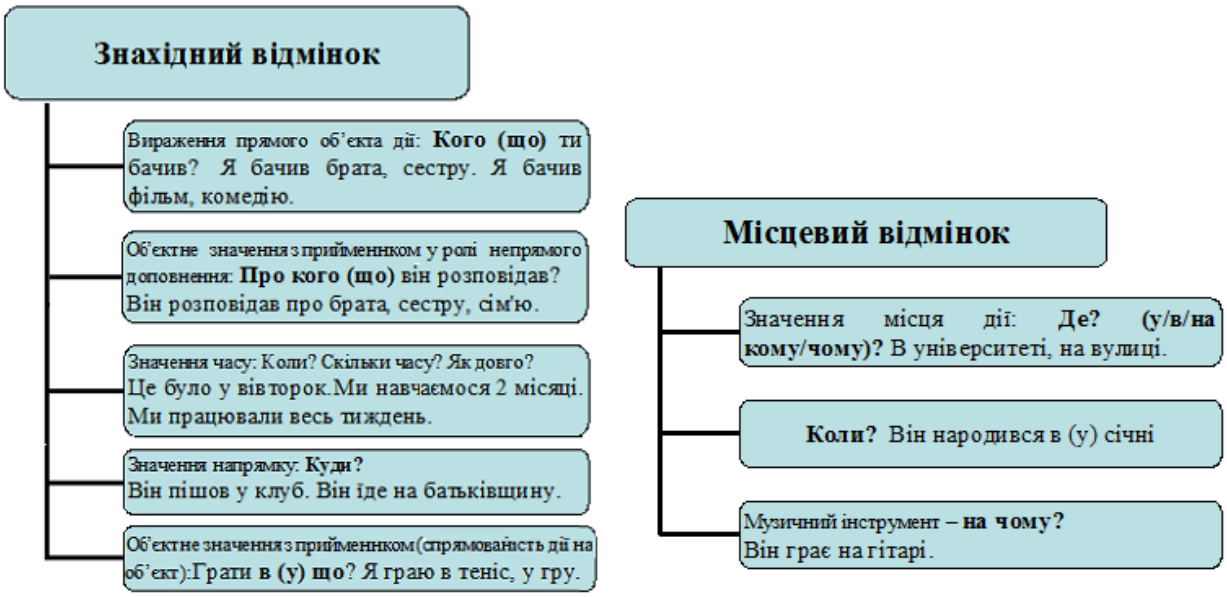
3. Скажі́ть, де були́ і куди іду́ть (ї́дуть) студе́нти?

Резюме

Нові слова

А автівка
а́ктовий, -а,-е,-і
актри́са
Б банкі́р
батьківщи́на
бе́резень
будіве́льний,-а,-і
В вго́ру
велосипе́д
ве́ресень
весна́
ве́сь
відпочи́нок
виста́ва
вниз
впере́д
вхід
ви́хід
Г гру́день
Д додо́му
дру́жний, -а, -е, -і
ду́же
ду́мка
Є європе́йський,-а,-і
Ж жа́ркий, -а, -е, -і
жо́втень
З зга́дувати (І)
зима́
зи́мовий, -а, -е, -і
І іти́ (йти́) (І)
Ї ї́хати (І)
К кані́кули
кві́тень
кліє́нт
ко́смос
кра́щий, -а, -е, -і
креди́т
куди́
Л лі́то
лі́тний, -а, -е, -і
ли́пень
листопа́д
люби́й, -а, -е, -і
лю́тий
М майбу́тній, -я,-є,-і
майсте́рня
ма́тір
мрі́яти (І)
Н навча́ння
наза́д
наро́дження
народи́тися(сь)
науко́вий, -а, -е, -і
О о́сінь
П пацієнт
пі́шки
по́дорож
попереду
поспіша́ти (І)
пора́
профе́сія
пря́мо
Р ремо́нтний,-а,-е,-і
рефо́рма
рі́зний, -а, -е, -і
рік
розповіда́ти (І)
розу́мний, -а,-е, -і
С свій,-я, є, ї
серйо́зний, -а,-е,-і
се́рпень
сі́чень
складний, -а, -е, -і
сперечатися(сь)(ІІ)
спі́знюватися(сь)(І)
суча́сний, -а, -е, -і
схо́ди
сюди́
Т теорія
тра́вень
тра́нспорт
тро́хи
туди́
У улю́блений,-а,-е,-і
Ф футболі́ст
Х хіру́рг
Ч час
че́рвень
чу́ти (І)
Ш шко́ла
Щ щасливий,-а,-е,-і

УРОК 10

У ко́го? нема́є ***кого́? чого́?***

Яки́й си́льний дощ!
У Аміна є парасо́лька.
А у Джо́на нема́є парасо́льки.

У нь**о́**го нема́є підру́чник**а**. У не́ї нема́є маши́н**и**.

Р. в.	*Н.в.*	*Р. в.*	*Р. в.*	
У ме́не	брат	У ме́не	бра́т**а**	-а(-у)/-я(-ю)
У ме́не	олів**е́**ць	У ме́не	олівц**я́**	
У те́бе	сестра́	У те́бе	сестр**и́**	
У нього	**Є** кни́жка	У нь**о́**го	**немає** кни́жк**и**	-и / -і(ї)
У не́ї	пі́сня	У не́ї	пі́сн**і**	
У нас	ле́кція	У нас	ле́кц**ії**	
У вас	мі́сце	У вас	мі́сц**я**	-а /-я
У них	завда́ння	У них	завда́нн**я**	

Рід	*Називний відмінок* (Н.в.) *хто? що?*	*Родовий відмінок* (Р.в.) *(у/в) кого? чого?*	*Закінчення*
чоловічий	комп'ю́тер магази́н стіл**е́**ць лі́кар води́й музе́й	комп'ю́тер**а** магази́н**у** стільц**я́** лі́кар**я** води**я́** музе́**ю**	☒ →-а (-у) -ь,-ар,-й →я(-ю)
жіночий	кімна́та переда́ча лікарня сім'я́ любо́в ві́дповідь аудито́рія	кімна́т**и** переда́ч**і** лікарн**і** сім'**ї** любо́в**і** ві́дповід**і** аудиторії	-а → -и -а→ -і (після ж,ч,ш,щ) -я →і ☒ -'я →ї , (-ь) → -і -ія →ії
середній	вікно́ мо́ре повідо́млення	вікн**а́** мо́р**я** повідо́млення	-о → -а -е → -я -я → -я

Виняток: (немає) матері; імені; грошей.

Відмінкові закінчення іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини

Н.в.	Р.в. закінчення **-а/-я**	*значення*
студе́нт Андрі́й кіт словни́к, ноутбу́к автомобі́ль, двигу́н	студе́нта Андрі́я кота́ словника́, ноутбу́ка автомобі́ля, двигуна́	Назви людей, тварин, предметів (які можна порахувати), машин та їх деталей.
Ки́їв, Ха́рків, Львів, Пари́ж, Берлі́н Доне́ць	Києва, Ха́ркова, Льво́ва Пари́жа, Берлі́на Дінця́ АЛЕ: Крив о́го Ро́гу, Зеле́ного Га́ю.	Назви міст, населених пунктів, інші географічні назви з наголосом у Р.в. на закінченні, а також із суфіксами присвійності *-ов, -ев* (*-єв*), *-ин* (*-їн*)
метр, грам, гекта́р, проце́нт, мільйо́н, мі́сяць, сі́чень, ти́ждень, вівто́рок до́лар, фунт, рубль	ме́тра, гра́ма, гекта́ра, проце́нта, мільйо́на, мі́сяця, сі́чня, ти́жня, вівто́рка до́лара, фу́нта, рубля́ АЛЕ: ві́ку, ро́ку, ра́нку	Назви мір довжини, ваги, площі, часу, числові назви тощо; назви місяців і днів тижня; грошових знаків.
а́том, си́нус, плюс, квадра́т, трику́тник, відмі́нок, дода́ток	а́тома, си́нуса плю́са, квадра́та трику́тника, відмі́нка, дода́тка	Терміни іншомовного походження, що означають елементи будови чогось, конкретні предмети, геометричні фігури та їх частини, а також деякі українські за походженням суфіксальні слова-терміни.
Марс, Евере́ст	Ма́рса, Евере́ста	Об’єкти природи

Н.в.	Р.в. закінчення **-у/-ю**	*значення*
ки́сень, спирт сік, цу́кор, сир	ки́сню, спи́рту, со́ку, цу́кру, си́ру, АЛЕ: хлі́ба.	Назви речовин (які не можна порахувати чи ті, що означають масу, матеріал)
клас, оркéстр, товáр, текст	клáсу, оркéстру, товáру, тéксту	Назва збірних понять (група людей чи предметів)
і́спит, час, анáліз, грип, кáшель, ви́няток, біль, нáстрій, рóзум, спóсіб, прогрéс	і́спиту, чáсу, анáлізу, гри́пу, кáшлю, ви́нятку, бóлю, нáстрою, рóзуму, спóсобу, прогрéсу.	Назви дій, процесів, абстрактних понять (подій, станів, почуттів, властивостей, ознак, явищ суспільного життя)
університéт, клуб, зал, вокзáл, завóд, магази́н	університéту, клу́бу, вокзáлу, завóду, зáлу, магази́ну АЛЕ: (наголос на закінченні) гаражá, мостá	Назви будівель, споруд, приміщень та їх частин; закладів, організацій
Ліванá, Китáй, Ганг, Дунáй, Мічиганá, Свíтязь, Мадагаскáр, Крим, Кавкáз.	Ліванý, Китáю, Гáнгу, Дунáю, Мічиґáну, Свíтязю, Мадагаскáру, Кри́му, Кавкáзу	Назви річок, озер, гір, островів, країн, областей, інші географічні назви
анáліз, електрóліз, си́нтаксис, жанр	анáлізу, електрóлізу, си́нтаксису, жáнру	Терміни іншомовного походження, що означають фізичні або хімічні процеси, частину площі тощо, літературознавчі терміни
ліс, парк, майдан	лíсу, пáрку, майдáну	Назви простору
джаз, живóпис, футбóл, спорт, біг	джáзу, живóпису, футбóлу,спóрту, бíгу АЛЕ: гопака	Назви ігор, танців, видів мистецтва
сніг, дощ, туман, хóлод, землетру́с	снíгу, дощу́, тумáну, хóлоду, землетру́су	Назви явищ природи

Увага!

- Іноді на закінчення іменника у родовому відмінку впливає значення слова: *телефо́на* (пристрій) – *телефо́ну* (номер); *елеме́нту* (абстрактне) – *елеме́нта* (конкретне), *ка́меня* (одиничне) – *ка́меню* (збірне), *раху́нка* (документ) - *раху́нку* (дія), *те́рміна* (слово) – *те́рміну* (строк) тощо.
- Чергування та/або втрата голосних основи:

В іменниках із закінченням *-і*, після якого стоїть приголосний, *-і* змінюється на *-о* або *-е*: *кіт – кота́, папі́р – папе́ру.*

В іменниках із закінченням на *-ець (-єць)/-ень* у разі додавання закінчення втрачається «*е*» («*є*» змінюється на «*й*»): *англі́єць – англі́йця, мите́ць – митця́.*

В іменниках чоловічого роду, що мають суфікс *-ок* при додаванні закінчення встрачається «*о*»: *буди́нок – буди́нку, гурто́житок – гурто́житку.*

Якщо чергування або втрата букв відбувається після «**л**», то додається «ь» після «*л*»: *ко́лір – ко́льору, стіле́ць – стільця́.*

Порівняйте!

Ствердження (так!) (Зн.в.)	*Заперечення (ні!) (Р.в.)*
Ба́чили (кого?) друга Мико́лу.	Не ба́чили (кого?) дру́га Мико́ли.
Запи́тували (кого?) сестру́.	Не запи́тували (кого?) сестри́.
Перекладáємо(що?) текст.	Не перекладáємо (чого?) те́ксту.
Вивчáємо (що?) мо́ву.	Не вивчáємо (чого?) мо́ви.
Ба́чимо (що?) вікно́.	Не ба́чимо (чого?) вікна́.

АЛЕ:

Ствердження (так!) (Зн.в + прийменник)	*Заперечення (ні!) (Зн.в + прийменник)*
Чекáю (на кого?) на студе́нта Іллю.	Чекáю (на кого?) на студе́нта Іллю.
Ду́маю (про кого?) про ма́му.	Не ду́маю (про кого?) про ма́му.
Пишу́ (у що?) у словни́к.	Не пишу́ (у що?) у словни́к.

1. Складіть діалоги.

Зразок: – Я хо́чу купи́ти ноутбу́к.
– У те́бе нема́є ноутбу́ка?

2. Порівня́йте дві кімна́ти. Скажі́ть, що є й чого́ нема́є у кімна́ті Амі́ни й у кімна́ті Симо́на?

Зразок: У кімна́ті Симо́на є комп'ю́тер, а в кімна́ті Амі́ни нема́є комп'ю́тера.

Чий? Чия́? Чиє́? Чиї́?

– Чия́ це кімна́та?
– Це кімна́та Симо́на.

– Чия́ це кімна́та?
– Це кімна́та Амі́ни.

Н. в. хто? що?	*Р. в. кого́? чого́? (*чий? чия́ чиє́? чиї́?*)*
Це брат.	Це телефо́н бра́та (чий?).
Це виклада́ч.	Це кни́жка виклада́ча́ (чия́?).
Це Марі́я.	Це ку́ртка Марі́ї (чия́?).
Це ма́ти й дочка́.	Це ре́чі ма́тері й дочки́ (чиї́?).

3. Скажі́ть, чиї́ це ре́чі?

Це кни́га … (Хаса́н).
Це мі́сце … (Амі́на).
Це су́мка … (лі́кар).
Це ре́чі … (сусі́д).

Це брат … (друг).
Це пла́ття… (сестра́).
Це буди́нок… (Андрі́й і Ка́тя).
Це словни́к … (студе́нтка).

центр (*чого́*?) ко́ла

4. Складіть питання та дайте на нього відповідь.

Зразок: моле́кула (вода́).

Яка́ це моле́кула? – Це моле́кула води́.

столи́ця (Украї́на)	студе́нт (гру́па)
дире́ктор (фі́рма)	викладач (мо́ва)
ву́лиця (Ха́рків)	а́том (ки́сень)
результа́т (ана́ліз)	буді́вля (університе́т)

5. Визначте без словника значення слова «поря́док».

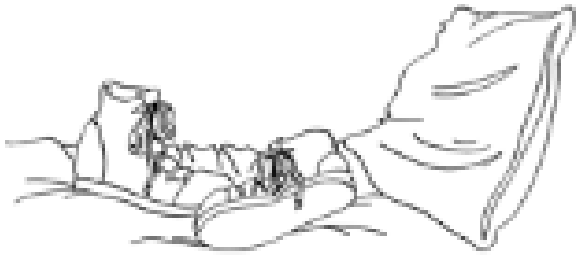
У мої́й кімна́ті за́вжди поря́док: усі́ ре́чі знахо́дяться на своє́му мі́сці.

6. Прочитайте текст. Дайте відповідь на питання.

Чого́ нема́є в кімна́ті?

Ось кімна́та То́ма. Том гово́рить, що в його́ кімна́ті є все. А я ду́маю, що в його́ кімна́ті чого́сь нема́є. Нема́є в ній ті́льки одного́. Скажі́ть, чого́ нема́є в кімна́ті То́ма?

В кімна́ті То́ма нема́є лі́жка? Є лі́жко. На нього́му лежа́ть його́ су́мки, книжки́, зо́шити та кросі́вки. В кімна́ті То́ма нема́є стільця́? Є стіле́ць. На нього́му виси́ть його́ оде́жа: светр, джи́нси, ку́ртка. В кімна́ті То́ма нема́є ла́мпи? Є ла́мпа. Вона́ стої́ть не на столі́, а на стільці́.

Так чого́ нема́є в кімна́ті То́ма? Там нема́є …

7. Дайте відповідь на питання.

1. Де пови́нна висі́ти оде́жа? 2. Де пови́нні лежа́ти кни́жки? 3. Де пови́нна стоя́ти ла́мпа? 4. У ва́шій кімна́ті є поря́док? 5. Що де стої́ть, лежи́ть, ви́сить у ва́шій кімна́ті? 6. Чого́ нема́є у ва́шій кімна́ті? 7. Що ви хо́чете купи́ти?

Як ви себе́ почува́єте?

– Як ви себе́ почува́єте?
– Я пога́но себе́ почува́ю.
– Що у вас боли́ть?
– У ме́не боли́ть голова́.

Боліти́ (І)

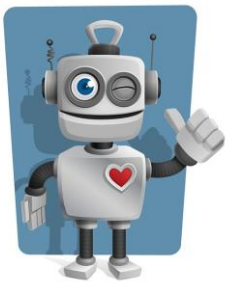
У хло́пця боли́ть го́рло.

У Сергі́я боля́ть зу́би.

Вчора у Мари́ни болі́ла голова́.

Чому́ у нього боли́ть се́рце?

Як ви ду́маєте, що боли́ть у цього́ весе́лого ро́бота? Пра́вильно! Нічо́го не боли́ть!

8. Запита́йте, як себе́ почува́ють ва́ші дру́зі. У них нічого не боли́ть? А вчо́ра?

9. Читайте нові слова. Дивіться їх у словнику.

Ка́шель, не́жить, засту́да; хвороі́ти (І), почина́ти(І)

10. Читайте діалог.

Жюлі́ пога́но себе́ почува́є

Ната́лія Микола́ївна: До́брого ра́нку! Почина́ємо уро́к. Кого́ нема́є в кла́сі?
Симо́н: А де сього́дні Жюлі́? Й Амі́ни теж нема́є!
Хаса́н: Я зна́ю, де вони́. Жюлі́ вдо́ма, вона́ пога́но себе́ почува́є, й Амі́на теж там. Вони́ чека́ють на лі́каря. Але́ Амі́на говори́ла, що вона́ обов'язко́во бу́де на уро́ці. О, це вона́!
Амі́на: Здра́стуйте! Проба́чте, будь ла́ска, я спізни́лася, тому́ що була́ у Жюлі́. Вона́ хвороі́є.
Ната́лія Микола́ївна: Як вона́ за́раз себе́ почува́є? У не́ї є температу́ра?
Амі́на: Ні, сьо́годні в не́ї нема́є температу́ри, але є ка́шель і не́жить. І ще боли́ть голова́. А вчо́ра була́ висо́ка температу́ра.
Ната́лія Микола́ївна: Лі́кар уже був? Яки́й у Жюлі́ діа́гноз?
Амі́на: Лі́кар ду́має, що в не́ї засту́да, вона́ пови́нна лежа́ти вдо́ма.
Лян: А лі́ки в не́ї є?
Амі́на: У не́ї є ті́льки вітамі́ни. Але́ я мо́жу купи́ти їх в апте́ці пі́сля уро́ку.
Симо́н: А що вона́ бу́де і́сти? Ми пови́нні купи́ти їй проду́кти.
Амі́на: Але́ в не́ї ду́же пога́ний апети́т.
Лян: Мо́жна купи́ти апельси́новий сік. Я ду́маю, вона́ бу́де його́ пи́ти.
Ната́лія Микола́ївна: А молоко́? У нас, в Украї́ні, коли́ хвороі́ють, п'ють гаря́че молоко́ та їдя́ть мед.

Амі́на: Ні, вона́ нико́ли не п'є молоко́. Вона́ його́ не лю́бить.
Ната́лія Микола́ївна: Я ду́маю, вона́ бу́де пи́ти гаря́чий чай, і́сти мед і лимо́н. До́бре. Пі́сля уро́ку ми ку́пимо в магази́ні проду́кти та лі́ки. Ми всі хо́чемо, що́б Жюлі́ не хвороі́ла!

11. Дайте відповідь на питання.

1. Чому́ Жюлі́ нема́є на уро́ці? 2. Де за́раз Аміна́? 3. На кого́ вони́ чека́ють? 4. Що гово́рить Аміна́? 5. Як себе́ почуває Жюлі́? 6. Що ду́має лі́кар? 7. Які лі́ки є у Жюлі́? 8. Що хо́чуть купи́ти її́ дру́зі? 9. Чому́ Жюлі́ нікóли не п'є молоко́? 10. Що п'ють в Україні, коли́ хворі́ють? 11. Як ви ду́маєте, у Жюлі́ до́брі дру́зі?

Прийме́нники. Родови́й відмі́нок

для (кого́? чого́?) подару́нок *для* дру́г*а*, зошит для уро́к*у*
без (кого́? чого́?) ка́ва без цу́кр*у*, дикта́нт без поми́лк*и*
від (кого́? чого́?) дзвіно́к від по́друг*и*, дале́ко від це́нтр*у*
до (кого́? чого́?) іти́ до дека́н*а*, недале́ко до мі́ст*а*
бі́ля (кого́? чого́?) стої́ть бі́ля університе́т*у*; живе́ бі́ля метр*о*
крім (кого́? чого́?) усі́, крім дека́н*а*, все́, крім м'я́с*а*
пі́сля (кого́? чого́?) відповіда́ти пі́сля нього́, пі́сля і́спит*у*
з (кого́? чого́?) підру́чник з хі́мі*ї*

12. Складіть речення. Використовуйте слова, подані у дужках.
Зразок: Це стіл для (комп'ю́тер). – Це стіл для комп'ю́тера.

1. Дайте, будь ла́ска, ка́ву без (цу́кор); чай без (лимо́н); м'я́со без (ке́тчуп); ри́бу без (сіль).
2. У вас є папі́р для (факс); батаре́йки для (годи́нник); подару́нок для (по́друга); кві́ти для (ді́вчина).
3. Ви́бачте, дале́ко від (буди́нок) до (парк)? Від (університе́т) до (гурто́житок)? Від (суперма́ркет) до (зупи́нка)? Від (Ха́рків) до (Оде́са)?
4. Усі́ вже тут, крім (Макси́м), (Аміна́), (Андрі́й), (Ната́ша), (Ка́тя).
5. Я бу́ду чекати на тебе́ пі́сля (уро́к), (ле́кція), (заня́ття), (робо́та), (екску́рсія), (матч).

13. Заповніть пропуски. Використовуйте прийменники без, для, від, до, крім, після.

1. Я за́вжди ї́м суп … хлі́ба. 2. Куди́ ми ї́демо … уро́ку? 3. Це су́мка … ноутбу́ка. 4. Він ї́сть все, … м'я́са. 5. … метро́ … університе́ту йти́ пі́шки п'ять хвили́н. 6. На заня́тті були́ всі, … Ля́на. 7. … робо́ти ми сні́дали і відпочива́ли. 8. Скі́льки ї́хати … Ки́єва … Ха́ркова? 9. Ми не мо́жемо йти́ на день наро́дження … подару́нка. 10. … ме́не це вели́кий сюрпри́з.

14. Дайте відповідь на питання.

1. Я не мо́жу жи́ти без му́зики. А без чо́го ви не мо́жете жи́ти?

2. Він ро́бить усе́ для сім'ї́. А для ко́го (чо́го) ви все ро́бите?

3. Вона́ ї́де від до́му до робо́ти 35 хвили́н, а ви?

4. Я п'ю все, крім алкого́ля, а ви?

15. Закінчить речення.

Неможли́во жи́ти без …	Ле́гко жи́ти без …
Ну́дно жи́ти без …	До́бре, коли́ нема́є …
Ва́жко жи́ти без …	Погано́, коли́ нема́є …

Зві́дки?

– Зві́дки ви прии́хали?

	з країни	з міста
– Я прии́хав	з Украї́ни,	з Ки́єва
	з Кита́ю,	з Пекіна
	з Бе́льгії,	з Брюссе́ля
	з Ту́рції,	з Анкари́
	з Маро́кко,	з Раба́та
	з Азербайджа́ну,	з Баку́

16. Скажі́ть, зві́дки прии́хали студе́нти ва́шої гру́пи? А зві́дки Ви прии́хали?

17. Запита́йте, чи дале́ко йти / їхати?

– Хаса́не, чи дале́ко йти́ від метро́ до університе́ту?

– Ні, не дале́ко?

Повторіть! Проаналізуйте різницю у закінченнях іменників у називному, родовому, знахідному та місцевому відмінках.

Що? *Н.в.*	**Зві́дки?** *Р.в.*	**Куди?** *З.в./Р.в.*	**Де?** *М.в.*
університе́т словни́к музе́й автомобі́ль	з університе́т**у** зі словник**а́** з музе́**ю** з автомобі́л**я**	в університет / до …**-у** у словни́к / до …**-а** у музе́й / до…**-ю** в автомобіль / до …**-я**	в університе́т**і** у словник**ý** у музе́**ї** в автомобі́л**і**
кімна́та пло́ща лика́рня аудито́рія	з кімна́т**и** із пло́щ**і** з лика́рн**і** з аудито́р**ії**	у кімнат**у** / до … **-и** на пло́щ**у** / до … **-і** у лікарн**ю** / до … **-і** в аудитор**ію** / до … **- ії**	у кімна́т**і** на пло́щ**і** у лика́рн**і** в аудито́р**ії**
вікно́ мо́ре	з вікн**а́** з мо́р**я**	у вікно́ / до … **-а** у (на) мо́ре / до … **-я**	у (на) вікн**і́** у (на) мо́р**і**

18. Вставте прийменники, допишіть закінчення іменників.

Зразок: Ввéчері він ідé *з* óфісу *з* робóт*и*.

1. Турúсти дúвляться картúни … музé_ … екскýрсі_.
2. Симóн і Жюлі́ їдуть … центр_ … зоопáрк_.
3. Хасáн зазвичáй сні́дає … буфéт_ … університéт_.
4. Вчóра ми булú … клуб_ … вечі́рц__.
5. Пóдруги поспішáють … магазúн_.
6. Пóтім воні́ ідýть … магазúн_ додóму.

7. Лі́том ми бу́демо жи́ти … мо́р_ … Оде́с_.
8. Вдень я іду́ … університе́т_ … гурто́жит__.

19. Скажі́ть, зві́дки йде́, де був і куди́ йде́ Максим?

Запам'ятайте!

Родовий відмінок множини іменників

Рід	*Називний відмінок* (Н.в.) *хто? що?*	*Родовий відмінок* (Р.в.) *(у/в) кого? чого?*	Закінчення
чоловічий	студе́нт, ба́тько лі́кар,стіле́ць води́й, музе́й	студе́нт**ів,** батьк**і́в** лікар**і́в**, стільц**і́в** водіїв, музе́**їв**	☒ -о, -ь,-ар→**-ів** -й → **-їв**
жіночий	студе́нтка, сестра́ краї́на, кімна́та ліка́рня, ву́лиця аудито́рія сім'я́ ві́дповідь	студе́нто́к, сестре́р кімна́т, краї́н лікаре́нь, ву́лиць аудито́р**ій** сім**е́й** ві́дповід**ей**	-а → ☒ -я → (-ь) ☒ -ія → **-їй** ☒ -,-я, -ь→ **ей**
середній	вікно́, мі́сто мі́сце завда́ння	вікон, міст місць завда́нь	-о,-е ,-я → ☒

Увага! ді́вчина – дівча́т, ма́тір – матері́в, по́дорож – по́дорожів, люди́на – люде́й, дити́на – діте́й; ім'я́ – име́н; друг – дру́зів; мо́ре – моріе́; ре́чі – речей.

20. Виконайте за зразком.

Зразок: файл – (бага́то, кі́лька, ма́ло, неба́гато) файлів

Авто́бус, ву́лиця, лі́кар, екску́рсія, зупи́нка, краї́на, мі́сто, мі́сце, о́фіс, план, сестра́, сло́во, словни́к, телефо́н, хвили́на, аудито́рія, я́блуко, викладач, ві́дповідь, води́й, дівчина, жінка, іноземець, свя́то, комп'ю́тер, лікарня, пита́ння, друг, пі́сня, повідомлення, апте́ка, фільм, тео́рія, чолові́к, яйце́, годи́на, мере́жа, інженер, проду́кт, пло́ща, сусі́д, теа́тр, новина́, буді́вля, зу́стріч, мі́сяць, ри́нок, спра́ва, клієнт, подару́нок, по́дорож, профе́сія, буди́нок, мо́ва, банк, кімна́та, по́друга.

21. Скажі́ть, чого́ немає в аудито́рії, в кімнаті, на ву́лиці, в місті, у країні (вживайте іменники у множині).

Запам'ятайте!

Родовий відмінок. Прикметник (однина, множина)

Н.в. ***яки́й?***	*Р.в.* ***яко́го?***
новий студе́нт останній уро́к **-ИЙ/-ІЙ** *чий?* мій, наш, пе́рший, тре́тій, його́, її́, їхній, цей	нового́ студе́нта оста́ннього уро́ку **-ОГО / -ЬОГО** *чийо́го?* мого́, на́шого, пе́ршого, тре́тього, його́, її́, їхнього; цього
яке́?	***яко́го?***
нове вікно́ **-Е/-Є** оста́ннє завда́ння *чиє́?* моє́, на́ше, пе́рше, тре́тє, його́, її́, їхне, це	нового́ вікна́ **-ОГО / -ЬОГО** оста́нього завда́ння *чийо́го?* мого́, на́шого, пе́ршого, тре́тього, його́, її́, їхнього; цього
яка́?	***яко́ї?***
нова́ студе́нтка **-А/-Я** оста́ння ле́кція *чия?* моя́, на́ша, пе́рша, тре́тя, його́, її́, їхня, ця	нової́ студе́нтки **-ОЇ / -ЬОЇ** оста́ньої ле́кції *чиє́ї?* моє́ї, на́шої, пе́ршої, тре́тьої, його́, її́, їхньої; цієї
які́?	***яки́х?*** (множина)
нові́ студе́нти, ле́кції, ві́кна оста́нні **-І/Ї** *чиїх?* мої́, на́ші, пе́рші, тре́ті, його́, її́, їхні, ці	нових студе́нтів, ле́кцій, ві́кон оста́нніх **- ИХ / - ІХ /-ЇХ** *чиїх?* мої́х, на́ших, пе́рших, тре́тіх, його́, її́, їхніх, цих

22. Ви – продаве́ць у магази́ні. Ваш одногру́пник – покупе́ць. У магази́ні нема́є того́, що він хо́че купи́ти. Да́йте ві́дповідь за зразко́м.

Зразок: – Це магази́н «Мо́дний о́дяг»?
– Так.
– У вас є си́ній костю́м?
– Ви́бачте, у нас нема́є си́нього костю́ма.

Магази́н «Мо́дний о́дяг» Магази́н «Кни́ги» Магази́н «Проду́кти»

осі́ннє пальто́	цика́ва кни́жка	дорогі́ цуке́ркі
те́плий светр	нови́й детекти́в	черво́ні помідо́ри
коро́тка спідни́ця	любо́вний рома́н	смачні́ я́блука
весі́льна су́кня	хоро́ший підру́чник	вели́кий каву́н
вузькі́ джи́нси	мо́дні журна́ли	бі́лий хліб
до́вге пальто́	а́нгло-украї́нський словни́к	сві́же м’я́со

Порівняйте! Проаналізуйте різницю у закінченнях приксетників у називному, родовому, знахідному та місцевому відмінках.

Що? *Н.в.*	**Зві́дки?** *Р.в.*	**Куди?** *З.в. / Р.в.*	**Де?** *М.в.*
нов**и́й** сусі́дн**ій** магази́н	з нов**о́го** сусі́дн**ього** магази́н**у**	у нов**ий** / до …**-ого** сусі́дн**ій** / до …-**ього** магазин / -у,-а,-ю,-я	у нов**о́му** сусі́дн**ьому** магази́н**і**
нов**а́** сусі́дн**я** кімна́та	з нов**о́ї** сусі́дн**ьої** кімна́ти	у нов**у́** / до …**ої** сусі́дню / до …**ьої** кімна́т**у** / до …-и,і,-ії	у нов**і́й** сусі́дн**ій** кімна́т**і**
нов**е́** сусі́дн**є** вікно́	з нов**о́го** сусі́дн**ього** вікна́	у нов**е́** / до …**ого** сусі́дн**є** / до …**ього** вікно́ / -а/я	у нов**о́му** сусі́дн**ьому** вікні́
нов**і́** сусі́дн**і** магази́ни, кімна́ти, ві́кна	з нов**и́х** сусі́дн**іх** магази́нів, кімна́т, ві́кон	у нов**і** / до …**их** сусідн**і** / до …**іх** магази́ни /-ів,-їв,-ії,-ей кімна́ти, ві́кна	у нов**и́х** сусі́дн**іх** магази́нах, кімна́тах, ві́кнах

23. Скажі́ть, зві́дки й куди йдуть (ї́дуть) ці лю́ди? Де вони́ знахо́дяться?

Андрі́й – істори́чний музе́й
Мари́на – тре́тій гурто́житок
Вади́м – техні́чний університе́т
викладач – оста́ння ле́кція
вчені – нау́кова лаборато́рія
лю́ди – ста́нція метро́ Ки́ївська
вони́ – студе́нтська полікл і́ніка

друг – нове́ мі́сто
дру́зі– лі́тнє кафе́
ти – сусі́дній буди́нок
ми – вели́ка аудито́рія
батьки́ – мале́ньке село́
я – продово́льчий ри́нок
студе́нти – цікаві екску́рсії

Скільки?

1 + Н.в. одн. студе́нт, студе́нтка, текст, гру́па, вікно́
2,3,4 + Н.в. мн. студе́нти, студе́нтки, те́ксти, гру́пи, ві́кна
5-20 + Р.в. мн. студе́нтів, сестер, студе́нток
бага́то, кі́лька, ма́ло, неба́гато

Але: 2, 3, 4 – два і́мені, три́дцять три кия́нина, громадяни́на
три чолові́ка, чоти́ри друга – *Р.в. однини*
Якщо кількість називається в межах одиниць, то слід вживати збірні числівники: дво́є іме́н, тро́є кия́н – *Р.в. множ.*

24. Дайте відповідь на питання.

У цій гру́пі навча́ються 5 студе́нтів і 3 студе́нтки. А у ва́шій гру́пі? Скі́лькі студе́нтів навча́ється на ва́шому факульте́ті? У ва́шому університе́ті?

Скі́льки це ко́штує?

1, 21, 31, …	гри́вню, копійку, до́лар, ти́сячу
2,3,4, … 22,34,43, …	гри́вні, копійки, до́лари, ти́сячі
5, 6 - 20, 25-30, 35 – 40	гри́вень, копійок, до́ларів, ти́сяч

– Яки́й га́рний костю́м. *Скі́льки він ко́штує?*
– *Він ко́штує* 1143 (одну́ ти́сячу сто со́рок три) гри́вні.

– *Скі́льки ко́штують ці о́вочі*?
– *Вони́ ко́штують* 45 (со́рок п’ять) гри́вень.

25. Слухайте. Читайте.

– Скажі́ть, будь ла́ска, скі́льки ко́штує моро́зиво?
– Со́рок ві́сім гри́вень.

– Амі́не, друже, в те́бе нови́й телефо́н? Скі́льки ко́штує?
– П’ятна́дцять ти́сяч п’ятсо́т гри́вень.
– Ой, як до́рого!

– Амі́но, яка́ краси́ва су́мка! Скі́льки вона́ ко́штує?
– Чоти́риста со́рок чоти́ри гри́вні.
– Недо́рого.

26. Запитайте один в одного, скільки що коштує.

Зразок: – Скі́льки ко́штує цей бато́н?
– Цей бато́н ко́штує
32 (три́дцять дві) гри́вні.

354 ₴ 1157 ₴ 55 грн 50 коп. 300 $ 441 ₴ 85 ₴ 452 $ 73 ₴

27. Дайте відповідь на питання.

1. Скі́льки днів у ти́жні? 2. Скі́льки днів у мі́сяці? 3. Скі́льки мі́сяців у ро́ці? 4. Скі́льки ти́жнів у ро́ці? 5. Скі́льки днів у ро́ці? 6. Скі́льки у ро́ці сезо́нів? 7. Скі́льки у столі́тті рокі́в? 8. Скі́льки гра́мів у кілогра́мі? 9. Скі́льки ме́трів у кіломе́трі? 10. Скі́льки мілілі́трів у лі́трі? 11. Скі́льки секу́нд у хвилі́ні? 12. Скі́льки хвили́н у годи́ні?

28. Ви – коро́ль (президе́нт, прем'є́р-міні́стр) ва́шої краї́ни. Скажі́ть, кого́ (чого́) у ва́шій краї́ні бага́то, а кого́ (чого́) ма́ло, нема́є чи скі́льки: ме́шканці, чоловіки́, жінки́, рі́ки, озе́ра, шко́ли, університе́ти, рестора́ни, маши́ни, магази́ни, тури́сти, го́ри, моря́, лиси́ тощо.

Зразок: Я – президе́нт Фінля́ндії. У Фінля́ндії бага́то фінів – 5 мільйо́нів ме́шканців, бага́то лісі́в, річо́к та озе́р. Але́ в нас ма́ло вели́ких міст, гір і нема́є жира́фів.

– Як спра́ви?

– Спаси́бі, чудо́во!

– Дя́кую, пога́но. (Нічо́го гарного.)

оптимі́ст
Я ра́дий!

песимі́ст
Я сумни́й.

29. Читайте тексти. Дайте відповідь на питання.

Це листи́ Аміна і Сте́фана. Як ви ду́маєте, хто з них оптимі́ст, а хто песимі́ст?

Привіт, Хамзо!

Це мій пе́рший лист з Ха́ркова. Я ра́дий, що живу́ в Ха́ркові та навча́юся тут в університе́ті. Я вивча́ю за́раз украї́нську мо́ву. Це краси́ва мо́ва, але й ду́же складна́ мо́ва. Я вже тро́хи розумі́ю, що гово́рять лю́ди в метро́, в магази́ні та на ву́лиці. Я вже́ тро́хи зна́ю Ха́рків. Я був у це́нтрі мі́ста, у па́рку Шевче́нка. У цю неді́лю я бу́ду на екску́рсії в екопа́рку – це уніка́льне мі́сце, де мо́жна відпочива́ти, диви́тися на рі́зних тварин.

Я живу́ у гурто́житку. Це ду́же га́рний гурто́житок, тому́ що недале́ко від нього́ розташо́вані магази́ни, метро́, ри́нок, по́шта, парк. Моя́ кімна́та невели́ка, але ду́же зру́чна. Я ра́дий, що у ме́не до́брий сусі́д. Він теж студе́нт, він прии́хав з Кита́ю. Його́ зву́ть Лян. Ми дру́зі. Ми живемо́ і навча́ємося ра́зом. Лян до́бре гото́є. Ти зна́єш, що я не люблю́ готува́ти, вдо́ма все готува́ла ма́ма. Тут я обі́даю у студе́нтській їда́льні. По-пе́рше, це зру́чно і недо́рого. По-дру́ге, стра́ви украї́нської ку́хні ду́же смачні́, особли́во борщ і пельме́ні. У суб́оту Лян готува́в м’я́со по-кита́йськи, ми обі́дали ра́зом, а по́тім ми були́ у клу́бі.

О, ти ще не зна́єш, яка́ холо́дна пого́да за́раз у Ха́ркові! Але́ в ме́не є те́плий о́дяг. Я купи́в ша́пку, шарф, те́плу ку́ртку. Лю́ди тут говорять: «Нема́є пога́ної пого́ди, а є пога́ний о́дяг». Я теж так ду́маю.

Ско́ро в нас бу́дуть кані́кули. У ме́не вели́кі пла́ни! По́тім я обов’язко́во бу́ду писа́ти про це.

До поба́чення! Я чека́ю на відповідь від тебе.

Твій брат Амі́н.

Пита́ння:

1. Де живе́ і навча́ється Амі́н?
2. Що ду́має Амі́н про украї́нську мо́ву?
3. Де вже був Амі́н у Ха́ркові?
4. Чому́ Амі́н говорить, що в нього́ га́рний гурто́житок?
5. Звідки прии́хав Лян?
6. Чому́ Амі́н зазвича́й обі́дає у їда́льні?
7. Що Амі́н та його́ сусі́д роби́ли у суб́оту?
8. Що купи́в Амі́н і чому́?

Здра́стуйте, дороги́ мої́ ма́мо й та́то!

Я пишу́ з Ха́ркова. Тут за́раз ду́же хо́лодно, пога́на пого́да. Восени́ – дощ, а взи́мку – сніг. Я не гуля́ю на ву́лиці, тому́ що в ме́не нема́є парасо́льки, нема́є ша́пки. І я не зна́ю, де мо́жна купи́ти ці ре́чі. А ще я пога́но говорю́ украї́нською мо́вою і не можу сказа́ти, що я хо́чу купи́ти.

Я живу́ у гурто́житку. Він ду́же стари́й. Тут нема́є ли́фта. Це ду́же незру́чно. Кімна́та маленька, в ній нема́є телеві́зора,
холоди́льника, але́ є оди́н суси́д. Він лю́бить го́лосно слу́хати му́зику. Я роблю́ дома́шнє завда́ння, а він слу́хає му́зику, я чита́ю кни́гу, а він слу́хає му́зику. Я відпочива́ю, а він слу́хає му́зику. І так ко́жен день!

Украї́нська мо́ва ду́же складна́. І я не розумі́ю, що говоря́ть лю́ди на ву́лиці, в магази́ні, в метро́.

Ви зна́єте, що я не люблю́ готува́ти. В університе́ті є студе́нтська їда́льня, але вона́ ду́же пога́на. Там завжди́ че́рга. І я не люблю́ украї́нські стра́ви. Я ще ніде́ не був і нічо́го не ба́чив у Ха́ркові. На́ша гру́па була́ на екску́рсії в екопа́рку, але́ я хворі́в.

Я ду́же хо́чу додо́му.

До зу́стрічі.

Ваш син Сте́фан.

Пита́ння:

1. Де живе́ Сте́фан?
2. Чому́ Сте́фан не гуля́є на ву́лиці?
3. Чому́ Сте́фан гово́рить, що у нього́ пога́ний гурто́житок?
4. Чого нема́є в кімна́ті Сте́фана?
5. Що лю́бить роби́ти суси́д Сте́фана?
6. Де був Сте́фан у Ха́ркові?

30. Розкажіть, як ви живете в Україні, яке місто Харків, який ваш університет, які ваші нові друзі, яка погода. Чи є у вас проблеми? Які?

31. Читайте нові слова, дивіться їх значення у словнику.

вік	почина́тися (І)	майбу́тнє самості́йно
можли́вість	реалізува́ти (І)	лі́тній
коха́ння	одружи́тися	доро́слий
	вихо́дити за́між	щоде́нний

32. Прочитайте текст і дайте відповіді на питання.

Вік ща́стя

Суча́сні психо́логи гово́рять, що у житті́ ко́жної люди́ни є два ві́ку ща́стя.

Пе́рший – у 15 ро́ків, коли́ життя́ молодо́ї люди́ни ті́льки почина́ється. Юнаки́ та дівчата мрі́ють про майбу́тнє, буду́ють пла́ни, ду́мають про навча́ння та цікаву робо́ту. А ще – це час пе́ршого коха́ння.

Дру́гий вік ща́стя – у 70 ро́ків. Са́ме у цьо́му ві́ці лі́тні лю́ди почина́ють жи́ти для се́бе. Вони́ вже на пе́нсії, в них бага́то ві́льного ча́су, вже нема́є щоде́нної робо́ти. Ді́ти вже доро́слі та живу́ть самості́йно. Де́які лю́ди подорожу́ють, у багатьо́х люде́й рані́ше не було́ тако́ї можли́вості, а за́раз вони́ реалізу́ють свої́ старі́ мрії. У цьо́му ві́ці де́які лі́тні лю́ди на́віть зустріча́ють своє́ нове́ коха́ння, одру́жуються чи вихо́дять за́між.

Пита́ння:

1. Чому́ гово́рять, що 15 років – це пе́рший ві́к ща́стя?
2. Чому́ гово́рять, що 70 років – це дру́гий ві́к ща́стя?
3. Що ви ду́маєте про вік ща́стя?

33. Складіть із цих слів словосполучення.

- моб і́льний; пра́льна електри́чна мікрохвильова́;
- маши́на; телефо́н; піч; пра́ска.

34. Прочитайте текст і дайте відповідь на питання: технічний прогрес – це добре чи погано?

Техні́чний прогре́с – це до́бре чи пога́но?

Я хо́чу зателефонува́ти. Нема́є пробле́м! Беру́ свій моб**і́**льний телефо́н. А якщо́ хо́чу, мо́жу роби́ти фо́то чи в**і́**део, диви́тися фільм чи слу́хати му́зику. А нещода́вно фотока́мери у моб**і́**льному телефо́ні не було́. А к**і́**лька деся́тків ро́ків то́му не було́ й моб**і́**льних телефо́нів. Со́рок ро́ків то́му у на́ших батьк**і́**в не було́ комп’ю́тера. Цікаво, як вони́ могли́ жи́ти без комп’ю́тера?

А як могли́ на́ші бабу́сі та дідус**і́** жи́ти без пра́льної маши́ни, мікрохвильово́ї пе́чі чи електр**і́**чної пра́ски, телев**і́**зора та інтерне́ту?!

Хай живе́ техні́чний прогре́с!

Але́… За все потр**і́**бно плати́ти. Пога́на еколо́гія, нов**і́** хворо́би, стрес, зана́дто ба́гато інформа́ції, зм**і́**на кл**і́**мату, техноге́нні катастро́фи…

А як ви ду́маєте, техні́чний прогре́с – це до́бре чи пога́но? Чому?

35. Дайте відповідь на питання, використовуючи зразок:

З одно́го бо́ку, це … / З і́ншого бо́ку, це …

Скаж**і́**ть, як**і́** ре́чі були у ва́ших бабу́сь та дідус**і́**в. А чого́ в них ще не було́?

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Читайте жарти. ☺

Відо́мий спортсме́н хвороі́є, лежи́ть у лі́жку, в нього́ грип. Лі́кар говорить:

– У вас дуже висо́ка температу́ра!

– Скі́льки? – запи́тує спортсме́н.

– 39,5 (три́дцять де́в'ять і пя'ть), – відповіда́є лі́кар.

–А яки́й реко́рд сві́ту? – запи́тує хво́рий чемпіо́н.

– У ме́не ніс ма́ми, а о́чі тата, – гово́рить оди́н маленький хло́пчик.

– А в ме́не ніс дідуся, а о́чі бабу́сі, – гово́рить і́нший хло́пчик.

– А в ме́не джи́нси бра́та! – гово́рить третій хло́пчик.

– Лі́карю, яку́ діє́ту ви рекомендує́те?

– Шмато́к хлі́ба без ма́сла, я́блука, чай без цу́кру.

– Лі́карю, а це до обі́ду чи пі́сля?

Сидя́ть на Евере́сті два альпіні́сти, відпочива́ють. Оди́н запи́тує:

– Ну що, ти купу́єш нову́ кварти́ру?

– Ні, ти що, тре́тій по́верх без лі́фта …

2. Запитайте у друзів, чиї це речі.

Зразок: – Це ру́чка Анва́ра? – Ні, це ру́чка Ха́сни.

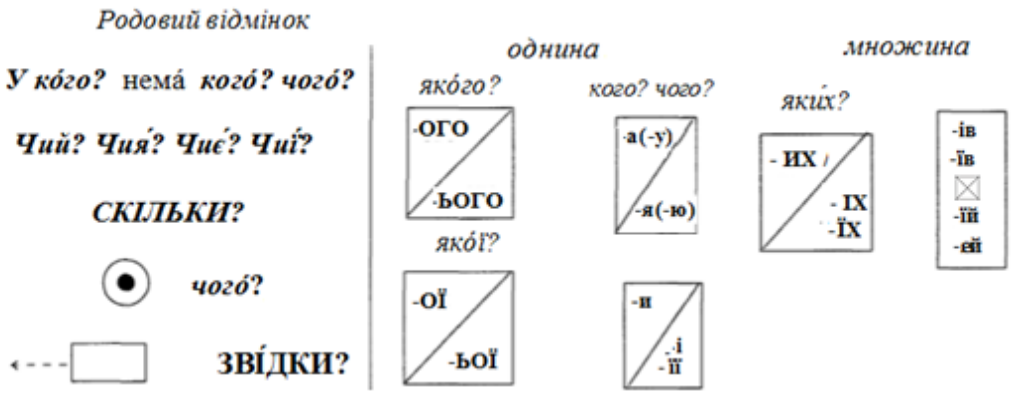
3. Як ви розумієте ці прислів'я? Знайдіть еквіваленти у рідній мові.

До́бре там, де нас нема́. Нема́є ли́ха без добра́.

Резюме

Нові слова

А апети́т
а́том
Б батаре́йка
бато́н
без
біль
бі́ля
бра́ти (І)
боліти́ (І)
В від
вік
вітамі́ни
ви́няток
висо́кий, -а, -е, -і
весі́льний, -а, -е, -і
вого́нь
Г грип
гаря́чий, -а, -е, -і
го́рло
Д дале́ко
діа́гноз
дире́ктор
двигу́н
дієта
дим
для
до
доро́слий, -а, -е, -і
Е еколо́гія
елеме́нт
З закі́нчення
за́між (вихо́дити за́між)
запере́чення
засту́да
звідки
зуб
І і́спит
К кавун
ка́мінь
ка́шель
катастро́фа
ке́тчуп
кі́лька
ки́сень
кліма́т
коха́ння
крім
ко́ло
Л любо́вний, -а, -е, -і
лаборато́рія
ліфт
ли́хо
М матеріа́л
мед
мобі́льний, -а, -е, -і
можли́вість
моле́кула
моро́зиво
мікрохвильови́й,-а,-і
Н не́жить
нема́є
неможли́во
ну́дно
О обов’язко́во
обли́ччя
одружи́тися
осінній, -я, -є, -і
П пальто́
папі́р
перекла́дати(І)
пі́сля
піч
плати́ти (ІІ)
пра́льний, -а, -е, -і
приміщення
поря́док
почина́ти (ся) (І)
почува́ти
приїхати
продово́льчий, -а, -і
Р ра́дий, -а, -е, -і
раху́нок
реалізува́ти (І)
результа́т
речовина́
С самості́йно
сезо́н
се́рце
си́льний, -а, -е, -і
смачни́й, -а, -е, -і
спору́да
ство́рдження
столи́ця
стра́ва
су́кня
свіжий, -а, -е, -і
стрес
Т температу́ра
те́рмін
техні́чний, -а, -е, -і
техноге́нний, -а, -е, -і
това́р
У уніка́льний , -а, -е, -і
Х хвороти́ (І)
Ч чемпио́н
че́рга
Ш шмато́к
Щ щоде́нний, -а, -е, -і

УРОК 11

Що він робúв?

Іва́н *чита́в* журна́л.

Що вона́ *робúла*?
Ка́тя *гото́вала* обі́д.

Що *робúв* худо́жник?
Худо́жник *малюва́в* карти́ну.

Що він *робúв*?
Він *вико́нував* завда́ння.

Що він зробúв?

Іва́н *прочита́в* журна́л.

Що вона́ *зробúла*?
Ка́тя *приготува́ла* обі́д.

Що *зробúв* худо́жник?
Худо́жник *намалюва́в* карти́ну.

Що він *зробúв*?
Він *викона́в* завда́ння.

Дієслова недоконаного та доконаного виду

Недоконаний вид (НДВ)	*Доконаний вид (ДВ)*	*Спосіб утворення*
Що роби́ти?	*Що зроби́ти?*	
чита́ти	**про**чита́ти	пре́фікс
писа́ти	**на**писа́ти	
малюва́ти	**на**малюва́ти	
вчи́ти	**ви́**вчити	
пи́ти	**ви́**пити	
диви́тися	**по**диви́тися	
готува́ти	**при**готува́ти	
ра́дити	**по**ра́дити	
ба́чити	**по**ба́чити	
ї́сти	**з**’ї́сти	
хвори́ти	**за**хвори́ти	
розуміти	**з**розумі́ти	
вико́н**ува**ти	ви́кон**а**ти	суфікс, чергува́ння
повто́р**юва**ти	повтор**и́**ти	
дозвол**я́**ти	дозво́л**и**ти	
поя́сн**юва**ти	поясн**и́**ти	
перевір**я́**ти	перевір**и**ти	
розв’я́з**ува**ти	розв’яз**а́**ти	
да**ва́**ти	да́ти	
вто́мл**юва**тися	втом**и́**тися	
заб**ува́**ти	заб**у́**ти	
пока́з**ува**ти	показ**а́**ти	
відпочи**ва́**ти	відпоч**и́**ти	
купу**ва́**ти	куп**и́**ти	
допомог**а́**ти	допомог**т**и́	
зустрі**ча́**ти	зустрі**т**и	
перекла**да́**ти	перекл**а́**сти	
відповід**а́**ти	відпові**ст**и́	
розповід**а́**ти	розпові**ст**и́	
розважа́тися	розва́ж**и**тися	
пропус**ка́**ти	пропус**ти́**ти	
бра́ти	взя́ти	рі́зні слова́
говори́ти	сказа́ти	
вимір**я́**ти	ви́міряти	на́голос

Особливості вживання дієслів НДВ і ДВ

Недоконаний вид (НДВ)	Доконаний вид (ДВ)
Факт дії, проце́с дії́, на́зва дії́ – Що він робив учо́ра ввечорі? – Учора́ ввечорі він гуля́в. – Ти дивився цей фільм? – Так, дивився.	*Результа́т дії* – Що він зробив учо́ра? – Учора́ він прочита́в кни́гу. – Ти подивився цей фільм? – Так, подивився.
Трива́лість дії́ (*Як до́вго? Скі́льки ча́су?)* Я 2 годи́ни дивився фільм. Ми ці́лий ве́чір гуля́ли в па́рку. Хаса́н уве́сь день відпочива́в. Мари́на до́вго готува́ла обі́д. *Слова-сигнали:* *до́вго, недо́вго, одну́ годи́ну 2(дві), 3, 4 годи́ни, 5 -20 годин, весь день (ве́чір, мі́сяць, рік), всю ніч (всю неді́лю).*	*Почáток / кінець чи конкре́тний результа́т дії́* (*За скі́льки ча́су? Яки́й результа́т?*) Вона́ зробила робо́ту за 2 годи́ни. Хаса́н вже́ склав екза́мен. Я приготува́в смачни́й обі́д. *Слова-сигнали:* *шви́дко, наприкінці́, насамкіне́ць, вже, все, наре́шті (вре́шті решт), ра́птом (=випадко́во), відра́зу (=зра́зу), обов'язко́во.*
Повто́рюваність дії *(Як часто?) (багато разів)* Він ди́виться нови́ни ко́жен день. Вона́ і́ноді купува́ла тут фру́кти. Вра́нці він зазвича́й п'є ка́ву. Він дивився цей фільм бага́то разі́в, бо він йому́ подо́бається. *Слова-сигнали:* *за́вжди, зазвича́й (=здебільшого), рі́дко, ча́сто, і́ноді, і́нколи, нико́ли, ча́сом, щора́нку, щове́чора, щодня́ (щоти́жня, щомі́сяця).*	*Одини́чність дії* *(один раз)* Валі́д учо́ра спізни́вся на уро́к. Сього́дні він наре́шті подзвони́в додо́му. Він подивився цей фільм, але́ він йому́ не сподо́бався.
Одночáсність дії Коли́ я обі́дав, я чита́в. Вони́ дивилися фільм і ча́сом обгово́рювали його́.	*Послідо́вність дії:* Ми подивилися фільм, а по́тім обговори́ли його́. Коли́ я приготува́в обі́д, я пообі́дав і по́тім подивився фільм.

1. Прочитайте діалоги. Поясніть вживання видів дієслова.

– Хаса́не, ти бу́деш обі́дати?
– Спаси́бі, я вже пообі́дав.

– Валі́де, що ти роби́в учо́ра?
– Вико́нував завда́ння з матема́тики.
– Ти ви́конав завда́ння?
– Так, ви́конав.
– Ти розв'яза́в усі́ зада́чі?
– Так, я розв'яза́в усі́ зада́чі.
– Ти до́вго розв'я́зував зада́чі?
– Ні, не ду́же до́вго. Я завжди́ шви́дко розв'я́зую зада́чі. Я люблю́ розв'я́зувати зада́чі.

– Мухаме́де, ви зроби́ли дома́шнє завда́ння?
– Так, викладачу́, зроби́в.
– Покажі́ть, будь ла́ска, ваш зо́шит.
– Візьмі́ть, будь ла́ска.
– Ви до́бре ви́конали впра́ву. Я ба́чу, ви розумі́єте нову́ грама́тику, але́ ось у цьо́му ре́ченні ви зроби́ли по́милку.
– Так, я зрозумі́в. Дя́кую.

– Са́льмо, що ти роби́ла у неді́лю?
– Я готува́ла обі́д, роби́ла дома́шнє завда́ння, гуля́ла у па́рку, телефонува́ла додо́му і розмовля́ла з батька́ми.
– Ти зроби́ла усе́ дома́шнє завда́ння?
– Я ви́вчила нові́ слова́, написа́ла впра́ву, але́ не прочита́ла текст. У ме́не не було́ ча́су.

2. Дайте відповідь на питання.

Зразок: – Ю́сефе, чому́ ти не чита́еш текст?

– Я вже прочита́в його́.

1. Мари́но, чому́ ти не п’єш ка́ву? 2. Симо́не, чому́ ти не пи́шеш впра́ву? 3. Чому́ Амі́н не роби́ть дома́шнє завда́ння? 4. Чому́ Хаса́н не телефону́є додо́му? 5. Чому́ Жюлі́ не обі́дає? 6. Чому́ ти не показуєш нові́ фо́то?

3. Дайте відповідь на питання. Поясніть вибір виду дієслова, вказавши, до якої групи відноситься речення:

а) речення повідомляють про назву дії;

б) *речення повідомляють про факт дії;*

в) *речення повідомляють про те, чи має дія результат, кінець;*

г) *речення повідомляють про повторюваність дії;*

ґ) *речення повідомляють про одиничність дії;*

д) *речення повідомляють про тривалість дії.*

1. Що ти роби́в учо́ра? (*відпочива́ти – відпочи́ти*).

2. Ці студе́нти … (*вивча́ти – ви́вчити*) рані́ше украї́нську мову?

3. Ви до́бре … (*відпочива́ти – відпочи́ти*) у неді́лю?

4. Хаса́н ча́сто … (*спі́знюватися – спізни́тися*) на уро́к?

5. Студе́нти завжди́ … (*розумі́ти – зрозумі́ти*), що гово́рить виклада́ч?

6. Що роби́в Симо́н на конце́рті? (*співа́ти – проспівати* пі́сню).

7. На мину́лому уро́ці ви … (*чита́ти – прочита́ти*) цій текст?

8. У суббо́ту ви були́ в магази́ні. Ви … (*купова́ти – купи́ти*) те́плу ку́ртку?

9. Ти і́ноді … (*зустріча́ти – зустрі́ти*) Ля́на у гурто́житку?

10. Що роби́ли студе́нти в аудито́рії? (*повто́ряювати – повтори́ти* грама́тику).

11. Викладáч … (*говорúти – сказáти*), що зáвтра бýде екскýрсія?

12. За скíльки днів Алí … (*читáти – прочитáти)* цю книгу?

13. Валíд нарéшті … (*викóнувати – вúконати*) це завдання?

14. Що робúла Амíна в комп'ю́терному клáсі? (*викóнувати – вúконати* контрóльний тест).

15. Ти вчóра … (*готувáти – приготувáти*) вечéрю?

16. Скóро бýде íспит. Ти вже … (*вчúти – вúвчити*) екзаменацíйні тéми?

17. Ви вчóра довго … (*гуля́ти – погуля́ти*) в парку?

18. Гáнна … (*відпочúвати – відпочúти*) увéсь день?

Час дієслова

Минулий час	*Теперішній час*	*Майбутній час*
НДВ	*Інфінітив читати*	
він читáв вонá читáла вонú читáли	я читáю ти читáєш … вонú читáють *Імператив*: Читáй (-те,-мо)!	*Складена форма* я бýду … читáти вонú бýдуть *Складна форма* я читáтиму … вонú читáтимуть
ДВ	*Інфінітив прочитати*	
він прочитáв вонá прочитáла вонú прочитáли	–	*Проста форма* я прочитáю … вонú прочитáють *Імператив*: Прочитáй (-те,-мо)!

4. Замініть дієслова НДВ дієсловами ДВ. Як змінився зміст речень?

Зразок: За́втра на уро́ці ми *бу́демо писа́ти* контро́льну робо́ту. – За́втра на уро́ці ми *напи́шемо* контро́льну робо́ту.

1. Пі́сля заня́ть я обі́датиму, по́тім відпочива́тиму. 2. Вдень Мухаме́д бу́де перекла́дати текст і вико́нувати впра́ви. 3. На уро́ці ми бу́демо повто́рювати нові́ дієслова́ та розповіда́ти про се́бе. 4. У суббо́ту вра́нці я купува́тиму проду́кти у суперма́ркеті, а по́тім роби́тиму дома́шнє завда́ння вдо́ма 5. У п'я́тницю ми бу́демо вече́ряти у кафе, а по́тім гуля́ти у па́рку.

5. Дайте відповідь на питання.

Зразок: Ю́сеф ще не чита́в цей текст. – Він обов'язко́во пови́нен прочита́ти його́.

1. Хаса́н ще не телефонува́в додо́му. 2. Симо́н ще не брав книжки́ у бібліоте́ці. 3. Вони́ ще не спла́чували за квитки́ у теа́тр. 4. Жюлі́ ще сього́дні не сні́дала. 5. Ми ще не готува́ли вече́рю. 6. Ви ще не відпочива́ли вліт ку в Оде́сі? 7. Вони́ ще не слу́хали цю пі́сню. 8. Ти ще не говори́ла їй про це? 9. Вона́ ще не ба́чила її́ бра́та. 10. Валі́д ще не перевіря́в свою́ контро́льну робо́ту? 11. Він ще не розповіда́в про це дека́ну.

6. Вставте у речення дієслова НДВ чи ДВ у правильній формі. Поясніть свій вибір.

1. *роби́ти – зроби́ти*

Лі́кар … опера́цію 5 годин. Лі́кар … опера́цію ду́же до́бре.

2. *готува́ти – приготува́ти*

Ю́ля до́вго … обі́д. Ю́ля … смачни́й обі́д.

3. *чита́ти-прочита́ти*

Я … кни́жку 2 дні. Я вже … її́.

4. *вчи́ти – ви́вчити*

Ти до́вго … нові́ слова́. Ти … їх за годи́ну.

5. *писа́ти - написа́ти*

Ми … дикта́нт 20 хвили́н. Наре́шті ми … його́.

6. *відпочива́ти – відпочи́ти*

Радуа́н … ці́лий ве́чір. Радуа́н до́бре …

7. *малюва́ти – намалюва́ти*

Худо́жник ма́йже мі́сяць … карти́ну. Він … карти́ну за 28 днів.

8. *відповіда́ти – відповісти́*

Амі́на завжди́ до́бре … на уро́ці. За́раз вона́ теж … до́бре.

9. *спі́знюватися – спізни́тися*

Хаса́н нико́ли не … на заня́ття. Але сього́дні він ... на пе́рший уро́к.

10. *пи́ти – ви́пити*

Щора́нку я … ка́ву. Сього́дні вра́нці я … чай.

11. *бра́ти – взя́ти*

Щодня́ я … на уро́к зо́шит і підру́чник. Сього́дні я …на уро́к ще й словни́к.

12. *запи́тувати – запита́ти*

Викла́дач ча́сто … мене́ на уро́ці. Сього́дні викла́дач … мене́ 10 разі́в.

13. *чита́ти – прочита́ти, писа́ти – написа́ти*

На уро́ці ми зазвича́й … і … . Вчо́ра на уро́ці ми шви́дко … текст и до́бре … дикта́нт.

14. *вставáти – вста́ти*

Здебі́льшого я … о 7 годи́ні, а сього́дні я … у 8 годи́ні.

15. *сні́дати – поснíдати*

Я завжди́ … вдо́ма. Сього́дні я чудо́во … в університе́тському буфе́ті.

7. Якщо потрібно, виправте помилки у реченнях.

1. І́ноді Хаса́н сні́дає та прочита́в кни́гу.
2. Наре́шті я поба́чив твою́ маши́ну.
3. Ми лю́бимо купи́ти нові́ ре́чі.
4. Сього́дні хо́чу відпочива́ю вдо́ма.
5. Наре́шті я чита́в цей підру́чник.
6. Викла́дач відра́зу поба́чити ново́го студента.
7. Я нико́ли не пропусти́в заня́ття.

8. Прочитайте текст. Знайдіть і підкресліть у тексті дієслова у формі майбутнього часу.

Не мо́жна спі́знюватися!

В аудито́рії був уро́к украї́нської мо́ви. Виклада́ч поя́снював нову́ те́му. Студе́нти ува́жно слу́хали його́.

– Ви́бачте, мо́жна увійти́? Я спізни́вся, – сказа́в Амі́н.

– Що тра́пилось, Амі́не: вчо́ра ви спізни́лися, сього́дні ви спізни́лися. Не мо́жна спі́знюватися на уро́к.

Уве́чері до́ма Амі́н до́вго ду́мав: «Вчо́ра я спізни́вся, сього́дні я теж спізни́вся. Це ду́же погано́. Не бу́ду бі́льше спі́знюватися на уро́к. За́втра я вста́ну ра́но, о 7-ій годи́ні, приготу́ю сніда́нок, посні́даю, повторю́ дома́шнє завда́ння. За́втра я не спізню́сь!»

Вра́нці Амі́н встав о 7-ій годи́ні, приготу́вав сніда́нок, посні́дав, повтори́в дома́шнє завда́ння. О 7-ій годи́ні 50 хвили́н Амі́н вже був в університе́ті.

– Що тра́пилось, шано́вний? Куди́ ви? – запита́в охоро́нець.

– Я на уро́к. Сього́дні я не спізни́вся, – відпові́в Амі́н.

– Ні, добро́дію! Сього́дні нема́є уро́ку. Сього́дні неді́ля.

9. Розкажі́ть, що тра́пилося з Амі́ном? Скажі́ть, а ви ча́сто спі́знюєтесь? Що ви ро́бите, якщо́ не бажа́єте спі́знюватись?

Зверніть увагу!

S (хто?)	S (що?)
(роз)почина́ти – (роз)поча́ти + *Зн.в (що?)* продо́вжувати *чи* – продо́вжити *інф. НДВ* кінча́ти – кінчи́ти (заки́нчувати – закінчи́ти)	(роз)почина́тися(сь) – (роз)поча́тися(сь) продо́вжуватися(сь) + *коли?* – продо́вжитися(сь) *скільки часу?* кінча́тися(сь) (як *довго?*) – кінчи́тися(ся) (заки́нчуватися(сь) – закінчи́тися(сь))
Викладач *поча́в* урок Студе́нт *продо́вжує* чита́ти. Студе́нтка *кінча́є* вико́нувати завда́ння.	Дощ *поча́вся вранці.* Ле́кція *продо́вжується* 1,5 годи́ни. Заня́ття *заки́нчуються* о 15 годи́ні.

ДВ ДВ +інф. НДВ

Коли́ я *відпочи́в*, я *поча́в робити* дома́шнє завда́ння.

Я *віддам* зо́шит викладачу́, коли́ *закінчу́ писа́ти* контро́льну робо́ту.

10. Вставте у речення дієслова НДВ чи ДВ у правильній формі.

1. *поя́снювати – поясни́ти*

Коли́ викла́дач … грама́тику, ми почали́ вико́нувати впра́ви.
Коли́ викла́дач … нову́ грама́тику, ми ува́жно його́ слу́хали.

2. *писа́ти – написа́ти*

Коли́ я … контро́льну робо́ту, я уве́сь час ду́мав про грама́тику.
Коли́ я … контро́льну робо́ту, я почав ду́мати про оці́нку.

3. *вчи́ти – ви́вчити*

Коли́ Са́льма … слова́, її́ по́друга диви́лася фо́то в інстагра́мі.
Коли́ Са́льма … усі́ нові́ слова́, вона́ продо́вжила вико́нувати впра́ви.

4. *роби́ти – зроби́ти*

Коли́ ми … дома́шнє завда́ння, ми диви́лись у словни́к.
Коли́ ми заки́нчили … дома́шнє завда́ння, ми поснідали.

5. *перевіря́ти – переві́рити*

Коли́ викладач … зо́шити, він виправля́в помилки́.
Коли́ викладач … контро́льні робо́ти, він відда́в нам зо́шити.

6. (*вивча́ти – вивчити*)

Вдо́ма я щодня́ … нові́ слова́ та повто́рюю грама́тику.
Я … украї́нську мо́ву, коли́ продо́вжу навча́ння в університе́ті.

11. Прочита́йте ро́зповідь студе́нта про те, як він та його́ друг готува́лися до і́спитів. А як ви гото́ємося до і́спитів?

Як ми склада́ли і́спити

Мене́ зва́ти Макси́м. Я студе́нт меди́чного університе́ту. У сі́чні в нас були́ і́спити. Я до́вго вчи́в біоло́гію та хі́мію, тому́ що я хоті́в до́бре відповісти́ на і́спиті та отри́мати «5». Вдо́ма я щодня́ готува́вся до і́спиту 4 годи́ни та ви́вчив усе́.

Мій друг Арте́м теж пови́нен був склада́ти і́спити, але́ він не хоті́в нічо́го вчи́ти та повто́рювати. Він говори́в, що зна́є всі пита́ння. Тому́ він щове́чора розважа́вся у клу́бі.

На і́спиті я відпові́в на всі пита́ння викладача́. Я склав його́ на «5». Пі́сля і́спиту я запита́в Арте́ма: «Яка́ в те́бе оці́нка? Що ти отри́мав на і́спиті?» Він відпові́в: «2». «Чому́? Ти говори́в мені́, що зна́єш усі́ пита́ння!», – здивува́вся я. «Так, але я не знав усі́ ві́дповіді!», – сказа́в Арте́м.

Почали́ся кані́кули. Я щове́чора розважа́юсь у клу́бі, а Арте́м вчить хі́мію та біоло́гію. Він гово́рить, що тепе́р бу́де вчи́ти не пита́ння, а ві́дповіді.

12. Дайте відповідь на питання.

1. Чому́ Макси́м вчи́в вдо́ма біоло́гію та хі́мію?
2. Скі́льки ча́су Макси́м щодня́ готува́вся до і́спиту?
3. Чому́ Арте́м не готува́вся до і́спиту?

4. Де був Артéм щовéчора? Що він робúв там?
5. Як склав íспит Максúм?
6. Як склав íспит Артéм?
7. Що сказáв Артéм пíсля íспиту? Чомý він погáно склав íспит?
8. Почалúся канíкули. Що рóблять Максúм та Артéм?

13. Прочитайте текст ще раз. Поясніть вживання НДВ і ДВ.

14. Прочитайте нові слова, подивіться їх значення у словнику.

стрáва	головнéе	дíйсно
бóрошно	я́кось	прóсто
		прóбувати – спрóбувати
гість – гóсті – у гостя́х (*де?*)		куштувáти – скуштувáти

15. Прочитáйте текст. Дáйте вíдповідь на питáння: якí стрáви лéгко готувáти?

Як прóсто!

Я́кось сестрá сказáла:

– Ти знáєш, вчóра в гостя́х я їла чудóвий пирíг. Ось рецéпт, давáй приготýємо йогó, це дýже смáчно та, головнéе, прóсто.

Я подивúлася рецéпт. Дíйсно, прóсто. Трéба взя́ти сир, сметáну, мáсло, сіль і бóрошно. Все це в нас булó, томý ми почалú готувáти. У цей час зателефонувáла Ірúна, пóдруга сестрú. Сестрá й Ірúна почалú розмовляти, а я продóвжила готувáти.

Я дóвго готувáла пирíг. Це булó не дýже лéгко. Я зробúла пирíг за 40 хвилúн і постáвила йогó на стіл. Сестрá та Ірúна закíнчили розмовля́ти. Сестрá взялá шматóк пирогá, скуштувáла йогó та сказáла:

– Пра́вда, як сма́чно! А головне́ – як про́сто готува́ти! За́втра обов'язко́во приготу́ємо ще раз таки́й пиріг.

А як ви ду́маєте, які́ стра́ви ле́гко готува́ти?

Кому? Чому?

– Андрі́ю, я хо́чу купи́ти подару́нок *На́сті*. Як ти ду́маєш, що *їй* подарувати?

– Вона́ ду́же лю́бить те́ніс. Купи *їй* раке́тку.

– Я хо́чу подиви́тися фільм, але не зна́ю, яки́й.

– Я ра́джу *тобі́* подиви́тися ціка́вий фільм «І́нший світ».

– Яке складне́ завда́ння!

– *Тобі́* допомогти́?

– Так, допоможи́ *мені́*, будь ла́ска!

Запам'ятайте!

хто? (Н.в.)		*кому? (Д.в.)*
Я	зателефонува́в	бра́т**ові** Андрі́**ю** та сестр**і́** Мар**і́ї.**
Мухаме́д	дав словни́к	викладач**у́**
Він	допомага́є	ба́тьк**ові** та ма́т*ер***і**

Рід	*Називний відмінок* (Н.в.) *хто? що?*	*Давальний відмінок* (Д.в.) *кому? чому?*	Закінчення
чоловічий	студе́нт Амі́н ба́тько воді́й Андрі́й при́ятель Набі́ль това́риш, лікар магази́н музе́й стіле́ць Ки́їв, Ха́рків, Китáй	студе́нт**ові** Амі́н**у** ба́тьк**ові** воді**ю́** Андрі́**єві** при́ятел**ю** Набі́л**еві** това́риш**еві,** лі́кар**ю** магази́н**у** музе́**ю** стіль<u>ц</u>**ю́** Ки́єву, Ха́ркову, Китáю	☒ → -ові (-у) о → -ові (-у) й → -єві (-ю) ь, ар → еві (-ю) ж,ч,ш,щ → еві (-у) ☒ → -у(-ю)
жіночий	студе́н<u>тк</u>а Ка́тя по́дру<u>г</u>а Марі́я кімна́та лікáрня сім'я́ ві́дповідь аудито́рія	студе́н<u>тц</u>і Ка́ті по́дру<u>з</u>і Марії́ кімна́т**і** лікáрн**і** сім'**ї́** ві́дповід**і** аудито́рії	-а → -і -я → і -ія → ії
середній	вікно́ мо́ре, се́рце повідо́млення прі́звище	вікн**у́** мо́р**ю,** се́рц**ю** повідо́мленн**ю** прі́звищу	-о → -у -е → -ю -я → -ю е (після ж,ч,ш,щ) → -у

Увага! мати – матері

16. Як ви ду́маєте, кому́ зателефону́є Амі́н?

хто? (Н.в.) *кому́?* (Д.в.)

я	мені́
ти	тобі́
він	йому́
вона́	їй
ми	нам
ви	вам
вони́	їм

17. Попросіть кого-небудь вам допомогти. Складіть речення.

– Да́йте мені́, будь ла́ска, … (кни́жка, ру́чка, ка́ва, …)
– Покажі́ть мені́, будь ла́ска, … (словни́к, костю́м, …)
– Дозво́льте мені́, будь ла́ска, … (відкри́ти вікно́, …)
– Допоможі́ть мені́, будь ла́ска, (зроби́ти, зрозумі́ти, …)
– Пора́дьте мені́, будь ла́ска, … (де купи́ти словни́к, …)
– Не заважа́йте мені́!

18. Складіть з двох речень одно за зразком.

Зразок: Це Ната́ша. Ігор подарува́в їй телефо́н.
Ігор подарува́в телефо́н Ната́ші.

1. Це Самі́р. Ми купи́ли йому́ подару́нок.
2. Це Са́льма. Ми допомага́ємо їй переклада́ти текст.
3. Це Валі́д та Уса́ма. Ми показа́ли їм програ́му екску́рсій.
4. Це Наді́я Сергі́ївна. Ми подарува́ли їй кві́ти.
5. Це Андрі́й. Ми ра́димо йому́ купи́ти цю кни́гу.
6. Це Мари́на й А́ня. Я дав їм квитки́ у теа́тр.

19. Скажі́ть, будь ла́ска, хто кому́ допомага́є / допомо́же / допомі́г? (допомага́ти – допомогти́ (г/ж)).

20. Як ви поясните́, чому́ у вас нема́є ці́єї ре́чі?

Зразок: – Аміне́, де твій ноутбу́к?

– У ме́не за́раз нема́є ноутбу́ка, я дав його́ Хаса́ну.

Слова: словни́к, підру́чник, ру́чка, зо́шит, кни́жка, телефо́н, фле́шка.

21. Скажі́ть, будь ла́ска, що й кому́ ви подару́єте?

22. Прочитайте текст. Дайте відповідь на питання.

Учо́ра вве́чері Макси́м був у Льво́ві. Сього́дні він вже у Ха́ркові. Макси́м зателефонува́в Мари́ні. Він сказа́в, що хо́че поба́чити Анто́на, Сергі́я, Дмитра́, Ка́тю, Ната́лку, Марі́ю в суб́о́ту о 6 годи́ні ве́чора у кафе́. Він хо́че розповісти́ їм усі́ нови́ни та показа́ти нові́ фо́то.

Мари́на сказа́ла, що вона́ зателефону́є Анто́ну і домо́виться, де та коли́ вони́ бу́дуть чека́ти на Максима́ в суббо́ту. Анто́н зателефону́є Серге́ю. Серге́й зателефону́є Дмитру́, Дмитро́ – Ка́ті, Ка́тя – Марі́ї, а Марі́я зателефону́є Ната́лці. Вони́ обов'язко́во зустрі́нуться у суббо́ту!

Скажі́ть, кого́ хо́че поба́чити Максим?

Кому́ Максим хо́че розповісти́ нови́ни?

23. Прочитайте. Задайте питання до виділених слів. Перекладіть текст рідною мовою.

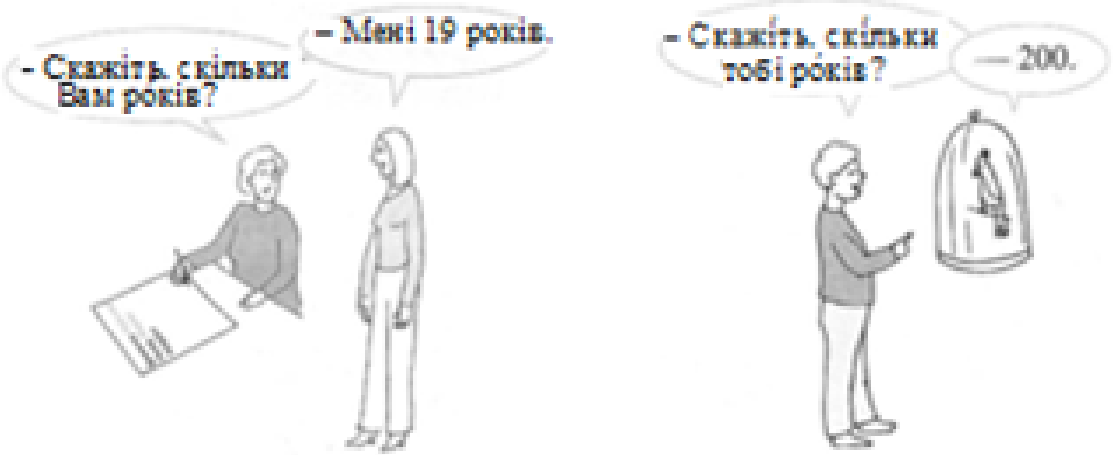
Весна́. Лю́ди раді́ють *весні́, сві́тлу, со́нцю*. Со́нце дає *землі́* життя́. Дере́ва дають *люди́ні ки́сень*. Взаємоді́я люди́ни і приро́ди – це важли́ва та складна́ пробле́ма. За́раз ми допомага́ємо *приро́ді*, а по́тім приро́да допомо́же *нам.*

Зверніть увагу!

Скі́льки ро́ків?

кому́? (Д.в.)

йому́	1, 21, 31	рік
їй	2, 3, 4, 22, 33, 44	ро́ки
мені́	5, 6, 7, 25, 36, 47	ро́ків

24. Прочита́йте. Скажі́ть, скі́льки ро́ків бабу́сі й ону́чці?

– Бабу́сю, скі́льки тобі́ ро́ків?
– Я ще молода́, Софі́йко. Мені́ ті́льки 82 ро́ки.
– А скі́льки мені́ ро́ків?
– Тобі́? Ти вже вели́ка! Ско́ро тобі́ бу́де 4 ро́ки.

Зверніть увагу!

кому́? (Д.в.)		*що робі́ти ? / що зробі́ти?*
Мені́	***тре́ба***	допомогти́ дру́гові
Тобі́	***потрі́бно***	прочита́ти текст
Нам	***подо́бається***	гра́ти у футбо́л

25. Прочитайте мікротексти.

А) *Скажі́ть, що потрі́бно зробі́ти Хаса́ну та чому́?*

У Хаса́на боли́ть голова́. Йому́ тре́ба бу́ти у студе́нтській поліклі́ніці у лі́каря, по́тім йому́ потрі́бно купи́ти лі́ки. За́раз йому́ не тре́ба працюва́ти. Йому́ потрі́бно відпочива́ти.

Б) *Скажі́ть, що тре́ба зробі́ти Амі́ні? А що тре́ба зробі́ти Марії́, Симо́нові та Міше́лю?*

У Амі́ни день наро́дження. Їй тре́ба зателефонува́ти Марії́, Симо́ну та Міше́лю й запроси́ти їх у го́сті. Вранці Амі́ні потрі́бно купи́ти проду́кти у суперма́ркеті, а по́тім їй тре́ба приготува́ти святко́ву вече́рю.

26. Скажі́ть, що подо́бається (чи не подо́бається) робі́ти цим лю́дям? А вам?

Зразок: Ма́ша чита́є детекти́ви. Їй подо́бається чита́ти детекти́ви. Мені́ теж подо́бається чита́ти детекти́ви. (А мені́ подо́бається чита́ти фанта́стику.

1. Симо́н гра́є у те́ніс.
2. Марі́я ніко́ли не ди́виться футбо́л.
3. Ви бага́то фотографу́єте.
4. Іссá не слу́хає класи́чну му́зику.
5. Ми щодня́ гуля́ємо у па́рку.
6. Жюлі́ й Амі́на сні́дають у студе́нтському буфе́ті.
7. Воні́ гоу́ються до заня́ть у бібліоте́ці.
8. Він до́бре гоу́є кита́йські стра́ви.

Запам'ятайте!

хто? (Н.в.)		*кому? (Д.в., множ.)*	
Викладá́ч	дав кни́ги	студе́нт***ам***	
Ми	купи́ли сувені́ри	дру́з***ям***	**-АМ / -ЯМ**

27. Виконайте за зразком.

Зразок: Вонá повúнна зателефонувáти … (дрýзі).
Вонá повúнна зателефонувáти дрýзям.

1. Воні́ продаю́ть ці това́ри … (клієнти).
2. Ми подарува́ли кві́ти … (дівча́та).
3. Я обов'язко́во покажу́ … (го́сті) фотогра́фії з І́ндії.
4. Мені́ тре́ба показа́ти докуме́нти … (партне́ри).
5. Я розпові́м нови́ни … (брати́).
6. Ти забу́в повідо́мити … (батьки́). Я хо́чу повідо́мити про це … (по́други).
7. Ви купи́ли ці і́грашки … (ді́ти)?
8. Чому́ воні́ дозволя́ють … (соба́ки) бу́ти тут?
9. Викладá́ч розпові́в … (студе́нти) весе́лу істо́рію.
10. Я хо́чу подарува́ти марокка́нський сувені́р … (сусі́ди).

Зверніть увагу!

Д.в.	*adv. як?* +	inf.
Мені́	цікáво	вчи́тися!
Максúму	лéгко	
Гáнні	дóбре	
	+ колú … (пóруч дрýзі)	
Їм	вéсело	

28. Виконайте за зразком.

Зразок: Взúмку (я) булó хóлодно.
Взúмку *мені́* булó хóлодно.

1. (Я) цікáво знáти, що ви дýмаєте.
2. (Ти) тут зрýчно?
3. (Він) нýдно нас слýхати?
4. (Вонá) вáжко говорúти украї́нською.
5. (Ви) сьогóдні сýмно?
6. (Вонú) там булó погáно?
7. (Ми) у цьóму клýбі вéсело.
8. (Íгор) лéгко це зробúти.
9. (Марíя) жáрко у цій кімнáті.
10. (Дрýзі) неприє́мно говорúти про це.
11. (Партнéри) вáжко працювáти рáзом?
12. (Пóдруги) у гостя́х булó вéсело.

29. Прочитайте нові слова,подивіться їх значення у словнику.

букéт	що-нéбудь	зóвсім = абсолю́тно
	спíльний	до рéчі

У мéне це *вúлетіло з головú*. = Я це забýв.

30. Прочитайте текст. Дайте відповідь на питання: Які подарунки хочуть купити друзі Амінові на день народження?

З днем наро́дження, Амі́не!

Хаса́н: Дру́зі, а ви не забу́ли, що в Амі́на за́втра день наро́дження?
Жюлі́: Ой, в ме́не це зо́всім ви́летіло з голови́!
Амі́на: І я теж забу́ла.
Симо́н: А я вже купи́в йому́ подару́нок.
Амі́на: Але́ ми хоті́ли зроби́ти спі́льний подару́нок!
Жюлі́: А що ти йому́ купи́в?
Симо́н: Абонеме́нт у фі́тнес-центр. Але́ мо́жна купи́ти ще що-не́будь.
Хаса́н: До́бре. Дава́йте ви́рішимо. Мо́же, купи́ти йому́ краси́ві дороги́ ша́хи?
Амі́на: Ні, це не для нього́, він не мо́же сиді́ти на одно́му мі́сці.
Жюлі́: Я ра́джу купи́ти йому́ вели́кий буке́т кві́тів.
Амі́на: Хто ж дару́є чоловіка́м кві́ти?
Жюлі́: До ре́чі, а скільки йому́ ро́ків?
Хаса́н: За́втра йому́ бу́де 19 ро́ків?
Симо́н: Ті́льки 19 ! А мені́ вже 21 рік. А тобі́, Жюлі́?
Жюлі́: Симо́не, жінка́м не мо́жна задава́ти це пита́ння! Так що ж подаругва́ти Амі́ну?
Амі́на: А він лю́бить класи́чну му́зику? Мо́жемо подаругва́ти йому́ квитки́ до о́перного театру!
Хаса́н: Мені́ здає́ться, я зна́ю, що йому́ потрі́бно. Він не бу́де гра́ти у ша́хи, йому́ не ду́же подо́бається класи́чна му́зика, але він лю́бить фотографува́ти. Я пропону́ю подаругва́ти йому́ нови́й фотоапара́т.

31. Поставте питання до тексту, дайте відповіді на них.

32. Дава́йте поговóримо! Уяві́ть собі́, що в óдного з вас день наро́дження. Дава́йте обговóримо, що подарува́ти.

33. Дайте відповіді на питання, поставте подібні питання своїм друзям у групі.

1. Скі́льки вам ро́ків? 2. Скі́льки ро́ків ва́шому ба́тькові та ва́шій ма́мі? 3. Що ви зазвича́й дару́єте батька́м? 4. Що ви зазвича́й дару́єте дру́зям? 5. А що дару́ють вам? 6. Коли́ ваш (у вас) день наро́дження? 7. Яки́й подару́нок ви бажа́єте отри́мати?

Зверніть увагу!

хто? (Н.в.) яко́му? які́й? яки́м? (Д.в.)

Жюлі́ купи́ла сувені́ри сво**їй** до́бр**ій** да́вн**ій** по́друзі.
Амі́н допомі́г сво**є́му** до́бр**ому** да́вн**ьому** дру́гові.
Ми ча́сто телефону́ємо сво**їм** до́бр**им** да́вн**ім** дру́зям.

яко́му? **-ому / -ьому / -єму**
які́й? **-ій / -їй**
яки́м? **-им /-ім /-їм**

34. Прочитайте текст. Визначте значення слів із контексту.

Які́ ми?

– Хаса́не, я ду́маю, що твій брат ду́же *скро́мна люди́на*. Він нико́ли не говори́в нам, що він відо́мий марокка́нський спортсме́н.

– А я й не знав, що Симо́н таки́й *доте́пний*! Я смія́вся вчо́ра ці́лий ве́чір, коли́ він мені розповіда́в про те, як впе́рше приї́хав до Ха́ркова.

– А ви зна́єте, в пе́рші дні я ду́мав, що Наді́я Серг'і́ївна ду́же *допи́тлива* люди́на. Пам'ята́єте, вона́ завжди́ запи́тувала: «Хто ваш ба́тько? У вас є брат? Де він працю́є?».

– Моя сестра́ ду́же *лін́ива*. Бі́льш за все вона́ лю́бить лежа́ти на дива́ні, дивίтися фі́льми та нічо́го не робίти.

35. Як ви думаєте, про яких людей можна так сказати?

енергі́йний	культу́рний	балаку́чий
романти́чний	організо́ваний	мовчазни́й

36. Колί ми гово́римо про людίну, ми мо́жемо сказа́ти так:

+	-
до́брий	злий
ще́дрий	жа́дібний
розу́мний	нерозу́мний
весе́лий	сумни́й
працьовίтий	лін́ивий
скро́мний	нескро́мний
дете́пний	недете́пний

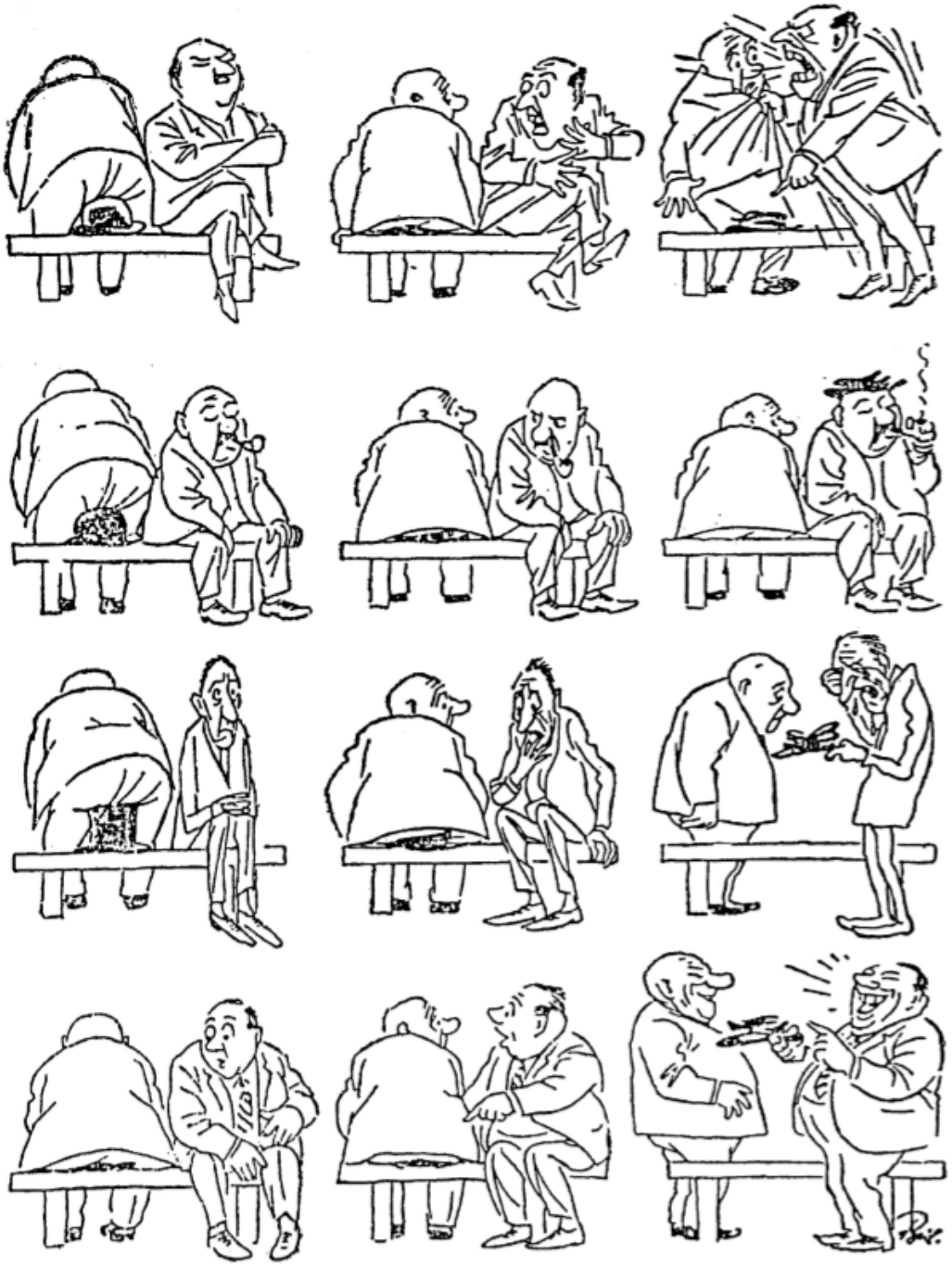
37. Як ви ду́маєте, яки́й хара́ктер у цих люде́й?

38. Як ви ду́маете, про яку́ людίну ми мо́жемо так сказа́ти?

ні ри́ба ні м’я́со	У нь о́го до́вгий язи́к.
золоте́ се́рце	У нь о́го ві́тер у голові́.
золоті́ ру́ки	У нь о́го сім п’я́тниць на ти́ждень.

39. Опиши́ть ситуа́ції, які́ ви ба́чите на малю́нках Х. Бідструпа «Чоти́ри темпера́менти».

Скажі́ть, які́ діало́ги відбули́сь у ко́жній ситуа́ції? Як ви ду́маєте, що розповів ко́жен з цих люде́й, коли́ поверну́вся додо́му? А яко́ю могла́ бу́ти ва́ша реа́кція на таку́ ситуа́цію?

40. Розкажі́ть, яки́й у вас характер. Лю́ди з яки́м хара́ктером вам подо́баються?

41. Прочитайте діалог.

Яки́й ви́гляд ми ма́ємо?

Жюлі́: Амі́но, сьогóдні врáнці до тéбе прихóдив яки́йсь юнáк. Але він не сказáв, як його́ зва́ти.
Амі́на: Хто ж це був? А яки́й ви́гляд він мав?
Жюлі́: Йому́ років 25. Він серéднього зрóсту.
Амі́на: Худи́й? Пóвний?
Жюлі́: Достáтньо худи́й. У нього́ чудóва фігýра.
Амі́на: А яке в нього́ облúччя? Волóсся?
Жюлі́: У нього́ прáвильні ри́си облúччя і коро́тке тéмне волóсся.
Амі́на: А óчі які́?
Жюлі́: Велúкі, чóрні. Він дýже симпати́чний.
Амі́на: А, це мій двоюрідний брат Радуáн.

óчі:	*волóсся:*	*він (вона)*
чóрні	тéмне	висóкого
кáрі	свíтле	серéднього | зрóсту
блакúтні	сúве	малéнького
зелéні	коро́тке	худи́й ≠ пóвний
сíрі	дóвге	
	він лúсий	*у нього́ (у нéї)*
		(не)прáвильні ри́си облúччя
		дóвге волóсся
		окуля́ри

42. Опишіть зовнішність своїх друзів.

«Давáйте говори́ти одúн óдному компліме́нти»

Ти сьогóдні чудóво виглядáєш!
Ви завждú дóбре виглядáєте!
Вам (тобí) лúчить цей костю́м! ця сорóчка! це плáття!
Вам (тобí) пасýють ці окуля́ри!

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочита́йте жа́рти. ☺

Студе́нт написа́в батька́м повідо́млення. Ма́ти прочита́ла його́ та сказа́ла ба́тькові:

– Я хо́чу прочита́ти тобі́ листа́ від на́шого си́на.

– Не тре́ба. Скажи́ ті́льки, скі́льки гро́шей він попроси́в.

Одно́го ра́зу чолові́к і жі́нка, які́ не сварили́ся со́рок ро́ків, зібра́ли дру́зів. На пита́ння «Як це ви жо́дного ра́зу не посварили́ся?» жі́нка відповіла́: «Ми розділи́ли на́ші пробле́ми на дві части́ни. Чолові́к вирі́шує важли́ві пробле́ми, а я – невели́кі. Невели́кі – це прибира́ння буди́нку, ді́ти, ї́жа, відпочи́нок то́що. А важли́ві – це украї́нсько-америка́нські відно́сини, вели́кий адро́нний колла́йдер, обрання́ ново́го президе́нта в США й таке́ і́нше».

2. До вас приїжджа́є друг, але́ ви не мо́жете зустрі́ти його́. Попроси́ть ва́шого при́ятеля зроби́ти це. Розкажі́ть, як він виглада́є.

3. Ви режисе́р, ви шука́єте арти́стів на ро́лі поліце́йського, старо́ї вчи́тельки, водія́ таксі́, ме́неджера ба́нку. Як вони́ мо́жуть виглада́ти?

Зразок: Поліце́йський спорти́вний, він енергі́йний, акти́вний, розмовля́є го́лосно і чі́тко…

4. Розкажі́ть про ва́ш іде́ал чолові́ка і жі́нки.

Зразок: Я ду́маю, що га́рна жі́нка – краси́ва, розумна, добрози́члива, до́бра хазя́йка. У не́ї вели́кі ка́рі очі, краси́ва по́смішка.

5. Як ви розумі́єте ці фра́зи? Знайді́ть еквівале́нт у рі́дній мо́ві.

Не говори́, що роби́в, а говори́, що зроби́в.
Сльоза́ми го́рю не допомо́жеш.
Си́тий голо́дному не това́риш.
Ко́жному о́вочу свій час.

Резюме

Нові слова

А а́том
Б балаку́чий, -а,-е,-і
бо́рошно
В взаємоді́я
виглядáти (І)
вико́нувати – ви́конати
вилітáти – ви́летіти
виміря́ти – ви́міряти
випадко́во
відбувáтися(сь) – відбу́тися(сь)
відрáзу
відкривáти – відкри́ти
віднóсини
відóмий
ві́льний, -а, -е, -і
ві́тер
волóсся
вставáти – встáти
втóмлюватися – втоми́тися
Г гість
головни́й, -а, -е, -і
голóдний, -а, -е, -і
гóре
Д давáти – дáти
дáвній, -а, -є, -і
двоюрідний,-а,-е,-і
дéрево
дíйсно
діли́ти – розділи́ти
дíя
дóбрий
добрóдій
дозволя́ти – дозвóлити
домовля́тися(сь) – домóвитися(сь)
допомагáти – допомогти́
допи́тливий,-а,-е,-і
до рéчі
дотéпний, -а, -е, -і
Е енергíйний,-а,-е,-і
Ж жáдібний, -а, -е, -і
життя́
жóдний, -а, -є, -і
З забувáти – забу́ти
заважáти – завáжити
збирáти – зібрáти
здавати – здáти
здебíльшого
злий, -а, -е, -і
зóвсім
золоти́й, -а, -е, -і
зрáзу
зріст
зру́чно
зустріча́тися(сь) – зустрíтися (сь)
І ідеáл
інколи
íспит
К кáрий, -а, -е, -і
кінéць
кінчáти(ся(сь))– кінчи́ти(ся(сь))
компліме́нт
культу́рний,-а,-е,-і
кусóк
куштувáти – скуштувáти
Л ли́сий, -а, -е, -і
ли́чити
лінúвий, -а, -е, -і
М майже
малювáти – намалювáти
мовчазни́й
Н нáзва
наприкінцí
нарéшті
насамкінéць
нікóли
О обговóрювати – обговори́ти
організований,-а,-і
отри́мувати – отри́мати
охорóнець
П пам'ятáти – запам'ятáти
партнéр
перевіря́ти – перевíрити
пирíг
повідомля́ти – повідóмити
пóвний, -а, -е, -і
подарувáти
подóбатися(сь) – сподóбатися(сь)
працьови́тий,-а,-і
прибирáння
природа
при́ятель
пробле́ма
прóбувати – спрóбувати
пропускáти – пропусти́ти
потрíбно
показувати – показáти
поя́снювати – поясни́ти
приéмно
продóвжувати(ся(сь) – продóвжити(ся(сь)
Р рáдити – порáдити
рáптом
рецéпт
реáкція
результáт

рі́дко
розважа́тися – розва́житися
розв’я́зувати – розв’яза́ти
розмовля́ти
(роз)почина́ти(ся(сь) – (роз)поча́ти(ся(сь))
розумі́ти – зрозумі́ти
ри́са
роль
романти́чний,-а,-і

С свари́тися(сь) – посвари́тися(сь)
сві́тло
святко́вий, -а, -е, -і
сере́дній, -а, -є, -і
си́вий, -а, -е, -і
си́тий, -а, -е, -і
ситуа́ція
сі́рий, -а, -е, -і
скі́льки
ско́ро
скро́мний, -а, -е, -і
сльо́зи
смія́тися(сь) – засмія́тися(сь)
спі́льний, -а, -е, -і
сувені́р
су́мно

Т таки́й, -а, -е, -і
те́мний, -а, -е, -і
това́риш
тра́пилось
тре́ба
то́що

Ф факт
фігу́ра
фле́шка

Х хара́ктер
худи́й, -а, -е, -і
худо́жник

Ц ціка́вий, -а, -е, -і
ці́лий, -а, -е, -і

Ч части́на
чудо́вий, -а, -е, -і

Ш шано́вний,-а,-е, -і

Щ ще́дрий, -а, -е, -і
щове́чора
щодня́
що-не́будь
щора́нку

Я язи́к
яки́йсь
я́кось

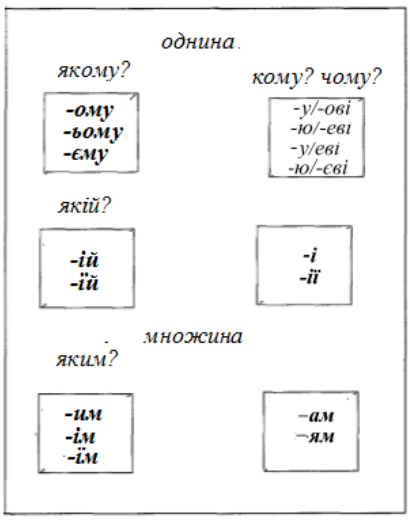
Граматика

Давальний відмінок називає:

- особу (предмет), для яких відбувається дія (Я купив подарунок *другові*.);
- емоційний /фізичний стан людини, її ставлення до чого-небудь (*Мені* подобається це місто. *Йому* весело.);
- особу (об’єкт), про вік яких йдеться (*Мені* 19 років.);
- суб’єкт у безособових конструкціях зі словами *треба, можна, необхідно* (*Їй* терміново необхідно подзвонити.);
- ознаку/належність предмета (Цей телефон належить *мені*.).

Час дієслова

Минулий час	*Теперішній час*	*Майбутній час*
НДВ	*Інфінітив* читати	
він чита́в вона́ чита́ла вони́ чита́ли	я чита́ю ти чита́єш … вони́ чита́ють	*Складена форма* (Compound form) я бу́ду … чита́ти вони́ бу́дуть
	Імператив: чита́й (-те,-мо)!	*Складна форма* (Complex form) я чита́тиму … вони́ чита́тимуть
ДВ	*Інфінітив* прочитати	
він прочита́в вона́ прочита́ла вони́ прочита́ли	–	*Проста форма* (Simple form) я прочита́ю … вони́ прочита́ють *Імператив:* прочита́й (-те,-мо)!

УРОК 12

З КИМ? З ЧИМ?

– Максúме, **з ким** ти вчóра був на екскýрсії?
– З Антуáн**ом** і Гáнн***ою***.

– **З ким** ти грáв у шáхи?
– З Мішéл***ем***.
– А ти з **ким**?
– З Марі́***єю*****.**

– Офіціáнте, дáйте, будь лáска, салáт і кáву.
– Салáт із майонéз**ом** чи зі сметáн**ою**?
– З олі́**єю**. А кáву з молок**óм**, будь лáска.

Орудний відмінок

хто?	*з ким?*
я	зі мнóю
ти	з тобóю
він, воно́	з ним
вонá	з нею
ми	з нáми
ви	з вáми
вонú	з нúми

з ким?

бýти з дрýг**ом**
розмовля́ти з викладач**е́м**
зустріча́тися з по́друг**ою** Ю́лі**єю**
знайóмитися зі студе́нт**ами**
ра́дитися із дрýз**ями**

з чим?

чай з лимóн**ом,** з цукéрк**ою**, з варéнн**ям**
кáва з вершк**а́ми**

	однина (ч.р.)	однина (ж.р.)	однина (с.р.)	множина
	□ ⇨ - ом	- а ⇨ - ою	- о ⇨ - ом	- и
ь, -ар-, ч,ш,щ,ж		- я ⇨ - ею	- е ⇨ - ем	ж,ч,ш - і ⇨ - ами
	- й ⇨ - єм	- ія ⇨ - єю	- я ⇨ - ям	- і ⇨ - ями

Увага!

ма́ти – ма́тір’ю ба́тько – ба́тьком
гро́ші – грошúма дівча́та – дівча́тами**.**

1. Завершіть речення.

1. У Ха́ркові я познайо́мився … (Максим та Ігор).
2. У суббо́ту ти гуля́в у па́рку … (Са́ша та Марі́я)?
3. Мій друг пора́дився … (лікарі́).
4. Викладач був у теа́трі … (студе́нти).
5. Ми познайо́милися … (сусі́ди).
6. Хаса́н був у клу́бі … (товариші́ та при́ятелі).
7. Уде́нь Радуа́н зустріча́вся … (брат і сестра́).
8. Я говори́в телефо́ном … (викладач Ната́ля Микола́ївна).
9. Мура́д розмовля́в … (батьки́: мати та ба́тько)
10. Юнес розмовля́є че́рез ска́йп з … (вони́: він і вона́).
11. Я люблю́ обі́дати в кафе́ … (ви).
12. Вони́ ча́сто зустріча́ються … (ми: я й ти).

2. Скажі́ть, де, коли́ та з ким ви хо́чете зустрі́тися?

Зразок: За́втра я хо́чу зустрі́тись у кафе́ з дру́гом.

понеді́лок – о́фіс – секрета́р
сьогó́дні – рестора́н – дру́зі
ве́чір – теа́тр – по́друга
четве́р – університе́т – дека́н
за́втра – вдо́ма –батьки́
неді́ля – вокза́л – Дени́с, Ка́тя.

3. Складіть речення.

Скажі́ть, хто з ким що роби́в?

Самі́р і Са́льма

Анто́н та Андрі́й

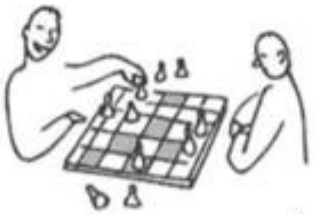
Оле́на та На́стя

Ігор і Самія

студе́нт і студе́нтка

дека́н і виклада́ч

4. Прочитайте текст.

Осві́дчення у кохáнні … за відмі́нками

Називни́й

ТИ – ду́же краси́ва! ТИ – моє́ життя́!

Родови́й

У ТЕ́БЕ чудо́ві о́чі та по́смішка.

Коли ТЕБЕ́ нема́є по́руч, мені́ су́мно.

Дава́льний

Я дару́ю ТОБІ́ моє́ се́рце.

Знахі́дний

Я хо́чу сказа́ти, що люблю́ ТЕБЕ́!

Ору́дний

З ТОБО́Ю мені́ завжди́ ціка́во, до́бре та спокі́йно.

Місце́вий

Думаю ті́льки про ТЕБЕ́!

5. Напиші́ть листа́ – осві́дчення у кохáнні

6. *Прочита́йте меню́. Скажі́ть, що ви лю́бите?*

Зразок: Я люблю́ … (що?) … (з чим?)

Я люблю́ пельме́ні зі смета́ною.

МЕНЮ́

Сала́т … (ри́ба)
Суп … (м’я́со)
Суп … (ку́рка)
Борщ … (я́ловичина)
Рис … (о́вочі)
М'я́со … (карто́пля)
Шашли́к … (со́ус)
Пі́ца … (сир)
Ка́ва … (молоко́)
Чай … (лимо́н)
Сала́т (фру́кти)
Моро́зиво … (шокола́д)

7. Ви прийшли́ до кафе́. Скажі́ть, що ви хо́чете. Зробі́ть замо́влення.

8. Прочитайте нові слова, подивіться їх значення у словнику.

холестери́н	пропонува́ти – запропонува́ти (кому? що?)	
шлу́нок	звика́ти – зви́кнути (до кого? до чого?)	
печі́нка	повні́ти	
смерть		
хіміка́ти	сма́жений	шкідли́во
отру́та	кукуру́дзяний	небезпе́чно

9. Прочита́йте текст.

Живі́ть до́вго!

Сього́дні в ме́не день наро́дження. Не бу́ду говори́ти, скі́льки мені́ ро́ків, це не важли́во. Весь день я купува́ла проду́кти та готува́ла. Вве́чері прийшли́ мої́ по́други, ми з ни́ми сі́ли за стіл.

– Дава́йте, я покладу́ вам м'я́со, – запропонува́ла я.

– М'я́со? Сма́жене? Я не їм сма́жене, там бага́то холестери́ну, – сказа́ла моя́ по́друга Ка́тя.

– Мо́же, карто́плю з гриба́ми? Чи сала́т з ку́ркою?

– Від карто́плі повні́ють. А сала́т… Він з майоне́зом? Я не їм майоне́з. Це ду́же шкідли́во для шлу́нка.

– Мо́же, ри́бу?

– Ри́ба – це небезпе́чно для печі́нки.

– Що ж ти бу́деш ї́сти?

– Я бу́ду десе́рт.

– Торт покла́сти?

– Ти що?! Я не їм соло́дке! Цу́кор, бо́рошно та сіль – це три небезпе́чні проду́кти! Це «бі́ла смерть»!

– Моро́зиво з фру́ктами бу́деш?

– Ні! Я чита́ла, що фру́кти у наш час – це не вітамі́ни, а хіміка́ти! У те́бе є кукуру́дзяні пластівці́?

– Так. А що ти бу́деш пити? Мо́же, ко́лу?

– Ти що?! Це отру́та! Це ду́же небезпе́чно! Я бу́ду мінера́льну во́ду. Без га́зу. Говоря́ть, газ – це ду́же шкідли́во для шлу́нка.

– Зві́дки ти все це зна́єш?

– О, я нещода́вно прочита́ла про це в журна́лі «Живі́ть до́вго!»

10. Знайді́ть та підкре́сліть у те́ксті фо́рми ору́дного відмі́нку.

11. Яке́ меню ви хо́чете запропонува́ти своїм гостя́м?

12. З'є́днайте правильно початок і кінець речення.

У сма́женому	повні́ють.
Майоне́з	не вітамі́ни, а хіміка́ти.
Ри́ба – це	шкідли́во для шлу́нку.
Цу́кор, бо́рошно та сіль – це	бага́то холестери́ну.
Ко́ла – це	«бі́ла смерть».
Фру́кти – це	отру́та.
Від карто́плі	небезпе́чно для печі́нки.

Зверні́ть увагу!

Я хо́чу бу́ти лі́карем (ким?).

працюва́ти		інжене́ром, викладаче́м
бу́ти	***КИМ?***	медсестро́ю, дослі́дницею
ста́ти		будіве́льниками, водія́ми

13. Скажі́ть, ким працю́ють, хо́чуть бу́ти (ста́ти) ці лю́ди?

14. Скажі́ть, ким працю́ють ці лю́ди?

Зразок: – Максим юри́ст?
– Так, він працю́є юри́стом.

1. Твій ба́тько інжене́р?
2. Ва́ша мати лі́кар-стомато́лог?
3. Ната́ля Микола́ївна викладач?
4. Окса́на економі́ст?
5. Іри́на Іва́нівна медсестра́?
6. Олекса́ндр ме́неджер?
7. Мико́ла хіру́рг?
8. Алі́ еко́лог?

15. Скажі́ть, ким бу́дуть ці лю́ди?

Зразок: – Мій брат лю́бить фі́зику.
– Мій брат бу́де фі́зиком.

Слова́: арти́стка, худо́жник, перекладач, істо́рик, журналі́ст, програмі́ст.

1. Моя сестра́ лю́бить теа́тр.
2. Мій друг га́рно малю́є.
3. Моя по́друга до́бре зна́є англі́йську мо́ву.
4. А́лексу подо́бається істо́рія.
5. Лян пи́ше цікаві ро́зповіді.
6. Ада́му подо́бається працюва́ти на комп'ю́тері.

16. Скажі́ть, ким ви хоті́ли стати, коли́ були́ дити́ною, і ким ви хо́чете бу́ти за́раз і чому́?

Зразок: Рані́ше я хоті́в бу́ти лі́карем, тому́ що мій ба́тько – лі́кар. За́раз я хо́чу ста́ти архіте́ктором, тому́ що це цікава профе́сія.

17. Запита́йте, ким хо́чуть бу́ти ва́ші дру́зі та чому́?

Зверніть увагу!

їхати ***ЧИМ?*** автівкою

18. Скажі́ть, куди́ та як (чим чи на чо́му) їдуть лю́ди?

Зверні́ть увагу!

займа́тися		спо́ртом
ціка́витися	***ЧИМ?***	істо́рією
захо́плюватися		ша́хами

19. Скажі́ть, яки́м ви́дом спо́рту займа́ються знамени́ті спортсме́ни? Чим ціка́вляться, захо́плюються ці відо́мі лю́ди?

1. Чим займа́вся Майк Та́йсон? (бокс) 2. Чим займа́вся Міхае́ль Шума́хер? (автоперего́ни). 3. Чим ціка́виться Бред Пітт? (мисте́цтво). 4. Чим захо́плюється Гвіне́т Пе́лтроу? (кулінарі́я). 5. Чим займа́вся Уе́йн Гре́тцкі? (хоке́й). 6. Чим захо́плюється Дже́ніфер Е́ністон? (малюва́ння). 7. Чим займа́ється Русла́н Пономарьо́в? (ша́хи) 8. Чим займа́ється Кріштіа́ну Рона́лду? (футбо́л). 9. Чим захо́плюється Е́лтон Джон? (колекціонува́ння окуля́рів). 10. Чим займа́ється Майкл Джо́рдан (баскетбо́л). 11. Чим захоплюється Мадо́нна? (йо́га). 12. Чим ціка́виться Мі́ла Йо́вович? (диза́йн).

Запам'ятайте!

(*з) яки́м? -им / -ім / -їм*

Я був у клу́бі з мої́**м** украї́нськ**им** да́вн**ім** дру́гом.
Я захо́плююсь автомобі́льн**им** спо́ртом.
Я хо́чу ста́ти хоро́ш**им** інжене́ром.

(з) яко́ю? -ою/ -ьою/ -єю

За́втра я зустріча́юся з мо**є́ю** украї́нськ**ою** да́вн**ьою** по́другою.
Він ціка́виться суча́сн**ою** му́зикою.
Вона́ хо́че ста́ти популя́рною співа́чкою.

(*з) яки́ми? -ими / -іми / -їми*

Вчо́ра ми зустрі́лися зі свої́**ми** украї́нськ**ими** да́вн**іми** дру́зями.
Я ціка́влюся суча́сн**ими** комп'ю́терн**ими** техноло́гіями.
Ми хо́чемо бу́ти дитя́ч**ими** лікаря́ми.

20. Скажі́ть, чим займа́ються (*ціка́вляться, захо́плюються*) *ці лю́ди?*

Зразок: – Його́ моло́дша сестра́ лю́бить лижний спорт.
– Його́ моло́дша сестра́ займа́ється лижним спо́ртом.

1. Він лю́бить наро́дну му́зику.
2. Алі́ні подо́бається класи́чний бале́т.
3. Ця ді́вчина до́бре танцю́є суча́сні та́нці.
4. Він ду́же лю́бить да́вню істо́рію.
5. Андрі́й завжди́ гово́рить про автомобі́льний спо́рт.
6. Вона́ чита́є ті́льки істори́чну літерату́ру.
7. Він із задоволенням вивча́є францу́зьку мо́ву.
8. Мій брат лю́бить суча́сне мисте́цтво.

Зверніть увагу!

писа́ти		ру́чкою
малюва́ти	***ЧИМ?***	олівце́м
ї́сти		виде́лкою

21. Дайте відповідь на питання.

1. Чим ви пи́шете у зо́шиті? (си́ня ру́чка).
2. Чим ви пи́шете на до́шці? (бі́ла кре́йда).
3. Чим ми їмо́ фру́кти? (фрукто́ва виде́лка)
4. Чим ми рі́жемо хліб? (го́стрий ніж).
5. Чим ми зазвича́й фотографу́ємо? (свій телефо́н).
6. Чим викладач виправля́є по́милки у зо́шитах? (черво́на ру́чка).
7. Чим ми чи́стимо зу́би? (зубна́ щі́тка).
8. Чим ми вимі́рюємо температу́ру ті́ла? (меди́чний термо́метр).
9. Чим малю́ють ді́ти? (кольоро́ві олівці́).
10. Чим вона́ відчиня́є две́рі? (маленький ключ).

Зверні́ть увагу!

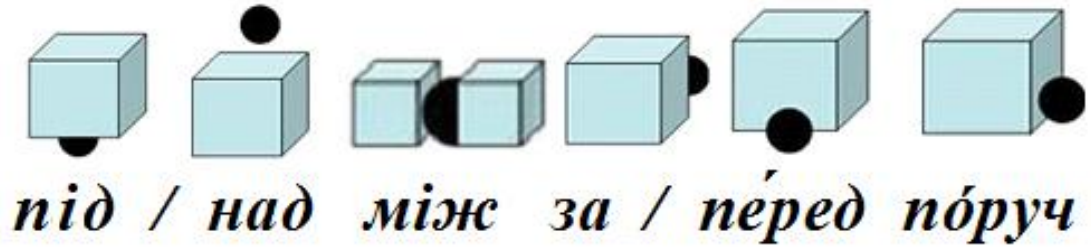
– Амі́не, вітáю тебé з Днем наро́дження! Бажáю тобі́ здоро́в'я, щáстя, удáчі та любо́ві!
– Спаси́бі, Хасáне! Прихо́дь увéчері в го́сті!

– Жюлі́, вітáю тебé з Нови́м ро́ком! Хай щасти́ть у Ново́му ро́ці!
– Дя́кую за вітáння. Я теж зи́чу тобі́ щасли́вого Ново́го ро́ку!

22. Привітáйте свої́х дру́зів зі святáми. Поду́майте, що ви хо́чете їм побажáти.

ДЕ?

23. Скажі́ть, що де знахо́диться?

24. Вставте замість пропусків прийменники та закінчення.

Зразок: Со́нце *над* земл*е́ю*.

1. Мій друг живе́ … кордо́н__, а його́ батьки́ живу́ть … мі́ст__. 2. Вона́ до́вго сиді́ла … дзе́ркал_. 3. Метро́ знахо́диться … земл__. 4. Коли́ побудува́ли тунне́ль … Ла-Ма́нш__? 5. … Украї́н__ і Ту́рці__ – Чо́рне мо́ре. 6. Ру́чка лежи́ть … зо́шит__. 7. Ура́льські го́ри знахо́дяться … Євро́п__ та А́зі__ . 8. Ми живемо́ … ста́нці_ метро́. 9. Уде́нь він сиди́ть … комп'ю́тер__, а ввече́рі – … телеві́зор__. 10. Ти чув шум … двер_ ? 11. Вони́ лю́блять гуля́ти … ве́чор__.

що? як (з чим?)
ра́дість – з ра́дістю
задово́лення – із задово́ленням
пова́га – з пова́гою

25. Прочитайте текст. Знайдіть у тексті слова в орудному відмінку, поясніть вживання цієї форми.

Близнюки́

Ми з сестро́ю – близнюки́. Ми з не́ю схо́жі як дві кра́плі води́. І ще ми оби́дві схо́жі на ма́му. Ду́же ча́сто незнайо́мі лю́ди не розумі́ють, з ким вони́ розмовля́ють: зі мно́ю чи з Мари́ною. Але на́ші батьки́ та дру́зі завжди́ зна́ють, з ким розмовля́ють, тому́ що у нас із сестро́ю зо́всім рі́зні хара́ктери. У Мари́ни спокі́йний хара́ктер, а я, як гово́рить ма́ма, завжди́ була́ ду́же акти́вною. А ба́тько жарту́є, що я пови́нна була́ народи́тися не ді́вчинкою, а хло́пчиком. Батьки́ на́віть назва́ли мене́ Са́шею. А Са́ша – це ім'я́ і чолові́че, і жіно́че.

Ми з сестро́ю лю́бимо абсолю́тно рі́зні ре́чі. Напри́клад, я займа́юся баскетбо́лом і волейбо́лом, тому́ що я люблю́ спорт і люблю́ відчува́ти себе части́ною кома́нди. А сестра́ займа́ється пла́ванням. Я захо́плююся турі́змом, ми з дру́гом плануємо взи́мку екску́рсію у го́ри, в Карпа́ти. Найви́ща гора́ Украї́ни, Гове́рла, – це на́ша мрія! А Мари́на ціка́виться мисте́цтвом, особли́во живо́писом. Ми оби́дві лю́бимо літерату́ру. Але вона́ чита́є ті́льки класи́чну літерату́ру, а я люблю́ детекти́ви.

У ї́жі в нас теж зо́всім рі́зні смаки́. Вона́ лю́бить ка́ву з молоко́м, а я – чо́рну ка́ву з лимо́ном. Я із задово́ленням їм рі́зні бутерброди́, все одно́ з чим: із си́ром, з ковбасо́ю, з ри́бою, з м'я́сом, з ікро́ю… Важли́во, щоб їх було́ бага́то. Тому́ моє́ улю́блене кафе́ – «МакДо́нальдз», це шви́дко та зру́чно: якщо́ зо́всім ма́ло ча́су, то ї́жу мо́жна взя́ти з собо́ю. А сестра́ лю́бить япо́нську ку́хню. Вона́ мо́же дві годи́ни сиді́ти за столо́м, ї́сти су́ші, слу́хати му́зику, говори́ти про мисте́цтво. Не розумі́ю, як мо́жна так бага́то ча́су витрача́ти на ї́жу?!

У шко́лі я із задово́ленням займа́лася біоло́гією, хі́мією та фі́зикою. А сестра́ нічо́го не розумі́є у хі́мії та фі́зиці. Але́ вона́ із ціка́вістю слу́хала, що розповіда́в наш виклада́ч істо́рії. Ще вона́ до́бре гово́рить англі́йською та францу́зькою. Вона́ хо́че ста́ти гі́дом чи істо́риком і працюва́ти у музе́ї. Я ще не зна́ю, ким я ста́ну, але то́чно зна́ю, що я не хо́чу бу́ти істо́риком. Мо́же, лі́карем? Вліт ку я працюва́ла офіціа́нткою у кафе́, й о́дного ра́зу клі́єнтові ста́ло пога́но із се́рцем. Я ба́чила, як лікарі́ швидко́ї допомо́ги роби́ли йому́ шту́чне ди́хання. Воні́ подарува́ли йому́ дру́ге життя́! Ось це профе́сія! Пра́вда, щоб ста́ти лі́карем, потрі́бно ду́же до́вго вчи́тись…

Дру́зі в нас із сестро́ю, зві́сно, теж рі́зні. Я дружу́ з Ма́шею, Андрі́єм та Анто́ном. Ми ра́зом займа́ємося спо́ртом, гуля́ємо на приро́ді. Ко́жну неді́лю ми – на пікніку́! А сестра́ дру́жить з Оле́ною, О́лею й Оле́гом. Але́ воні́ такі́ ну́дні! Мені́ з ни́ми не ціка́во. Не розумі́ю, про що з ни́ми мо́жна розмовля́ти!

Ма́ма гово́рить, що ми з сестро́ю живемо́ як кі́шка з соба́кою. Це не зо́всім так. Зві́сно, ми з Мари́ною ча́сто сперечаємося, вона́ рі́дко зі мно́ю пого́джується, і́ноді ми

на́віть сва́римось. Але́ по́тім завжди́ ми́римося. Ми з нею ста́вимося одна́ до о́дної з пова́гою і любо́в'ю.

26. Хто з сестéр вам подóбається бíльше: Сáша чи Марúна? Як ви дýмаєте, скíльки їм років? Розкажíть текст від íмені Марúни, її́ бáтька чи мáтері.

Що кра́ще?

– Подиви́ся, яка́ в ме́не *ціка́ва* кни́жка!
– А у ме́не ще *ціка́віша*, *більш ціка́ва* кни́жка!
– Ні, у ме́не *найціка́віша, найбíльш ціка́ва*!

Запам'ятайте!

*ціка́в**іш**ий* / ***більш*** *ціка́вий* – ***най****ціка́в**іш**ий* / ***найбíльш*** *цікавий*

Це ціка́вий детекти́в. Цей детекти́в ціка́віший, ніж той.
Це найбíльш ціка́вий детекти́в.

*ціка́в**іш**а* / ***більш*** *ціка́ва* – ***най****ціка́в**іш**а* / ***найбíльш*** *ціка́ва*

Це ціка́ва кни́жка. Ця кни́жка менш ціка́ва, ніж та.
Ця кни́жка найменш ціка́ва.

*ціка́в**іш**е* / ***більш*** *ціка́ве* – ***най****ціка́в**іш**е* / ***найбíльш*** *ціка́ве*

Це ціка́ве кіно́. Це кіно́ ціка́віше, ніж те.
Це найбíльш ціка́ве кіно́.

*ціка́в**іш**і* / ***більш*** *ціка́ві* – ***най****ціка́в**іш**і* / ***найбíльш*** *ціка́ві*

Це ціка́ві книжки́. Ці книжки́ менш ціка́ві, ніж ті.
Ці книжки́ найменш ціка́ві.

Ступені порівняння якісних прикметників	
вищий	*найвищий*
проста форма	
початкова форма + - -іш-, ш-: нови́й + -іш- = нові́ший деше́вий+ -ш- = деше́вший	*Най- + початкова форма + -іш-,- ш-:* **най-** + нови́й + -іш- = найнові́ший **най-** + деше́вий + -ш- = найдеше́вший
складена форма	
більш/менш + *початкова форма* більш / менш +нови́й більш / менш +деше́вий	найбільш/найменш + *початкова форма* найбільш / найменш + найбільш нови́й / найменш +деше́вий

Увага!

Ви вже знаєте, що в українській мові деякі приголосні звуки чергуються, тобто змінюють один одного у різних формах слова:

доро**г**и́й – доро́**жч**ий

ду́**ж**ий – ду́**жч**ий **г, ж, з + ш = жч**

близь**к**и́й – бли́**жч**ий

[шч]

ви**с**о́кий – ви́**щ**ий **с, ст +ш = щ [шч]**

то́в**ст**ий – то́в**щ**ий

Перед суфіксом -ш- під час творення простих форм порівняння прикметників можуть відбуватися певні зміни в основі слова. У разі зміні слова суфікси -к-, -ок-, -ек- випадають.

соло́д**к**и́й – соло́д-к- +ш-+ий – соло́дший

шир**о́к**ий – шир-ок-+ ш +ий – ши́рший

дал**е́к**ий – дал-ек- + ш+ий – да́льший

ви**с**о́кий – ви**с**-о́к- + щ+ий – ви́щий

Суплетивні (від іншого кореня) форми вищого ступеня порівняння прикметників:

пога́ний – гі́ рший – найгі́ рший

га́рний, до́брий – кра́щий – найкра́щий

вели́кий – бі́льший – найбі́льший

мали́й – ме́нший – найме́нший

Зна́чення найви́щого сту́пеня мо́жна поси́лити пре́фіксами як-, що-: як*най*зручні́ший, що*най*вродли́віший.

27. Утворіть від поданих прикметників форми ступенів порівняння. Складіть із деякими з них словосполучення.

Зразок: до́брий → добрі́ший → найдобрі́ший

Рі́дний, стари́й, ти́хий, улю́блений, га́рний, вузьки́й, чи́стий, пога́ний, низьки́й, широ́кий, легки́й, гірки́й, бі́лий, розу́мний, складни́й, до́брий, зру́чний, прие́мний.

28. Складіть словосполучення з поданими іменниками за зразком.

Зразок: нови́й – фільм кни́га, фо́то, лі́ки.
найнові́ший фільм, нові́ша кни́га, нові́ше фо́то, найнові́ші лі́ки

1. Весе́лий – чолові́к, жі́нка, свя́то, лю́ди.
2. Дороги́й – подару́нок, маши́на, життя́, ре́чі.
3. Деше́вий – о́дяг, вода́, ма́сло, о́вочі.
4. Холо́дний – напі́й, пого́да, о́зеро, мі́сяці.
5. Сві́тлий – буди́нок, кімна́та, аудито́рії.
6. Сві́жий – хліб, ї́жа, молоко́, проду́кти.
7. Вели́кий – університе́т, ву́лиця, завда́ння, міста́.
8. Смачни́й – пиріг, ку́рка, моро́зиво, стра́ви.

29. Визначте початкову форму прикметника, складіть із ними словосполучення.

Здорові́ші, кра́щий, найважли́ві́ші, тихі́ше, найме́нший, червоні́ше, ви́щий, найщасли́віший, найтвердіша, гострі́ші, прості́ше, шви́дша, повні́ший, найува́жніший, сильні́ші.

30. Змініть речення за зразком.

Зразок: Ки́їв – одне́ з краси́вих міст Євро́пи.
Ки́їв – одне́ з найкрасиві́ших міст Євро́пи.

1. Нікóла Те́сла, То́мас Е́дісон – найбі́льш відо́мі інжене́ри-винахі́дники. 2. Джомолу́нгма (Евере́ст) – найбі́льш висо́ка гора́ сві́ту (висота́ 8848 м). 3. Найбі́льш вели́кий о́стрів у сві́ті – Гренла́ндія. 4. Найбі́льш до́вга ріка́ сві́ту – Ніл

(довжина́ 6671 м). 5. Найбі́льш глибо́ке о́зеро у сві́ті – Байка́л (глибина́ 1620 м). 6. До́вгий час найбі́льш бага́тою люди́ною сві́ту був засно́вник Microsoft Білл Гейтс.

31. Вставте замість крапок прикметники у формі вищого ступеня порівняння.

Зразок: Ха́рків – вели́ке мі́сто, але́ мі́сто Ки́їв … .
Ха́рків – вели́ке мі́сто, але́ мі́сто Ки́їв бі́льше.

1. Три́лер був ціка́вий, але́ детекти́в … .
2. Ву́лиця Сумська́ довга, але́ проспе́кт Геро́їв Ха́ркова… .
3. Ця ка́ва смачна́, але́ та … .
4. Я хоті́в ви́вчити цей мале́нький вірш, але знайшо́в ще … .
5. Моя́ сестра́ гово́рить, що її́ друг ду́же розу́мний, але́ я ду́маю, що мій друг …
6. У ме́не є ста́рший брат и моло́дша сестра́. Брат … на 5 ро́ків, а сестра́ … на 3 ро́ки.
7. Усі́ гово́рять, що в ме́не пога́ний хара́ктер, але́ в моє́ї жі́нки ще … .
8. По́друга бра́та краси́ва. Але́ моя́ по́друга … за всіх.

Порівняйте!

Це висо́кі (*які?*) го́ри. А ці го́ри ви́щі (*які?*).
Я живу́ ви́соко (*як?*), на 15 по́версі. А він живе́ ви́ще (*як?*)

Ступені порівняння прислівників	
вищий	*найвищий*
проста форма	
початкова форма + - *-іш-, ш-:* важли́во + -іш- = важли́віше до́вго+ -ш- = до́вше	*Най-* + *початкова форма* + *-іш-,- ш-:* **най-** + до́вго + -ш- = найдо́вше *для підсилення значення можуть вживатися префікси як-, що-:* **щонай**важли́віше, **якнай**до́вше
складена форма	
більш/менш + *початкова форма* більш / менш +важли́во	найбільш/найменш + *початкова форма* найбільш / найменш + важли́во

32. Вставте прислівники у правильній формі ступеня порівняння.

– Ля́не, ти вчо́ра до́вго займа́вся спо́ртом?
– Дві годи́ни.
– А я ду́мав …
– Як до́бре Жюлі́ гово́рить украї́нською!
– Так, але Аміна гово́рить ще …
– Моя́ украї́нська по́друга гово́рить ду́же шви́дко, я її́ ще пога́но розумію.
– А ти попроси́ її́ говори́ти …
– Ти подиви́ся, як усе́ до́рого у цьо́му магази́ні!
– А ось по́руч і́нший, можли́во там …
– Я живу́ дале́ко від це́нтру.
– А я ще …
– Він чита́є ду́же повільно.
– А ти ще… !

33. Знайдіть антоніми для наведених форм порівняння прислівників.

світлі́ше	повільніше
ни́жче –	ва́жче
кра́ще	доро́жче
рі́дше	тепліше
шви́дше	до́вше
холодні́ше	ву́жче
коро́тше	часті́ше
ле́гше	темні́ше
бага́тше	ви́ще
ши́рше	бідні́ше
деше́вше	гі́рше

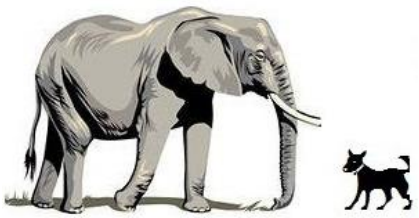
34. Виконайте за зразком.

Зразок: Хаса́н чита́є шви́дко. А Жюлі́ чита́є шви́дше.

1. Всі студе́нти у на́шій гру́пі до́бре вча́ться. А Амі́н вчи́ться … .

2. Ця роди́на живе́ дру́жно. Але́ на́ша роди́на живе́ ще … .
3. Вали́д ду́же ча́сто телефону́є батька́м, а Аміна ще … .
4. Мої́ дру́зі рі́дко запі́знюються на заня́ття. Я запі́знююся на заня́ття … .
5. Його́ ма́ма сма́чно гото́є націона́льні стра́ви. Моя́ ма́ма гото́є цю стра́ву … .
6. У цій краї́ні проду́кти ко́штують де́шево. У сусі́дній краї́ні вони́ ко́штують зна́чно … .
7. У По́льщі взи́мку бува́є ду́же хо́лодно. Але́ в Украї́ні взи́мку ще … .
8. Ю́сеф ще пога́но розмовля́є украї́нською. Але́ Са́на по́ки розмовля́є ще … .
9. Сього́дні на ву́лиці було́ ду́же те́пло. За́втра бу́де ще … .
10. Ду́же важли́во роби́ти дома́шнє завда́ння щодня́. Ще … регуля́рно повто́рювати грама́тику і вчи́ти нові́ слова́.

(Н.в.)
Слон бі́льший і сильні́ший, ніж соба́ка.
(Р.в.)
Слон бі́льший і сильні́ший від соба́ки.
(З.в.)
Слон бі́льший і сильні́ший за соба́ку.

В українській мові для порівняння якості предметів разом із формами ступенів порівняння прикметників вживаються прийменники ***від, за*** *або сполучник* ***ніж****.*

ніж + Н. в. (хто? що?) Цей підру́чник кра́щий, ніж той.
від + Р. в. (кого́? чого́?) На́стя моло́дша від Макси́ма.
за + З. в. (ко́го? що?) Лі́кар ста́рший за медсестру́.

35. Вставте замість крапок прикметники у формі вищого ступеня порівняння.

Зразок: Ця ді́вчина … (весе́ла) за ту.
Ця ді́вчина весені́ша за ту.

1. На́ше мі́сто за́раз … (вели́ке, га́рне), ніж рані́ше. 2. Украї́нська мо́ва … (складна́) за англі́йську. 3. Де́рево … (висо́ке) від буди́нку. 4. Сього́дні пого́да … (пога́на, холо́дна), ніж учо́ра. 5. У магази́ні фру́кти … (дорогі́), ніж на ри́нку. 6. У моє́ї сестри́ воло́сся … (до́вге) від мого́. 7. Цей президе́нт … (до́брий), ніж той. 8. О́вочі та фру́кти … (деше́ві) вліт ку, ніж узи́мку. 9. У нього́ буди́нок … (мале́нький, стари́й) за твій. 10. Контро́льна робо́та … (ле́гка), ніж ми ду́мали.

36. Дайте відповіді за зразком.

Зразок: У Ки́єві живе́ 2,5 млн осіб. У Ха́ркові – 1,5 млн.
Яке́ мі́сто бі́льше? Яке́ ме́нше?
Ки́їв бі́льший, ніж Ха́рків.
Ки́їв бі́льший від Ха́ркова.
Ха́рків ме́нший за Ки́їв.

1. Довжина́ Дніпра́ 2201 км. Довжина́ Дністра́ 1362 км. Яка́ рі ка́ до́вша, а яка́ коро́тша?

2. Ка́ва ко́штує 35 грн. Чай ко́штує 20 грн. Що деше́вше? Що доро́жче?

3. Вага́ Хаса́на 70 кг. Вага́ Аміна́ 75 кг. Хто ва́жчий? Хто ле́гший?

4. Зріст Хаса́на 175 см. Зріст Аміна́ 180 см. Хто ви́щий? Хто ни́жчий?

5. Окса́на з’ї́ла моро́зиво, але́ не схоті́ла ї́сти м’я́со. Що для Окса́ни смачні́ше?

6. У пе́ршій гру́пі 10 студе́нтів. У дру́гій гру́пі 12 студе́нтів. Яка́ гру́па бі́льша? А яка́ ме́нша?

7. На раху́нку Макси́ма у ба́нку лежи́ть 100 ти́сяч грн, а на раху́нку Оле́га – 5 ти́сяч грн. Хто бага́тший? Хто бідні́ший?

37. Порівняйте поняття за цими параметрами.

Зразок: пло́ща: океа́н – мо́ре – о́зеро
Мо́ре бі́льше, ніж о́зеро. Океа́н бі́льший від мо́ря.

1. Ціна́ мета́лу: сріб ло – зо́лото – пла́тина.
2. Ві́дстань до плане́ти: Марс – Вене́ра – Юпі́тер.

3. Ширина́ доро́ги: ву́лиця – проспе́кт.
4. Коро́тке сло́во: так – ні – і.
5. Улю́блена пора́ ро́ку: зима́ – весна́ – лі́то – о́сінь.

чим + *умо́ва*, **тим** + *на́слідок (результа́т)*
Чим ле́гша зада́ча, тим шви́дше ми розв'я́зуємо її́.

38. Прочита́йте тверджде́ння. Ви з ни́ми згодні?

1. Чим цікаві́ший уро́к, тим шви́дше він заки́нчується.
2. Чим бі́льше студе́нт вчи́ться, тим ме́нше він зна́є.
3. Чим холодні́ша зима́, тим кра́ще.
4. Чим бі́льше ми гово́римо, тим ме́нше ми ро́бимо по́ми́лок.
5. Чим бли́жче заки́нчення університету, тим прие́мніше.
6. Чим бага́тша краї́на, тим бідні́ші лю́ди.

39. Прочитайте діалоги, зверніть увагу на граматичну конструкцію <u>на скільки</u>.

– На ски́льки років твій брат ста́рший за те́бе?
– Ні, він моло́дший від ме́не на рік.

– Ти не зна́єш, ця моде́ль автомобі́ля «БМВ» доро́жча чи деше́вша від тієї́ моде́лі «Шевроле́»?
– Ду́маю, цей «БМВ» набага́то доро́жчий, ніж «Шевроле́».
– А на ски́льки він доро́жчий?
– Ду́маю, ти́сяч на 20.

40. Дайте відповідь на питання.

1. Хто ста́рший, ваш ба́тько чи ва́ша ма́ти? На ски́льки ро́ків? 2. Хто сього́дні прийшо́в на заня́ття пізні́ше, Ви чи ваш друг? На ски́льки? 3. Хто з вас бі́льше ча́су вивча́є украї́нську мо́ву? На ски́льки? 4. Де доро́жче вчи́тися, тут чи у ва́шій

краї́ні? На скі́льки? 5. Де ка́ва доро́жча, в кафе́ чи у рестора́ні? На скі́льки?

41. Прочитайте діалоги та дайте відповідь на питання.

Діалог 1. – Приві́т! Я чув, що ти орендува́в нову́ кварти́ру?

– Це так.

– І як? Ця кварти́ра кра́ща, ніж та?

– Так, зві́сно. По-пе́рше, вона́ набага́то бі́льша за попере́дню, по-дру́ге, вона́ світлі́ша від кварти́ри, де я жив. Ме́блі у кімна́тах тут набага́то кра́щі. А лі́жко зручні́ше і комфо́ртніше ніж те, на яко́му я спав рані́ше.

– Я ра́дий за те́бе.

– Дя́кую, я теж задово́лений, що змінив кварти́ру.

Питання: Чому́ він ра́дий, що змінив кварти́ру?

Діалог 2. – Здра́стуй, Мари́но! Ну що, ти вже була́ у ново́му магази́ні?

– Зві́сно, була́.

– І як, тобі́ він сподо́бався?

– І так, і ні. В цьо́му магази́ні все́ набага́то доро́жче, ніж в і́нших магази́нах.

– Ти що-не́будь купи́ла?

– Ні, що ти! Все́ ду́же до́рого!

– Ма́буть, я́кість кра́ща?

– Ні, я би не сказа́ла, що набага́то кра́ща. Але́ інтер'є́р у цьо́му магази́ні красиві́ший за і́нші та се́рвіс ду́же хоро́ший.

– Ось чому́ й усе́ доро́жче.

Питання: Чому́ Мари́ні у ново́му магази́ні сподо́балося й не сподо́балося?

42. Дайте відповідь на питання. Використовуйте слова <u>набагато / небагато</u> + форми ступенів порівняння.

Зразок: – Дніпро́ до́вший за Амазо́нку?

– Дніпро́ набага́то коро́тший, ніж Амазо́нка.

1. Ки́їв бі́льший, ніж Нью-Йо́рк? 2. У ва́шій краї́ні зима́ до́вша за украї́нську зи́му? 3. Ха́рків ме́нший від Полта́ви? 4. У вас робо́ту знайти́ ле́гше, ніж в і́ншій краї́ні? 5. У Кита́ї живе́ ме́нше люде́й, ніж в Украї́ні? 6. Пари́ж ста́рший за Ри́м? 7. Автомобі́ль «Мерседе́с» дешеве́вший за «Де́о»? 8. В Украї́ні умо́ви життя́ кра́щі, ніж у Євро́пі? 9. У нас в університе́ті вчи́тися ле́гше, ніж у вас?

43. Порівняйте:

• кліма́т у ва́шому рі́дному мі́сті та у мі́сті, де ви навча́єтесь;
• я́кість життя́ у ва́шому рі́дному мі́сті та у мі́сті, де ви навча́єтесь;
• вартість життя́ і проду́ктів у ва́шому рі́дному мі́сті та у мі́сті, де ви навча́єтесь;
• рестора́ни, кафе́ чи клу́би у ва́шому рі́дному мі́сті та у мі́сті, де ви навча́єтесь.

44. Прочита́йте текст. Дайте відповідь на питання.

Хто сильні́ший? Хто слабі́ший?

Зустрі́лись о́дного ра́зу Слон і Мура́ха, і почали́ вони́ сперечатися. Слон сказа́в, що Мура́ха мале́нька і слабка́, а Мура́ха відповіла́, що вона́ сильні́ша за Слона́. Слон поча́в сміятися. А Мура́ха повто́рювала: «Ти бі́льший від ме́не, але́ слабі́ший!». Слон відповіда́в: «Ти мале́нька, слабка́ та дурна́! Я набага́то сильні́ший, ніж ти!»

Почу́ла це Люди́на і сказа́ла: «Про що ви сперечаєтеся? Хто бі́льше за свою́ вагу́ підні́ме, той з вас і сильні́ший».

Підня́в Слон вели́ку, важку́ коло́ду. А Мура́ха підня́ла мале́ньку, то́нку соломи́нку. Але́ коло́да ле́гша від Слона́. А соломи́нка у два́дцять разі́в ва́жча за Мура́ху. О́тже, Мура́ха сильні́ша від Слона́, тому́ вона́ ви́грала спір.

А ви як ду́маєте, що ва́жче, соломи́нка чи коло́да? Чому́ Мура́ха ви́грала спір?

45. Прочитайте текст. Вставте замість крапок прикметники у формі найвищого ступеня порівняння.

Кни́га реко́рдів Гі́ннеса

«Кни́га світови́х реко́рдів Гі́ннеса» – це щорі́чний дові́дник, де мо́жна знайти́ інформа́цію про реко́рдні дося́гнення люде́й і тварин, унікальні приро́дні я́вища, видатні́ здобу́тки нау́ки та культу́ри. Ось де́які цікаві, «най-най» реко́рди.

… (відо́мий) логоти́п у сві́ті – сма́йлик. … (популя́рний) са́йтом називають пошукову систе́му Google. 59% ме́шканців плане́ти шукають ві́дповіді на пита́ння са́ме тут.

… (ни́зький) температу́ра на Землі́ зареєстро́вана в Антаркти́ді у 2010 ро́ці (-94,7^{0}C). … (гаря́чий) то́чкою на Землі́ вважа́ють терито́рію у пусте́лі Дешт-е-Лут (Іра́н). У 2005 ро́ці там зареєструва́ли температу́ру +70,7 ^{0} C.

… (вели́кий) мі́сто сві́ту за числе́нністю насе́лення – це Джака́рта (Індоне́зія), де живе́ 41,9 мільйо́на люде́й. … (вели́кий) за терито́рією краї́на сві́ту – Росі́я (пло́ща – 17 124 442 км²). А … (вели́кий) краї́ною за кі́лькістю насе́лення є Ін́дія. Тут живе́ по́над 1,47 міліа́рда люде́й.

… (до́вгий) метро́ – Пекінське (522 ста́нції). Його́ довжина́ 909 км.

… (висо́кий) у сві́ті чолові́к сього́дні – Султа́н Кьосе́н (251 см) з Туре́ччини, а … (низьки́й) жі́нка – Джйо́ті Амджі́ (62,8 см) з Індії.

… (рі́дкісний) мета́л у сві́ті – це ре́ній, а … (розповсю́джений) мета́л земно́ї кори́ – алюмі́ній. … (дорогий) мета́л на Землі́ – це ро́дій (1 гр – прибли́зно 400 до́ларів).

І тро́хи гу́мору. Ме́шканець Ін́дії Мохаме́д Хурши́д Хусе́йн встанови́в світови́й реко́рд: він став … (шви́дкий) люди́ною з набо́ру си́мволів на клавіату́рі но́сом, а не за допомо́гою па́льців рук. Він набра́в 103 си́мволи за 47,44 секу́нди.

Зверніть увагу!

Є + чим? (О.в.)

Ки́їв – це столи́ця Украї́ни. = Ки́їв ***є*** столи́цею Украї́ни.

46. Змінить речення, використовуючи дієслово Є.

1. Украї́на – це європе́йська держа́ва.
2. Ха́рків – це вели́кий промисло́вий, культу́рний і науко́вий центр Украї́ни.
3. Украї́нська мо́ва для іноземного студе́нта – це найбі́льш важли́вий предме́т.
4. Залі́зо – це мета́л.
5. Вода́ – це рідина́.
6. Ки́сень – це газ.
7. Усі́ мета́ли, крім ртуті́ – це тверді́ речови́ни.

47. Це стаття Хасана. Він написав її для університетської студентської газети. Прочитайте текст. Значення виділених слів уточніть за словником.

Що я вже зна́ю про Украї́ну

Я хо́чу розповісти́ вам про краї́ну, де я за́раз живу́ та вчу́сь.

Украї́на – одна́ з найкраси́віших європе́йських краї́н. Це дру́га за пло́щею краї́на в Євро́пі. Її терито́рія – 603 548 квадра́тних кіломе́трів. За терито́рією Украї́на бі́льша, ніж Фра́нція та Іспа́нія. Украї́на *розташо́вана* у Схі́дній Євро́пі та *межу́є* з По́льщею, Слова́ччиною, Білору́ссю, Росі́єю, Уго́рщиною, Молдо́вою та Руму́нією.

На пі́вдні терито́рію Украї́ни *омива́ють* во́ди Чо́рного й Азо́вського море́й. На за́ході краї́ни знахо́дяться Карпа́тські го́ри, а на пі́вдні – Кри́мські. Че́рез Ки́їв *тече* тре́тя за довжино́ю річка́ Євро́пи – Дніпро́ (980 км). І́нші вели́кі річки́ Украї́ни – Дуна́й, Дні́стер, Доне́ць. На бі́льшій части́ні краї́ни кліма́т помі́рно-континента́льний. Сере́дня температу́ра сі́чня в Украї́ні 0..-7^{0}С, а сере́дня температу́ра ли́пня +20$^-$-23^{0}С.

З 1991 ро́ку Украї́на є *незале́жною самости́йною держа́вою*. Це парла́ментсько-президе́нтська респу́бліка. Парла́ментом Украї́ни є Верхо́вна Ра́да. Україна є *чле́ном* Організа́ції Об’є́днаних на́цій (ООН) та багатьо́х і́нших міжнаро́дних організа́цій, має *дипломати́чні відно́сини* бі́льш ніж з 50 краї́нами сві́ту.

Держа́вним ге́рбом Украї́ни є тризу́б. Держа́вний пра́пор Украї́ни – си́ньо-жо́втий. Си́ній ко́лір – це си́мвол блаки́тного не́ба над Украї́ною, а жо́втий ко́лір *символізу́є* її́ хлі́бні поля́. Держа́вна мо́ва Украї́ни – украї́нська.

Насе́лення Украї́ни – 41,1 мільйо́на осі́б (2002). В Украї́ні живу́ть працьови́ті, гости́нні та до́брі лю́ди. Тут живу́ть лю́ди по́над 100 націона́льностей. 77 % насе́лення – украї́нці. 67 % украї́нців живу́ть у міста́х. 46% насе́лення Украї́ни – чоловіки́. В Украї́ні бага́то талановитих люде́й. Це науко́вці, письме́нники, пое́ти, лікарі́, худо́жники, співаки́, компози́тори, інжене́ри, педаго́ги.

В Украї́ні до́бре *розви́нене сільське́ господа́рство*, тому́ що тут бага́та *родю́ча* земля́ – чорнозе́м. Україна *виробля́є* цу́кор, зерно́, со́няшникову олі́ю та бага́то і́нших проду́ктів. В Украї́ні розви́нене *тварина́ництво*. Тут бага́то м’я́са та молока́.

Заво́ди та фа́брики Украї́ни виробля́ють літаки́, кораблі́, трактори, та́нки, супутники та раке́ти-носії́, турбі́ни й електродвигуни́, о́дяг, взуття́ та ще ду́же бага́то і́нших това́рів. Украї́на є поту́жним виробнико́м електроене́ргії.

В Украї́ні бага́то рі́зних кори́сних копа́лин: вугі́лля, газ, залі́зна руда́, ма́рганцева руда́ то́що. Украї́ні *нале́жить* бли́зько 5% світови́х *мінера́льних ресу́рсів*.

Столи́цею Украї́ни є мі́сто Ки́їв. Це ду́же старе́ мі́сто. Йому́ 1500 ро́ків. Ки́їв нази́ва́ють «ма́тір’ю міст ру́ських», тому́ що у IX-XII столі́ттях він був столи́цею пе́ршої ру́ської держа́ви Ки́ївської Русі.

Ки́їв сьогóдні – величéзне сучáсне мі́сто та індустріáльний центр, де розташóвані бі́льше ніж 400 промисло́вих об’є́ктів. А ще Ки́їв називáють «мі́стом каштáнів», томý що в Ки́єві багáто каштáнів. Навесні́, коли *цвітýть* каштáни, Ки́їв стає найкраси́вішим мі́стом в Украї́ні.

За́раз я живý в Ха́ркові. Це мі́сто моло́дше за Ки́їв. Ха́ркову бли́зько 370 ро́ків. А ще Ха́рків називáють «пе́ршою столи́цею», томý що з 1917 до 1934 ро́ку він був столи́цею Украї́нскої респýбліки (УССР). Це дрýге за кі́лькістю насе́лення мі́сто в Украї́ні.

Ха́рків – краси́ве місто, вели́кий індустріáльний, науко́вий і культýрний центр. Ха́рків чáсто називáють містом науко́вців і студе́нтів. Тут працю́є бли́зько 30 університе́тів. У Ха́ркові є де́кілька музе́їв, теáтрів, філармо́нія, цирк, орга́нний зал. Ха́рків – одне́ з трьох міст Украї́ни, де є метро́. Це улю́блений вид тра́нспорту харків’я́н.

Я ра́дий, що навчáюся в Украї́ні та мо́жу познайо́митись із цією́ краси́вою та цікáвою краї́ною.

48. Розмістіть пýнкти плáну відповідно до ло́гіки те́ксту. Розкажіть про Украї́ну за плáном.

Столи́ця Украї́ни.
Географі́чне поло́ження.
Держáвні си́мволи.
Приро́дні та кліматúчні умо́ви.
Держáвний ýстрій.
Насе́лення Украї́ни.
Промисло́вість та сільське́ господáрство.
Кори́сні копáлини.
Ха́рків – «пе́рша столи́ця» Украї́ни.

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочитайте жарти. ☺

– Скі́льки тобі́ ро́ків, ді́вчинко?

– Коли́ я гуля́ю з та́том, мені́ 7 ро́ків, а коли́ з ма́мою – мені́ ті́льки 4 ро́ки.

Жі́нка розповіда́є про те, яко́го чолові́ка вона́ хо́че:

– Він пови́нен бу́ти ввічливим, цика́витися політи́кою, розповіда́ти мені́ весе́лі та цікаві істо́рії, люби́ти спо́рт, му́зику, по́дорожі. І нико́ли зі мно́ю не сперечатися!

– Тоді́ вам потрі́бен не чолові́к, а телеві́зор!

– Ви́бачте, у вас квито́к на звича́йний пасажи́рський по́тяг, а це швидки́й, і він ко́штує доро́жче!

– Я не поспіша́ю, мо́жете їхати пові́льніше.

2. Як ви розумієте такі прислів'я. Знайдіть еквіваленти у рідній мові.

Жи́ти своїм ро́зумом. Жи́ти як кі́шка з соба́кою.
З ми́лим рай і в курені́. Дру́жба – найбі́льший скарб.
Щи́ре сло́во доро́жче за зо́лото. Сміх кра́ще лику́є, ніж усі́ лі́ки.
У рі́дному до́мі почува́єшся найтепліше.
Скажі́ мені́, хто твій друг (з ким ти дру́жиш), і я скажу́, хто ти.

3. Розкажіть друзям про найщасливіший день у вашому житті.

4. Гра «Хто більше?»: дві групи студентів складають речення; переможе група, яка складе більше речень.

- «БМВ», «Тойота», «Кра́йслер», «Форд», велосипе́д, мотоци́кл...
- Пари́ж, То́кіо, Ло́ндон, Пекі́н, село́, ма́леньке мі́сто…
- А́фрика, Євро́па, Австра́лія, Півде́нна Аме́рика, Південний по́люс, Азія…

Резюме

Нові слова

А автого́нки
автомобі́льний,-а,-е,-і
арти́стка
архіте́ктор
Б бажа́ти – побажа́ти
близню́к
близьки́й,-а,-е,-і
бли́зько
будіве́льник
В вага́
ва́ртість
ввічливий,-а,-е,-і
видатни́й,-а,-е,-і
вимі́рювати – ви́міряти
винахі́дник
виправля́ти – ви́правити
вирі́шувати – ви́рішити
виробля́ти – ви́робити
виробни́к
висота́
витрача́ти – ви́тратити
від
ві́дстань
відчува́ти – відчу́ти
вита́ння
відчиня́ти – відчини́ти
встано́влювати-
встанови́ти
Г гі́д
гірки́й,-а,-е,-і
глибина́
го́стрий ,-а,-е,-і
господа́рство
гости́нний,-а,-е,-і
готува́ти – приготува́ти
Д дале́кий,-а,-е,-і
дарува́ти – подарува́ти
держа́ва
держа́вний,-а,-е,-і
деше́вий,-а,-е,-і
дитя́чий,-а,-е,-і
ди́хання
довжина́
дові́дник
дослі́дник
дося́гнення
ду́жий,-а,-е,-і
Е електродвигу́н
Ж журналі́ст
жартува́ти–пожартува́ти
З за
задово́лення
займатися(сь)
залі́зний,-а,-е,-і
замо́влення
запі́знюватися(сь)–
запізни́тися(сь)
засно́вник
захо́плюватися(сь) –
захопи́тися(сь)
звика́ти – зви́кнути
звича́йний,-а,-е,-і
здобу́ток
земни́й,-а,-е,-і
зерно́
змі́нювати – зміни́ти
знахо́дити – знайти́
зосере́джуватися(сь)–
зосере́дитися(сь)
зручни́й,-а,-е,-і
І ікра
індустріа́льний,-а,-е,-і
істо́рик
К каштан
класи́чний,-а,-е,-і
кла́сти – покла́сти
ковбаса́
ко́жний,-а,-е,-і
колекціонува́ння
коло́да
кольоро́вий,-а,-е,-і
кома́нда
компози́тор
комфо́ртний,-а,-е,-і
копа́лини
кора́
корабе́ль
кордо́н
кори́сний,-а,-е,-і
кра́пля
кру́пний,-а,-е,-і
кукурудзя́ний,-а,-е,-і
кулінарія
Л літерату́ра
М мали́й,-а,-е,-і
ме́блі
межа́
мета́л
ме́шканець
між
міжнаро́дний,-а,-е,-і
мінера́льний,-а,-е,-і
мири́тись(ся)–
помири́тись(ся)ся
мисте́цтво
мрі́я
Н набага́то
на́віть
над
називáти – назва́ти
нале́жати
напі́й
наро́дний,-а,-е,-і
насе́лення
наукове́ць
національність
небезпе́чний,-а,-е,-і
не́бо
незале́жний,-а,-е,-і
незнайо́мий,-а,-е,-і
низьки́й,-а,-е,-і
ну́дний,-а,-е,-і
О оби́два
о́бласть
океа́н
олі́я
омива́ти – оми́ти
освíдчення
осо́ба
отру́та
офіціа́нт
П перед
переклада́ч
печі́нка
під
підні́мати – підня́ти
пізні́ше
плану́вати – спланува́ти
пова́га
пови́нний,-а,-е,-і
пого́джуватися(сь) –
пого́дитися(сь)
поздоровля́ти –
поздоро́вити
по́ле
поло́ження
по́над
попере́дній,-а,-е,-і
по́смішка
поту́жний,-а,-е,-і
пошуко́вий,-а,-е,-і
пра́пор
предме́т

прие́мний,-а,-е,-і
приро́дний,-а,-е,-і
прое́кт
промисло́вий,-а,-е,-і
пропонува́ти – запропонува́ти
пусте́ля
Р регуля́рно
ресу́рс
речовина́
рідина́
рі́дкісний,-а,-е,-і
родю́чий,-а,-е,-і
розви́нено
розповсю́джений,-а,-е,-і
розташо́ваний,-а,-е,-і
руда́
С світ
світови́й,-а,-е,-і
секрета́р
си́мвол
сіда́ти – сі́сти
сільськи́й,-а,-е,-і
слабки́й,-а,-е,-і
сма́жений,-а,-е,-і
смак
сма́чно
смерть
соло́дкий,-а,-е,-і
соломи́нка
со́няшниковий,-а,-е,-і
співа́к
сперечатись(ся) – посперечатись(ся)
спір
споко́йний,-а,-е,-і
ста́витись(ся)
стаття́
стра́ва
су́мно
супу́тник
схо́жий,-а,-е,-і
Т талановитий,-а,-е,-і
тварина́
текти́
технологія
ти́хий,-а,-е,-і
ті́льки
това́р
това́риш
товсти́й,-а,-е,-і
торт
то́чка
тра́ктор
три́лер
туне́ль
турбі́на
тури́зм
У ува́жний,-а,-е,-і
уда́ча
умо́ва
у́стрій
Х хімі́ка́т
холестери́н
Ц цвісти́ – розцвісти́
цікавитись(ся) – поцікавитись(ся)
ціна́
цукерка
Ч чисе́льність
чи́стити – почи́стити
член
Ш шашли́к
шкідли́во
шлу́нок
шокола́д
шум
шту́чний,-а,-е,-і
Щ щі́тка
Ю юри́ст
Я я́вище
я́кість
якщо́
я́ловичина

Граматика Орудний відмінок

Н.в. ***який?яке?***	*О.в.* **(з)** ***яким?***	*Закінчення присливників*	*Закінчення іменників*
новий друг хоро́ший викладач давній музей важке завдання	нов**им** дру́г**ом** хоро́ш**им** викладач**ем** давн**ім** музе**єм** важк**им** завдан**ням**	**-им/-ім**	*ч.р.* **-ом;-єм; -єм** *с.р.* **-ом;-ем;-ям**
яка?	**(з) якою?**		
нова подруга рідна земля сусідня аудиторія	нов**ою** подруг**ою** рідн**ою** земл**ею** сусідн**ьою** аудіторі**єю**	**-ою**	*ж.р.* **-ою;-ею;-єю**
які?	**(з) якими?**		
хороші друзі давні подруги	хорош**ими** друз**ями** давн**іми** подруг**ами**	**-ими/-іми**	*множина* **-ами; -ями**

УРОК 13

Це мій друг. Він приї́хав із Маро́кко.
Це мій друг, ***яки́й*** приї́хав із Маро́кко.

Це **студе́нт. Він** навча́ється в сусі́дній гру́пі.
Це студе́нт, ***яки́й*** навча́ється в сусі́дній гру́пі.

Це **студе́нтка. Вона́** вивча́є украї́нську мову.
Це студе́нтка, ***яка́*** вивча́є украї́нську мову.

Це **мі́сто** Ха́рків. **Воно́** знахо́диться в Украї́ні.
Це мі́сто Ха́рків, ***яке́*** знахо́диться в Украї́ні.

Це мої́ **дру́зі. Вони́** приї́хали з рі́зних краї́н.
Це мої́ дру́зі, ***які́*** приї́хали з рі́зних краї́н.

1. Складіть із двох речень одне. Використовуйте слово який (-а, -е, -і).

1. Ви зна́єте цього́ студе́нта? Він навча́ється на 2-ому ку́рсі на́шого університе́ту.
2. Я зна́ю цю арти́стку. Вона́ гра́ла в ново́му америка́нському фі́льмі.
3. У на́шому гурто́житку живу́ть іноземні студе́нти. Вони́ навча́ються в на́шому університе́ті.
4. Ва́жко сперечатися з люди́ною, якщо вона́ не вмі́є слу́хати і́нших люде́й.
5. Ти отри́мав повідо́млення? Я посла́в його́ тобі́ вчо́ра.
6. Мико́ла Амо́сов – вели́кий украї́нський уче́ний-ме́дик. Він є а́втором нова́торських мето́дик у кардіоло́гії.
7. Учо́ра дека́н був у гурто́житку. Цей гурто́житок знахо́диться недале́ко від університе́ту.

8. Ви зна́єте мою́ по́другу Ка́тю? Вона́ працю́є в кафе́ «Макдо́нальдс».

9. Де докуме́нт? Він лежа́в на моє́му столі́.

10. Яросла́в Му́дрий – видатни́й держа́вний діяч. Він є а́втором пе́ршого збі́рника зако́нів Ки́ївської Русі́.

11. Я дуже люблю́ пи́ти ка́ву у цьо́му кафе́. Воно́ знахо́диться на ву́лиці Ярosла́ва Му́дрого.

12. Ми завжди́ купу́ємо ті цуке́рки. Їх прода́ють ті́льки у цьо́му магази́ні.

Запам'ятайте!

рід, число *відмінок*

Я зна́ю ді́вчину, з яко́ю ти розмовля́в.

Я зна́ю чолові́ка,	***яки́й*** стої́ть на зупи́нці. *у **яко́го*** ми були́ в гостя́х. ***яко́му*** ти дав кни́гу. ***яко́го*** ми зустрі́ли в кафе́. *з **яки́м*** ти розмовля́в. *на **яко́му*** одя́гнена захисна́ ма́ска.
Я зна́ю ді́вчину,	***яка́*** телефонува́ла тобі́ вра́нці. *у **яко́ї*** є соба́ка. ***які́й*** ти подарува́в кві́ти. ***яку́*** ти коха́єш. *з **яко́ю*** ти привіта́вся. *на **які́й*** одя́гнена захисна́ ма́ска.
Я був у мі́сті,	***яке́*** знахо́диться на пі́вдні краї́ни. *бі́ля **яко́го*** тече́ Дніпро́. ***яко́му*** більш ніж 1500 ро́ків. ***яке*** побудува́ли 1500 ро́ків тому́. *по́руч з **яки́м*** тече́ Дніпро́. *у **яко́му*** живе́ мій друг.

Це мої́ дру́зі,	***які*** живуть у гурто́житку. *у* ***яки́х*** сього́дні націона́льне сва́то. ***яки́м*** я телефонува́в учо́ра. ***яки́х*** я зустрі́в в університе́ті. *з* ***яки́ми*** я познайо́мився в Украї́ні. *на* ***яки́х*** одя́гнені захисні́ ма́ски.

2. З'єднайте ліву та праву частини речень.

Я розпові́в дру́зям про дівчину,		яки́х зна́є весь університе́т.
На збо́рах виступа́в головни́й інжене́р вели́кого заво́ду,		в яко́му ми завжди́ обі́даємо.
Викладач поясни́в нову́ те́му студе́нту,		з яко́ю познайо́мився вчо́ра.
Недале́ко від буди́нку знахо́диться кафе́,		яки́й закінчи́в наш університе́т.
Я до́вго шука́в в інтерне́ті інформа́цію,		в яко́му ми ра́зом живемо́.
В на́шій гру́пі є студе́нти,		яко́го не було́ на уро́ці.
Це наш гурто́житок,		яка́ мені́ дуже потрі́бна.

3. Складіть з двох речень одне. Використовуйте слово який (-а, -е, -і).

1. Нещода́вно я з дівчиною був у клу́бі.
   а) Цей клуб знахо́диться на головні́й ву́лиці мі́ста.
   б) У цьо́му клу́бі працю́є мій нови́й друг.
   в) По́ряд із клу́бом знахо́диться нове́ кафе́.
   г) Бі́ля клу́бу знахо́диться нове́ кафе́.

2. Я до́бре зна́ю студе́нта.
   а) Про цього́ студе́нта ви говори́ли вчо́ра.
   б) Цей студе́нт до́бре гра́є на гіта́рі.
   в) Сього́дні його́ нема́є на ле́кції.

г) Ви розмовля́ли з ним на пере́рві.
д) Ти дав йому́ фле́шку.

3. Він зна́є всіх студе́нтів.
а) Цих студе́нтів ви запроси́ли на конце́рт.
б) Ви розповіда́ли нам про них.
в) Вони́ живу́ть у на́шому гурто́житку.
г) З ни́ми я навча́юся в університе́ті.
д) У них є украї́нські дру́зі.

4. Я вже́ прочита́в кни́гу.
а) Ви пора́дили мені́ прочита́ти її́.
б) Вона́ лежи́ть на столі́.
в) Ви розповіда́ли про неї.
г) Її́ не було́ у бібліоте́ці.
д) На ній лежи́ть ваш телефо́н.

4. Доповніть речення. Використовуйте слово який (-а,-е,-і).

1. Сього́дні я ба́чив ді́вчину, … я розповіда́в тобі́.
2. Я вчу́ся в університе́ті, … вчи́вся мій брат.
3. За́втра в Ха́ркові бу́де мій брат, … я давно́ не ба́чив.
4. У на́шому гурто́житку живе студе́нт, … до́бре гра́є в футбо́л.
5. Як зву́ть ді́вчину, … ти телефонува́в?
6. Як зву́ть ді́вчину, … ти за́раз розмовля́в?
7. У цьо́му буди́нку живе́ люди́на, … є три соба́ки.
8. Мій брат живе́ у буди́нку, бі́ля … знахо́диться цирк.
9. Зателефону́йте ва́шим дру́зям, … не зна́ють, що за́втра зібо́ри.
10. Де працю́є цей лі́кар-стомато́лог, … ти розмовля́в по телефо́ну?

Дієслова руху

група I (НДВ)		група II (НДВ)
йти	*рух за допомогою ніг*	ходи́ти
 ї́хати	*рух за допомогою транспорту*	ї́здити

йти (іти)	*ходити*	*їхати*	*Їздити*
я йду	я ходжу́	я ї́ду	я ї́жджу
ти йдеш	ти хо́диш	ти їдеш	ти їздиш
він (вона́) йде	він (вона́) хо́дить	він (вона) ї́де	він (вона́) ї́здить
ми йдемо́	ми хо́димо	ми їдемо	ми їздимо
ви йдете́	ви хо́дите	ви їдете	ви ї́здите
вони́ йдуть	вони́ хо́дять	вони́ їдуть	вони́ їздять
Йди! Йді́мо! Йдіть!	Ходи́! Ході́мо! Ході́ть!	Їдь! Їдьмо! Їдьте!	Їздь! Їздьмо! Їздьте!
Йшов, йшла, йшли́	Ходи́в, ходи́ла, ходи́ли	Їхав, їхала, ї́хали	Їздив, ї́здила, ї́здили

Зверніть увагу!

– Яки́м тра́нспортом (чим?) – У яко́му тра́нспорті (у чо́му?) ви їдете до Ки́єва?

– Я ї́ду авто́бусом. – Я ї́ду в авто́бусі.

Вживання дієслів руху

- одноразо́вий рух
в одному́ на́прямку
(за́раз)

- рух у двох на́прямках (туди́ та наза́д)
чи рух, що повто́рюється
(завжди́, і́нколи, нико́ли, ча́сто,
рі́дко, зазвича́й, регуля́рно, звича́йно,
як пра́вило, щодня́, щотиж́ня, щоро́ку ...)

За́раз я йду в університе́т.

Я ходжу́ в університе́т щодня́.
Вчо́ра я ходи́в у теа́тр.
(*У минулому часі – синоніми конструкції з дієсловом* БУТИ = Вчо́ра я був у теа́трі.)

- рух в одному́ на́прямку,
що повто́рюється
(ті́льки «туди́» чи ті́льки «наза́д»)

Щора́нку я встаю́ та йду в університе́т.

- конкре́тний рух

Я йду до па́рку.

- рух взагалі́

Я ходжу́ шви́дко.

- рух в одному́ на́прямку,
у проце́сі яко́го
здійснюється і́нша дія

- рух без вка́зування на́прямку

Вчо́ра я ходи́в мі́стом.

Я йшов і ду́мав про ді́вчину.

Коли́ я йшов в університе́т,
я зустрі́в дру́га.

5. Вставте замість крапок дієслова йти / ходити у правильній формі.

1. Ана́с … до кафе́. Він завжди́ … у кафе́ пі́сля уро́ку.
2. За́раз я … пові́льно. Зазвича́й я … шви́дко.
3. Сьогó́дні вра́нці я … в магази́н. Коли́ я … туди́, я знайшóв телефóн.
4. Жюлі́ лю́бить … пі́шки. Зазвича́й вона́ … до університе́ту пі́шки. Сьогó́дні вона́ теж … пі́шки. На жаль, я рі́дко … пі́шки.
5. Наш виклада́ч ра́дить нам бі́льше … мі́стом.
6. Нові́ студе́нти не були́ на уро́ці, тому́ що вони́ … у кóнсульство.
7. Маленька дити́на ще пога́но … .
8. Вчóра ввéчері ми … в клуб. Коли́ ми … в клуб, ми зустрі́ли друзів.
9. Вчóра Амі́н … у сусі́дню апте́ку. Коли́ він … в апте́ку, на ву́лиці був дощ.
10. Позавчóра ми … в музе́й. Коли́ ми … в музе́й, ми говори́ли про істóрію Украї́ни.
11. Студе́нти з понеді́лка до п’я́тниці … в університе́т на заняття.
12. Сьогó́дні весь день … дощ.

6. Доповніть діалоги.

1. – Приві́т, Амі́не!
   – Здра́стуй, Мухамме́де!
   – Куди́ ти …?
   – Я … у буфе́т.

2. – Здра́стуй, Уса́мо!
   – Дóбрий день, Жюлі́!
   – Куди́ ти …?
   – Я … до мече́ті.
   – Ти завжди́ … в мече́ть у п’я́тницю?

3. – Мехді́, куди́ ти …?
   – Я … до фі́тнес-за́лу.
   – Ти ча́сто … туди́?
   – Я … у фі́тес-зал у се́реду та четве́р.
   – Так. А куди́ ти … за́раз?
   – Я … у гуртóжиток.

4. – Куди́ ви …?
– Я … на робо́ту.
– Ви завжди́ … на робо́ту авто́бусом?
– Ні, я зазвича́й не …, а … пі́шки. Але сього́дні я … авто́бусом, тому́ що я спі́знююсь.

7. Вставте замість крапок дієслова їхати / їздити у правильній формі.

1. Сього́дні вра́нці я … на ри́нок. Коли́ я … ри́нок, я забу́в в авто́бусі свою́ парасо́льку.
2. Коли́ він … на робо́ту, він загуби́в окуля́ри.
3. Щолі́та моя́ по́друга … до Єги́пту. А цього́ ро́ку вона́ … до Оде́си. Коли́ вона́ … до Оде́си, у по́тязі вона́ познайо́милася з тури́стами з Німе́ччини.
4. Учо́ра Мари́на … у центр. Коли́ вона́ … у метро́, вона́ чита́ла кни́жку.
5. Я … на робо́ту вже́ ці́лу годи́ну. Тра́нспорт працю́є жахли́во!
6. Вліт ку мої́ дру́зі … в Карпа́ти. Спача́тку вони́ … потя́гом, по́тім … маши́ною.
7. Я нико́ли не … на велосипе́ді. Я не вмі́ю.
8. Ми … повільно, тому́ що тут пога́на доро́га.

8. Вставте замість крапок дієслова йти / ходити, їхати / їздити у правильній формі.

1. У п’я́тницю ми … у кіно́. Коли́ ми … до кінотеа́тру, наш друг розповіда́в нам про фільм.
2. Мину́лого мі́сяця ми … на екску́рсію до Ки́єва. Коли́ ми …на екску́рсію, ми співа́ли в авто́бусі пісні́. Коли́ ми … у Ки́їв, ми познайо́милися з ціка́вими людьми́.
3. Щодня́ я … на робо́ту авто́бусом. Наза́д я … пі́шки. А ви лю́бите … пі́шки?

4. Мій друг лю́бить … на маши́ні. Зазвича́й він … на маши́ні ду́же шви́дко. Вчо́ра він … до Полта́ви. Коли́ він … туди́, пого́да була́ чудо́ва.

5. У суббо́ту моя́ по́друга … у теа́тр. Коли́ вона́ … у теа́тр, вона́ зустрі́ла в метро́ свого́ знайо́мого.

6. Моя́ по́друга живе́ у ново́му райо́ні. Щодня́ вона́ … на робо́ту на метро́. Але сього́дні вона́ … на такс́і.

7. Де ти був учо́ра? – Я … у клуб. – Ти завжди́ … у клуб у суббо́ту?

8. Щора́нку мій друг встає́ та … на стадіо́н. Я ніко́ли не … на стадіо́н.

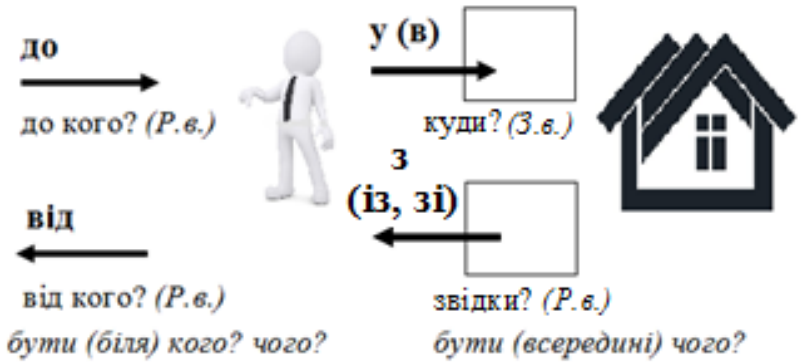
9. Змініть речення за зразком.

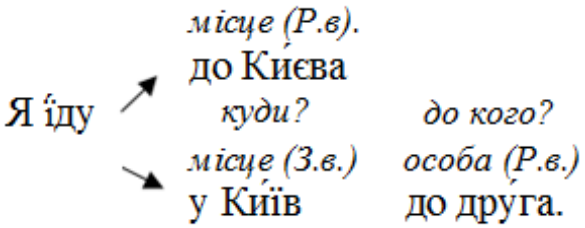
Зразок: Учо́ра я був у теа́трі. – Вчо́ра я ходи́в у теа́тр.

1. Мину́лого ти́жня я був у студе́нтській полікл́ініці.
2. Нещода́вно на́ша гру́па була́ на екску́рсії у Ки́єві.
3. Вра́нці я був на ри́нку.
4. У ве́ресні я був у Ха́ркові.
5. Пі́сля заня́ть ми були́ в музе́ї.
6. Вл́ітку студе́нти були́ на батьківщи́ні.

Запам'ятайте!

Я ходи́в у полікл́ініку до л́ікаря.
Я йду з полікл́ініки від л́ікаря.
Я був у полікл́ініці у л́ікаря.

10. Закінчить речення. Вставте замість крапок іменники у правильному відмінку та прийменники до / від, в(у)/на / з.

1. Я йду … (гурто́житок, друг).
2. Учо́ра я і́здив … (університе́т, знайо́мий студе́нт).
3. Вліт ку я і́здив … (батьківщи́на, ба́тько та ма́ти).
4. Ми йдемо́ … (декана́т, дека́н), ми поспіша́ємо, тому́ що че́рез п’ять хвили́н насту́пне заня́ття.
5. Він був … (консульта́ція, викладач).
6. Уве́чорі я ходи́в … (кімна́та № 205, мій сусі́д).

Дієслова руху

БІ́ГТИ (II)

біжу́	біжимо́
біжи́ш	біжите́
біжи́ть	біжа́ть

(біг, бі́гла, бі́гли)

прискорений рух за допомогою ніг

БІ́ГАТИ (I)

бі́гаю	бі́гаємо
бі́гаєш	бі́гаєте
бі́гає	бі́гають

(бігав, бігала, бігали)

ЛЕТІ́ТИ (II)

лечу́	летимо́
лети́ш	летите́
лети́ть	летять

(лети́в, лети́ла, лети́ли)

рух у повітрі

ЛІТА́ТИ (I)

літа́ю	літа́ємо
літа́єш	літа́єте
літа́є	літа́ють

(літа́в, літа́ла, літа́ли)

ПЛИСТИ́ (ПЛИВТИ́) (I)

пливу́	пливемо́
пливе́ш	пливете́
пливе́	пливу́ть

(плив, пли(в)ла́, пли(в)ли́)

рух по воді

ПЛА́ВАТИ (I)

пла́ваю	пла́ваємо
пла́ваєш	пла́ваєте
пла́ває	пла́вають

(пла́вав пла́вала пла́вали)

НЕСТИ́ (І)

несу́ несемо́
несе́ш несете́
несе́ несу́ть
(ніс, несла́, несли́)

переміщення об'єкта, що не рухається, без допомоги транспорту

НОСИ́ТИ (ІІ)

ношу́ но́симо
но́сиш но́сите
но́сить но́сять
(носив, носила, носи́ли)

ВЕСТИ́ (І)

веду́ ведемо́
веде́ш ведете́
веде́ веду́ть
(вів, вела́, вели́)

переміщення об'єкта, що рухається, без допомоги транспорту

керування рухом транспортного засобу

ВОДИ́ТИ (ІІ)

воджу́ во́димо
во́диш во́дите
во́дить во́дять
(води́в, води́ла, води́ли)

ВЕЗТИ́ (І)

везу́ веземо́
везе́ш везете́
везе́ везу́ть
(віз, везла́, везли́)

переміщення об'єкта, що не рухається, за допомогою транспорту

ВОЗИ́ТИ (ІІ)

вожу́ во́зимо
во́зиш во́зите
во́зить во́зять
(возив, возила, возили)

11. Виправте помилки у реченнях.

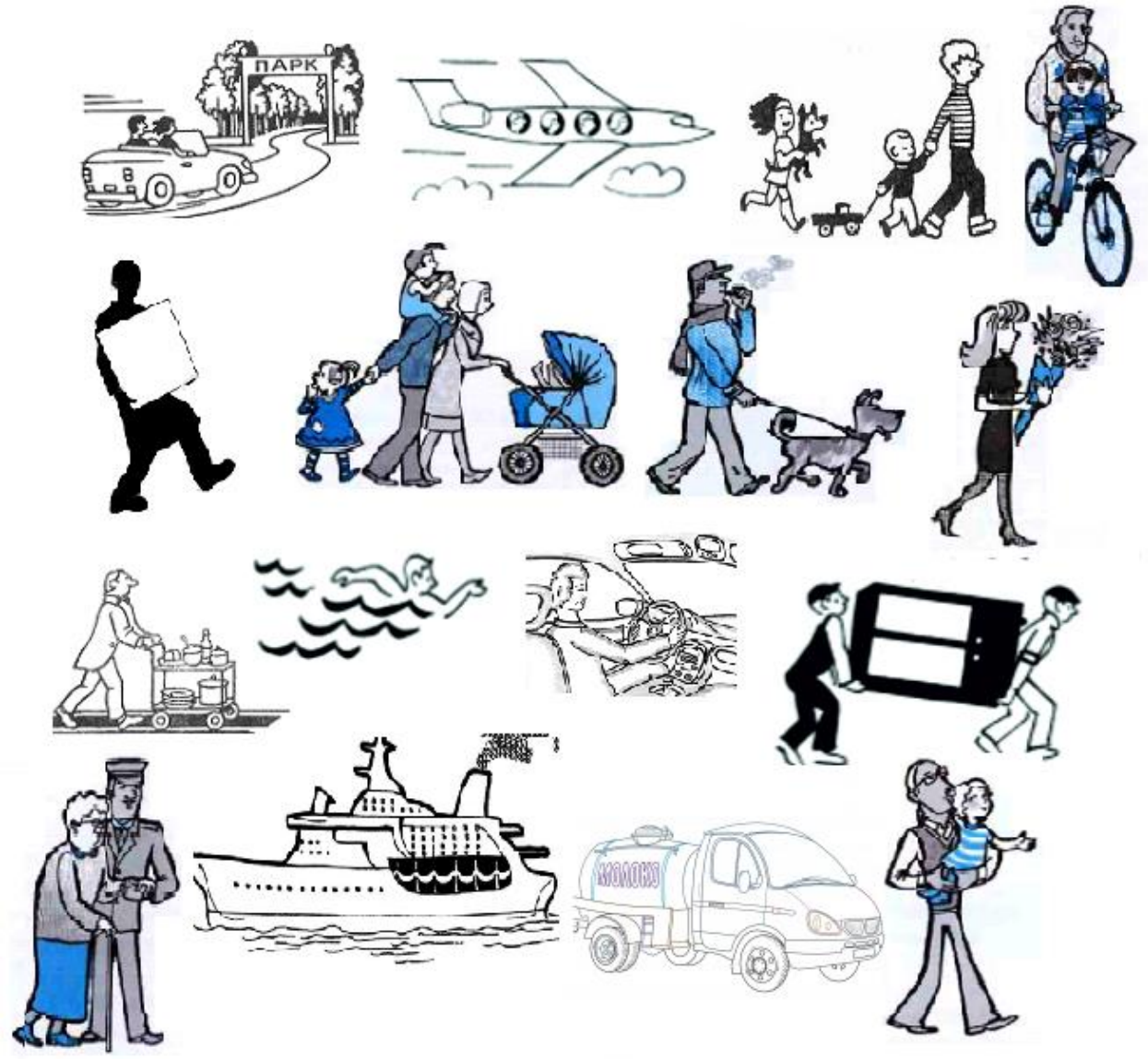
Води́й несе́ пасажи́рів. Літа́к плаває. Авто́бус пливе́ по доро́зі. Ри́би літа́ють. Люди́на бі́гає у мо́рі. Вли́тку студе́нти хо́дять на батьківщи́ну. Викладач бі́гає в університе́т. Продаве́ць во́дить екску́рсії. Студе́нти ї́дуть в аудито́рію. Води́й но́сить вантажі́вку.

12. Дайте відповідь на питання.

У 7 ро́ків я ду́мав, що час стої́ть, у 17 – що він іде́, а за́раз я ду́маю, що час лети́ть. А ви як ду́маєте?

13. Подивіться на малюнки та складіть речення.

Зразок: Автóбус везé пасажи́рів.

14. Виконайте за зразком.

Зразок: Я йду́ в аудито́рію. В рука́х у мене́ книжки́.
Я йду́ в аудито́рію та несу́ туди́ книжки́.

1. Викладáч ідé по коридóру. В рукáх у нього́ кáрта.
2. В автóбусі сидúть жíнка. В рукáх у нéї сýмка з продýктами.
3. По вýлиці їдé автóбус. В автóбусі сидя́ть дíти.
4. Ці таксí їздять до аеропóрту. В таксí знахóдяться пасажи́ри.

5. Ма́ма йде в суперма́ркет. По́ряд іде́ її́ мале́нький син.
6. Ді́ти йду́ть до шко́ли. В рука́х у них кві́ти.
7. Чолові́к іде́ до такс і́. В рука́х у нього́ валі́за.

15. Відновіть діалоги.

везти́ / вози́ти

– Покажі́ть ваш бага́ж. Що ви …?
– Я … свої́ особи́сті ре́чі та сувені́ри для дру́зів.

*

– Ким працю́є твій брат?
– Він води́й. Рані́ше він працюва́в на ванта́жному автомобі́лі та … проду́кти, а за́раз він працю́є водіє́м авто́буса та … пасажи́рів.

вести́ / води́ти

– Купі́ть мені́ соба́ку! – А хто бу́де … його́ на прогу́лянку?
– Я бу́ду. Всі мої́ дру́зі уве́чері … на прогу́лянку свої́х соба́к.

*

– У тебе́ є соба́ка? Хто зазвича́й … його́ на прогу́лянку?
– Його́ завжди́ … я або моя́ сестра́. Ось сього́дні моя́ че́рга … соба́ку на прогу́лянку. А і́ноді його́ … ба́тько.

нести́ / носи́ти

– Допоможи́ мені́ … су́мку!
– Яка́ важка́! Що ти там завжди́ …?
– Підру́чники, зо́шити, словни́к. У мене́ щодня́ бага́то заня́ть.

*

– Диви́ся, дощ починає́ться! А в ме́не нема́є парасо́льки.
– Чому́ ти нико́ли не … із собо́ю парасо́льку?
– Зазвича́й я … її́, але сього́дні забу́ла.

бі́гти / бі́гати

– Уро́к починає́ться о 9 годи́ні. Дава́й шви́дше, ми мо́жемо запізни́тись!
– Але я не мо́жу …, у ме́не боли́ть нога́. Не поспіша́й, не … так шви́дко. У нас ще є час.

*

– Оста́ннім ча́сом я став пога́но почува́тися.

– Ра́джу тобі щора́нку хвили́н 30 … у па́рку. Це кори́сно. Я вже́ рік … щодня́ та почува́юся чудо́во!

– Так, твоя́ пра́вда. Мій лі́кар теж гово́рить: «Якщо́ ви … щодня́ 20-30 хвили́н, ви бу́дете кра́ще почува́тися».

16. Подивіться на малюнки та вставте правильне дієслово.

1. Подиви́сь, ось _____ вантажі́вка, вона́ _____ фру́кти й о́вочі у суперма́ркет.

2. Чому́ ти _____ у рука́х свою́ валі́зу? Візьми́ візо́к і _____ її на візку́, це так про́сто та зру́чно!

3. Я живу́ у Ки́єві та _____ дити́ну до шко́ли на маши́ні, а моя́ по́друга у Пекі́ні _____ свою́ дити́ну до шко́ли на велосипе́ді.

4. По́тяг _____ зі шви́дкістю 100 кіломе́трів на годи́ну.

5. Іноземцям в Україні рекомендо́вано завжди́ _____ з собо́ю па́спорт чи по́свідку.

6. Як чудо́во ти _____ маши́ну! Ти вже давно́ за кермо́м?

7. Учо́ра ми _____ в музе́й, де гід _____ нас на ціка́ву екску́рсію музе́єм.

17. Доповніть речення дієсловами руху у правильній формі.

1. Ми ба́чили Хаса́на на ву́лиці. Він … і … вели́ку коро́бку.
2. По доро́зі … авто́бус. Він … тури́стів. Тури́сти … у Ки́їв.
3. Ми ба́чили цю жі́нку в па́рку. Вона́ … та … мале́ньку до́ньку у візку́.
4. Щодня́ студе́нти … в університе́т і … підру́чники.
5. Я ба́чив учо́ра Жюлі́ у метро́. Вона́ … та … мале́нький торт.
6. По рі́чці … краси́вий корабе́ль. Корабе́ль … пасажи́рів. Пасажи́ри … до Оде́си.
7. Амі́н … на день наро́дження до своє́ї ді́вчини та … їй кві́ти.
8. Учо́ра студе́нти … в істори́чний музе́й. Виклада́ч … їх на екску́рсію.
9. Диві́ться, дельфі́ни … до бе́рега! Дельфі́ни завжди́ … ле́гко та краси́во!
10. Лю́ди завжди́ хоті́ли …, тепе́р вони́ … на літаку́. На звича́йному кораблі́ лю́ди …, а на космі́чному кораблі́ космона́вти … у ко́смос.
11. Слу́хай, Джане, ти не мо́жеш ... пові́льніше? Я втоми́лася … за тобо́ю.
12. Він ду́же енергі́йна люди́на. Він завжди́ не … , а … .

18. Познайомтеся з новими словами, які ви зустрінете у тексті. Подивіться їх значення у словнику.

пусте́ля	таємни́ця	старови́нний
ка́мінь	збро́я	архітекту́рний
скульпту́ра	атмосфе́ра	середньові́чний
леге́нда	культ	уніка́льний

19. Прочитайте текст.

По́дорож до Львова

Незаба́ром на́ша гру́па їде на екску́рсію до Ки́єва. Ми бага́то говори́ли про це на уро́ках, а вчо́ра Ната́лія Микола́ївна попроси́ла нас зроби́ти незвича́йне дома́шнє завда́ння – написа́ти про на́шу найцікаві́шу по́дорож.

Амі́н написа́в про те, як він був у Вене́ції, Сімо́н розповів про свою́ по́дорож пусте́лею, Уса́ма – про те, як він плив на кораблі́ че́рез Середзе́мне мо́ре, Лян – про те, як він ра́зом зі свої́ми дру́зями їздив на екску́рсію до Вели́кої кита́йської стіни́ та взяв на па́м'ять мале́нький ка́мінь.

Ось що написа́ла Жюлі́.

Цьо́го ро́ку я та мої́ дру́зі їздили до За́хідної Украї́ни. Ця по́дорож мені́ ду́же сподо́балася. У Львів, що є неофіці́йною столи́цею цієї терито́рії, ми їхали по́тягом. По́тяг ішо́в 13,5 годи́н. Зві́сно, це до́вго, і ви мо́жете спита́ти, що роби́ти у по́тягу уве́сь цей час? Ну, по-пе́рше, у нас було́ ду́же за́тишне купе́, де ми не ті́льки спа́ли, але й пили́ чай, їли, розмовля́ли, співа́ли пісні́. По-дру́ге, доро́га була́ ду́же цікава. З вікна́ вагона ми ба́чили Украї́ну, її приро́ду, річки́, лиса́, се́ла, міста́.

У Льво́ві ми були́ вра́нці. Про Львів ча́сто гово́рять, що це «музе́й під відкри́тим не́бом». І це дійсно так. Тут ду́же бага́то найкраси́віших старови́нних архітекту́рних і культу́рних па́м'яток. Мо́жна ходи́ти мі́стом і диви́тися його́ ці́лий день!

Головна́ пло́ща мі́ста – пло́ща Ри́нок. Тут мо́жна поба́чити весь середньові́чний Львів. Ко́жен буди́нок тут, ко́жна скульпту́ра ма́є вла́сну леге́нду, вла́сну таємни́цю.

Буді́вля о́перного теа́тру, яка́ знахо́диться недале́ко від пло́щі, не така́ стара́ (їй усього́ 120 ро́ків), але́ теж ду́же краси́ва. Нам сподо́балися невели́кі, але́ незвича́йні льві́вські музе́ї: музе́й-апте́ка, музе́й шокола́ду, музе́й збро́ї, музе́й скла́, музе́й магні́тів, музе́й пи́ва, музе́й по́шти та і́нші.

А ще Львів – це мі́сто, в яко́му існу́є культ ка́ви. Тут ду́же бага́то тематичних кафе́, які́ ство́рюють свою́ уніка́льну атмосфе́ру. Напри́клад, «Копа́льня ка́ви», у яки́й мо́жна подиви́тися, зві́дки у Льво́ві беру́ть каву. Це, звича́йно, жарт, але ка́ва там ду́же смачна́!

Час і́шов шви́дко, і ось оста́нній день. Ми до́бре відпочи́ли та дізна́лися бага́то ново́го та ціка́вого. Ця по́дорож допомогла́ мені́ кра́ще узна́ти Украї́ну, її́ істо́рію та суча́сність, дала́ можли́вість познайо́митися з людьми́, які́ тут живу́ть.

20. Знайдіть у тексті відповіді на питання.

1. Яке дома́шнє завда́ння попроси́ла зроби́ти Ната́лія Микола́ївна? Чому́? 2. Про що написа́ли студе́нти? 3. Куди́ їздила Жюлі́? 4. На чо́му вона́ їхала? 5. Скі́льки ча́су йшо́в по́тяг? 6. Що Жюлі́ та її́ дру́зі робили весь цей час? 7. Що мо́жна узнати з те́ксту про Львів? 10. Що мо́жна поба́чити у Льво́ві? 11. Куди́ ходи́ли Жюлі́ та її́ дру́зі у Льво́ві? 11. Чому́ Львів мо́жна назва́ти «мі́стом ка́ви»? 12. Як ви ду́маєте, Жюлі́ та її́ дру́зям сподо́балася ця по́дорож? Чому́?

21. Розкажі́ть ва́шим дру́зям про те, …

а) які́ по́дорожі були́ у вас? Коли́? На чо́му ви ї́здили? Що ціка́вого ба́чили?

б) куди́ ви хо́чете пої́хати в Украї́ні? Чому́?

в) куди́ ви ра́дите пої́хати у ва́шій краї́ні? Що там мо́жна поба́чити?

22. Давайте поговоримо!

1. Ви хо́дите чи ї́здите в університе́т? На чо́му? Що несе́ студе́нт, коли́ йде в університе́т? Що ви принесли́ сього́дні? А ва́ші дру́зі? Що несе́ викладач української мо́ви, коли́ йде в аудито́рію? А викладач хімії?

2. Ви лю́бите бі́гати? Шви́дко бі́гаєте? Ви біжите́ в університе́т, якщо спізнюєтесь? А ва́ші дру́зі? Що ро́бить ваш друг, якщо́ він хо́че бу́ти пе́ршим у буфе́ті під час пере́рви?

3. Ви вмі́єте пла́вати? Де ви навча́лися пла́вати? Що зна́чить: «він пла́ває як ри́ба»?

4. Чому́ лю́ди ї́здять? Назві́ть якнайбі́льше причи́н.

5. Які́ ре́чі потрі́бні у доро́зі? Ви збира́єтесь у го́сті до дру́га, яки́й живе́ у сусі́дньому мі́сті. Що ви ві́зьмете у поїздку?

6. Ви лю́бите літа́ти на лі́таку? Не бої́тесь? Що ви обере́те: лети́ти у Ки́їв чи ї́хати по́тягом? Чому́?

7. Що ви везете́, коли́ ї́дете в і́нше мі́сто? Що ви везли́, коли́ ї́хали в Украї́ну? А ва́ші дру́зі везли́ важкі́ речі? Чому́? Вони́ везли́ словники́, зо́шити, ру́чки, олівці́? Чому́? Хто (не) ра́див їм везти́ все це? Чому́?

8. Як ви ду́маєте, чому́ лю́ди лю́блять подорожува́ти? Як, на ва́шу ду́мку, по́дорож – це відпочи́нок? Як ви лю́бите відпочива́ти?

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочитайте жарти. ☺

– Не зна́ю, що мені́ робити? Оди́н лі́кар ра́дить: «Вам потрі́бно бі́льше ходи́ти пі́шки», а і́нший: «Вам потрі́бно і́хати на мо́ре». А що ви пора́дите?

– Йді́ть на мо́ре пі́шки.

*

Юна́к запи́тує у ді́вчини:

– Ви така́ розу́мна та краси́ва. Чому́ ви не хо́чете вихо́дити за мене за́між?

– Ви самі́ що́йно назва́ли причи́ни.

*

Хло́пчик ра́дісно повідо́мив своїй ма́тері:

– Я сьогó́дні заоща́див 15 гри́вень, тому́ що я не і́хав на авто́бусі, а біг за ним.

Ма́ма подиви́лася на си́на та з по́смішкою сказа́ла:

– За́втра ти мо́жеш заоща́дити набага́то бі́льше гро́шей, якщо́ бу́дешь бі́гти за таксі́.

*

Учи́тель попроси́в у́чнів написа́ти яку́-не́будь істо́рію про футбо́л. Оди́н хло́пчик написа́в ду́же шви́дко і дав свою́ робо́ту вчи́телю. Учи́тель взяв його́ зо́шит і прочита́в: «Ішо́в дощ, футбо́лу не було́».

2. Як ви розумієте прислів'я «Тихіше їдеш, далі будеш»? Знайдіть еквівалент у рідній мові.

3. Давайте пограємо! Один студент називає види відпочинку, а інший – країну, де можна так найкраще відпочити.

Зразок: Купа́тися та засмага́ти – Іспа́нія, Гре́ція, Кана́рські острови́, Оде́са.

Слова: ли́жний спорт, гірськи́й тури́зм, се́рфінг, сафа́рі.

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А а́втор
архітекту́рний, -а,-е,-і
атмосфе́ра
Б бага́ж
бі́гти (ІІ) – бі́гати (І)
буді́вля
В валі́за
вантажі́вка
ванта́жний,-а,-е,-і
везти́ (І) вози́ти (ІІ)
вести́ (І) – води́ти (ІІ)
вжива́ння
відкри́тий,-а,-е,-і
візо́к
вмі́ти
Г гірськи́й, -а,-е,-і
Д дельфі́н
дізнава́тися (І) – дізна́тися (І)
дія́ч
докуме́нт
Ж жахли́во
З загу́блювати (І) – загуби́ти (ІІ)
зако́н
заоща́джувати (І) – заоща́дити (ІІ)
запро́шувати – запроси́ти
засмага́ти (І) – засма́гнути (І)
захисни́й,-а,-е,-і
збі́рник
збо́ри
збро́я
Ї їздити (ІІ)
К кардіоло́гія
керме́
керува́ння
ко́нсульство
консульта́ція
копа́льня
космі́чний,-а,е,-і
космона́вт
культ
купа́тися (І) – скупа́тися (І)
купе́
Л леге́нда
літа́ти (І) – лети́ти (ІІ)
леге́нда
лиже́ний,-а,-е,-і
М магні́т
ма́ска
ме́дик
ме́тод
мечеть
мину́лий,-а,-е,-і
Н не́бо
незаба́ром
незвича́йний, -а,-е,-і
неофіці́йний, -а,-е,-і
нести́ (І) – носи́ти (ІІ)
нова́торський, -а,-е,-і
О одя́гнений,-а,-е,-і
особи́стий,-а,-е,-і
П па́м’ятка
па́м’ять
переміщення
плисти́ (пливти́) (І) – пла́вати (І)
пові́тря
по́дорож
посила́ти (І) – посла́ти (І)
потя́г
починати́ся (І) – поча́тися (І)
почува́тися (І)
причи́на
прогу́лянка
Р рекомендо́вано
рух
С середньові́чний, -а,-е,-і
скульпту́ра
скло
старови́нний, -а,-е,-і
ство́рювати (І) – створи́ти (ІІ)
суча́сність
Т таємни́ця
терито́рія
тематичний, -а, -е, -і
У узнава́ти (І) – узна́ти(І)
Ш шви́дкість

Граматика

рід, число *відмінок*

Я зна́ю дівчину, з яко́ю ти розмовля́в.

ДІЄСЛОВА РУХУ

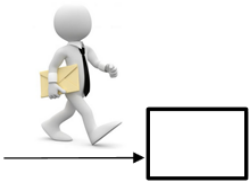
Дієслова І групи типу ЙТИ	Дієслова ІІ групи типу ХОДИТИ
1. Рух, що здійснюється в одному напрямку чи у певній ситуації; рух, що повторюється в одному напрямку: *– Куди ти йдеш? – Я йду в університет.* *Студент іде до дошки, щоб написати речення. Щоранку студент біжіть в університет, тому що спізнюється.* 2. Майбутня односпрямована дія, що відбудеться найближчим часом: *Завтра я їду до Києва. Сьогодні увечері ми йдемо у клуб.*	1. Рух у різних напрямках: *Під час заняття викладач ходить по аудиторії.* 2. Звичайний рух, що повторюється. *Кожної неділі ми ходимо у клуб.* 3. Рух, який складається з двох етапів: рух до цілі (туди) та від цілі (назад): *Я щодня ходжу в університет.* 4. Рух як здатність, вміння рухатися: *Люди ходять, птахи літають, риби плавають. Я вмію їздити на велосипеді.* 5. Назва дії: *Ходити пішки корисно для здоров’я. Я люблю плавати.*

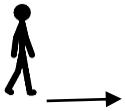
УРОК 14

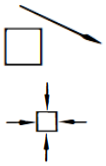
Дієслова руху з префіксами

Я **ви***йшов* з гуртóжитку о 8 .30.
Я **при***йшóв* в університéт о 9.00

Префікси просторового значення	прийменник	приклад	Основні значення префіксів, які ми вживаємо з дієсловами руху
ПІ-,(ПО–) 	у(в)/ на (куди?) до (до кого?)	*Мій брат **пі**шов **у** гості.* *Я хочу **по**їхати **на** море.* *Завтра я **пі**ду **до** друга*	*початок руху, зміна напрямку руху; намір здійснити рух у майбутньому*
ПІ-,(ПО-) 	із (з, зі) (звідки?) від (кого? чого?) на, в (у) (куди?)	*Ми **по**їхали **з** Києва у Львів нічним потягом.* *Я **пі**шов **від** друга увечері.* *Декана немає, він **пі**шов **на** збори.*	*відсутність, віддалення на велику відстань (на довгий час). Мету руху вказувати не обов'язково*
ПРИ- 	у(в)/ на (куди?) до (кого? чого?) із (з,зі) (звідки?)	*Я **при**йшов **в** університет о 9. 40.* *Ахмед **при**їхав **на** стадіон о 18.00.* *Вчора **до** мене **при**ходили друзі.* *Я **при**їхав **в** Україну **з** Китаю.*	*досягнення кінцевого пункту, мети руху*
В- (-У, -УВІ-)- 	у(в)/ на (куди?)	*Хто **в**ходив **у** кімнату, коли нас не було?* *Гість **уві**йшов і сказав: «Здрастуйте!».* *Машина **в**'їхала у місто.*	*рух усередину (відстань від входу невелика)*

ВИ– 	із (з, зі) (звідки?) у(в)/ на (куди?)	*На перерві всі студенти **ви**ходять **із** аудиторії **у** коридор.* *Декана немає, він **ви**йшов, зачекайте.* *Коли я **ви**йшов **на** вулицю, я побачив, що йде дощ.* *Літак **ви**летів о 9. 30.*	*Рух зсередини назовні, відсутність, віддалення на невелику відстань (на короткий час); відправлення (віддалення від об'єкта із зазначенням часу)*
О- (ОБ-; ОБІ-) 	довкола, навколо (кого? чого?)	*Ми **обі**йшли **довкола** пам'ятника.* *Ми **обі**йшли весь музей. На дорозі ремонт. Потрібно **об'**їхати це місце.*	*рух навколо або в обхід предмета, повз предмет; охоплення рухом всього об'єкта (чи багато об'єктів)*
РОЗ- (РОЗІ-) … (-ся/-сь) 	по (чому?) у(в)/ на (куди?)	*Після зборів студенти **розі**йшлися **в** різні боки **по** аудиторіях.* *Після літньої сесії студенти **роз**'їхалися **на** канікули.*	*рух з одного місця врізнобіч*
С-,З-, (ЗІ-) (-ся/-сь) 	з (чого?) у(в)/ на (куди?) до (кого? чого?)	*Машина **з'**їхала **з** гори.* *Вона **с**ходила до магазину.* *Він **з'**їздив **до** Києва у консульство.* *Наприкінці серпня студенти **з'**їхалися **до** гуртожитку.*	*рух зверху вниз;* *рух із різних боків в одне місце*
ВИ- (З-, ЗІ-) 	у(в)/ на (куди?)	*Туристи **ви**йшли **на** вершину гори.* *Літак **з**летів.* *Чоловік **з**біг сходами.*	*рух нагору (куди?)*

1. Назвіть префікси-антоніми.

при = в-(уві-) = під (піді) =

ви- (з-, зі-) = роз- (розі-) =

2. Змініть речення на протилежні за змістом, використовуючи префікси-антоніми.

Викладáч пішóв з університéту.
Студéнт вúйшов із аудитóрії.
Пóтяг відійшóв від стáнції.
Я підійшóв до вікнá.

3. Складіть антонімічні речення. Дієслова руху використовуйте у минулому часі.

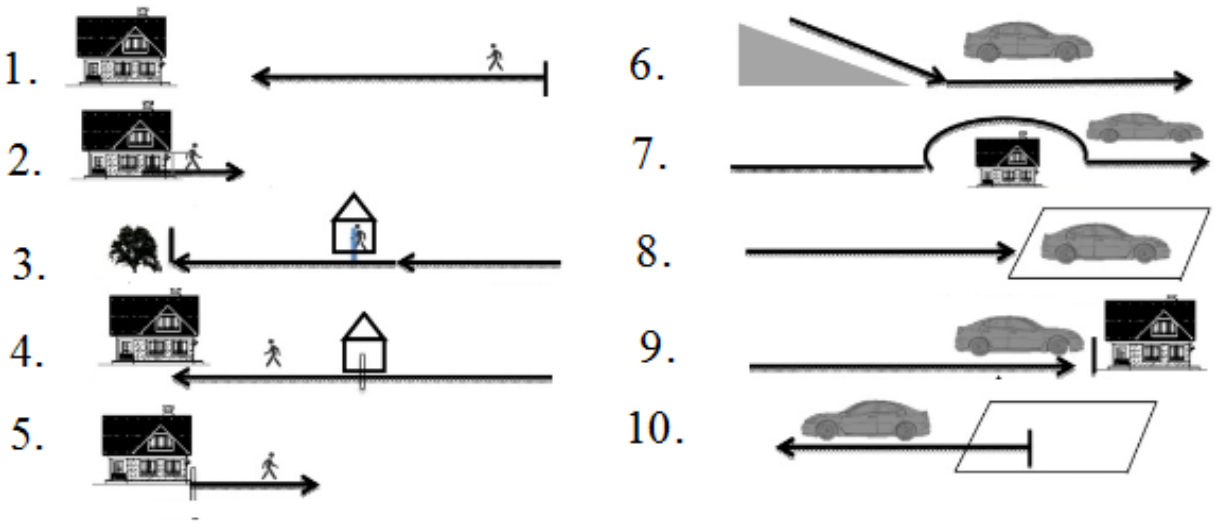
1. Машúна під'їде до будúнку.
2. Автóбус від'їде від зупúнки.
3. Собáка підбіжúть до людúни.
4. Корабéль відпливé від óстрова.
5. Малéнька дитúна відбіжúть від мáтері.
6. Птах підлетúть до дéрева.
7. Літáк прилетúть у мíсто.

4. Розкажíть, що рóблять ці люди. Використóвуйте дієсловá рýху з прéфіксами.

Префікси дієслів руху	
Недоконаний вид	*Доконаний вид*
————	пітú
підхóдити	підійтú
відхóдити	відійтú
вхóдити	ввійтú (увійтú)
захóдити	зайтú
вихóдити	вúйти
прихóдити	прийтú
дохóдити	дійтú
прохóдити	пройтú
перехóдити	перейтú
обхóдити	обійтú
розхóдитись	розійтúсь
схóдити(сь)	зійтú(сь)

5. Складіть речення, використовуючи малюнки.

6. Замініть малюнки у реченнях дієсловами руху із префіксами.

1. Вони́ _____ у метро́.
2. Студе́нти _____ із університе́ту.
3. До нас _____ друг.
4. Максим хо́че _____ у магази́н купи́ти проду́кти.
5. Вчо́ра ми _____ додо́му до дру́га Мохамме́да.
6. За́раз ми _____ цю будівлю та поба́чимо теа́тр.
7. Я не бу́ду дале́ко _____ від по́тягу.
8. Нам потрі́бно _____ на і́нший бік рі́чки.
9. Він не поба́чив мене́ та _____ повз.
10. Влі́тку ми _____ подорожува́ти.

7. Прочитайте текст. Поясніть значення префіксів у дієсловах руху в тексті.

Як я вивча́в украї́нську мо́ву

Коли́ я впе́рше прии́хав до Ха́ркова, я не знав жо́дного украї́нського сло́ва. Але́ я до́бре зрозумі́в люди́ну, яка підійшла́ до ме́не в аеропорту́ та запитала: «Па́спор-р-рт!». Я поду́мав, що украї́нська мо́ва схо́жа на англі́йську, потрі́бно ті́льки ду́же си́льно вимовля́ти «р». Я ви́рішив вивча́ти цю мо́ву.

Споча́тку я пішо́в у магази́н і купи́в підру́чник. Я прочита́в і ви́вчив усе́, що там було́ напи́сано. Я пройшо́в че́рез ліс украї́нської грама́тики, запам'ята́в її числе́нні пра́вила та ще більш числе́нні ви́нятки. По́тім я ходи́в мі́стом і пита́в усі́х, де розташо́ваний …, як пройти́ …, і лю́ди до́бре розумі́ли мене́. І я ду́мав, що вже́ ду́же до́бре розмовля́ю украї́нською.

Але́ ра́птом я зустрі́в у кни́жці ре́чення: «Він ви́йшов із до́му та пішо́в лівору́ч, дійшо́в до пло́щі, перейшо́в че́рез неї, зайшо́в у магази́н, ви́йшов з нього́, пішо́в пря́мо, обійшо́в пло́щу, підійшо́в до теа́тру, але не увійшо́в у нього́, відійшо́в від теа́тру, пройшо́в парк, а по́тім пішо́в дощ і вони́ пішли́ далі ра́зом». Коли́ я прочита́в це ре́чення, я зрозумі́в, що ще не ду́же до́бре зна́ю украї́нську мо́ву.

8. Дайте відповідь на питання. Виконайте завдання.

1. Ви зго́дні з тим, що дієслова́ ру́ху – найва́жча грамати́чна те́ма в украї́нській мо́ві?

2. Кого́ (що) мав на ува́зі а́втор, коли́ сказа́в: «І вони́ пішли́ да́лі ра́зом?»

3. Намалю́йте схе́му ру́ху люди́ни, опи́сану в тексті.

9. Розкажі́ть, як ви впе́рше йшли (їхали) з ва́шого гурто́житку до університе́ту, де ви за́раз навча́єтеся. Використо́вуйте дієслова́ ру́ху. Свою́ ро́зповідь почні́ть слова́ми: «Я ви́йшов із гурто́житку…».

10. Складіть діалоги у таких ситуаціях:

1. Ви запро́шуєте дру́зів у го́сті та докла́дно розповіда́єте їм, як дійти́ (доїхати) до ва́шого буди́нку.

2. Насту́пна зупи́нка ва́ша. Що ви ска́жете лю́дям, які́ стоя́ть бі́ля ви́ходу?

3. На ву́лиці ви хо́чете дізна́тися, як діста́тися авто́бусної зупи́нки (кінотеа́тру, магази́ну).

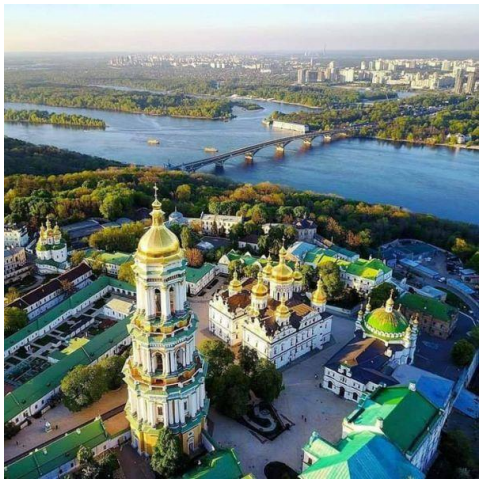
4. Ви прийшли́ до полікліні́ки. У ві́дповідь на запита́ння, де лі́кар, медсестра́ ка́же: «Лі́кар ви́йшов» або «Лі́кар пішо́в» У яко́му ра́зі ви чека́тимете лі́каря?

11. Прочитайте текст.

Два дні у Ки́єві

Почали́ся зимо́ві кані́кули. Вся на́ша гру́па поїхала на екску́рсію до Ки́єва. У п'я́тницю о 22.30 ми виїхали з Ха́ркова по́тягом. Ми їхали всю ніч. У на́шому вагóні було́ ду́же ве́село. Студе́нти жартува́ли, сміялися, співа́ли пісні́ та мріяли про те, як відпочива́тимуть. Ра́но-вра́нці по́тяг прибу́в до Ки́єва, і ми одра́зу поїхали до готе́лю. Там ми до́бре поснідали і пішли́ на майда́н Незале́жності. Це головна́ пло́ща Ки́єва, і вона́ нам ду́же сподо́балася. Ми обійшли́ навко́ло монуме́нта. По́тім ми пішли́ до музе́ю. Пі́сля музе́ю ми зайшли́ пообі́дати до рестора́ну. Там на нас уже́ чека́в традиці́йний украї́нський обі́д. Це було́ так сма́чно, що ми не хоті́ли нику́ди йти́. Але́ наш екскурсово́д сказа́в, що у програ́мі екску́рсії сього́дні ще бага́то ціка́вого, і ми пішли́ в авто́бус.

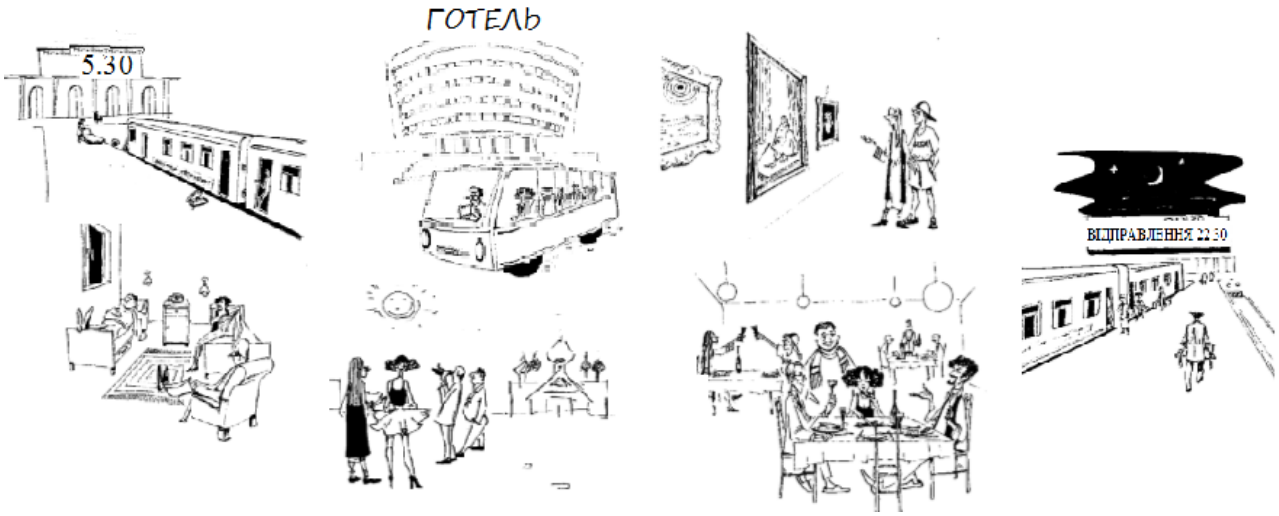

Че́рез 20 хвили́н ми дої́хали до Ки́єво-Пече́рської ла́ври. Ми ходи́ли там 2 годи́ни. Ро́зповідь екскурсово́да була́ ду́же цікаво́ю. У програ́мі були́ ще екску́рсії, але ми від них відмо́вилися, бо ду́же втоми́лись. У неді́лю вра́нці ми пішли́ на екску́рсію мі́стом. Споча́тку ми гуля́ли це́нтром Ки́єва, пройшли́ Хреща́тиком, головно́ю ву́лицею столи́ці, дійшли́ до Софі́йського собо́ру, але́ не увійшли́ туди́: у нас було́ ма́ло ча́су; величе́зним пішохі́дним мо́стом перейшли́ че́рез Дніпро́. До готе́лю ми прии́хали на метро́.

Пі́зно ввече́рі ми пої́хали до Ха́ркова. Екску́рсія була́ коро́ткою, але́ цікаво́ю. Ми ча́сто зга́дуємо про не́ї. За мі́сяць ми ви́рішили пої́хати до Оде́си.

12. Знайдіть у тексті речення, що відповідають малюнкам.

13. Розкажіть про маршру́т екску́рсії.

14. Доповніть речення. Використовуйте дієслова руху із префіксами просторового значення.

…хо́дити – …йти́

1. Пі́сля робо́ти я …хо́джу додо́му та вмика́ю комп’ю́тер.
2. Тут немо́жна стоя́ти. …хо́дьте повз! Там, далі, мо́жна …йти́ на дру́гий по́верх.
3. Щора́нку по доро́зі в університе́т я дві́чі …хо́джу доро́гу.
4. Не …хо́дь до ме́не бли́зько, я хвері́ю!
5. Я не люблю́ закри́тий про́стір. Коли́ я …хо́джу з метро́, я почува́ю себе́ кра́ще.
6. Чому́ ти …шо́в в аудито́рію в ша́пці? Це некульту́рно!
7. Я люблю́ тради́ції: по доро́зі додо́му я завжди́ …ходжу́ в кафе́ ви́пити ча́шку ка́ви.
8. Я …йшо́в уве́сь ри́нок, коли́ шука́в бара́нину для шашлику́.
9. Стари́й чолові́к …йшов схо́дами на перший по́верх і зупини́вся відпочи́ти.
10. Вона́ оплати́ла поку́пку та …йшла́ від ка́си.
11. Мені́ потрі́бно …йти́ калю́жу, щоб іти́ далі доро́гою.
12. Потрі́бно …йти́ повз гру́пу тури́стів, щоб …йти́ до музе́ю.

…їжджа́ти (*…їзди́ти) – …їха́ти*

1. Я гра́в у гру́ в телефо́ні та не поміти́в, як …їхав свою́ зупи́нку.
2. Маши́на …їхала недале́ко від буди́нку і ра́птом чому́сь зупини́лась.
3. На світлофо́рі загорі́вся зеле́ний сигна́л, і маши́ни …їхали.
4. Без ві́зи ви не мо́жете …їхати в Украї́ну.
5. Рані́ше ми жили́ у Льво́ві, а по́тім …їхали до Ки́єва.
6. Де моя́ су́мка? Мене́ чека́є такс і́, потрі́бно …їжджа́ти на вокза́л!

7. У нас ма́ло бензи́ну. Ми не змо́жемо …їхати до мі́ста.

8. У че́рвні в університе́ті закінчи́лися заня́ття, і студе́нти …їхалися по домі́вках.

9. Випускники́, які́ закінчи́ли наш університе́т, …їхалися на його́ ювіле́й.

10. Він шви́дко …їхав на велосипе́ді на го́ру, а по́тім …їхав уни́з.

11. Я не вмі́ю води́ти маши́ну, тому́ не змо́жу …їхати з гаража́ та …їхати до зупи́нки.

12. Вліт ку я плану́ю …їхати усі́ вели́кі міста́ Украї́ни.

...літа́ти – ...лети́ти

1. Літа́к …летів у зо́ну турбуле́нтності, і багатьо́м пасажи́рам ста́ло не ду́же до́бре.

2. Пінгві́н не мо́же …лети́ти від нас, але́ мо́же поплисти́.

3. Шано́вні космі́чні тури́сти, за́раз ми …літа́ємо повз Мі́сяць!

4. Пе́рший космона́вт Ю. Гага́рін …лети́в навко́ло Землі́ за 108 хвили́н.

5. Птах теж мо́же …лети́ти че́рез океа́н, але́ він не мо́же у цей час пи́ти ві́скі. (Рекла́ма авіалі́ній.)

6. Цей літа́к стари́й! Я бою́ся! Я на нього́ не …лечу́!

7. Ма́мо, я вже …лети́в в Украї́ну. Я в аеропорту́.

...бі́гати– ...бі́гти

1. Спортсме́н випив трохи́ води́ та зно́ву …бі́г.

2. Спортсме́н …бі́г 100 ме́трів за 12 секу́нд.

3. Спортсме́н …бі́г перешко́ду та пе́ршим …бі́г до фі́нішу.

4. Ви́бач, дава́й поговори́мо по́тім. У ме́не зо́всім нема́є ча́су, я вже …біга́ю.

5. Подиви́ся, цей хло́пчик …біга́є доро́гу на черво́не сві́тло. Нико́ли так не роби́!

6. На пробі́жку я …біга́ю з дому о 7.00 та …бігаю о 7.30.

…плисти́ (пливти́) – …пла́вати

1. – Скажи́, ти мо́жеш …плисти́ Ніл? – Ні, там бага́то крокоди́лів.
2. Я хо́чу купи́ти я́хту та …пливти́ на ній усі́ моря́, усю́ плане́ту!
3. Не тре́ба бли́зько …плива́ти до аку́ли – у не́ї пога́ний на́стрій.
4. Ти мо́жеш …плисти́ до о́строва?
5. Обере́жно! Ми …плива́ємо між кора́лами.
6. Коли́ я … плива́ю від бе́рега, я почува́юся як ри́ба у воді́.

…нести́ – …носи́ти

1. Ви мо́жете …нести́ ще ча́шку ка́ви?
2. Тре́ба …нести́ таріл́ки на ку́хню. Я не мо́жу бі́льше і́сти.
3. А мо́жна я …несу́ холоди́льник із ку́хні до моє́ї кімнати: я завжди́ вночі́ хо́чу їсти.
4. У ме́не зана́дто бага́то гро́шей, і мені ва́жко …нести́ їх до ба́нку.

…везти́ – …вози́ти

1. Ви зна́єте, що з Украї́ни забороно́нено …во́зити дорогоці́нні мета́ли?
2. Категори́чно не можна …во́зити че́рез кордо́н нарко́тики (а тако́ж їх вжива́ти!)
3. Ти мо́жеш …везти́ мені́ з Фра́нції сувені́р?
4. Покупе́ць …ві́з візо́к з проду́ктами до ка́си та зайня́в че́ргу.

…вести́ – …води́ти

1. Щодня́ екскурсово́ди …во́дять гру́пи тури́стів до ціє́ї карти́ни та розповіда́ють її істо́рію.
2. Я обов’язко́во до вас прийду́. Якщо́ мо́жна, я …веду́ свого́ бра́та.
3. По гора́х тури́стів …во́дять досві́дчені провідники́.
4. Ба́тько сам …во́дить мале́нького сина до дитя́чого садка́.

15. Чи зрозуміло вам значення цих виразів?

Перейти́ на дру́гий курс університе́ту; ви́йти зі скла́ду кома́нди; увійти́ до ра́ди директорів; відійти́ від пра́вил; не пройти́ повз несправедли́вість.

16. Прочитайте текст. Вставте дієслово у правильній формі.

Одно́го ра́зу по доро́зі... (йти́ / ходи́ти) краси́ва ді́вчина. Поба́чив її́ юна́к і… (йти́-піти́) за не́ю. Ді́вчина зупини́лася та запита́ла:

– Наві́що ти … (йти́/ходи́ти) за мно́ю, незнайо́мцю?

– Я полюби́в тебе́ з пе́ршого по́гляду, о найпрекра́сніша з прекра́сних!

Посміхну́лася ді́вчина й ка́же:

– За мно́ю ... (йти́ / ходи́ти) моя сестра́. О́чі в не́ї чо́рні, як нічне́ не́бо, і яскра́ві, як зірки́. Вона́ прекра́сніша за ме́не вде́сятеро.

Зради́в юна́к і ... (бі́гти-побі́гти) наза́д. Він ... (бі́гти / бі́гати) до́вго і ра́птом поба́чив ду́же стару́ жі́нку. Розсе́рдився молоди́й чолові́к і ... (бі́гти-побі́гти) наза́д, щоб ... (наздогана́ти-наздогна́ти) красу́ню. Він ... (наздогана́ти-наздогна́ти) її і ка́же:

– Чому́ ти обману́ла мене́?

– Ні, – відповіда́є красу́ня, – це ти обману́в мене́, незнайо́мцю. Якби́ ти спра́вді був зако́ханий у ме́не, то не ... (бі́гти-побі́гти) до і́ншої жі́нки.

17. Перекажіть текст.

18. Прочитайте текст. Вставте, де потрібно, дієслова руху з префіксами. Дієслова використовуйте у формі минулого часу.

Дієслова: увійти́, ви́йти, дійти́, допливти́, зайти́, йти́, літа́ти, відпливти́, підлітáти, підійти́, підпливти́, піти́, приї́хати, провести́, пропливти́, прохо́дити, розійти́сь.

Вихідни́й день Ма́кса

Макс працю́є в Ки́єві у вели́кій торго́вій фі́рмі. Звича́йно, він ду́же бага́то працю́є, тому́ він ви́рішив, що у свій вихідни́й день він пови́нен до́бре відпочи́ти: провести́ час не вдо́ма, за

У неді́лю вра́нці Макс _____ із до́му о 9-й годи́ні. День був чудо́вий, і Макс із задово́ленням _____ до метро́ за 10 хвили́н.

Коли́ Макс ____ до метро́, йому́ зателефонува́в друг. Вони́ домо́вилися зустрі́тися за годи́ну, о 10.30 на ста́нції метро́ «Університе́т» і _____ гуля́ти ра́зом.

Макс _____ у метро́ і сів у по́тяг. Він приї́хав на ста́нцію «Університе́т» на́дто ра́но.

комп’ю́тером, а на приро́ді, в па́рку, і подиви́тися мі́сто, в яко́му він вже давно́ живе́.

Макс ви́рішив ненадо́вго _____ до кафе́.

Друг _____ вча́сно і _____ до мі́сця зу́стрічі о 10.30.

Макс із дру́гом _____ до па́рку. Вони́ _____ повз діте́й та спортсме́нів.

По́тім дру́зі повільно _____ через вели́кий та краси́вий парк. Вони́ отри́мували задово́лення від га́рної пого́ди та га́рної компа́нії.

Пі́сля прогу́лянки вони́ _____ у рі́зні боки́.

Ма́ксу потрі́бно було́ _____ до ста́нції «Істори́чний музе́й», а його́ друг _____ на ста́нцію «Університе́т».

19. Ви знахо́дитесь у па́рку. Незнайо́ма люди́на про́сить вас допомогти́. Розкажі́ть їй, як пройти́ туди́, куди́ вона́ хо́че.

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочитайте жарти. ☺

*

Чолові́к із дружи́ною приїжджа́ють на маши́ні на о́зеро у гора́х. Дружи́на вихо́дить з маши́ни і ка́же:

– Яка́ краса́! У ме́не про́сто нема́є слів!

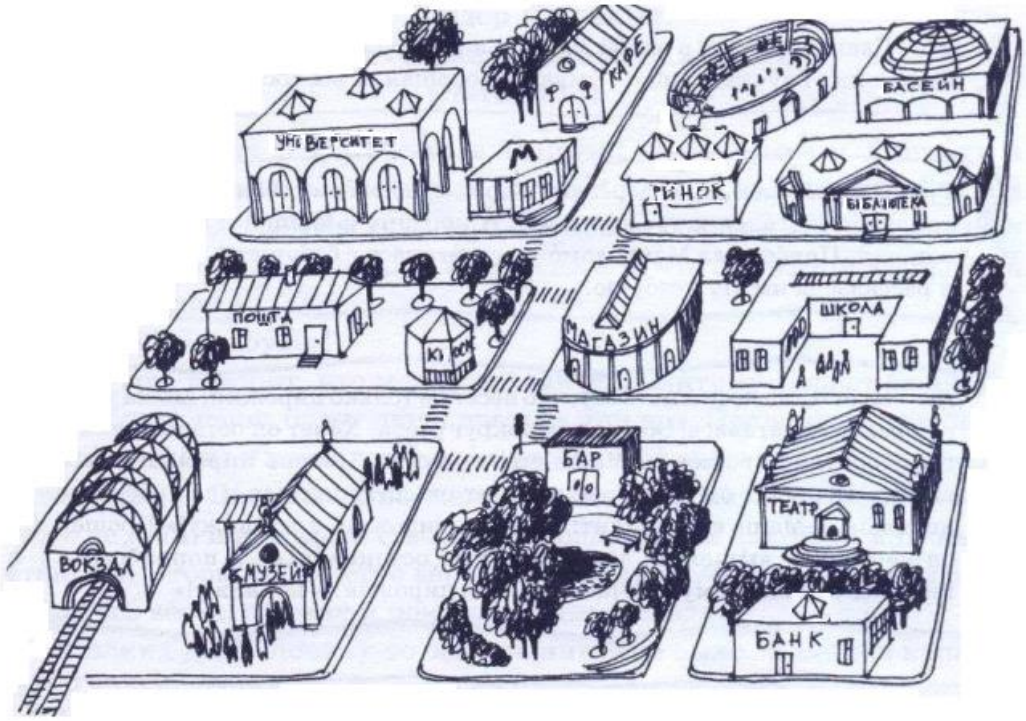
– До́бре, лю́ба, ми відпочива́тимемо тут!

*

Чолові́к ка́же дружи́ні, яка́ навча́ється водити маши́ну:

– Наре́шті ти в'їхала пра́вильно, але́ не в свій гара́ж.

2. Ваш друг приїхав на два дні в Харків. Складіть для нього культурну програму. Розкажіть, яким буде ваш маршрут.

3. Як ви розумієте ці прислів'я? Знайдіть еквіваленти у рідній мові.

Язи́к до Ки́єва доведе́.

Пройти́ вого́нь, во́ду та мі́дні тру́би.

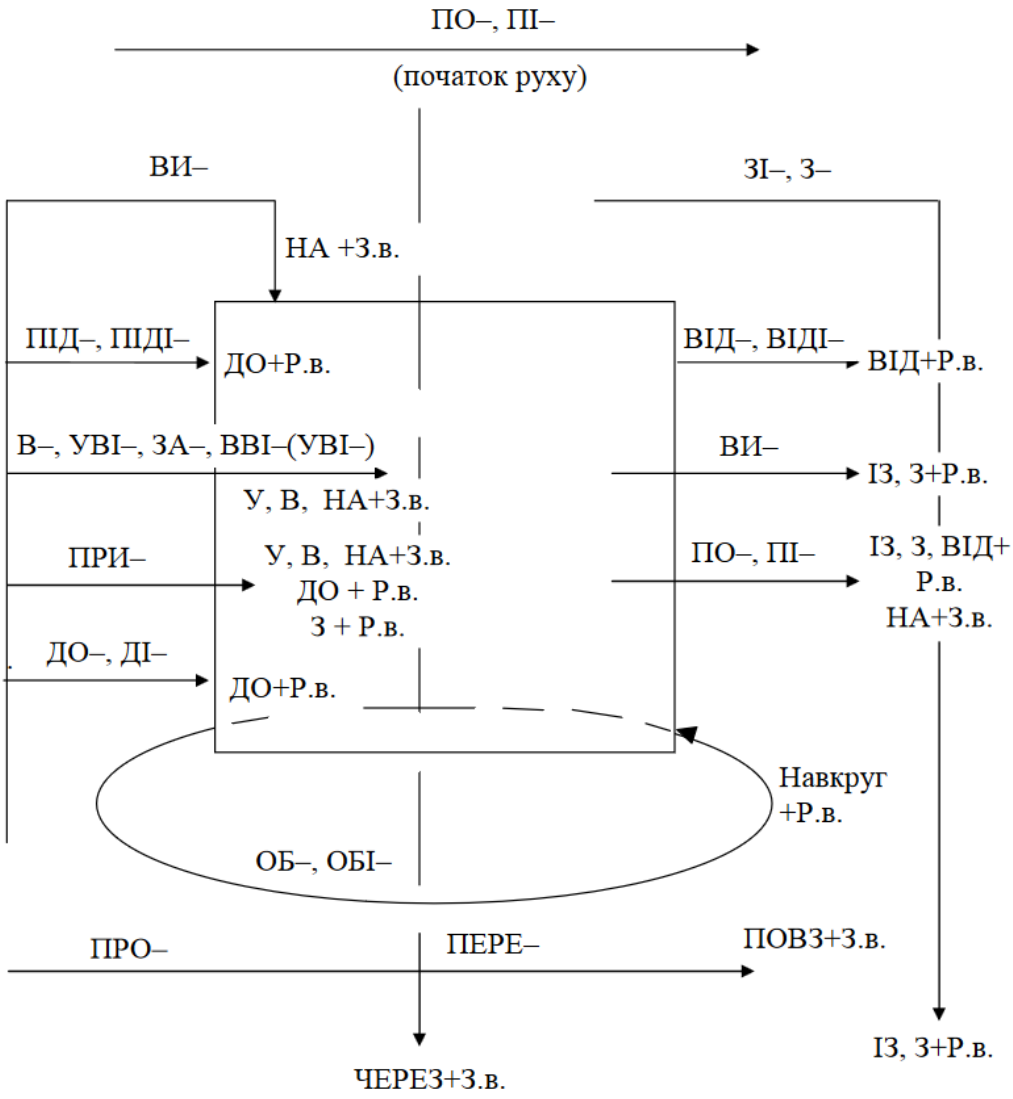
РЕЗЮМЕ

Нові слова

А аку́ла
Б бара́нина
бензи́н
бік
В вагóн
вагóн
величе́зний
ві́за
відмовля́тися – відмóвитися
відхóдити – відійти́
вимовля́ти – ви́мовити
вихóдити – ви́йти
вмика́ти – в(у)вімкну́ти
вогóнь
вхóдити – в(у)війти́
Г гара́ж
Д да́лі
докла́дно
дорогоці́нний,-а,-е,-і
досві́дчений,-а,-е,-і
доходи́ти – дійти́
З заборóнено
загора́тися – загорі́тися
займа́ти – зайня́ти
зако́ханий,-а,-е,-і
закри́тий,-а,-е,-і
зана́дто
захóдити – зайти́
зга́дувати – згада́ти
зірка
зна́чення
зóна
зупиня́тися – зупини́тися
К ка́са
калю́жа
категори́чно
компа́нія
кора́л
крокоди́л
М маршру́т
мі́дний,-а,-е,-і
між
монуме́нт
Н нові́що
навкóло
на́дто
наркóтик
незнайóмець
О обма́нювати – обману́ти
одра́зу
обхóдити – обійти́
П перехóдити – перейти́
перешкóда
підхóдити – підійти́
пінгві́н
пішохі́дний
прихóдиити – прийти́
прохóдити - пройти́
повз
подóбатися(сь) – сподóбатися(сь)
помічáти – помітити
прóстір
пре́фікс
прибува́ти – прибу́ти
пробі́жка
провідни́к
просторóвий,-а,-е,-і
птах
Р ра́да
ради́ти – зради́ти
ра́но
ра́но-вра́нці
ра́птом
розхóдитися(сь) – розійти́ся(сь)
рекла́ма
рóзповідь
С світлофóр
се́рдитися – розсе́рдитися
сигна́л
симпати́чний,-а,-е,-і
склад
справедли́вість
схе́ма
схóдитися(сь) – зійти́ся(сь)
схóдити – зійти́
Т торгóвий,а,-е,-і
тради́ції
труба́
турбуле́нтність
У уходити – піти́
Х хвилюва́тися – захвилюва́тися
Ч че́рез
чому́сь
Ш шука́ти – знайти́
Ю ювіле́й
Я я́хта

Дієслова руху з префіксами просторового значення позначають рух, що має певний напрямок. Дієслова односпрямованого руху (*йти*) з префіксами утворюють дієслова доконаного виду (ДВ). Дієслова різноспрямованого руху (*ходити*) з префіксами зберігають недоконаний вид (НДВ)

Префікси, прийменники до дієслів руху. Відмінки при дієсловах руху

УРОК 15

Активні та пасивні конструкції з дієсловами НДВ и ДВ
Власне-зворотні дієслова

Ба́тько вчить си́на. *(кого?)*
Я вчу́ слова́. *(що?)*
S+V (P) +O_4

Син вчи́ться.
Я вчу́сь в університе́ті.
S+V-ся (P)+O_4

Порівняйте!

Ти ми́єш ру́ки.
Ма́ти одяга́є дити́ну.
Лі́кар лікує хво́рого.

Ти ми́єшся у ва́нні.
Дити́на вже одяга́ється сама́.
Хво́рий лікується вдо́ма сам.

1. Познайомтеся з новими дієсловами.

прокида́тися(сь) – проки́нутися(сь)
вмива́тися(сь) – ви́митися(сь)
(роз-; о-)дяга́тися(сь) – (роз-; о-)дягти́ся(сь)
голи́тися(сь) – поголи́тися(сь)
ми́тися(сь) – ви́митися(сь)
(при-; роз-)чі́суватися(сь) – (при-; роз-)чеса́тися(сь)

2. Скажі́ть, що ро́блять ці лю́ди.

3. Доповніть речення, використовуючи дієслово у правильній формі.

ми́ти / ми́тися(сь)

1. Тре́ба завжди́ ... ру́ки пе́ред їжею.
2. Я люблю́ співа́ти, коли́ … в ду́ші.
3. Ця дити́на вже ... сама́.
4. Ма́ма ... тарілки́ та ча́шки.
5. Вона́ лю́бить до́вго ... у ва́нні.

вмива́ти / вмива́тися(сь)

1. Вра́нці ма́ма ... сама́ та ... свою́ мале́ньку дочку́ .
2. Медсестра́ ... хво́рого.
3. Мохамме́д не встиг ..., тому́ що проспа́в.

одяга́ти / одяга́тися(сь)

1. Зазвича́й вра́нці я ... ду́же шви́дко.
2. Коли́ вона́ ... , він пив ка́ву.
3. Сестра́ ... моло́дшого бра́та.
4. Ми йдемо́ в теа́тр. Вже час, тре́ба ... .
5. Я … ку́ртку, тому́ що на ву́лиці хо́лодно.

Зверніть увагу!

Одяга́ти о́дяг, ку́ртку, соро́чку, …

Надяга́ти аксесуа́ри, окуля́ри, нару́чники, …

4. Вставте замість крапок дієслова *одяга́ти – одягну́ти, одяга́тися – одягну́тися чи надяга́ти – надягти́.*

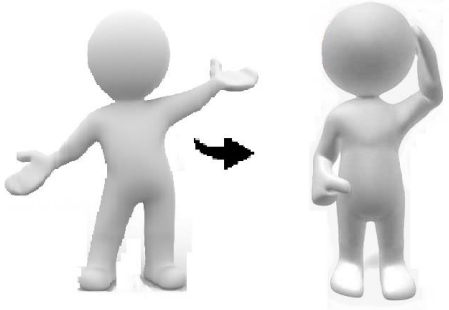
1. Уве́чері Мари́на до́вго ду́мала, як їй ... на свя́то.
2. На свя́то вона́ ... ду́же краси́ву су́кню.
3. Сього́дні хво́рий ... сам, без допомо́ги медсестри́.
4. Ді́ти допомага́ли оди́н о́дному ….
5. Ма́ти ... дити́ну, ... сама́ та пішла́ з не́ю гуля́ти в парк.
6. О́льга ... ду́же мо́дно та сти́льно, лю́бить … рі́зні прикра́си.
7. Він узя́в кни́жку і … окуля́ри.
8. Поліце́йські … на злочи́нця нару́чники.

5. Закінчіть речення, використовуючи дієслова у правильній формі.

Слова: розчі́суватися(сь) – розчеса́тися(сь); одяга́тися(сь) – одягти́ся(сь); роздяга́тися(сь) – роздягти́ся(сь); голи́тися(сь) – поголи́тися(сь); ми́тися(сь) – ви́митися(сь).

1. Дай мені́, будь ла́ска, гребіне́ць.
2. Ти ще спиш? Ти ж запізни́шся! Встава́й і шви́дко ... .
3. Я купи́в хоро́шу нову́ бри́тву. ... не́ю одне́ задово́лення.
4. Привіт, Аміне! Як до́бре, що ти прийшо́в. Прохо́дь, ...
5. Сього́дні хо́лодно, тепліше ... .
6. Ля́не, ва́нна не за́йнята? Я ду́же втоми́вся і хо́чу ... .

Взаємно-зворотні дієслова

Він зустрі́в дру́га. Вони привіта́лися оди́н з о́дним.

S+V (P) +O_4 S (O) +V (P) -ся +O (S)

Я зустрі́в дру́га в кафе́. Ми зустрі́лися з дру́гом у кафе́.
Я давно́ не ба́чив його́. Ми давно́ не ба́чилися з ним.
Друг познайо́мив мене́ з дівчиною. Я познайо́мився з дівчиною.

вітáтися(сь) (I) – привітáтися(сь) (I)
прощáтися(сь) (I) – попрощáтися(сь) (I)
спілкувáтися(сь) (I) – поспілкувáтися(сь) (I)
зустрічáтися(сь) (I) – зустрі́тися(сь) (I)

ра́дитися(сь) (II) – пора́дитися(сь) (II)
ба́читися(сь) (II) – поба́читися(сь) (II)
знайо́митися(сь) (II) – познайо́митися(сь) (II)
обніма́тися(сь) (I) – обня́тися(сь) (I)
обійма́тися (сь) (I) – обійня́тися(сь) (I)
цілува́тися(сь) (I) – поцілува́тися(сь) (I)
свари́тися(сь) (II) – посвари́тися(сь) (II)
мири́тися(сь) (II) – помири́тися(сь) (II)
боро́тися(сь) (I) – поборо́тися(сь) (I)
змага́тися(сь) (I) – позма́гатися(сь) (I)
листува́тися(сь) (I) – полистува́тися (сь) (I)

6. Змініть речення за зразком.

Зразок: Я та Оле́г зустріча́ємось оди́н з о́дним щодня́.

а) Я зустріча́юся з Оле́гом щодня́.

б) Ми з Оле́гом зустріча́ємося щодня́.

1. Я та Алі́ ча́сто ба́чимось у спортза́лі.
2. Я та Лян домо́вилися піти́ до клу́бу за́втра.
3. Я та Га́нна познайо́милися на екску́рсії.
4. Я та Мари́на давно́ не ба́чились.
5. Я та сестра́ ско́ро ма́ємо зустрі́тися.
6. Ти та Хаса́н повинні домо́витися, де він бу́де тебе́ чека́ти.

7. Закінчіть речення, оберіть правильне дієслово.

1. Він не ... (ба́чив / ба́чився) свою́ сестру́ три місяці. На жаль, я рі́дко ... (ба́чу / ба́чуся) зі своє́ю сестро́ю. Валі́д давно́ не ... (ба́чив / ба́чився) бра́та. Він зателефонува́в бра́ту і сказа́в, що хо́че ... (поба́чити / поба́читися) з ним.

2. Щосубо́ти ми ... (зустріча́ємо / зустріча́ємося) з дру́зями у спорти́вному залі. Я ча́сто ... (зустріча́ю / зустріча́юся) цю люди́ну на зупи́нці. Де і коли́ ми … (зустрі́немо / зустрі́немось)? Вчо́ра я був у суперма́ркеті і ... (зустрі́в / зустрі́вся) там дру́га.

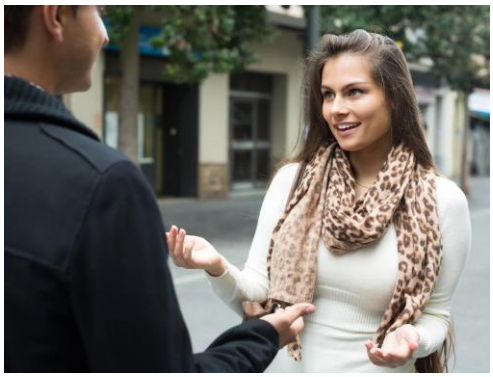
3. Викладáч ... (порáдив / порáдився) студéнтам купи́ти такúй словни́к. Мені́ потрі́бно ... (порáдити / порáдитися) з батькáми. Мáма ... (рáдить / рáдиться) мені́ вступáти до медúчного університéту. У важки́х ситуáціях я завждú ... (рáджу/рáджуся) з бáтьком. Що ви … (порáдите / порáдитесь) мені́?

4. Де ти … (познайóмив / познайóмився) зі своє́ю дíвчиною? Ми з нéю ... (познайóмили / познайóмилися) в університéті. Нас … (познайóмив / познайóмився) мій друг.

5. На вокзáлі ми ... (обійня́ли / обійня́лися) і попрощáлися. Мáти ... (обійня́ла / обійня́лася) сúна

6. Нещодáвно я посварúвся з Марúною. Мій друг… (помирив / помирúвся) нас. Я рáдий, що я … (помирúв / помирúвся) з Марúною.

8. Прочитайте діалог. Складіть аналогічний діалог.

– Привíт, Амíно!

– Здрáстуй, Хасане! Давнó ми з тобóю не бáчилися! Як спрáви?

– У мéне все дóбре. Навчáюсь в університéті. Ти зустрічáєшся з кимось із нáшої грýпи?

– На жаль, мáйже ні з ким. Прáвда, íноді зустрічáюся з Мохамедом. І ще я спілкýюся в інтернéті з Хáсною. А ти?

– А я чáсто спілкýюся з Валíдом. Він навчáється у моíй грýпі.

– Як цікáво! Дóбре булó б нам зібрáтися всім рáзом і поговори́ти.

– Давáй зателефонýємо і домóвимося про зýстріч. У тéбе є мій нóмер телефóну?

– Ні.

– Запúсуй.

– Як дóбре, що ми зустрíлися.

– Сподівáюся, що незабáром побáчимося. На все дóбре!

9. Замініть виділені словосполучення синонімічними дієсловами.

1. Студе́нти ча́сто *звертáлися за порáдою* до своró викладачá. 2. У них ча́сто *бувáють свáрки*. 3. Їхнє *знайóмство відбулóся* в пе́рший день заня́ть. 4. Пі́сля дóвгої свáрки Андрі́й та Ві́ктор *уклáли мир*. 5. *Зýстріч* однокла́сників *відбулáся* ті́льки че́рез п’ять ро́ків.

Загально-зворотні дієслова

1. Процес (початок, продовження, кінець дії)

S act	*S pas*
Ми починáємо заня́ття о 9.00.	Заня́ття починáються о 9.00.
Пі́сля перерви ми продóвжили урóк.	Урóк продóвжився пі́сля пере́рви.
Ми закі́нчимо урóк та підемо додóму.	Урóк закінчи́ться, і ми пі́демо додóму.

10. Доповніть речення. Використовуйте дієслова у формі майбутнього часу.

почáти / почáтися(сь)

1. Викладáч … урóк. 2. Урóк … . 3. Колú ми прúйдемо додóму, ми ... робúти домáшнє завдáння. 4. Студе́нти ... вивчáти теоретúчну механíку насту́пного ро́ку. 5. Чемпіонáт сві́ту з футбóлу … че́рез 2 ти́жні. 6. Мій син … займáтися спóртом, колú йомý бýде 5 ро́ків. 7. Скóро у студе́нтів ... і́спити. 8. Мій брат ... складáти зáліки насту́пного ти́жня.

продóвжити / продóвжитися(сь)

1. Пі́сля пере́рви ми ... дивúтися фільм. 2. Че́рез 10 хвилúн ... ле́кція. 3. Викладáч ... поя́снювати грамáтику. 4. Я не знáю, колú ми ... нáшу розмóву. 5. Грá ... че́рез 20 хвилúн. 6. Пі́сля зимóвих кані́кул ... навчáльний рік. 7. На пе́ршому

ку́рсі я ... вивча́ти украї́нську мо́ву. 8. Коли́ ... футбо́льний матч?

(за)кінчи́ти / (за)кінчи́тися(сь)

1. Коли́ ... спектакль, ми пої́демо додо́му. 2. Коли́ ... навча́льний рік? 3. Ти ско́ро ... гра́ти на комп’ю́тері? 4. Ми пі́демо гуля́ти, коли́ ... дощ. 5. Пере́рва ... че́рез 5 хвили́н. 6. Вона́ ... готува́ти обі́д і зателефону́є по́друзі. 7. Ми ... займа́тися че́рез годи́ну. 8. Куди́ ви пі́дете, коли́ ... заня́ття? 9. На жаль, у ме́не на ка́ртці... гро́ші, і я нічо́го не змо́жу купи́ти.

11. Доповніть текст. Використовуйте дієслова починáти(ся) – почáти(ся), продóвжувати(ся) – продóвжити(ся), закíнчувати(ся) – закінчи́ти(ся). Складіть аналогічний текст про себе.

Навчання в університе́ті

Мене́ зву́ть Сімо́н. Я прии́хав із Камеру́ну. Торік я закінчи́в шко́лу й ви́рішив ... навча́ння в Украї́ні.

Я ... навча́тися на підгото́вчому факульте́ті у жо́втні. Навча́льний рік тут… 10 місяців. Він ... у ве́ресні та... у че́рвні.

Щодня́ заня́ття ... о 9 годи́ні і ... до 14 годи́ни 30 хвили́н. Зазвича́й наш викладач ... уро́к із перевíрки дома́шнього завда́ння. По́тім ми слу́хаємо поя́снення нової́ грама́тики. Уро́к ... півтори́ годи́ни. Під час пере́рви ми обі́даємо та відпочива́ємо.

Зимо́ва се́сія ... на поча́тку сі́чня і ... наприкінці́ сі́чня. Мíсяць то́му у нас була́ екзаменаці́йна се́сія. Я склав íспит з украї́нської мо́ви на «відмíнно». Мені́ подо́бається жи́ти і навча́тися в Ха́ркові. Я хо́чу ста́ти інжене́ром. Коли́ я ... підгото́вчий факульте́т, я ... навча́ння в Ха́рківському націона́льному автомобíльно-доро́жньому університе́ті.

2. Рух, зміна фізичного стану, положення у просторі

12. Вставте замість крапок дієслова у правильній формі.

зупиня́ти(ся) – зупини́ти(ся)

1. Зазвича́й авто́бус ... бі́ля кінотеа́тру.
2. Пасажи́р ... такс́і та попроси́в відвезти́ його́ на вокза́л.
3. Ду́же шкода́, але́ час … неможли́во.
4. Поліце́йський завжди́ ... пішохо́да, яки́й перехо́дить ву́лицю у недозво́леному мі́сці.

підніма́ти(ся) – підня́ти(ся)

1. Вантáжники ... ме́блі на п’я́тий по́верх.
2. Тури́сти ... на верши́ну гори́.
3. Схо́дами повíльно ... лíтня люди́на.
4. На ве́рхній по́верх ви мо́жете ... на лíфті.

поверта́ти(ся) – поверну́ти(ся)

1. Пíсля закíнчення навча́ння необхíдно ... книжки́ до бібліоте́ки.
2. Наш сусíд зазвича́й пíзно... з робо́ти додо́му.
3. Учора з по́дорожі ... гру́па тури́стів.
4. Макси́м ... гро́ші дру́гу.

ру́хати(ся)

1. Я наси́лу .... , тому́ що в ме́не болíла нога́.
2. Маши́ни з вели́кою шви́дкістю ... по ву́лиці.
3. Під час прибира́ння кімна́ти О́льга ... столи́ та стільцí.

3. Зміна внутрішнього стану людини

турбува́ти / турбуватися(сь);
захо́плювати / захо́плюватися(сь);
ціка́вити / ціка́витися(сь);
розсе́рдити / розсе́рдитися(сь);
заспоко́їти / заспоко́їтися(сь)
зли́ти / зли́тися(сь);
смія́тися(сь);
хвилюва́ти / хвилюва́тися;
вибача́ти / вибача́тися;
зляка́ти / зляка́тися;
дивува́ти / дивува́тися(сь);
обража́ти / обража́тися(сь);
се́рдити / се́рдитися(сь);
боя́тися(сь)

13. Скажіть, який внутрішній стан у дівчини на кожному малюнку?

14. Вставте замість крапок дієслова у правильній формі.

дивува́ти, дивува́тися(сь) – здивува́ти, здивува́тися(сь)

1. Його́ ві́дповідь на запита́ння … всіх.
2. Усі́ … його́ ене́ргії та оптимі́зму.
3. Син … ба́тька свої́м ви́бором.
4. Я …, коли́ дізна́вся про його́ ви́бір.

ціка́вити, ціка́витися(сь)

1. Батьки́ завжди́ … у́спіхами діте́й.
2. У́спіхи діте́й завжди́ … батькі́в.

хвилюва́ти, хвилюва́тися

1. Ма́ти ду́же … за си́на.
2. Мене́ … ви́рішення цього́ пита́ння.

обража́ти, обража́тися(сь)

1. Я … на нього́, коли́ він сказа́в непра́вду про ме́не.
2. Пога́ні слова́ … всіх.

Дієслова на -ся з пасивним значенням

Активна конструкція	*Пасивна конструкція*
S+V (P) +O_4	S +V (P)-ся +O_5
Робітник*и́* *будýють* нову́ шко́лу.	Нова́ шко́ла *будýється* робітника́ми.
Робітник*и́* *будува́ли* нову́ шко́лу.	Нова́ шко́ла *будува́лася* робітника́ми.
Робітник*и́* *будува́тимуть* нову́ шко́лу.	Нова́ шко́ла *будува́тиметься* робітника́ми.

15. Змініть речення. Використовуйте пасивні конструкції.

Зразок: Вче́ні вивча́ють ко́смос.
Ко́смос вивча́ється вче́ними.

1. Викладач перевіря́є на́ші контро́льні робо́ти.
2. Худо́жній музе́й гото́ує нову́ ви́ставку.
3. Наш університе́т організо́вує міжнаро́дні конфере́нції.
4. Медици́на використо́вує оста́нні дося́гнення на́уки.
5. Спорти́вний клуб прово́див змагання з пауерлі́фтингу.
6. Вче́ні розкрива́тимуть нові́ таємни́ці приро́ди.
7. Економі́чну тео́рію студе́нти вивча́ють на пе́ршому ку́рсі.
8. Лікарі́ ціє́ї лікарні ро́блять складні́ опера́ції.
9. Цей при́лад вимі́рює воло́гість пові́тря.

16. Змініть речення. Використовуйте активні конструкції.

Зразок: Ко́смос вивча́ється вче́ними.
Вче́ні вивча́ють ко́смос.

1. На́ші помилки́ виправля́ються викладаче́м.
2. Опера́ції на се́рці успі́шно ро́бляться досві́дченими лікаря́ми.
3. Конце́рт «Плане́та тала́нтів» організову́ється на́шим факульте́том.

4. Найнові́ші дося́гнення нау́ки використо́вуються вче́ними.

5. Ця пі́сня вико́нувалася відо́мим співако́м.

6. Ле́кція з теорети́чної меха́ніки чита́лася профе́сором на́шого університе́ту.

7. Серйо́зні нау́кові пробле́ми обгово́рюватимуться вче́ними на цій конфере́нції.

8. Нови́й прое́кт бу́де розробля́тися гру́пою архіте́кторів.

9. На заня́ттях з хі́мії студе́нтами прово́дяться експеримéнти.

17. Вставте замість крапок правильне дієслово.

1. Лі́кар ... (огляда́є – огляда́ється) хво́рого.

2. Суча́сні автомобілі ... (випуска́ють – випуска́ються) цим заво́дом.

3. Ця стаття́ ... (перекла́дає – перекла́дається) мої́м дру́гом.

4. Батьки́ та ді́ти ... (обгово́рюють – обгово́рюються) пла́ни на відпочи́нок.

5. І́спити ... (склада́ють – скла́даються) студе́нтами два рази́ на рік.

6. Екску́рсію до Ки́єва ... (організо́вує – організо́вується) наш факульте́т.

18. Дайте відповідь на запитання. Використовуйте дієслово без -ся

Зразок: Ким прово́дяться ці змага́ння?
Ці змага́ння прово́дить наш університе́т.

1. Ким буду́ється висо́ка буді́вля в це́нтрі мі́ста?
2. Ким склада́ються пита́ння для і́спитів?
3. Ким вико́нуються вимо́ги тре́нера?
4. Ким готува́вся святко́вий ве́чір в університе́ті?
5. Ким бу́дуть обгово́рюватися пробле́ми на нау́ковій конфере́нції?

Активна конструкція	*Пасивна конструкція*
Украї́нську мо́ву вивча́ють у багатьо́х краї́нах сві́ту.	Украї́нська мо́ва вивча́ється у багатьо́х краї́нах сві́ту.

Зверніть увагу!

Суб’єкт дії може бути відсутнім. В активній конструкції дієслово в теперішньому і майбутньому часі має форму 3 особи множини, а в минулому часі – форму множини. У пасивній конструкції відсутнє доповнення в орудному відмінку, що позначає діючу особу або предмет.

19. Замініть активні конструкції пасивними та навпаки. Зверніть увагу на форму дієслова.

1. Магази́н закрива́ють о 9 годи́ні ве́чора.
2. Буфе́т в університе́ті відкрива́ється о 8 годи́ні.
3. На на́шому факульте́ті ча́сто організо́вують за́ходи.
4. У цій лаборато́рії прово́дилися науко́ві експеримéнти.
5. Цю ста́нцію метро́ будува́ли два ро́ки.
6. Зазвича́й збо́ри прово́дять у конфере́нц-за́лі.
7. Бі́ля гурто́житку будува́тиметься стадіо́н.
8. Кра́щі книжки́ украї́нських письме́нників перекла́дають багатьма́ мо́вами сві́ту.

Безособові зворотні дієслова

Я хо́чу слу́хати му́зику. = Мені́ хо́четься слу́хати му́зику.
Я хоті́в слу́хати му́зику. = Мені́ хоті́лося слу́хати му́зику.

20. Змініть речення за зразком. Використовуйте дієслова «хочеться», «хотілося(сь)».

Зразок: Він хо́че відпочива́ти. – Йому́ хоті́лося відпочива́ти.

1. Я хо́чу піти́ з тобо́ю в кіно́.

2. Студе́нти хо́чуть пої́хати на екску́рсію в Карпа́ти.
3. Батьки́ хоті́ли, щоб син до́бре вчи́вся.
4. Ми хо́чемо шви́дше скла́сти і́спити.
5. Амі́н хоті́в шви́дше навчи́тися розмовля́ти украї́нською мо́вою.
6. Він хоті́в пої́хати відпочи́ти на Гава́ї.

21. Закінчіть речення.

1. Мені́ хо́четься, щоб ... . 2. Багатьо́м лю́дям хо́четься, щоб … . 3. Всім хоті́лося, щоб … . 4. Лікаря́м хо́четься, щоб … 5. Спортсме́ну хо́четься, щоб … . 6. Студе́нтам завжди́ хо́четься, щоб … .

22. Змініть речення за зразком.

Зразок: Сього́дні він до́бре спав. = Сього́дні йому́ до́бре спа́лося.

1. Вона́ не спала́ всю ніч. 2. У лі́сі він ле́гко ди́хав. 3. Вліт́ку вона́ га́рно відпочи́ла. 4. Сього́дні він до́бре працюва́в. 5. Вчо́ра він був акти́вний, не міг сиді́ти.

Пряма та непряма мова

	Пряма мова	Непряма мова
Ствердження	Викладач сказав нам: «Завтра *ви* будете писати диктант».	Викладач сказав нам, **що** завтра *ми* будемо писати диктант.
Наказ, прохання	Викладач сказав нам: «Відкрийте підручник і читайте текст».	Викладач сказав нам, **щоб** *ми* відкрили підручник і читали текст.

П – пряма мова
А – слова автора

А: «П.(!?)» – Я запитав: «Ти підеш зі мною?»

«П, (!?)» – а. – «Ти підеш зі мною?» – запитав я.

«П, (!?) – а. – П.» – «Ти підеш зі мною? – запитав я. – Буду дуже радий».

23. Замініть у реченнях пряму мову на непряму. Використовуйте сполучники «що» або «щоб».

1. Я сказа́в Мари́ні: «У ме́не є два квитки́ в теа́тр».
2. Му́на написа́ла бра́тові повідо́млення: «У че́рвні я бу́ду в Пари́жі».
3. «І́ро, я зателефону́ю тобі́ вве́чері», – сказа́в Макси́м.
4. Алі́ сказа́в по телефо́ну ба́тькові: «Я до́бре склав усі́ і́спити».
5. Лян попроси́в Хаса́на: «Дай мені́, будь ла́ска, підру́чник».
6. Ми попроси́ли викладача́: «Повтері́ть, будь ла́ска, оста́нню фра́зу».
7. Вона́ сказа́ла мені́: «Ти запізни́шся на робо́ту, якщо́ бу́деш пові́льно збира́тися».
8. «Прихо́дьте за́втра о 12.00», – сказа́в йому́ стомато́лог.
9. «Я вже був на екску́рсії у Карпа́тах», – сказа́в мені́ мій друг.
10. «Розкажи́ мені́ про свою́ краї́ну», – попроси́в я ново́го студе́нта.
11. Батьки́ зателефонува́ли мені́ і попроси́ли: «Переда́й наші́ віта́ння викладаче́ві».
12. Алі́ пора́див йому́: «Обов’язко́во подиви́ся цей фільм».

24. Що хоче викладач, якщо каже:

1. Хаса́не, ви́вчіть цей вірш напа́м’ять!
2. Ляне, да́йте мені́, будь ла́ска, зо́шит.
3. Амі́не, зателефону́йте мені́ за́втра.
4. Сімо́не, розкажі́ть, де ви були́ вчо́ра.
5. Жюлі́, скажі́ть свої́м дру́зям, що за́втра бу́де конце́рт.

25. Скажі́ть, які́ пора́ди даю́ть батьки́ свої́м ді́тям?

Зразок: Поважа́й ста́рших. Цінуй їхній до́свід та му́дрість.

Батьки́ ра́дять ді́тям, щоб вони́ поважа́ли ста́рших, цінува́ли їхній до́свід та му́дрість.

1. Люби́ труд.
2. Допомага́й лю́дям.
3. Не відклада́й на за́втра спра́ви, які́ мо́жна зроби́ти сього́дні.
4. Будь че́сним. Завжди́ говори́ пра́вду.
5. Бережи́ здоро́в’я. Воно́ є найбі́льшим багатство́м люди́ни.
6. Пості́йно вчи́ся. Зна́ння допомага́ють знайти́ правильний шлях у житті́.

26. Прочитайте текст. Дайте відповідь на запитання до тексту.

Одна́ молоді́жна газе́та попроси́ла свої́х читачі́в відпові́сти на одне́ запита́ння: «Чого́ ви хо́чете?» Ось де́які ві́дповіді.

І́ра (Ки́їв): «Я хо́чу, щоб нико́ли не було́ війни́! Щоб у чи́стому на́шому небі літа́ли ті́льки птахи́».

Арте́м (Ха́рків): «Я хо́чу, щоб не було́ хворо́б, і щоб люди́на нико́ли не відчува́ла себе́ само́тньою».

Са́ша (Полта́ва): «Я хо́чу, щоб вона́ мене́ полюби́ла!!!»

І́гор (Оде́са): «Бага́то люде́й пи́шуть: «Я хо́чу, щоб на землі́ був мир, щоб усі́ лю́ди були́ щасли́ві». А я хо́чу, щоб лю́ди ста́ли добрі́шими».

Ро́ма (Львів): «Я хо́чу, щоб ма́ма купи́ла мені́ соба́ку!»

Скажі́ть, *чого́ хо́чуть ці лю́ди? А чого́ ви хо́чете?*

27. Дайте відповідь на питання.

1. Ма́ти не лю́бить футбо́л, а ба́тько лю́бить. Як ви ду́маєте, чого́ хо́че ба́тько?

2. Мале́нька дити́на не лю́бить спа́ти вдень. Але́ ма́ма каже, що тре́ба спа́ти вдень. Чого́ хо́че ма́ма?

3. Ка́тя лю́бить моро́зиво, а її́ ста́рший брат не хо́че купува́ти їй моро́зиво. Чого́ хо́че Ка́тя?

4. Ма́ша лю́бить говори́ти по телефо́ну, а її́ друг не лю́бить розмовля́ти по телефо́ну. Як ви ду́маєте, чого́ хо́че Ма́ша?

5. Мура́д не лю́бить розповіда́ти про се́бе. Але́ його́ батьки хо́чуть зна́ти про його життя́. Чого бажа́ють його́ батьки́?

Пряма мова	*Непряма мова*
«**Куди́** *ти* йде́ш?» – запита́в я дру́га.	Я запита́в дру́га, ***куди́*** *він* іде́.
«*Ти* ба́чив нови́й фільм?» – запита́в я дру́га.	Я запита́в дру́га, ***чи*** ба́чив *він* нови́й фільм.

28. Замініть у реченнях пряму мову на непряму.

1. Наш знайо́мий запита́в нас: «Ви давно́ прии́хали сюди́?»

2. Поліце́йський запита́в його́: «Де ви живете́?»

3. «Ви до́бре почува́єтеся?» – запита́в мене́ лі́кар.

4. Ма́ти запита́ла си́на: «Коли́ ти прии́деш?»

5. Викладач запита́в студе́нтів: «Ви зрозумі́ли те́му?»

6. Співробі́тник запита́в у керівника́: «Я мо́жу йти́?»

7. Я запита́в Сімо́на: «Ти давно́ вивча́єш украї́нську мо́ву?»

8. Ми запита́ли в ново́го студе́нта: «Звідки ти прии́хав?»

9. «Ви ви́рішили це пита́ння?» – запита́в нас дире́ктор фі́рми.

10. Вона́ запита́ла бра́та: «Ти мо́жеш допомогти́ мені́?»

11. «Коли́ ти ще раз прии́деш до Ки́єва?» – запита́в я бра́та.

12. «Яки́й фільм ти дивився вчо́ра?» – запита́в мене́ Алі́.

Логічний наголос (інтонаційне виділення слова)

Вона́ запита́ла його́: «Ти хо́чеш ка́ви?»

Чи *хо́чеш* ти ка́ви (Чи не хо́чеш?)
Чи *ка́ви* ти хо́чеш? (Чи ча́ю?)
Чи *ти* хо́чеш ка́ви? (Чи хтось і́нший?)

29. Замініть у реченнях пряму мову на непряму, враховуючи можливі варіанти логічного наголосу.

1. Я запита́в: «Вона́ купи́ла маши́ну?»
2. Вона́ запита́ла: «Ми за́втра йдемо́ в кіно?»
3. «Він прине́ сві́ти ді́вчині?» – запита́ла я.
4. Він запита́в її́: «Ти мене́ коха́єш?»
5. «Я ма́ю це зробити?» – здивува́вся він.
6. «Тобі́ сподо́бався Київ?» – запита́ли ми азербайджа́нського дру́га.

30. Прочитайте слова, знайдіть їх у словнику.

одинадцятикла́сник	вчи́тельська
обу́рюватися – обу́ритись	викида́ти – ви́кинути
червоні́ти – почервоні́ти	крича́ти – закрича́ти; кри́кнути
повідомля́ти – повідо́мити	встига́ти – вст и́гнути

31. Прочитайте текст.

Нове́нький

Він увійшо́в до класу відра́зу пі́сля дзвінка́. Арте́м, оди́н із одинадцятикла́сників, ра́дісно закрича́в: «До нас прийшо́в нови́й у́чень, нове́нький!» Ю́ля го́лосно повідо́мила на весь клас: «А у нове́нького краси́ві о́чі, спорти́вна фігу́ра та взагалі́ він ду́же симпати́чний». А по́тім Ю́ля ува́жно подиви́лася на се́бе в мале́ньке дзе́ркало. Арте́м запита́в у нове́нького: «Як тебе́ зву́ть?» Той відпові́в: «Олекса́ндр Іва́нович, а пр́ізвище – Павле́нко». Тоді́ Арте́м відра́зу ж назва́в нове́нького Сашко́м та запропонува́в друзи́ти. Нове́нький чому́сь почервоні́в. І це ще бі́льше сподо́балося Ю́лі. Вона́ підійшла́ до нь́ого і запита́ла: «Ти хо́чеш сьогó́дні піти́ зі мно́ю в кіно́?» Нове́нький не встиг ще нічо́го відпові́сти, а Ю́ля вже попроси́ла Арте́ма, з яки́м вона́ збира́лася піти́ в кіно́: «Арте́ме, відда́й квитки́ нове́нькому». Арте́м обу́рився: «Нізаща́! Кра́ще я ви́кину квитки́, ніж відда́м їх йому́!» Він серди́то подиви́вся на Ю́лю і запита́в нове́нького: «Ти зві́дки прийшо́в до нас, з яко́ї шко́ли?» Нове́нький зно́ву почервоні́в і відпові́в: «Я прийшо́в з учи́тельської. Я ваш нови́й учи́тель матема́тики».

32. Виконайте завдання до тексту.

1. Дайте ві́дповідь на запита́ння. Як ви ду́маєте, чому́ одинадцятикла́сники вирішили, що в клас прийшо́в нови́й у́чень?

2. Інсцену́йте текст.

3. Перекажі́ть текст, замині́ть пряму́ мо́ву на непряму́.

33. До вас у групу прийшов новий студент. Викладач поставив йому кілька запитань, на які отримав відповіді. Передайте цю розмову непрямою мовою.

– Як вас зва́ти?	– Е́двін.
– Скі́льки вам ро́ків?	– 20 ро́ків.
– Коли́ та зві́дки ви прие́хали?	– Я прие́хав з Еквадо́ру 2 ти́жні то́му.
– Де ви навча́лися рані́ше?	– У техні́чному університе́ті.
– Ким ви хо́чете ста́ти?	– Інжене́ром-меха́ніком.
– Чому́ ви ви́рішили вивча́ти украї́нську мо́ву?	– Я вивча́ю украї́нську мо́ву, тому́ що хо́чу отри́мати освіту у ва́шій краї́ні.
– Чому́ ви прие́хали вчи́тися до Ха́ркова?	– Навча́тися тут мені́ пора́див мій брат.
– Що ви ро́бите у ві́льний час?	– Займа́юся спо́ртом, гра́ю у ша́хи.
– У яки́х міста́х Украї́ни ви вже були́?	– Я ще ніде́ не був.

34. Після першого знайомства студенти поставили «новенькому» додаткові запитання, на які він відповів. Передайте цю розмову непрямою мовою.

– Мо́жна говори́ти вам «ти»?	– Мені́ 20 ро́ків, і вам теж, ми студе́нти, тому́ ми мо́жемо говори́ти оди́н о́дному «ти».
– У тебе є дру́зі у Ха́ркові?	– Так, є.
–Твої́ дру́зі – студе́нти?	– Так.
– Вони́ навча́ються у на́шому університе́ті?	– Ні, в і́ншому університе́ті.
– Ти лю́биш му́зику?	– Так, суча́сну.
– Тобі́ подо́бається Ха́рків?	– Ду́же, особли́во це́нтр мі́ста.
– Ти пої́деш з на́ми в Карпа́ти під час кані́кул?	– Так, із задово́ленням пої́ду.
– Ти до́бре розумі́єш нас, коли́ ми гово́римо украї́нською мо́вою?	– До́бре, тому що я вивча́в украї́нську мо́ву самості́йно ці́лий рік ще на батьківщи́ні.

35. Пофантазу́ємо? Скажі́ть, яке́ життя́ бу́де че́рез 100 ро́ків?

Чи бу́дуть на Землі́ лю́ди?
Чи бу́дуть лю́ди …

- ї́сти натура́льні проду́кти?
- працюва́ти?
- чита́ти книжки́?
- займа́тися спо́ртом?
- чита́ти думки́?
- розмовля́ти однією́ мо́вою?
- ма́ти комп’ю́тери в голові́?
- хвори́ти?
- відпочива́ти на Ма́рсі?
- жи́ти че́рез 100 ро́ків?
- жи́ти 150 ро́ків?

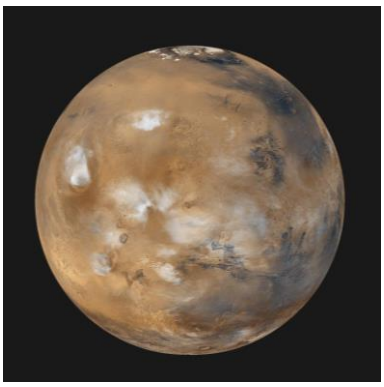

36. Прочитайте текст.

Нещода́вно фонд ди́кої приро́ди (WWF) опублікува́в ціка́ву інформа́цію: че́рез 50 ро́ків на Землі́ мо́жуть закінчи́тися всі ресу́рси, якщо́ тенде́нції техні́чного прогре́су бу́дуть такі́, як за́раз. Що ж тоді́ ми роби́тимемо? Переї́демо на і́ншу плане́ту?

Марс – найбли́жча до Землі́ плане́та. На Ма́рсі є на́віть атмосфе́ра. Вче́ні вважа́ють, що там мо́жуть бу́ти примити́вні фо́рми життя́. Чи реа́льна колонізація Черво́ної плане́ти, до яко́ї лети́ти де́в’ять мі́сяців? І хто бу́де її пе́ршим ме́шканцем? Можливо, коли-не́будь лю́ди емігру́ють на Марс, а на Землі́ зро́блять музе́й людсько́ї цивілізації.

І тро́хи гу́мору. ☺

Плану́ється міжнаро́дна експеди́ція на Марс. Ні́мці побуду́ють раке́ту, япо́нці зро́блять електро́ніку, італі́йці приготу́ють проду́кти, францу́зи – га́рні костю́ми для астрона́втів. Швейца́рці фінансува́тимуть прое́кт, а америка́нці зніма́тимуть фільм про експеди́цію. Полетя́ть на Марс украї́нці, бо ніхто́ не зна́є, чи мо́жна там жи́ти.

37. Дайте відповідь на запитання.

Як ви ду́маєте:

- Хто полети́ть на Марс, а хто зали́шиться на Землі́?
- Чи бу́дуть міжплане́тні сім’ї?
- Яко́ю мо́вою говори́тимуть на Ма́рсі?
- Що там бу́дуть ї́сти?
- Коли́ продава́тимуть пе́рші квитки́ на Марс? Скі́лько вони́ бу́дуть ко́штувати?
- А ви гото́ві переї́хати на Марс? Що б ви взяли́ з собо́ю?
- Як ви ду́маєте, що потрі́бно зроби́ти, щоб лю́ди могли́ жи́ти на Землі́?

38. Прочитайте слова, уточніть їхнє значення у словнику.

гімна́зія мрійли́во чудо́вий
прі́звище (дівоче) по ба́тькові
негі́дник
ро́дич /ро́дичка

39. Прочитайте текст.

Буке́ти

В учи́тельській кімна́ті гімна́зії сиді́ли кі́лька вчителі́в. Стари́й учи́тель матема́тики сказа́в:

– Мене́ зву́ть Андрі́й Владисла́вович. Нікóли не зустріча́в і́ншої люди́ни з таки́м ім’я́м і по ба́тькові.

Нова́ вчи́телька істóрії, та́кож ду́же немолода́, відповіла:

– Ну, це не ди́вно. По ба́тькові ва́ше ду́же рі́дкісне. Але́ ось ди́вно: ім’я́ і по ба́тькові у ме́не найзвича́йніші – Ната́лія Олекса́ндрівна, а я та́кож нікóго не зна́ла з таки́м ім’я́м та по ба́тькові.

Стари́й матема́тик мрійли́во сказа́в:

– Ні, я знав одну́ Ната́лію Олекса́ндрівну. Це булó моє́ пе́рше коха́ння. Ната́лка Козаче́нко.

Вчи́телька здивува́лася:

– Проба́чте, я вас нікóли не зустріча́ла, а моє́ дівóче прі́звище – Козаче́нко.

Матема́тик скепти́чно подиви́вся на не́ї.

– Ні… Це були́ не ви. Ма́буть, ро́дичка ва́ша. Гімнази́стка, чудóва дівчина з си́німи очи́ма.

– Це в Ки́єві булó?

– Так.

– Вона́ жила́ на Трьохсвяти́тельській ву́лиці?

– Ві́рно... Так це ви і є!

– Так… Але́ я вас не зна́ла.

– Ну, прі́звище пови́нні були́ зна́ти. Я вам щодня́ надсила́в буке́т троя́нд. У ме́не в саду́ були́ чудóві троя́нди.

– Буке́ти мені́ дарува́в гімнази́ст Володи́мир Ка́нчер.

– Так, від ме́не!

– Він цьогó не говори́в.

– Як?! Невже́ від се́бе?!

– Так ...

– Ось негі́дник!

(за В.В. Вересаєвим)

40. Перекажіть текст.

41. Дайте відповідь на запитання.

1. Як ви ду́маєте, чим закінчи́лася ця істо́рія?
2. Приду́майте біогра́фії геро́їв оповіда́ння.
3. Розкажі́ть про зу́стріч, яку́ ви запам’ята́ли надо́вго.

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочитайте жарти. ☺ Перекажіть жарти, використовуючи непряму мову.

– Та́ту, я вихо́джу за́між, – сказа́ла дочка́.
– Ти лю́биш його́? – спита́в ба́тько.
– Ви́бач, тату́сю, це моя́ спра́ва.
– А він лю́бить тебе́?
– А це його́ спра́ва.
– Але як ви жи́тимете? Ви студе́нти. У вас нема́є гро́шей, нема́є кварти́ри.
– А це твоя́ спра́ва, та́ту.

Пе́ред аудито́рією зустрі́лися дво́є незнайо́мих молоди́х люде́й. Оди́н пита́є і́ншого:
– Ви пі́дете на ле́кцію ново́го профе́сора?
– Піду́.
– Не ході́ть. Він пога́но чита́є ле́кції.
– Я пови́нен піти́, бо я – нови́й профе́сор.

2. Як ви розумієте ці прислів’я? Знайдіть еквіваленти у рідній мові.

Вовків боя́тися – до лі́су не ходи́ти.
Нікóли не помиля́ється той, хто нічóго не рóбить.
Лю́биш ката́тися – люби́ й са́ночки вози́ти.
Де народився, там і згоди́вся.

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А аксесуа́р
атмосфе́ра
Б ба́читися(сь) – поба́читися(сь)
біогра́фія
боро́тися(сь) – поборо́тися(сь)
боя́тися(сь)
бри́тва
будува́ти – побудува́ти
В ванта́жник
ва́нна
вибача́тися(сь) – ви́бачитися(сь)
ви́бір
викида́ти – ви́кинути
використо́вувати – ви́користати
випуска́тися(сь) – ви́пуститися(сь)
ви́рішення
війна́
вимо́га
вмива́тися(сь) – вми́тися(сь)
вну́трішній
воло́гість
встига́ти – вста́ти
вступа́ти – вступи́ти
вчи́тельська
Г гребіне́ць
геро́й
гімна́зія
голи́тися(сь) – поголи́тися(сь)
Д десятикла́сник
ди́вно
дивува́тися(сь) – здивува́тися(сь)
ди́кий
досві́дчений,-а,-е,-і
дося́гнення
ду́ш
Е експеди́ція
З за́йнятий,-а,-е,-і
залиша́тися(сь) – зали́шитися(сь)
заспоко́юватися(сь)–заспоко́їтися(сь)
зверта́тися(сь) – зверну́тися(сь)
закі́нчуватися(сь) – закінчи́тися(сь)
збира́тися(сь) – зібра́тися(сь)
зли́тися(сь) – розізли́тися(сь)
злочи́нець
змага́ння
змага́тися(сь) – позмага́тися(сь)
зніма́ти – зня́ти
К крича́ти – закрича́ти – кри́кнути
колонізація
конфере́нція
Л листува́тися(сь)
лікува́тися(сь) – ви́лікуватися(сь)
лі́тній,-я,-є,-і
людськи́й,-а,-е,-і
ляка́тися(сь) – зляка́тися(сь)
М медици́на
мир
ми́тися(сь) – ви́ (по-)митися(сь)
міжплане́тний,-а,-е,-і
мрійли́во
Н надсила́ти – надісла́ти
напа́м’ять
нару́чники
наси́лу
натура́льний,-а,-е,-і
негі́дник
нізащо
нове́нький,-а,-е,-і
О обніма́тися(сь) – обня́тися(сь)
обража́тися(сь) – обра́зитися(сь)
обу́рюватися(сь) – обу́ритися(сь)
огляда́тися(сь) – огля́нутися(сь)
однокла́сник
одяга́тися(сь) – одягти́ся(сь)
оповіда́ння
П перевірка
перекла́дати(сь) – перекла́стися(сь)
підніма́тися(сь) – підня́тися(сь)
пішохі́д
по ба́тькові
поважа́ти
поверта́тися(сь) – поверну́тися(сь)
повідомлення
пора́да
поя́снення
пра́вда
прибира́ння
прикра́са
при́лад
приміти́вний,-а,-е,-і
прогре́с
прокида́тися(сь) – проки́нутися(сь)
пропонува́ти – запропонува́ти
просипа́ти – проспа́ти
про́стір

прощáтися(сь) – попрощáтися(сь)
при(роз-)чíсуватися(сь) – при(роз)чесáтися(сь)
публікувáти – опублікувáти

Р реáльний,-а,-е,-і
робітни́к
ро́дич
роз(о-)дягáтися(сь) – роз(о-)дягти́ся(сь)
розробля́тися(сь) – розроби́тися(сь)
розмóва
ру́хатися(сь)

С самóтній
свáрка
сéрдитися(сь) – розсéрдитися(сь)
складáтися(сь) – склáстися(сь)
спілкувáтися(сь) – поспілкувáтися (сь)
сподівáтися(сь)
стан

Т тенде́нція
турбувáтися(сь) – потурбувáтися(сь)
тре́нер
трояндá
труд

У укладáти – уклáсти
у́спіх

Ф фізи́чний,-а,е,-і
фінансувáтися(сь) – профінансувáтися(сь)
фóрма

Х хвóрий

Ц цивілізáція

Ч червоні́ти – почервоні́ти
чéсний, а-,-е,-і

Граматика

Основні значення зворотніх дієслів:

1) власне-зворотні, що передають загальне значення «сам себе» (дія спрямована на діяча (повертається до неї)): *митися, вмиватися, розчісуватися, голитися, підніматися, спускатися, одягатися;*

2)взаємо-зворотні,що мають значення взаємовідносин, коли дія відбувається між двома чи кількома особами, кожна з яких є об’єктом і суб’єктом дії водночас (*бачитися = бачити один одного*): *Друзі зустрілися. Максим і Маша поцілувалися. Сашко та Петро посварилися;*

3)загально-зворотні (зворотні дієслова емоційного стану), коли є вказівка на дію, що зосереджується у самій діючій особі: *захоплюватися, цікавитися, насолоджуватися, пишатися, дивуватися, сміятися, скаржитися, ображатися, сердитися, боятися, турбуватися, хвилюватися, піклуватися*;

4) непрямо-зворотні, які показують, що діюча особа творить для себе: *готуватися, навчатися*;

5) зворотні дієслова кількісних та якісних змін: *збільшуватись, зменшуватись, покращуватись, знижуватись, розширюватись тощо;* дієслова, що позначають мимовільні дії: *відкритися, закритися, змінюватися*;

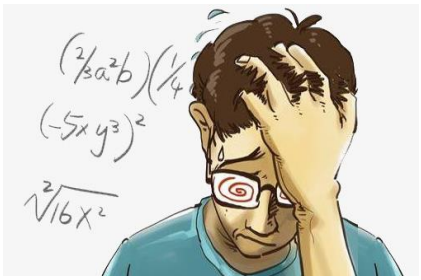
6) зворотні фазові дієслова, що позначають певний етап дії, його початок, продовження, кінець: *починатися, продовжуватися, закінчуватися.*

УРОК 16

Складні речення зі сполучниками. Смислові відношення

Чому́? Чому́ ви бага́то навча́єтесь?

Я бага́то навча́юся, тому́ що ско́ро і́спити.

Ско́ро і́спити, тому́ я бага́то навча́юся.

На́слідок, **тому́ що** *причи́на.* *Причи́на,* **тому́** *на́слідок.*

1. Закінчіть речення. Поясніть причину або наслідок цих дій та подій.

1. Учо́ра він не був на уро́ці, тому́ що … .
   Учо́ра він не був на уро́ці, тому́ … .
2. Ми хо́чемо пої́хати до Ки́єва, тому́ що … .
   Ми хо́чемо пої́хати до Ки́єва, тому́ … .
3. Комп'ю́тер – вели́кий ви́нахід XX столі́ття, тому́ що …
   Комп'ю́тер – вели́кий ви́нахід XX столі́ття, тому́ …
4. Комп'ю́тер пога́но вплива́є на здоро́в'я люди́ни, тому́ що...
   Комп'ю́тер пога́но вплива́є на здоро́в'я люди́ни, тому́ ...
5. Спорт змі́цнює здоро́в'я, тому́ що …
   Спорт змі́цнює здоро́в'я, тому́ …
6. Учо́ра весь день ми були́ вдо́ма, тому́ що … .
   Учо́ра весь день ми були́ вдо́ма, тому́ … .

2. Дайте відповідь на питання. Використовуйте слова «тому що»; «тому».

1. Чому́ ви прии́хали навча́тися в Украї́ну?
2. Чому́ ви прии́хали навча́тись у Ха́рків?
3. Чому́ Лян ви́рішив ста́ти інжене́ром?

4. Чому́ Аміна ви́рішила ста́ти фармаце́втом?
5. Чому́ Шамі́ль не склада́в взи́мку і́спит?

Порівняйте!

Я все встиг зроби́ти (*чому́?*), *бо* прийшо́в завча́сно.

Дру́зі прийшли привіта́ти Амі́ну, *бо* в неї сього́дні день наро́дження.

Амі́н до́вго не міг розв'яза́ти зада́чу (*чому́?*), *оскі́льки* на початку він зроби́в по́милку.

Поїздка відбула́ся (*чому́?*), *аджé* ми все зроби́ли для цього́.

Чому́? (причинно-наслідкові відношення)

Чому́? З яко́ї причи́ни? Че́рез що? Завдяки́ чому́?

Просте речення		Складне речення
че́рез + З.в. (кого? що?)	*Вказує на причину, що заважає реалізації дії чи несприятливу причину дії.*	*че́рез те, що*
Че́рез дощ на́ша екску́рсія не відбула́ся.		*Че́рез те, що* йшо́в дощ, на́ша екску́рсія не відбула́ся.
завдяки́ + Д.в. (кому? чому?)	*Вказує на причину, що допомагає реалізації дії чи сприятливу причину дії.*	*завдяки́ тому́, що*
Завдяки́ заня́ттям спо́ртом здоро́в'я люди́ни змі́цнюється.		*Завдяки́ тому́, що* люди́на займа́ється спо́ртом, її́ здоро́в'я змі́цнюється.
уна́слідок + Р.в. (чого?)	*конструкція використовується в науковому та публіцистичному стилях мовлення*	*уна́слідок того́, що*
Уна́слідок зми́ни кли́мату на Землі́ мо́жуть заги́нути бага́то ви́дів тварин і рослин.		*Уна́слідок того́, що* на Землі́ змі́нюється кли́мат, мо́жуть заги́нути бага́то ви́дів тварин і рослин.

від + Р.в. (чого?)	*від того́, що*
Він відчу́в ра́дість *від* перемо́ги.	Він відчу́в ра́дість *від того́, що* перемі́г.
за + З.в. (що?)	*за те, що*
Ля́ну подарува́ли сувені́р *за* ви́ступ на концерті.	Ля́ну подарува́ли сувені́р *за те, що* він ви́ступив на конце́рті.

Зверні́ть увагу на те, яке місце можуть займати сполучники *оскі́льки, тому що і тому* в реченні.

Оскі́льки студе́нт бага́то вчи́вся, він до́бре склав і́спити.
Студе́нт до́бре склав і́спити, *оскі́льки* він бага́то вчи́вся.
Тому́ що студе́нт бага́то вчи́вся, він до́бре склав і́спити.
Студе́нт бага́то вчи́вся, *тому́* він до́бре склав і́спити.

3. Поясні́ть, що зроби́в мій друг, коли́ я склада́в і́спит, якщо́:

– на і́спиті я отри́мав «3» завдяки́ дру́гу;
– на і́спиті я отри́мав «3» че́рез дру́га.

4. Закінчіть речення.

1. Завдяки́ га́рному на́строю … .
2. Че́рез пога́ний на́стрій … .
3. Уна́слідок ава́рії … .
4. За працьови́тість … .
5. Від ща́стя … .
6. Від вто́ми… .
7. Від здивува́ння… .

5. Закінчіть речення.

1. Студе́нти ста́нуть досві́дченими фахівцями завдяки́ тому́, що …
2. Тепе́р на́ші студе́нти до́бре зна́ють Ха́рків завдяки́ тому́, що …
3. Ді́ти в сім'ї́ до́бре розмовля́ють англі́йською завдяки́ тому́, що …
4. Я спізни́вся на по́тяг че́рез те, що …
5. Ми не поїхали до Ки́єва че́рез те, що …

6. Змініть речення. Використовуйте сполучники «завдяки́ тому́, що»; «че́рез те, що»; «уна́слідок того́, що» чи прийменники «завдяки́», «че́рез», «від», «за».

1. Спортсме́ни не змогли́ підня́тися на верши́ну гори́, тому́ що був си́льний ві́тер.
2. Мій діду́сь прожи́в до́вге життя́, тому́ що завжди́ займа́вся спо́ртом.
3. За́раз літаки́ не літа́ють, тому́ що сьогО́дні пога́на пого́да.
4. Дити́на запла́кала, тому́ що ї́й ста́ло стра́шно.
5. По́тяг спізни́вся на три годи́ни, тому́ що йшо́в си́льній сніг.
6. Ми не пішли́ на екску́рсію, бо на ву́лиці був моро́з -20^{0}С.
7. У не́ї почервоні́ли о́чі, тому́ що вона́ до́вго чита́ла.
8. Вона́ знепритО́мнила, тому́ що відчу́ла си́льний біль.
9. Тре́нер похвали́в кома́нду, тому́ що спортсме́ни до́бре гра́ли.
10. У ме́не не було́ доста́тньо гро́шей, тому́ я не поїхав додо́му на такс і́.
11. Лю́ди з рі́зних краї́н не завжди́ мо́жуть ві́льно спілкува́тися, тому́ що розмовля́ють рі́зними мО́вами.
12. Завдяки́ тому́, що з'яви́вся Інтерне́т, лю́ди мо́жуть шви́дко отри́мати необхі́дну інформа́цію.

7. Змініть речення за зразком.

Зразок: Завдяки́ акти́вному навча́нню студе́нти до́бре скла́ли і́спити. – Завдяки́ тому́, що студе́нти акти́вно навча́лися, вони́ до́бре скла́ли і́спити.

1. Завдяки́ пої́здці в Карпа́ти студе́нти дізна́лися бага́то ново́го про Украї́ну.
2. Завдяки́ допомо́зі лікарі́в мій друг оду́жав.
3. Уна́слідок науко́вих експериме́нтів було́ доведено: сміх подо́вжує життя́.
4. Че́рез гучну́ му́зику в сусі́дній кімна́ті я пога́но підготува́вся до контро́льної робо́ти.
5. Че́рез хворо́бу вче́ний не зміг прии́хати на конфере́нцію.
6. Че́рез погі́ршення екологі́чної ситуа́ції лю́ди ста́ли части́ше хвори́ти.

8. Прочита́йте текст і скажі́ть, які́ плю́си та мі́нуси має ро́звиток комп'ю́терної те́хніки.

У наш час *уна́слідок* ро́звитку комп'ю́терної те́хніки лю́ди мо́жуть у будь-яки́й час, на́віть якщо́ вони́ перебува́ють ду́же дале́ко оди́н від о́дного, ві́льно спілкува́тися між собо́ю. Сього́дні *завдяки́* Інтерне́ту ко́жна люди́на ма́є можли́вість за кі́лька секу́нд отри́мати чи надісла́ти будь-яку́ потрі́бну їй інформа́цію. І це чудо́во! *Завдяки́* нови́м дося́гненням нау́ки та те́хніки лю́ди заоща́джують свій час.

Одна́к *че́рез* ро́звиток комп'ю́терної те́хніки бага́то люде́й втра́тили свої́ робо́чі місця́, то́бто залиши́лися без робо́ти, *оскі́льки* комп'ю́тер вико́нує бі́льшість ви́дів робо́ти набага́то шви́дше, ніж люди́на. *Уна́слідок* дослі́джень вче́ні, психо́логи, ме́дики довели́, що *че́рез* щоде́нне багатогоди́нне використа́ння комп'ю́тера погі́ршується здоро́в'я люде́й.

9. Прочита́йте текст і скажі́ть, яку́ му́зику психо́логи ра́дять слу́хати в автомобі́лі та чому́.

Му́зика в автомобі́лі

Бага́то водіїв слу́хають му́зику в автомобі́лі під час пої́здок, тому́ що це приє́мно. Але́ вна́слідок експеримéнтів вче́ні довели́, що рі́зна му́зика по-рі́зному вплива́є на ува́гу водіїв.

В експеримéнті бра́ли у́часть 30 студéнтів, які́ до́бре керу́ють маши́ною. Ко́жен з них пови́нен був «їхати» на спеціа́льному автомобі́льному тренажéрі та слу́хати рі́зну му́зику – спокі́йну чи швидку́. Коли́ уча́сники експеримéнту слу́хали спокі́йну му́зику, все було́ норма́льно – вони́ були́ ува́жними. Але́ коли́ вони́ слу́хали швидку́ му́зику, кі́лькість помило́к, які́ вони́ роби́ли, збі́льшувалася вдві́чі.

У результа́ті свої́х дослі́джень учéні зроби́ли ви́сновок: завдяки́ пові́льній му́зиці воді́й керу́є автомобі́лем ду́же ува́жно і спокі́йно. І навпаки, через швидку́ му́зику пої́здка стає́ небезпéчною. О́тже, якщо́ ви хо́чете їздити без ава́рій, ува́жно обира́йте му́зику, яку́ ви слу́хаєте під час пої́здок і по́дорожей.

За яко́ї умо́ви? (умовні відношення)

реальна умова *(майб. час)*	*нереальна умова* *(минул. час)*
<u>*Якщо́*</u> за́втра бу́де гарна пого́да, (<u>*то*</u>) ми пої́демо на екску́рсію.	<u>*Якби́*</u> я був мільйонером, я купив <u>*би*</u> о́стрів.
Ми пої́демо до па́рку, <u>*коли́*</u> пого́да бу́де до́бра.	Ми пої́хали б до па́рку, <u>*коли́ б*</u> пого́да бу́ла до́бра.

S *P* *S* *P*

<u>*Якщо́*</u> я та мій друг ма́тимемо час, <u>*то*</u> ми ра́зом пі́демо до клу́бу.

(*майбутній час, доконаний вид)*

S *P* *S* *P*

Якщо́ я знайо́млюся з га́рною ді́вчиною, я запро́шую її на поба́чення.

(*теперешній час, недоконаний вид)*

S *P* *P*

Якщо́ я на уро́ці роби́в по́милки, то завжди́ виправля́в їх.

(*минулий час, недоконаний вид)*

S *P* *P*

Я перекажу́ викладачу́ твоє́ проха́ння, якщо́ поба́чу його́.

(*майбутній час, доконаний вид)*

Але!

Я зроблю́ усе́, якщо́ хо́ті́тиму!

(*майб. час, док. вид)* (*майб. час, недок. вид)*

Якщо́ я не зна́ю пра́вило, то обов'язко́во ви́вчу його́.

(*тепер. час, недок. вид)* (*майб. час, док. вид)*

10. З'єднайте ліву та праву частини речень.

Якщо́ я не забу́ду,	… ви́мкни му́зику.
Якщо́ у те́бе бу́де час,	… то зателефону́ю тобі́ по́тім.
Якщо́ ти ку́пиш рис,	… зна́чить забу́в свій телефо́н.
Як мій телефо́н злама́ється,	... телефону́ю батька́м щодня́.
Якщо́ він вчора́ не зателефонува́в,	… я приготу́ю тобі́ плов.
Якщо́ я не забува́ю,	… я куплю́ нови́й телефо́н.
Якщо́ тобі́ не подо́бається ця пі́сня,	… я тобі́ повідо́млю.
Як він при́йде,	… то зателефону́й мені.

11. Складіть з двох речень одне. Використовуйте сполучники якщо чи коли. Оберіть вид дієслова.

1. Ти пі́деш у буфе́т. (Купу́й / купи́) мені́ ка́ву.
2. За́втра бу́де те́пло. Я (йду́ / піду́) гуля́ти до па́рку.
3. Ти хо́чеш, щоб я це зробив. Я (роблю́ / зроблю́) це.
4. Я обов'язко́во (купу́ю / куплю́) цей телефо́н. У ме́не бу́дуть гро́ші.
5. Ми продо́вжимо робо́ту. Ви (відпочива́ли / відпочи́нете).
6. Сього́дні він ра́но закінчи́ть працюва́ти. Ми пі́демо в ресторан.
7. Ти прии́деш раніше. Ми усе (ро́бимо / зро́бимо) ра́зом.

12. Прочитайте текст і дайте відповідь на питання.

Мені́ ду́же ча́сто не щасти́ть. Якщо́ піду́ в ліс, то бу́де дощ. Якщо́ пови́нен лети́ти куди́сь літако́м, то запізню́ся в аеропо́рт. Якщо́ мене́ запро́сять у го́сті, то я не змо́жу піти́: чи бу́ду за́йнятий, чи хворі́тиму. Може, я нещасли́вий? А як буває у щасли́вих люде́й? А як буває́ у вас? Вам щасти́ть?

13. Доповніть речення. Використовуйте сполучники якщо чи якби.

1. Я зроблю́ це, … ти мене́ попро́сиш.
2. Я зробив … це, … ти мене́ попро́сила.
3. Я скажу́ тобі́, … дізна́юся про це.
4. … ти бу́деш вдо́ма, … я зателефону́ю тобі́.
5. … ти запита́в мене́, я відпові́в … тобі́ на усі́ твої́ пита́ння.

6. … він у шко́лі вчи́в матема́тику, … він … знав про число́ π.

7. Ми пі́демо у кино́, … ти при́їдеш не ду́же пі́зно.

8. … ви запізни́лися на уро́к, тре́ба ви́бачитися і попроси́ти до́зволу увійти́ в аудито́рію.

9. … я знав твій секре́т, я нико́ли … нико́му не розпові́в про нього́.

10. … ви ві́рите у свої́ си́ли, … сміли́во йді́ть до своє́ї мети́.

14. Закінчіть речення.

Зразок: У сві́ті не бу́де війн, якщо́ лю́дство об'єдна́ється.

1. Ви дізна́єтеся бага́то ново́го, якщо́ …
2. Якби́ у ме́не було́ бі́льше ві́льного ча́су, …
3. Люди́на не хвори́тиме, якщо́ …
4. Коли́ б я був найкраси́вішим, …
5. Якщо́ ви живете́ в чужі́й краї́ні, …
6. Якщо́ мені́ подару́ють у день наро́дження кі́шку або соба́ку, …
7. Якби́ я знав бага́то іноземних мов, …
8. У вас бу́де га́рний на́стрій, якщо́ …
9. Якби́ мені́ подарува́ли оди́н мільйо́н до́ларів, …
10. Ви бу́дете га́рним фахівце́м, якщо́ …

15. Скажі́ть, що ви роби́тимете, якщо́:

1. Ви зустрі́ли на ву́лиці ва́шого улю́бленого спортсме́на (арти́ста)?
2. У ва́шого найкра́щого дру́га день наро́дження, а ви посвари́лися?
3. Ви пришли́ в го́сти, і вам там ну́дно (неціка́во)?
4. Ви ввійшли́ в метро́ і згада́ли, що забу́ли гро́ші вдо́ма?
5. Ви знайшли́ су́мку з гроши́ма та докуме́нтами?
6. Ви зустрі́ли інопланетя́нина?

16. Скажі́ть, що б ви зроби́ли, якби́:

- були́ спра́вжнім чарівнико́м?
- ві́ли чита́ти думки́?
- могли́ говори́ти все, що ду́маєте?
- були́ мільйоне́ром?
- ма́ли маши́ну ча́су?
- могли́ жи́ти ві́чно?
- могли́ обира́ти, де жи́ти?
- ста́ли президе́нтом Украї́ни?
- президе́нтом ва́шої краї́ни?
- дека́ном на́шого факульте́ту?
- А якби́ ви були́ б на мі́сці ва́шого викладача́ украї́нської мо́ви?

17. Скажі́ть, що було́ б, якби́ …

- на Ма́рсі жили́ лю́ди?
- лю́ди ві́ли літа́ти, як птахи́?
- ви могли́ не працюва́ти?
- ми завжди́ говори́ли те, що ду́маємо?
- завжди́ роби́ли те, що гово́римо?
- у сві́ті завжди́ був мир?

18. Скажі́ть, що б ви зроби́ли на мі́сці і́ншої люди́ни. Пора́дьте.

1. Вона́ ду́же вто́млюється на робо́ті.
2. Він ї́здить на робо́ту на маши́ні та щодня́ до́вго стої́ть у зато́рі.
3. У її́ старо́му буди́нку 5 кімна́т, але вона́ живе́ ті́льки в одні́й.
4. Вона́ хо́че зроби́ти в буди́нку ремо́нт, але́ в не́ї нема́є на це гро́шей.
5. Він не обі́дає на робо́ті, тому́ що обі́д у кафе́ ко́штує на́дто до́рого.

6. Я не займа́юся спо́ртом, бага́то працю́ю, пога́но себе́ відчува́ю.

7. Ми хо́чемо пої́хати у відпу́стку ра́зом. Але́ я хо́чу до Гре́ції, а мій чолові́к до Єги́пту.

8. На ву́лиці + 10^0C, а він пішо́в в університе́т у футбо́лці.

Незважа́ючи на що? (допустові відношення)

Просте речення	Складне речення
Незважа́ючи на+ *(що?) З.в.*	Незважа́ючи на те, що … Хоч (хоча́) …

Ми пішли́ гуля́ти, *незважа́ючи на* хо́лод.
Хоча́ на ву́лиці було́ хо́лодно, *але* ми пішли́ гуля́ти.
Незважа́ючи на те, що на ву́лиці було́ хо́лодно, ми пішли́ гуля́ти.

Порівняйте!

Неха́й на ву́лиці було́ хо́лодно, *все ж* ми пішли́ гуля́ти.
Ми пішли́ гуля́ти *попри (що? З.в.)* усі́ пого́дні умо́ви.
Всупереч (чому? Д.в.) пога́ній пого́ді, ми пішли́ на прогу́лянку.
Дарма що була́ пога́на пого́да, *однак* ми пішли́ на прогу́лянку.
Скі́льки б не йшо́в дощ, *але* на прогу́лянку ми усе́ одно́ пі́демо!

19. Закінчіть речення.

Зразок: Незважа́ючі на тру́днощі, я люблю́ життя́!

1. Хоча́ я вас ще недоста́тньо до́бре розумі́ю, …
2. Незважа́ючі на те, що було́ ва́жко, …
3. Хоча́ цій люди́ні 80 ро́ків, …
4. Хоча́ вони́ коха́ли оди́н о́дного, …
5. Незважа́ючі на мій вік, …
6. Хоч у нього́ бага́то гро́шей, …

7. Незважа́ючі на черво́ний сигна́л світлофо́ра, …

8. Хоча́ я люблю́ все незвича́йне, …

9. Лю́ди пови́нні допомага́ти оди́н о́дному, незважа́ючі на те, що…

20. Відновіть речення (з'єднайте ліву та праву частини). Використовуйте сполучники незважаючи на, хоч (хоча), хай (нехай).

Зразок: було́ хо́лодно + пішли́ гуля́ти

Незважа́ючи на те, що на ву́лиці було́ хо́лодно, дру́зі пішли́ гуля́ти в парк.

ду́же хвилюва́вся	… непога́но розмовля́ю украї́нською
був те́пло оде́гнений	… успі́шно склав і́спит
бага́то працюва́в	… хо́чу пої́хати туди́ ще раз
вивча́в мо́ву пів ро́ку	… не втоми́вся
вже був у Льво́ві	… спізни́вся
ї́хав на такс і́	… захвори́в
ду́же за́йнятий	… щодня́ займа́юся спо́ртом

21. Змініть речення. Використовуйте сполучники незважаючи на, хоч (хоча).

Зразок: Він вивча́є украї́нську мо́ву ті́льки чоти́ри мі́сяці, *але* вже до́бре розмовля́є по-украї́нськи. – Він вже до́бре розмовля́є украї́нською, *хоча́* вивча́є цю мо́ву ті́льки чоти́ри мі́сяці.

1. Лю́дство ма́є змени́ти екологі́чну ситуа́цію на Землі́, по́при те, що для цього́ потрі́бні величе́зні гро́ші.

2. Вче́ні-ме́дики ство́рюють бага́то нови́х ефекти́вних лі́ків, одна́к лі́ки від СНІДу вони́ ще не знайшли́.

3. Дарма́ що футболі́сти бага́то тренува́лися, але́ програ́ли матч.

4. Водії́ зна́ють, що це небезпечно, але́ ча́сто слу́хають гучну́ му́зику в автомобі́лі.

5. У нього́ є здібності, але́ він ма́ло працює вдо́ма і пога́но вчи́ться.

6. Контро́льна робо́та була́ дуже важка́, але я написа́в її́ до́бре.

7. По́при всі перешко́ди, нам вдало́ся зберегти́ на́ше коха́ння.

8. Скі́льки б він не подорожува́в, все ж на батьківщи́ну завжди́ поверта́вся із задово́ленням.

9. Хай було́ вже пі́зно, одна́к він продо́вжував працюва́ти.

10. Він втоми́вся, але ви́рішив закінчи́ти робо́ту сього́дні.

Для чо́го? З яко́ю мето́ю? Наві́що? (відношення мети)

Просте речення	Складне речення
для + чого? Р.в.	*щоб(и) (для то́го щоб)* + інфінітив (один суб'єкт дії)
Ві́за потрібна *для* пої́здки за кордо́н.	Я зателефонува́в Мари́ні, *щоб* запроси́ти її́ в теа́тр.
по + що? З.в.	*щоб(и) (для то́го щоб)* + дієслово минулого часу (різні суб'єкти дії)
Лян зверну́вся до лі́каря *по* допомо́гу.	*Для то́го, щоб* Амі́н купи́в мені́ квиток, я дав йому́ гро́ші.
дієслово руху + *за чим?О.в.*	*аби*
Амі́н пішо́в у декана́т *за* ві́зою.	*Аби* до́бре скла́сти всі і́спити, нам тре́ба бага́то працюва́ти.

22. Дайте відповіді на питання. Використовуйте конструкції зі сполучниками щоб(и) (для то́го щоб), аби.

1. З яко́ю мето́ю ви прии́хали в Украї́ну?
2. Для чо́го люди́ні потрі́бно займа́тися спо́ртом?

3. На́що тре́ба ми́ти ру́ки пе́ред ї́жею?
4. Наві́що ми вивча́ємо істо́рію?
5. Наві́що ви хо́дите в теа́три, музе́ї?
6. З яко́ю мето́ю лю́ди вивча́ють інозе́мні мо́ви?
7. Наві́що ми дізнає́мося нови́ни?

23. Складіть з простих речень складні. Використовуйте сполучники щоб, (для то́го щоб), аби.

1. Я хо́чу пої́хати на лі́тні кані́кули додо́му. Мені́ тре́ба написа́ти заяву дека́ну.

2. Вона́ мрі́є подиви́тися цей нови́й фільм. Вона́ хо́че поба́чити свого́ улю́бленого арти́ста.

3. Ми мрі́ємо ста́ти лікаря́ми. Нам хо́четься допомага́ти лю́дям.

4. Мій брат пої́хав за кордо́н. Він давно́ мрі́яв поба́чити і́нші краї́ни.

5. Я зателефонува́в додо́му. Я хоті́в дізна́тися нови́ни.

6. Важли́во пра́вильно прийма́ти лі́ки. Потрі́бно пора́дитися з лі́карем.

7. Необхі́дно покра́щувати здоро́в’я. Потрі́бно ї́сти бі́льше овочі́в і фру́ктів.

24 . Складіть речення.

Зразок: вивча́ти, щоб говори́ти та розумі́ти

Ми вивча́ємо украї́нську мо́ву, щоб говори́ти та розумі́ти по-украї́нськи.

пої́хати, щоб поба́чити
зателефонува́ти, щоб нагада́ти
прочита́ти, щоб дізна́тися
приготува́ти, щоб повече́ряти
одягти́, аби не зме́рзнути
записа́ти, аби не забу́ти
взя́ти, щоб прочита́ти
купи́ти, щоб подарува́ти
бі́гти, аби не спізни́тись
перекла́сти, щоб зрозумі́ти

25. Опишіть ситуацію. З'єднайте ліву та праву частини речення.

Зразок: розпові́в про нови́й фільм … + щоб він подиви́вся

Я розпові́в своє́му дру́гові про нови́й фільм, щоб він тако́ж подиви́вся його́.

поясню́ завда́ння…	… щоб він міг ви́рішити
дав кни́жку…	… щоб вона́ зателефонува́ла
покли́кав до кімна́ти…	… щоб я спро́бував
відчини́в вікно́…	… щоб нам не було́ жа́рко
дам телефо́н…	… щоб він оду́жав
до́бре вчу́ся	… щоб досягти́ у́спіху
бага́то працю́ю	… що́би батьки́ пиша́лися
купи́ла моро́зиво…	… щоб я прочита́в
ви́писав лі́ки …	… щоб вони́ допомогли́ мені́

26. Відновіть речення.

1. …, щоб відкри́ти свій бі́знес.
2. …, щоб знайти́ га́рну робо́ту.
3. …, щоб до́бре закінчи́ти університе́т.
4. …, щоб разо́м повече́ряти.
5. …, щоб ма́ти спра́вжніх дру́зів.
6. …, щоб у сві́ті не було́ війн, го́лоду, хвороб.
7. …, щоб до́бре пізна́ти люди́ну.
8. …, щоб вас поважа́ли.

27. Дайте відповідь на питання. Використовуйте прийменники «для», «по» та сполучники **«***щоб», «для то́го щоб».*

Яки́ми я́костями ма́є володі́ти люди́на, щоб бу́ти бізнесме́ном (лі́карем, журналі́стом, арти́стом, худо́жником, вче́ним, льо́тчиком, викладаче́м)?

28. Прочитайте текст.

Мій друг Андрі́й – відо́мий журналі́ст. Він хо́че, щоб його́ статті́ були́ ціка́вими, тому́ він їздить за матеріа́лами для свої́х статте́й по всій краї́ні. Нещода́вно він поверну́вся з поїздки і ось що розпові́в мені́.

Він приї́хав у мале́ньке село́ в гора́х, щоб написа́ти статтю́ про люди́ну, якій ви́повнилося сто ро́ків. Для зу́стрічі з цим довгожи́телем Андрі́й прийшо́в до нього́ додо́му.

Мій друг попроси́в старо́го чолові́ка розповісти́ про своє́ життя́, відкри́ти секре́т: що тре́ба роби́ти, щоб жи́ти до́вго? «О, це не ва́жко, – відпові́в довгожи́тель, – щоб жи́ти до́вго та бу́ти здоро́вим, я не кури́в тютюну́ й не пив вина́. Для то́го, щоб відчува́ти себе́ до́бре, я завжди́ встава́в о п’я́тій годи́ні ра́нку, займа́вся спо́ртом, бага́то працюва́в».

Ра́птом мій друг Андрі́й почу́в на ву́лиці шум. Він гля́нув у вікно́ і поба́чив старо́го чолові́ка, яки́й оди́н боро́вся з трьома́ молоди́ми людьми́ і переміг їх. Андрі́й здивува́вся і запита́в у довгожи́теля: «Хто це?» «О, це пога́на люди́на! Він все життя́ кури́в і пив вино́, він не лю́бить працюва́ти і не займа́ється спо́ртом», – сказа́в довгожи́тель. «Але́, хто він?» – запита́в журналі́ст ще раз. «Він мій ста́рший брат», – сказа́в стари́й.

Коли́ Андрі́й розпові́в мені́ цю історію, я ду́же до́вго сміявся. Я ду́маю, нова́ стаття Андрі́я сподо́бається читача́м.

29. Дайте відповідь на питання.

1. Чому́ Андрі́й їздить за матеріа́лами для статте́й по краї́ні?
2. З яко́ю мето́ю журналі́ст прии́хав у мале́ньке село́?
3. Для чо́го він прийшо́в до старо́го чолові́ка?
4. Про що він запита́в у нього́?
5. Як жив довгожи́тель, щоб бу́ти здоро́вим і відчува́ти себе́ до́бре?
6. Як ви ду́маєте, скі́льки ро́ків ста́ршому бра́тові довгожи́теля?
7. Чому́ а́втор ду́має, що стаття́ сподо́бається читача́м?
8. А вам сподо́бався цей текст?

30. Поясніть причину, ціль, умову цих дій, вкажіть на можливі перешкоди.

Зразок: Взи́мку я пої́ду в Карпа́ти, *тому́ що* я нико́ли там не був.

Взи́мку я пої́ду в Карпа́ти, *щоб* зустрі́тися з украї́нськими дру́зьями.

Взи́мку я пої́ду в Карпа́ти, *якщо́* в ме́не бу́де ві́льний час.

Взи́мку я пої́хав би в Карпа́ти, *якби́* у ме́не були́ гро́ші.

Взи́мку я пої́ду в Карпа́ти, *хоча́* в ме́не бу́де ма́ло ві́льного ча́су.

1. Хаса́н ви́рішив придба́ти автомобі́ль.
2. Жюлі́ хо́че вивча́ти медици́ну.
3. Мохаме́д прии́де до Украї́ни.
4. Вліт ку Сімо́н бу́де працюва́ти в А́фриці.
5. Цього́ ро́ку вони́ не пої́дуть на пі́вдень.
6. У неді́лю я ви́рішив запроси́ти в гості свої́х дру́зів.
7. Оксана хо́че записа́тися на ку́рси водіння.
8. Студе́нти ретельно гото́ються до се́сії.
9. Тара́с ви́рішив знімати но́ву кварти́ру.
10. Марі́я вчить англі́йську мо́ву.
11. Курба́н купу́є квитки́ на концерт.

31. Прочитайте текст.

Лян: Як ви вважа́єте, Ната́ліє Микола́ївно, мо́жна ви́вчити іноземну мо́ву шви́дко?

Ната́лія Микола́ївна: Що зна́чить шви́дко?

Лян: Ну, напри́клад, чи змо́жу я ви́вчити іноземну мо́ву, якщо́ я бу́ду вчи́ти її два мі́сяці? Я ду́маю, найголовні́ше – це ви́вчити слова́. Якщо́ я бу́ду вчи́ти одне́ сло́во за хвили́ну, то че́рез годи́ну бу́ду зна́ти 60 слів. Че́рез день – 500 слів. А че́рез мі́сяць 15000! А за насту́пний мі́сяць я ви́вчу всю грама́тику.

Аміна: Ні, Ляне. Я ду́маю, що зна́ти мо́ву – це не озна́чає зна́ти бага́то слів і грама́тику, тре́ба шви́дко та пра́вильно будува́ти фра́зи, ду́мати цією мо́вою.

Хаса́н: А як ви ду́маєте, мо́жна ви́вчити мо́ву самості́йно?

Ната́лія Микола́ївна: Так, звича́йно. Але́ ду́же важли́во вчи́тися щодня́. Люди́на, яка́ вивча́є іноземну мо́ву, не ма́є вихідни́х днів. Ду́же кори́сно слу́хати живе́ мо́влення, бага́то чита́ти.

Сімон: А що ще ви пора́дите для самості́йних заня́ть?

Ната́лія Микола́ївна: Я рекоменду́ю займа́тися зворо́тним пере́кладом.

Аміна: А що зна́чить займа́тися зворо́тним пере́кладом?

Натáлія Миколáївна: Я знáю, що Хасáн чáсто рóбить так. Можли́во, він розпові́сть нам?

Хасáн: Я ділю́ сторі́нку зо́шита на дві части́ни. Зліва пишу́ ро́зповідь чи текст із підру́чника. Право́руч пере́клад цього́ те́ксту рі́дною мо́вою. Че́рез день я дивлю́ся ті́льки текст рі́дною мо́вою і перекладáю його́ украї́нською мо́вою письмо́во. По́тім я підкре́слюю слова́ і фрáзи, які́ переклáв непрáвильно. Насту́пного дня я перекладáю цей текст з рі́дної мо́ви на украї́нську. І ви знáєте, помило́к уже́ ме́нше, а і́ноді й зо́всім немáє.

Натáлія Миколáївна: Ігри також́ допомагáють вивчáти іноземну мо́ву.

Сімон: Ігри? Які́?

Натáлія Миколáївна: Напри́клад, ви стоїте́ на зупи́нці або́ ї́дете в авто́бусі. Згáдуйте слова́ та говорі́ть іноземною мо́вою про те, що ви ба́чите навко́ло. Скажі́мо: «Симпати́чна дівчина чекáє на авто́бус. Вона́ читáє журнáл». Мо́жна грáти в слова́. Ви гово́рите сло́во, напри́клад, «університе́т», а ваш друг пови́нен сказáти сло́во, яке́ починáється на «т» – «троле́йбус» і таке́ і́нше. Або́ ви пропону́єте: «Відпочи́нок», «Мі́сто» і кáжете: «Хто напи́ше бі́льше слів на цю те́му?».

Амі́на: Спаси́бі, це булá ду́же цікáва та кори́сна розмо́ва.

32. Дайте відповідь на питання.

1. Як хо́че вивчáти іноземну мо́ву Лян?
2. Чи мо́жна так ви́вчити іноземну мо́ву?
3. Що є головни́м у ви́вченні іноземної мо́ви для Амі́ни?
4. Які́ порáди далá Натáлія Миколáївна?
5. Як Хасáн займáється зворо́тним пере́кладом?
6. Яку́ з порáд ви вважáєте найбі́льш важли́вою?
7. Які́ питáння ви могли́ б постáвити Натáлії Миколáївні?
8. Де та як ви вивчáли свою́ пе́ршу іноземну мо́ву?
9. Чи мо́жете ви щось порáдити оди́н о́дному?

Вказівні слова у складнопідрядному реченні

…той, хто …

…те, що…

33. Напишіть речення за зразком.

Зразок: Я приготува́в *ка́ву* + Ти лю́биш *ка́ву*. = Я приготува́в *те, що* ти лю́биш.

Він приготува́в *ка́ву*. + *Він* лю́бить тебе́. = *Ка́ву* приготува́в *той, хто* тебе́ лю́бить.

1. Він купи́в сир. + Ти лю́биш цей сир. = Він купи́в …
2. Він тут працю́є. + Він до́бре зна́є англі́йську мо́ву. = Тут працю́є …
3. Вона́ лю́бить пі́цу. + Я куплю́ пі́цу. = Я куплю́ …
4. Нам розпові́в про це сусі́д. + Сусі́д все це ба́чив. = Нам …
5. Ти хо́чеш це сказа́ти. + Я це розумі́ю. = Я …
6. Я розпові́м істо́рію. + Ви хо́чете зна́ти цю і́сто́рію. = Я …
7. Вона́ показа́ла нам карти́ну. + Ми вже ба́чили цю карти́ну. = Ми … .

те + що

Н.в.	те, ..	що
Р.в.	того́, …	чого́
Д.в.	тому́, …	чому́
З.в.	те, …	що
О.в.	тим, …	чим
М.в.	(на/у) то́му / тім, …	(на/у) чо́му

Студе́нт - це єди́на у сві́ті
люди́на, яка́ зда́тна згада́ти
на і́спиті те, що
нико́ли не зна́ла.

34. Закінчіть речення.

1. Я впе́внений у тому́, що життя́ прекра́сне та дивови́жне!
2. Я ра́дий тому́, що …
3. Я задово́лений тим, що …
4. Я гото́вий до того́, що …
5. Я зго́ден з тим, що …

35. Заповніть пропуски у реченнях.

1. Я ра́дий …, … ти бу́деш ра́да
2. Я задово́лений …, … ти говори́ла.
3. У ме́не нема́є …,… ти лю́биш.
4. Я ду́маю …, … ти лю́биш.
5. Я ду́маю …, … у те́бе не було́.
6. Я ду́маю …, … ти зроби́ла.
7. Я ду́маю …, … ти ціка́вишся.
8. Я ду́маю …, … ти говори́ла.

36. Заповніть пропуски у реченнях.

1. Він не мо́же жи́ти без …, без … вона́ мо́же.
2. Я не зале́жу від … , від … ти зале́жиш.
3. На́ше рі́шення не зале́жить від … , … ви про це ду́маєте.
4. Ми зроби́ли все, крім … , … ви проси́ли не роби́ти.
5. Вони́ гра́ють у … , у … ви не гра́ли.
6. Він працю́є над … , над … працюва́в його́ ба́тько .
7. Ми боїмо́ся … , про … не зна́ємо.

37. Поясніть причину. Використовуйте стійкі словосполучення справа в тому, що … / проблема в тому, що….

Зразок: – Чому́ цей апара́т не працю́є? – *Пробле́ма у то́му, що* в нас нема́є до нього́ інстру́кції.

1. Чому́ ви не мо́жете пі́ти з на́ми?
2. Чому́ ви не купи́ли квито́к на цій літа́к?
3. Чому́ ви не п’єте́ чай / ка́ву / молоко́ / алкого́ль?
4. Чому́ він сього́дні пога́но почува́ється?
5. Чому́ вона́ спізни́лася на уро́к?
6. Чому́ ви вивча́єте украї́нську мо́ву?

той; та; те + *хто* (однина) *ті*+ *хто* (множина)

Н.в.	той; та; те; ті, …	хто
Р.в.	того́; тієї́ (то́ї); того́; тих,…	кого́
Д.в.	тому́; тій; тому́; тим, …	кому́
З.в.	того́ (той) ; ту; те; ті (тих), …	кого́
О.в.	тим; тією́ (то́ю) ; тим; ти́ми, …	ким
М.в.	(на/у) то́му (тім) ; тій; то́му (тім); тих, …	(на/у) ко́му

Я зна́ю *того́, з ким* вона́ розмовля́є.

Мені́ подо́баються *ті, хто* лю́бить життя́!
Мені́ подо́баються *ті, з ким* я навча́юсь у гру́пі!

38. Заповніть пропуски у реченнях. Використовуйте вказівні слова у правильномі відмінку та числі.

1. Я люблю́ …, … ти не лю́биш.
2. Він став …, … хоті́в ста́ти.
3. Я відповіда́ю …, … мене́ запи́тує.
4. Я не ві́рю …, … не ро́бить те, що гово́рить.
5. Він запроси́в у го́сті …, … ви ще не ба́чили.
6. Я хо́чу пора́дитися …, … мене́ до́бре зна́є.
7. Я ду́маю …, … тут нема́є.
8. Покажі́ть мені́ …, у … нема́є пробле́м!
9. Я нико́ли не сперечаюсь …, … зна́є кра́ще за ме́не те, про що ми гово́римо.

39. Закінчіть речення.

1. До́бре тому́, у ко́го бага́то … .
2. Ва́жко тому́, … .
3. Ле́гко тому́, … .
4. Пога́но тому́, … .
5. Ну́дно жи́ти тому́, … .
6. Ціка́во жи́ти тому́, …

40. Заповніть пропуски у реченнях. Використовуйте вказівні слова у правильномі відмінку та числі.

1. Ми запита́ємо …, … тут вчи́вся рані́ше.
2. Я сперечався …, … був зі мно́ю не зго́дний.
3. Я відпові́м …, … є пита́ння.
4. Я мо́жу зроби́ти все для …, … люблю́.
5. Ті́льки з …, … тебе́ поважа́є, мо́жна дружи́ти.
6. Ми допомо́жемо …, … потрі́бна допомо́га.
7. Я хо́чу сказа́ти спаси́бі …, … мені́ допомага́в.
8. Я хо́чу переда́ти приві́т …, … мене́ зна́є.

41. Змініть речення за зразком.

Зразок: Мені́ подо́баються лю́ди, які́ тут працю́ють.
Мені́ подо́баються ті, хто тут працю́є.
Мені́ подо́баються проду́кти, які́ ви продаєте́.
Мені́ подо́бається те, що ви продаєте́.

1. Тут живе́ люди́на, яка́ рані́ше жила́ в і́ншому мі́сті.
2. Нам сказа́ла це жі́нка, яка́ тут працю́є.
3. Я не купу́ю ре́чі, що мені́ не подо́баються.
4. У них нема́є рече́й, які́ є в нас.
5. Я поба́чив дівчину, з яко́ю познайо́мився вчо́ра.
6. Ви ба́чили чолові́ка та жі́нку, які́ там живу́ть?
7. Я допоможу́ дру́гові, яки́й мене́ попро́сить.
8. Мене́ завжди́ прива́блювали лю́ди, які́ про все ма́ють вла́сну ду́мку.

Коли? (відношення часу)

че́рез + Зн.в. ≠ Зн.в. + *тому́*	че́рез хвили́ну ≠ хвили́ну тому́
у/в+ Зн.в.	у вівто́рок
до + Р.в. ≠ *пі́сля* Р.в.	до уро́ку ≠ пі́сля уро́ку
пе́ред + О.в. (незадо́вго до поді́ї)	пе́ред уро́ком
за + Зн.в… до + Р.в.	за хвили́ну до і́спиту

з + Р.в. – *до* + Р.в. (початок – кінець часового інтервалу)

під час + Р.в.	під час уро́ку
напередо́дні + Р.в.	напередо́дні і́спиту

на почáтку, прóтягом, наприкінці́ + Р.в.

42. Відновіть речення. Напишіть прийменники та прислівники, за допомогою яких виражено час.

1. … і́спитів студе́нти самості́йно навча́ються у бібліоте́ці та вдо́ма.
2. … і́спитом вам необхі́дно повтори́ти всю грама́тику.
3. … і́спиту тре́ба добре відпочи́ти.
4. Прихо́дьте в університе́т … пів годи́ни … і́спиту.
5. Студе́нт підготува́вся до і́спиту … одну́ ніч.
6. … три дні студе́нти бу́дуть склада́ти і́спит з матема́тики.
7. І́спит з украї́нської мо́ви відбу́деться … понеді́лок.
8. І́спит бу́де прохо́дити … 10.00 … 14.00.
9. … викона́ння завда́ння користува́тися словника́ми та конспе́ктами не мо́жна.
10. … і́спитів студе́нти пої́дуть додо́му на кані́кули.
11. Я знайшо́в інформа́цію в Інтерне́ті … 20 секу́нд.

43. Прочитайте оголошення та скажіть, де ви можете їх почути (прочитати) та про що вони вас попереджають.

Бу́дьте ува́жні під час перехо́ду ву́лиці!

Шано́вні пасажи́ри! Під час ви́ходу з тра́нспорту не забува́йте свої́ ре́чі!

Шано́вні покупці́! Під час опла́ти това́рів перевіря́йте свої́ че́ки!

Бу́дьте ува́жні під час використа́ння електри́чних та опа́лювальних при́ладів!

Під час поже́жі телефону́йте 101!

44. Закінчіть фрази. Скажіть, які події могли статися у вашому житті в ці відрізки часу.

У неді́лю …
Про́тягом ти́жня …
За годи́ну до відхо́ду по́тягу …
Наприкінці́ ро́ку …
До поїздки до Ки́єва …
Пе́ред сном …
На поча́тку навчання в університе́ті …
У ве́ресні насту́пного ро́ку …
Че́рез ти́ждень пі́сля і́спитів …
Під час екску́рсії …
Напереді́дні свя́та …
Рік тому́ …
Пі́сля заня́ть …

Коли?

до ≠ *пі́сля* + іменник

до то́го як… ≠ *пі́сля то́го як* ... + дієслово

До обі́ду він ви́пив ка́ву. ≠ Пі́сля обі́ду він ви́пив чай.

До того́, як ми пообі́дали, він ви́пив ка́ву.
≠ Пі́сля то́го, як ми пообі́дали, він ви́пив чай.

Просте речення	Складне речення
до + Р.в. до уро́ку	*до то́го як* уро́к поча́вся
пі́сля + Р.в. пі́сля уро́ку	*пі́сля то́го як* уро́к поча́вся
під час + Р.в. під час уро́ку	*під час то́го як* йшов уро́к
пе́ред + О.в. пе́ред уро́ком	*пе́ред тим як* уро́к поча́вся
одра́зу пі́сля + Р.в. пі́сля уро́ку	*як ті́льки* уро́к закінчи́вся
	одра́зу пі́сля то́го як уро́к закінчи́вся

45. Змініть речення за зразком.

Зразок: До пере́рви студе́нти бага́то працюва́ли.

До то́го як студе́нти зробили́ пере́рву, вони́ бага́то працюва́ли.

Слова: зустрітися, вступи́ти, закінчи́тися, приї́хати, лягти́ до лікарні, відпочива́ти, скла́сти.

1. До зу́стрічі з ва́ми я нічо́го про це не знав.
2. Пе́ред вступом до університе́ту я ра́дився з батька́ми.
3. Під час відпочи́нку я люблю́ слу́хати му́зику.
4. Одра́зу пі́сля закі́нчення ма́тчу ми пі́демо в кафе́.
5. Пі́сля складання́ і́спитів ми організува́ли свя́то.
6. До того́ як лягти́ до лікарні, вона́ відчува́ла себе́ пога́но.
7. Пе́ред приї́здом до Украї́ни я дізна́вся всю важли́ву інформа́цію про цю краї́ну.

46. Складіть синонімичні речення.

Зразок: Коли́ мій друг складе́ і́спити, він пої́де на екску́рсію у Карпа́ти. – Пі́сля і́спитів мій друг пої́де на екску́рсію до Карпа́т.

1. Коли́ я виступа́в на конфере́нції, я демонструва́в сла́йди.
2. Коли́ я склав і́спит з біоло́гії, я одра́зу поча́в готува́тися до і́спиту з украї́нської мо́ви.
3. Коли́ профе́сор чита́в ле́кцію, він писа́в на до́шці фо́рмули.
4. Коли́ я хворі́в, до ме́не прихо́дили дру́зі.
5. Коли́ були́ кані́кули, ми ходи́ли в теа́тр.
6. Коли́ я відповіда́в на і́спиті, я ду́же хвилюва́вся.

47. Замініть сполучник коли складеними сполучниками в той час, як або після того, як.

1. Коли́ дощ закінчи́вся, ми ви́йшли на ву́лицю.

2. Коли́ бу́деш ї́хати з вокза́лу в такс і́, диви́сь у вікно́ на мі́сто.

3. Коли́ почне́ться пере́рва, ми пі́демо до буфе́ту.

4. Коли́ він отри́мав гроші́, він пішо́в і купи́в нови́й ноутбу́к.

5. Коли́ ми складемо́ оста́нній і́спит, ми пої́демо додо́му.

6. Коли́ при́йдеш додо́му, зателефону́й мені́.

Порівняйте!

Одночасність дій чи подій

Коли́ іноземні студе́нти навча́ються на підгото́вчому факульте́ті, вони́ вивча́ють рі́зні предме́ти.

У той час як йшов уро́к, цей студе́нт відпочива́в у кафе́. Ді́вчина сиді́ла нерухо́мо, *по́ки* худо́жник малюва́в її́ портре́т.

Послідовність дій чи подій

inf *S*

До то́го як ста́ти інжене́ром, він навча́вся в на́шому університе́ті.

S₁ *S₂*

Перш ніж ви́рішите, де ви хо́чете навча́тись, отри́майте бі́льше інформа́ції про це. *S₁ = S₂*

48. Замість крапок вставте сполучники до то́го як, пі́сля то́го як, у той час як, перш ніж чи *як ті́льки*.

Зразок: … я прие́їхав у Ха́рків, я жив у Маро́кко.

До то́го як я прие́їхав у Ха́рків, я жив у Маро́кко.

1. … говори́ти це, тре́ба до́бре поду́мати.

2. … ми прие́їхали в Ха́рків, пройшло́ 5 мі́сяців.

3. … пої́хати додо́му на кані́кули, я зайшо́в до дру́зів у го́сті.

4. … я склада́в і́спити, мої́ дру́зі відпочива́ли в Оде́сі.

5. … почне́ш чита́ти цей текст, візьми́ словни́к.

6. … я складу́ і́спит, я зателефону́ю батька́м.

7. … я складу́ усі́ і́спити я пої́ду з Ха́ркова.

8. … заки́нчать ви́вчення те́ми, студе́нти писа́тимуть контро́льну робо́ту.

9. … пройти́ до літака́, пасажи́ри здаю́ть бага́ж.

10. … пі́деш на заня́ття, ви́мкни комп’ю́тер.

коли, доки/поки, відколи

Коли?

Коли́ я заки́нчу підгото́вчий факульте́т, я вступлю́ до на́шого університе́ту.

Я вступлю́ до на́шого університе́ту, *коли́* заки́нчу підгото́вчий факультет.

У який час?

Коли́ Мохаме́д навча́вся в Украї́ні, він ви́вчив дві іноземних мо́ви.

Мохаме́д ви́вчив дві іноземних мо́ви, *коли́* він навча́вся в Украї́ні.

До якого часу? Доки?

Викладач чека́є, *до́ки* студе́нти ви́конають завда́ння.

По́ки студе́нти ви́конають завда́ння, викладач чека́є.

З якого часу? Відколи?

Арти́ст став ду́же популя́рним, *відко́ли* він зігра́в у цьо́му фільмі.

Відко́ли арти́ст зігра́в у цьо́му фі́льмі, він став ду́же популя́рним.

тоді́ (у той час); до́ти (до того́ ча́су); відто́ді (з/від того́ ча́су)

тоді – коли́; до́ти – до́ки (по́ки); відто́ді – відко́ли

Коли́шні випускники́ завжди́ відві́дують свій університе́т *тоді́, коли́* приїжджа́ють в Украї́ну.

Ми бу́демо вчи́ти украї́нську мо́ву *до́ти, по́ки* не почнемо́ ві́льно розмовля́ти й усе́ розумі́ти.

Люди́на живе́ *до́ти, до́ки* про не́ї пам’ята́ють

Ми нико́ли не розлуча́ємося *відто́ді, відко́ли* зустрі́лися.

49. Замість крапок вставте сполучники тоді́, ... коли́; до́ти, ... до́ки (по́ки); відто́ді, ... відко́ли.

1. Іноземці мо́жуть приї́хати на навча́ння в Украї́ну …, … отри́мають ві́зу.
2. Моє́ здоро́в'я покра́щилося …, … я став займа́тися спо́ртом.
3. Ми не ро́бимо по́милок …, … до́бре ви́вчили пра́вила.
4. Ми хо́димо гуля́ти в парк …, … на ву́лиці га́рна пого́да.
5. Ми з по́другою гуля́ли у парку …, … не ста́ло вже те́мно.
6. Ми ча́сто розповіда́ємо оди́н о́дному про свої́ націона́льні стра́ви …, … зустріча́ємося з і́ншими студе́нтами на ку́хні у гурто́житку.
7. Ми го́лосно розмовля́ли та смія́лися …, … до аудито́рії зайшо́в дека́н.
8. Я керу́ю маши́ною …, … отри́мав посві́дчення на пра́во керува́ння автомобі́лем.

50. Відновіть речення (знайдіть усі можливі варіанти).

1. Як ті́льки почну́ться кані́кули, …
2. Пі́сля того́ як мій друг закінчи́в університе́т, …
3. Коли́ студе́нти приї́хали до Льво́ва, …
4. Перш ніж вступа́ти до університе́ту, …
5. Пе́ред тим як їхати до незнайо́мої краї́ни, …

- … студе́нти роз'ї́дуться по домі́вках.
- …екскурсово́д розпові́в їм про це мі́сто та його́ істо́рію.
- … дру́зям тре́ба бу́де ви́рішити, куди́ пої́хати відпочи́ти.
- … він відра́зу знайшо́в ціка́ву робо́ту.

- … дізна́йтеся, як живу́ть лю́ди у цій краї́ні, яко́ю мо́вою вони́ розмовля́ють.
- … вони́ пішли́ гуля́ти це́нтром мі́ста.
- …екскурсі́йний авто́бус чека́в їх.
- … тре́ба познайо́митися з її́ істо́рією, культу́рою та тради́ціями.
- … він поча́в працюва́ти викладаче́м.
- … поду́майте, чи змо́жете ви там навча́тись.
- … дізна́йтеся, яки́х фахівці́в він гото́є.

51. Опишіть ситуації, що могли статися у цей час. Придумайте кілька варіантів.

Зразок: Пе́ред тим як пі́ти в кіно́, …

… я ви́брав фільм, яки́й хо́чу подиви́тись.

… я зробив дома́шнє завда́ння.

… я зателефонува́в дру́гові та запроси́в його́ пі́ти разо́м зі мно́ю.

1. Коли́ я прии́хав до Украї́ни, …
2. Коли́ я бу́ду і́хати на батьківщи́ну, …
3. Коли́ я загуби́в ключі́, …
4. У той час як я навча́вся, …
5. По́ки йшо́в дощ, …
6. До́ки не закінчи́вся уро́к, …
7. До того́ як обра́ти спеціа́льність, …
8. Пе́ред тим як увійти́, …
9. Пе́ред тим як лягти́ спа́ти, …
10. Як ті́льки я поба́чив …

52. Прочитайте текст. Назвіть прийменники, сполучники, за допомогою яких висловлений час.

Нови́й рік в Украї́ні

Є кі́лька святко́вих зви́чаїв, яки́х дотри́муються лю́ди у всьо́му сві́ті, але́ й у ко́жній краї́ні є свої́ новорі́чні тради́ції.

Нови́й рік – найулю́бленіше свя́то в Украї́ні! За мі́сяць до Ново́го ро́ку лю́ди вири́шують, де відзнача́тимуть свя́то. Наперед о́дні цього́ казко́вого й чарі́вного свя́та всіх чека́ють ду́же приє́мні сюрпри́зи, про які́ ми мрі́ємо ці́лий рік.

Пе́ред Нови́м ро́ком усі́ купу́ють яли́нкові і́грашки та подару́нки для дру́зів та близьки́х. Завжди́ є можли́вість зроби́ти подару́нок тим лю́дям, яки́х ти найбі́льше лю́биш, а́дже це ду́же приє́мно.

Наприкінці́ гру́дня у ко́жному буди́нку вбира́ють яли́нку. Ство́рювати святко́ву атмосфе́ру в буди́нку при́йнято відто́ді, відко́ли у люди́ни з’яви́вся дім. Чим ті́льки не прикраша́ли свій дім! Здебі́льшого це було́ щось їстівне́: я́блука, горі́хи, карто́пля та навіть я́йця. Зна́чно пізні́ше з’яви́лися скляні ку́лі, гірля́нди та і́нші знайо́мі елеме́нти деко́ру. Бага́то хто використо́вує і́грашки, що перейшли́ у спа́док від прабабу́сь. Воні́ найцінні́ші, бо несу́ть у собі́ заря́д до́брих емо́цій і святко́вого на́строю з попере́дніх поколі́нь. Є і нові́ і́грашки, воні́ ду́же краси́ві, блиску́чі та різнокольоро́ві. Ко́жну з них ду́же ціка́во розгляда́ти під час то́го, як обира́єш для не́ї мі́сце на яли́нці.

Бі́льшість люде́й пра́гнуть зустрі́ти свя́то у те́плій, за́тишній, дома́шній атмосфе́рі. Ще оди́н неодмі́нний атрибу́т новорі́чної но́чі – це святко́вий стіл. Святко́ва вече́ря зазвича́й склада́ється з кількох страв, се́ред яки́х ча́сто є сала́т олів’є́, «осели́дець під шу́бою», запе́чена ка́чка, мандари́ни, традиці́йний на́пій – игри́сте вино́. З ко́жним ро́ком святко́вий стіл стає́ різномані́тнішим.

За годи́ну до Ново́го ро́ку збира́ються го́сті. Під час свя́та всі лю́ди вита́ють оди́н о́дного та дару́ють оди́н о́дному

подару́нки. Перш ніж сі́сти за стіл, ді́ти шука́ють під яли́нкою свої́ подару́нки від Ді́да Моро́за.

За п’ять хвили́н до Нового́ ро́ку президе́нт вита́є украї́нців зі сва́том. У той час, як головни́й годи́нник краї́ни відлі́чує пе́рші секу́нди Нового́ ро́ку, лю́ди вита́ють оди́н о́дного та бажа́ють усього́ найкра́щого. Ка́жуть, що у Нови́й рік мо́жуть збува́тися будь-які мрії. Тому́, по́ки йде ві́длік пе́ршої хвили́ни, де́які лю́ди встига́ють загада́ти побажа́ння. Для то́го щоб воно́ ви́повнилося, його́ тре́ба записа́ти на а́ркуші папе́ру та спали́ти. До́ти, до́ки живе́ люди́на, вона́ хо́че ві́рити у ка́зку! Тому́ лю́ди впе́внені, що завдяки́ цьому́ ритуа́лу їхні побажа́ння обов’язко́во здійсня́ться!

Якщо́ на ву́лиці у цю ніч га́рна пого́да, лю́ди усі́єю сім’є́ю вихо́дять з дому, щоб запусти́ти феєрве́рки. А той, хто ду́же смили́вий, ро́бить це, незважа́ючи на те, що на ву́лиці моро́з чи йде си́льний сніг.

Оста́ннім ча́сом тоді́, коли́ хтось святку́є із роди́ною вдо́ма, бага́то люде́й зустріча́ють Нови́й рік на головні́й пло́щі, з ти́ми людьми́, хто теж живе́ у цьо́му мі́сті чи прии́хав у го́сті. Ра́зом весели́ше! Ду́же ціка́во спостеріга́ти, як запуска́ють святко́ві салюти. Одра́зу пі́сля то́го, як наста́в Нови́й рік, усе́ не́бо осві́тлюється різнокольоро́вими спо́лохами, та на кі́лька хвили́н стає́ сві́тло, ма́йже як уде́нь.

З но́чі до ра́нку лю́ди святку́ють Нови́й рік.

Як ті́льки новорі́чні свята закі́нчуються, настаю́ть бу́дні, звича́йні робо́чі дні. Від сі́чня до гру́дня лю́ди зно́ву чека́ють на це улю́блене сва́то. Че́рез рік усі́ зно́ву готува́тимуться до Нового́ ро́ку та ве́село відзнача́тимуть це чудо́ве сва́то.

53. Розкажіть про новорічні традиції вашої країни. Порівняйте їх з українськими традиціями святкування Нового року.

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочитайте жарти. ☺ Перекажіть жарти, використовуючи непряму мову.

Водій відкрив очі у лікарні. Він уважно дивиться на свого сусіда і запитує:

– Скажіть, ми вже десь зустрічалися?

– Звісно! Тому ми тут і лежимо!

Лікар невеликого міста взяв відпустку і залишив замість себе свого сина, який нещодавно закінчив медичний університет. Через два тижні батько повернувся і запитав, що нового.

– Я вилікував, нарешті, місіс Стоун, – гордо сказав син. – Адже у неї були проблеми зі шлунком цілих 30 років!

– Що ти накоїв! – закричав батько. – Завдяки її шлунку ти закінчив школу, коледж і медичний університет!

2. Як ви розумієте ці прислів'я? Знайдіть еквіваленти у рідній мові.

Апетит приходить під час їжі.
У того, у кого добра немає, у того й правди мало.
Щоб рибу їсти, треба у воду лізти.
Щоб багато мати, треба багато працювати.

3. Скажіть, чи згодні ви з такими твердженнями? А яка у вас «формула щастя»?

Щастя – це коли ти можеш робити те, що хочеш, а хочеш те, що можеш.

Щастя – це коли приносить каву в ліжко той, кого любиш.

РЕЗЮМЕ

Нові слова

А ава́рія
аджé
алкого́ль
апара́т
а́ркуш
атрибу́т

Б бо
блиску́чий,-а,-е,-і

В вимика́ти – ви́мкнути
ви́нахід
виповнятися – ви́повнитися
ви́ступ
відко́ли
відлі́кувати – відлікувати
відто́ді
ві́рити – повірити
ві́чно
відзнача́ти – відзначити
відпу́стка
вла́сний, -а,-е,-і
володі́ти – оволоді́ти
впе́внений, -а,-е,-і
вплива́ти – вплину́ти
всу́переч
втрача́ти – втра́тити

Г гірля́нди
го́лод
гучни́й,-а,-е,-і

Д дове́дено
дарма що
декóр
демонструвати – продемонструвати
дивови́жний, -а,-е,-і
довгожи́тель
дово́дити – довести́
до́звіл
до́ки
до́ти
дотри́муються
доста́тньо

Е емóція
ефекти́вний,-а,-е,-і

З завдяки́
завча́сно
зага́дувати – загада́ти
задово́лення
зале́жити
залиша́тися – залиши́тися
запуска́ти – запусти́ти
заря́д
заява
зберіга́ти – зберегти́
збува́тися – збутися
зви́чай
зворóтний,-я,-є,-і
здивува́ння
зді́бність
здійсня́тися – здійснитися
змі́цнює
знахóдити – знайти́
знепритóмніти
знайóмий,-а,-е,-і
з’являтися – з’яви́тися

І і́грашка
інстру́кція

Ї їстівни́й,-а,-е,-і

К ка́зка
конспе́кт
користува́тися – скористува́тися
ку́ля

Л лама́тися – злама́тися
лю́дство

М ме́рзнути – зме́рзнути
мета
можли́вість
моро́з

Н навпаки́
напереді́дні
наприкінці́
на́слідок
на́що

небезпе́чний, -а,-е,-і
незважа́ючи на *що?*
нерухо́мо
неха́й
О обира́ти – обрати
об’єдна́ється
однак
оду́жав
опа́лювальний,-а,-е,-і
освíтлюється
оскíльки
П пасажи́р
перемага́ти – перемогти́
пиша́тися
підкре́слювати – підкре́слити
підніматися – підня́тися
під час
пíзно
плакати – заплакати
побажа́ння
погíршення
подо́батися – сподо́батися
подо́вжувати – подо́вжити
поже́жа
по́при
потрíбний, -а,-е,-і
поділя́ти – поділити
поколíння
по́ки
попере́дній, -я,-є,-і
посвíдчення
почáток
пра́во
пра́гнути
працьовитість
прива́блювати – прива́бити
придба́ти
прийма́ти – прийня́ти
про́бка
програва́ти – програ́ти
покра́щувати – покра́щити
проси́ти – попроси́ти
про́тягом
прохáння
Р ритуа́л
різнокольоро́вий, -а,-е,-і
різноманíтний, -а,-е,-і
С салют
секу́нда
си́ла
скляний,-а,-е,-і
сла́йд
смілли́во
сміх
спа́док
спа́лювати – спали́ти
спо́лох
спостеріга́ти
спра́вжній, -я,-є,-і
столíття
стра́шно
сюрпри́з
Т тодí
тренаже́р
тренува́тися
У уна́слідок
Ф фахіве́ць
феєрве́рк
Х хвали́ти – похвали́ти
хворо́ба
хоч (хоча́)
Ц цíнний,-а,-е,-і
Ч чарівни́к
чарíвний, -а,-е,-і
части́на
чек
чита́ч
чужи́й, -а,-е,-і
Ш шано́вний, -а,-е,-і
Щ щоб
Я якби́
яли́нка

Граматика

ВИДИ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ				
Вид		**Значення підрядної частини**	**Засоби зв'язку**	**Питання, на які відповідає підрядна частина**
З підрядними означальними частинами		Пояснює іменник, займенник або іншу частину мови в значенні іменника в головній частині.	Сполучні слова: *хто, що, який, чий, котрий, де, коли, куди, звідки*; сполучники: *що, ніби, мов, наче* і под.	який? чий? котрий?
З підрядними з'ясувальними частинами		З'ясовує, пояснює в головній частині значення дієслова-присудка (найчастіше) або іншої частини мови.	Сполучні слова: *хто, який, чий, котрий, де, куди, звідки, коли, як*; сполучники: *що, щоб, мов, ніби, наче, неначе* і под.	Питання непрямих відмінків: кого? чого? кому? чому? кого? що? ким? чим? на кому? на чому?
З підрядними обставинними частинами	**Місця**	Указує на місце або напрям дії головної частини.	Сполучні слова: *де, куди, звідки.*	де? куди? звідки?
	Часу	Указує на час здійснення того, про що говориться в головній частині.	Сполучні слова: *відколи, поки, доки, аж поки, аж доки*; сполучники: *коли, як, після того як, з того часу як, як тільки, щойно, ледве, тільки що.*	коли? відколи? як довго? з якого часу? з яких пір?
	Способу дії і ступеня	Указує на ступінь вияву ознаки або спосіб дії головної частини.	Сполучні слова: *як, скільки, наскільки*; Сполучники: *що, щоб, мов, як, чим… тим, наче, неначе, ніби.*	як? якою мірою? наскільки? яким способом?
	Умови	Указує на умову здійснення того, про що йдеться в головній частині.	Сполучники: *як, якщо, якби, коли, коли б, аби.*	за якої умови? при якій умові?
	Причини	Указує на причину здійснення того, про що йдеться в головній частині	Сполучники: *бо, тому що, через те що, тим що, у зв'язку з тим що, оскільки.*	чому? з якої причини? через що?
	Мети	Указує на мету здійснення того, про що йдеться в головній частині	Сполучники: *щоб, для того щоб, аби.*	для чого? з якою метою?
	Порівняльні	Пояснює головну частину через порівняння	Сполучники: *як, мов, наче, неначе, немовби.*	як? подібно до чого?
	Допустові	Указує на факт, усупереч якому відбувається те, про що йдеться в головній частині.	Сполучники: *хоч, хоча, дарма що, незважаючи на те що, нехай, нащо.*	незважаючи на що? всупереч чому?
	Наслідкові	Указує на наслідок дії, про яку йдеться в головній частині.	Сполучник *так що.*	На питання не відповідає.

УРОК 17

Активні та пасивні дієприкметники

Яка́ вода́?
Вода́, ***яка́ кипить***.
Кипля́ча вода́.

Які́ две́рі?

Две́рі, ***які́ відчини́ли*** або́ ***зачини́ли***.
Две́рі, ***відчи́нені*** або́ ***зачи́нені.***

Дієприкме́тник – це особли́ва фо́рма дієсло́ва, яка́ вка́зує на озна́ку предме́та, що пов'я́зана з ді́єю або́ ста́ном цього́ предме́та (*ви́шитий рушни́к, намальо́вана карти́на, лю́бляча дружи́на, підгото́влена ві́дповідь*) і відповіда́є на пита́ння *яки́й? яка́? яке́? які́?* Дієприкме́тники пое́днують озна́ки дієсло́ва (доко́наний і недоко́наний вид, тепе́рішній або́ мину́лий час) і прикме́тника (змі́нюються за рода́ми, чи́слами, відмі́нками).

Дієприкме́тники	
Акти́вні (сам вико́нує ді́ю) Вира́жають озна́ку предме́та за його́ ж ді́єю, яку́ вико́нує озна́чуваний іме́нник: *ду́маючий* студе́нт (студе́нт, яки́й ду́має); *дозрі́лий* фрукт (фрукт, що дозрі́в). Акти́вні дієприкме́тники не утво́рюються від дієсло́ів із по́стфіксом *-ся*.	• тепе́рішнього ча́су утво́рюються від осно́ви дієсло́ва тепе́рішнього ча́су (3-ї осо́би мн.) НДВ за допомо́гою су́фіксів -уч- (-юч-) – від дієсло́ів I дієвідмі́ни: *рі́жуть – рі́жучий, пала́ють – пала́ючий*; -ач (-яч-) – від дієсло́ів II дієвідмі́ни: *лежа́ть – лежа́чий, спл(ять) – спля́чий.* Акти́вні дієприкме́тники тепе́рішнього ча́су в суча́сній украї́нській мо́ві ма́йже не використо́вуються. Такі́ фо́рми кра́ще замі́нювати на підря́дні означа́льні конструкції зі сполу́чними слова́ми *який, яка́, яке́, які́* або́ *хто, що:* студе́нт, ~~*читаючий*~~ кни́жку – студе́нт, яки́й чита́є кни́жку.
	• мину́лого ча́су утво́рюються від осно́ви інфініти́ва неперехі́дних дієсло́ів (дія не перехо́дить на об'єкт) ДВ за допомо́гою су́фікса -л-: *посиві́ти – посиві́лий* (-а, -е, -і), *заме́рзнути – заме́рзлий* (-а, -е, -і). Ви́нятки: *допомі́гший, переміѓший, прибу́вший*.

Паси́вні (хтось вико́нує ді́ю над ним) Вираж**а́**ють озна́ку предме́та за ді́єю над ним: *розв'я́зана* зада́ча (зада́ча, яку́ розв'яза́ли).	• вираж**а́**ються фо́рмами ті́льки мину́лого ча́су ДВ і НДВ (*зобра́жений* і *зобра́жуваний*). Тво́ряться від осно́ви інфініти́ва або́ 1-ї осо́би однини́ ті́льки від перехі́дних дієсл**і́**в за допомо́гою су́фіксів: -н- (осно́ви на -а-/-я-): *напи́саний, ви́конаний*; наголо́шений суф. -ува-/-юва- зм**і́**нюється на -ова- (-й/ьова-): *відшкодува́ти – відшкодо́ваний, завоюва́ти – завойо́ваний, намалюва́ти – намальо́ваний*. -ен- (осно́ви на пр**и́**голосний або и-): *ство́рений, прине́сений, ви́вчений, ва́рений*; (перед суф. -ен- і́ноді з'явля́ється *л* (якщо́ осно́ва дієсло́ва закінчується на [б], [п], [ф], [м], [в]): *поста́влений, зро́блений, ку́плений;* при тво́ренні за допомо́гою су́фікса -ен- кінце́ві пр**и́**голосні осно́в зм**і́**нюються так: д/дж, зд/ждж, г,з/ж, с/ш, с/д, к,т/ч, ст/щ: *наро́дження, перемо́жений, оголо́шений, спла́чений*; -єн- (осно́ви на -ї-): *заго́єний, засво́єний*; -т- (від односкладови́х дієсл**і́**вних осно́в): *би́тий, взя́тий, закри́тий, нагрі́тий, ми́тий*.

1. Проаналізуйте словосполучення за зразком. Котрі з наведених дієприкметників указують на ознаку предмета за його дією, а котрі – на ознаку предмета за дією, яку здійснює сторонній виконавець? *Визначте вид і час дієприкметників. Назвіть дієслова, від яких вони утворені. Провідміняйте словосполучення.*

Зразок: Зголодні́ла люди́на (яка́ сама́ зголодні́ла); акти́вний дієприкме́тник, док. вид, мин. час) – зголодні́ти. Н.в. зголодні́ла; Р.в. зголодні́лої; Д.в. зголодні́лій; З.в. зголодні́лу; О.в. зголодні́лою; М.в. (на, у/в) зголодні́лій.

1. Зро́блене завда́ння.
2. Відпочи́лий працівни́к.
3. Відремонто́ваний телефо́н.
4. Ство́рений прое́кт.
5. Зосере́джена ува́га.
6. Прочи́тана кни́жка.
7. Заміне́на деталь.
8. Рі́жучий інструме́нт.
9. Керу́юча па́ртія.
10. Відчи́нене вікно́.
11. Нудьгу́ючий чолові́к.
12. Організо́ване сві́то.
13. Встано́влений буди́льник.
14. Ви́шитий рушни́к.

2. Визначте, від яких дієслів утворені ці активні дієприкметники.

Лежа́чий, кипля́чий, зрозумі́лий, сидя́чий, постарі́лий, виступа́ючий, зме́рзлий, відпочи́лий, працю́ючий, бажа́ючий

3. Визначте, від яких дієслів утворені ці пасивні дієприкметники.

На́званий, ви́рішений, ска́заний, замо́влений, ви́вчений, скла́дений, присвя́чений, пока́заний, заве́ршений, утво́рений, зва́рений, зацікáвлений, поба́чений, розпоча́тий, перекла́дений.

4. Утворіть від поданих дієслів дієприкметники (активні або пасивні). Розберіть їх за будовою, назвіть суфікси. Сформулюйте до них уточнювальні запитання.

Зразок: ми́ти – ми́*т*ий – яки́й?

Дія́ти – …, вплива́ти – …, прийня́ти – …, замерза́ти – …, засма́гнути – …, пропонува́ти – …, запропонува́ти – …, підписа́ти – …, подарува́ти – …, залиши́ти – …, загуби́ти – …, замо́вити – …, отри́мати – …, обра́ти – …, приве́зти – …, поверну́ти – …, активува́ти – …, забува́ти – …, забу́ти – …, злама́ти – …, заве́ршити – …, пригото́вити – …, ви́пити – … .

5. Утворіть від поданих дієслів активні дієприкметники теперішнього часу.

Зразок: На міські́х спорти́вних змага́ннях на́ші студе́нти продемонструва́ли свої́ (зроста́ти) …. можли́вості.

На міські́х спорти́вних змага́ннях на́ші студе́нти продемонструва́ли свої́ зроста́ючі можли́вості.

1. Викладáч назвáв імена́ студе́нтів, (бажа́ти) … взя́ти у́часть у наукóвому кóнкурсі.
2. Тут мóжна придба́ти ліхта́рик, (працюва́ти) … від сóнячного сві́тла.
3. Клієнти шви́дко отри́мали повідóмлення від (обслугóвувати) … компа́нії мобі́льного зв’язку.

4. У зоопа́рку ми із задово́ленням диви́лися на (гра́ти) … тигреня́т.

5. У давнину́ вче́ні шука́ли чарі́вний елеме́нт, (перетво́рювати) … каміння в зо́лото.

6. Люди́на, яка́ вмі́є пра́вильно розподіля́ти свій час, нико́ли не запі́знюється.

6. Утворіть від поданих дієслів активні дієприкметники минулого часу.

Зразок: Я поба́чив ма́му, чиє (помолоді́ти) … обли́ччя ся́яло від ра́дості.

Я поба́чив ма́му, чиє помолоді́ле обли́ччя ся́яло від ра́дості.

1. У па́рку з дере́в почало́ опада́ти (пожо́вкнути) … ли́стя.

2. На екза́мен прийшо́в студе́нт (збліднути) … від хвилюва́ння.

3. У кімна́ті на сті́нах повсюди була́ (ви́цвісти) … фа́рба.

4. У вікно́ я поба́чив вже (позеленіти) … дере́ва.

5. (Розта́ти)… від со́нячного тепла́ сніг перетвори́вся у во́ду.

6. Вона́ (зацікáвити) … цим пита́нням.

7. Утворіть від поданих дієслів пасивні дієприкметники минулого часу.

Зразок: Я не зміг відчини́ти цим ключе́м (зачини́ти)… две́рі в аудито́рію.

Я не зміг відчини́ти цим ключе́м зачи́нені две́рі в аудито́рію.

1. Секрета́р взяла́ (скопіюва́ти) … докуме́нти і віднесла́ їх дире́ктору.

2. (Оплати́ти)… квита́нцію потрі́бно зда́ти в декана́т.

3. Я люблю́ їсти щóйно (зірва́ти) … з де́рева я́блука.

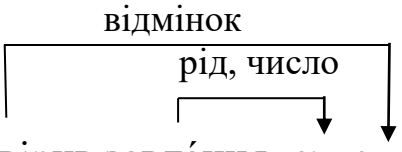
4. (Запóвнити) … бланк замóвлення потрі́бно віддáти секретарю́.

5. Студе́нтам ду́же сподóбалася (забу́ти) … леге́нда, яку́ розпові́в екскурсово́д.

6. (Замóвити) … ка́ва була́ ду́же смачна́.

8. Утворіть пасивні дієприкметники від поданих дієслів.

1. Мій друг написáв вірш → … вірш
2. Я прочитáв кни́жку → … кни́жка
3. Він помúв пóсуд → … пóсуд
4. Чолові́к подарувáв дíвчині квíти → … квíти
5. Студéнт накрéслив схéму → … схéма
6. Кіт вкрав сáло → … сáло
7. Вóду вúлили → … водá
8. Чолові́к посивíв → … чолові́к
9. Я кохáю дíвчину → … дíвчина
10. Студéнт увімкнýв ноутбýк → … ноутбýк
11. Дити́на народúлася → … дити́на
12. У музéї відкри́ли галерéю → … галерéя

Викладáч перевірив завдáння, *виконане студéнтом*.

9. Утворіть пасивні дієприкметники від поданих у дужках дієслів. Поставте дієприкметники у потрібній формі. Визначте рід, число й відмінок.

Зразок: У шáфі висúть (зши́ти) … кравцéм костю́м. – У шáфі висúть зши́тий кравцéм костю́м.

1. Íспит з украї́нської мóви був успíшно (складáти) … усімá іноземними студéнтами.
2. (Намалювáти) … худóжником карти́ни прикрашáли кімнáту.
3. Викладáч попросúв студéнтів ще раз перевíрити (ви́конати) … завдáння.
4. (Купи́ти) … Амíною новá сýкня дýже сподóбалася її́ пóдрузі.
5. Мáйстер відремонтувáв (зламáти) … замóк.
6. Я не бáчу (написáти) … на дóшці словá.
7. (Нали́ти) … сік був дýже холóдним.

Дієприкметниковий зворот = дієприкме́тник + зале́жні слова

Я зна́ю ді́вчину, *зобра́жену на карти́ні*.
дієприкметник
означувальне
слово дієприкметниковий зворот

означувальне
слово
Зобра́жену на карти́ні ді́вчину я зна́ю.
дієприкметник
дієприкметниковий зворот

10. Утворіть пасивні дієприкметники минулого часу. Складіть з ними речення.

Зразок: Прочита́ти кни́жку – проче́итана кни́жка.

Кни́жка, проче́итана студе́нтом, лежа́ла на столі́.

Надісла́ти повідо́млення; перевіри́ти завда́ння; зваре́ити ка́ву; поста́вити запита́ння; зачини́ти две́рі; відчини́ти вікно; зекономити ко́шти; бажа́ти подару́нок; коха́ти дівчину; пережи́ти почуття́; оде́ржати гро́ші; розби́ти ча́шку; прода́ти това́р; перевіри́ти завда́ння; зроби́ти ремо́нт; забу́ти ре́чі; ви́словити зауваження.

11. Прочитайте речення, назвіть дієприкметникові звороти. Поставте, де потрібно, кому.

Зразок: Прикра́са подаро́вана Макси́мом на день наро́дження ду́же сподо́балась його дівчині.

Прикра́са, подаро́вана Макси́мом на день наро́дження, ду́же сподо́балась його дівчині.

1. Викладач слу́хав текст перекла́дений студе́нтами.

2. Сувені́ри приве́зені мно́ю з відпочи́нку я подарува́в дру́зям.
3. На поля́х залиши́вся незі́браний врожа́й.
4. На столі́ лежи́ть поми́тий по́суд.
5. О́вочі та фру́кти ку́плені на база́рі лежа́ли в су́мці.
6. Ви́конане студе́нтом контро́льне завда́ння лежи́ть на столі́ викладача́.
7. Хло́пчик збира́в розки́дані по кімна́ті і́грашки.
8. Су́кня ви́брана мое́ю по́другою була́ ду́же краси́ва.
9. Повідо́млення напи́сане бра́том я ще не отри́мав.
10. Ми куштува́ли стра́ви пригото́влені його́ жі́нкою.
11. До ме́не прийшо́в ба́жаний гість.
12. Ко́жна ви́конана пра́ця має бу́ти нале́жним чи́ном оці́нена та опла́чена.
13. У впра́ві напи́саній студе́нтом було́ бага́то по́милок.
14. Організа́тори безкошто́вно розда́ли квитки́ усі́м глядача́м бажа́ючим відві́дати ви́ставку.

12. Подивіться на ілюстрації. Придумайте речення з дієприкметниками.

13. Замість крапок вставте подані нижче дієприкметники в потрібній формі.

1. Я задово́лений … у магази́ні реча́ми.
2. У́спіх прое́кту гарантує́ лише́ … взаємоді́я між усіма́ чле́нами на́шої кома́нди.
3. Уся́ ву́лиця була́ … кві́тами й прапора́ми.
4. Гро́ші за … проду́кцію мо́жна покла́сти в банк.
5. А́втор подарува́в мені́ … ним кни́жку.
6. Студе́нт чита́в текст, … украї́нською мо́вою.
7. Ри́ба, … сього́дні на ри́нку, ви́явилася не ду́же сві́жою.
8. Украї́нський вірш, … напа́м’ять, мені́ ду́же сподо́бався.
9. Нови́й дім, … будіве́льниками, мав 30 по́верхів.
10. Вона́ ду́же пиша́лася … робо́тою.
11. Го́сті, яки́х ми запроси́ли, вже зібра́лися.
12. Я не хо́чу ї́сти ї́жу, … вчо́ра.
13. Пе́ред екску́рсією студе́нти були́ … з істо́рією мі́ста.
14. Батьки́, … свої́х діте́й, завжди́ готові да́ти їм до́бру пора́ду і допомогти́ у важкі́й ситуа́ції.

Слова для справок: при́дбаний, осми́слений, прикра́шений, реалізо́ваний, перекла́дений, напи́саний, ви́вчений, збудо́ваний, зро́блений, ку́плений, запро́шений, пригото́влений, лю́блячий, ознайо́млений.

Речення з підрядними означальними частинами (який, яка, яке, які, що)	⟷	*Речення з дієприкметником*
Чолові́к, *яко́го я зустрі́в* на ву́лиці, здався мені́ знайо́мим.		Чолові́к, *зустрі́нутий* мно́ю на ву́лиці, здався мені́ знайо́мим.

14. Перетворіть речення із дієприкметниками на речення із підрядними означальними частинами.

Зразок: Усі́ диви́лися на *літа́ючий* у не́бі дрон.
Усі́ диви́лися на дрон, *яки́й літа́в* у не́бі.

1. Відеокліп, пока́заний нам викладаче́м, був ду́же ціка́вий.
2. Ви́конану впра́ву студе́нтам необхі́дно записа́ти у зо́шит.
3. Ми прочита́ли статтю́, напи́сану відо́мим профе́сором на́шого факульте́ту.
4. У музе́ї ми ба́чили карти́ни, ство́рені видатни́ми украї́нськими худо́жниками.
5. Я подиви́вся на фо́то, наді́слане мені́ ба́тьком, і згада́в свою́ роди́ну.
6. Ми поба́чили на столі́ кни́жку, забу́ту викладаче́м.
7. Опера́ція, зро́блена молоди́м лі́карем, пройшла́ успі́шно.
8. Дека́н розмовля́в зі студе́нтами, при́йнятими на пе́рший курс.
9. Сього́дні я піду́ забра́ти квитки́, замо́влені вчо́ра по інтерне́ту.
10. Ми навча́ємося у буди́нку, збудо́ваному в 1912 ро́ці.
11. Їй ду́же подо́бається сувені́р, ку́плений у Пари́жі.
12. Лю́ди у музе́ї завжди́ захо́плено ди́вляться на мо́ре, намальо́ване відо́мим украї́нським худо́жником Іва́ном Айвазо́вським.

15. Замініть речення із підрядними означальними частинами на речення з дієприкметником.

Зразок: Викладач чита́є текст, *який написа́в* студе́нт.
Викладач чита́є текст, *напи́саний* студе́нтом.

1. На кита́йському сві́ті у не́бі мо́жна поба́чити бага́то пові́тряних змі́їв, які́ зро́блені з папе́ру.

2. Амі́н чита́є ара́бський вірш, яки́й переклада́ли украї́нською мо́вою.

3. Я ходи́в у басе́йн, яки́й відкри́ли бі́ля на́шого буди́нку.

4. Ми співа́ємо пі́сню, яку́ написа́ли на слова́ Тара́са Шевче́нка.

5. Пра́ця, яку́ ви́конали робітники́, по́вністю відповіда́є затве́рдженим на виробни́цтві техні́чним станда́ртам.

6. Дека́н відпові́в на запита́ння, яке́ поста́вили студе́нти.

7. Ми принесли́ на уро́к сувені́ри, які́ купи́ли на екску́рсії.

8. Спортсме́н, яко́го до́бре підготува́в тре́нер, перемі́г на змага́ннях.

9. Ми живемо́ в буди́нку, яки́й побудува́в ба́тько бага́то ро́ків то́му.

10. Зако́н, яки́й відкри́в цей вче́ний, зігра́в величе́зну роль у ро́звитку нау́ки.

11. Де шука́ти ре́чі, які́ пасажи́ри забу́ли в метро́?

12. Мені́ сподо́бався телефо́н, яки́й подарува́ли батьки́.

13. Учо́ра я ходи́в у кінотеа́тр з дівчиною, яку́ коха́ю.

14. Завдяки́ ново́му обла́днанню проду́кція, яка́ ви́роблена підприє́мством, ста́ла більш конкурентоспромо́жною.

16. Прочитайте оголошення. Скажіть, де їх можна прочитати? Про що ви дізналися з цих оголошень?

Дорогі друзі!
Запрошуємо на святковий концерт,
організований іноземними студентами.

Студентам, зарахованим на перший курс, необхідно терміново з'явитися до кімнати № 209.

Ви шукаєте роботу?
Заходьте на наш сайт!
Інформація, розміщена на сайті, допоможе вам швидко знайти роботу.

Шановні студенти!
До розкладу занять внесено зміни. Ознайомтеся з оновленим розкладом на стенді.

Пропоную послуги фотографа.
Ви отримаєте чудові фотографії, зроблені професіоналом!

Шановні студенти!
Наприкінці навчального року просимо вас повернути підручники та книжки, взяті в нашій бібліотеці.

Адміністрація просить усіх студентів, поселених у гуртожиток, подати паспорти для реєстрації.

Продам новий телефон, куплений у США.

Знайдено ключі, залишені в аудиторії № 45.
Звертатися на вахту.

Терміново продаю балакучого папугу!

17. Подивіться на ілюстрації. Придумайте речення з активними та пасивними дієприкметниками.

Зразок: На ви́ставці я ба́чив карти́ну, намальо́вану цим худо́жником.

18. Прочитайте текст, вставте замість крапок дієприкметники, утворені від дієслів, поданих у дужках.

Стаття́, (надрукува́ти) … у сьогóднішній газе́ті, мене́ ду́же зацікáвила. У ній (описáти) … традúції Різдвá на Гуцу́льщині.

У різдвя́ний ве́чір господúня захóдить до хáти з (запалúти) … свíчкою. На підлóзі та на столí (розкláсти) … солóма. На столí (розстáвити) … дванáдцять страв: гаря́чі, щóйно (зварúти) … варе́ники, борщ, (смáжити)… пампу́шки.

По селу́ «вóдять козу́» – хóдять лю́ди, (переодя́гнути) … у персонáжів різдвя́ного теáтру

(верте́пу). Дівча́та, (замота́ти) … у барвисті ху́стки, і хло́пці, (вдя́гнути) … у те́плий о́дяг з вовни́, співа́ють коля́дки.

Тако́ж у статті́ були́ (розказа́ти) … ціка́ві зви́чаї. Напри́клад, гуцу́ли ві́рять, що вода́, (прине́сти) … на Різдво́ з крини́ці, ма́є лікува́льні власти́вості. А ма́ком, (посі́яти) … цієї но́чі про́сто у сніг, мо́жна захисти́ти дім від злих сил.

19. Прочитайте текст. З'ясуйте значення нових слів і словосполучень. Назвіть дієприкметники, визначте, від яких дієслів вони утворені.

Я хо́чу ба́чити світ розплю́щеними очи́ма. Ба́чити люде́й усмі́хнених і посмутні́лих, ду́маючих і про́сто задово́лених. Ба́чити дере́ва розкві́тлі й обтя́жені плода́ми. Ба́чити по́ле зелені́юче й поруді́ле. Ба́чити со́нце ся́юче і затя́гнуте хма́рами. Ба́чити рі́чку, звільнену від кри́ги, і пото́к, стри́муваний ками́нням. Ба́чити сте́жки, прото́птані поколі́ннями, і доро́ги, зарі́слі трав'ю. Ба́чити мі́сто, ося́яне вечі́рніми вогня́ми, і се́ла, при́спані нічно́ю тишею. Ба́чити весь цей неося́жний світ, ство́рений із протиле́жностей, і бу́ти його́ невіддільною части́ною.

20. Прочитайте текст. З'ясуйте значення нових слів і словосполучень. Знайдіть у тексті дієприкметники, назвіть їх. Розкажіть, про що ви дізналися.

Мико́ла Миха́йлович Амо́сов (1913-2002) – це видатни́й украї́нський хіру́рг, яки́й займа́вся кардіоло́гією, меди́чною та біологі́чною кібернетикою, систе́мним підхо́дом до здоро́в'я люди́ни. Опера́ції на се́рці, прове́дені ним, ста́ли пе́ршими в Украї́ні. Він та́кож став пе́ршим у сві́ті хіругом, яки́й протезува́в мітра́льний кла́пан се́рця, що мав антитромботи́чні власти́вості.

Амо́сов – неймові́рний лі́кар-хірург! Зро́блені ним опера́ції врятува́ли життя́ 6 ти́сяч люде́й! А че́рез ство́рений Амо́совим інститу́т серце́во-суди́нної медици́ни пройшло́ 80 ти́сяч паціє́нтів! Це ще й люди́на, яка́ розроби́ла чудо́ву систе́му підтри́мки здоро́в'я, що передбача́є обме́ження в їжі та пості́йні помі́рні фізи́чні навanта́ження.

Крім хірурги́чної пра́ктики, жки́. Та екземпля́рів.

Ге́ній медици́ни невто́мно працюва́в кі́лька деся́тків рокі́в. Мико́ла Амо́сов говори́в, що медици́на лікує́ від хворо́б, а ось підтри́мувати здоро́в'я – завда́ння ко́жного. І те, що ця систе́ма є дію́чою, він дові́в на вла́сному при́кладі, тому́ що припини́в опериува́ти ті́льки у 80-рі́чному ві́ці!

Вклад Мико́ли Амо́сова в нау́ку ва́жко переоціни́ти. У 2008 ро́ці відбуло́ся опи́тування се́ред украї́нців. За результа́тами опи́тування грома́дськості Мико́ла Миха́йлович удосто́ївся звання́ «Вели́кого Украї́нця всіх часі́в».

20. А) Прочитайте слова та словосполучення. Значення незнайомих слів уточніть за словником.

За́пуск (космі́чної раке́ти), забру́днений, застарі́лий небезпе́чний, катастрофі́чний, колекти́вний (ро́зум), навколи́шнє середо́вище, озо́нова діра́, промисло́ві відхо́ди, зни́щувати (живу́ приро́ду), пиша́тися (ким? чим?).

Б) Змініть словосполучення за зразком.

Зразок: зберегти́ життя́ на Землі́ – збере́ження життя́ на Землі́.

забру́днювати довкілля́ – …
використо́вувати шкідли́ві хіміка́ти – …
зме́ншувати пло́щу лісі́в – …
руйнува́ти зв'язки́ між живо́ю приро́дою та навколи́шнім середо́вищем – …
збі́льшувати кі́лькість промисло́вих відхо́дів – …
врятува́ти плане́ту – …

В) Знайдіть антоніми.

Збі́льшуватися, очища́ти, забру́днювати, зме́ншувати, життя́, шкідли́вий, смерть, кори́сний, зни́щити, зберегти́.

21. Прочитайте текст.

Люди́на та навколи́шнє середо́вище

Сло́во «еколо́гія» сього́дні ду́же популя́рне, його́ розумі́ють лю́ди, які́ гово́рять рі́зними мо́вами. Еколо́гія – це нау́ка, що вивча́є зв'язки́ між живо́ю приро́дою, части́ною яко́ї є люди́на, і навколи́шнім середо́вищем. Це сло́во прийшло́ до нас з гре́цької мо́ви і перекладає́ться як «дім», «роди́на». Зна́чить, наш дім – вся на́ша плане́та, жива́ і нежива́ приро́да.

Сього́дні норма́льні зв'язки́ в систе́мі «приро́да – люди́на – навколи́шнє середо́вище» бага́то в чо́му зруйно́вані, і причи́ною тому́ ста́ла сама́ люди́на, техні́чний прогре́с, яки́м вона так пиша́ється. Ось де́які результа́ти техні́чного «прогре́су»:

– сього́дні три мільйо́ни люде́й п'ють небезпе́чну для здоро́в'я (забру́днену) во́ду, тому́ що промисло́ві відхо́ди, кі́лькість яки́х збі́льшується в два рази́ ко́жні 10 років, йду́ть у зе́млю, рі́чки та моря́;

– шви́дко зме́ншується зеле́на пло́ща плане́ти: ко́жну хвили́ну люди́на зни́щує 40 гекта́рів ті́льки тропі́чних лісі́в;

– за оста́нні 100 ро́ків кі́лькість вуглеки́слого га́зу в атмосфе́рі збі́льшилася на 20%. Забру́днене пові́тря вели́ких міст вплива́є на здоро́в'я люди́ни, є причи́ною ви́никнення нови́х, невідо́мих рані́ше хворо́б;

– у результа́ті за́пусків космі́чних ракет, польо́тів літакі́в, використа́ння аерозо́лів, утвори́лися «озо́нові ді́ри» над Антаркти́дою;

– во́ди, лісо́ви́, пові́тря плане́ти перебува́ють у катастрофі́чному ста́ні. Якщо́ кліма́т А́рктики та Анта́рктики потепліша́є, то зміня́ться кліматичні умо́ви на́шої плане́ти. У результа́ті зміни кліма́ту на Землі́ мо́жуть зги́нути бага́то ви́дів рослин і тварин. Закі́нчуються приро́дні ресу́рси, забру́днюється і ги́не світ, яки́й ото́чує нас, а разо́м з ним ги́не і лю́дство.

Насе́лення плане́ти ду́же шви́дко збі́льшується. 10 ти́сяч ро́ків то́му на Землі́ жи́ли 10 мільйонів людей. На поча́тку XIX століття був уже́ 1 мілья́рд. У 2000 ро́ці – бли́зько 6 мілья́рдів, а в 2025 – бі́льше 8 мілья́рдів люде́й! Звича́йно, наро́дження люди́ни – це ра́дість, але́ че́рез вели́ке насе́лення на плане́ті виника́є бага́то екологі́чних пробле́м. А́дже на́ша Земля́, на ду́мку вче́них, розрахо́вана на 200 мільйо́нів люде́й. А як ми бу́демо жи́ти в кінці́ XXI століття, коли́, за прогно́зами вче́них, нас бу́де вже 11 мілья́рдів.

Люди́на змінила́ Зе́млю. Вона́ зроби́ла її́ бага́то в чо́му небезпе́чною для свого́ здоро́в'я, для майбу́тнього діте́й. Для то́го, щоб зберегти́ життя́ на Землі́, лю́дство ма́є об'єдна́тися. Лю́ди пови́нні ви́рішити найважливі́ші екологі́чні пробле́ми: зберегти́ все живе́ на Землі́, захисти́ти плане́ту від усі́х ви́дів забру́днення. Лю́ди пови́нні зрозуміти́, що екологі́чні пробле́ми не зна́ють меж. Ви́жити ми можемо ті́льки ра́зом. І нау́ка, яка́ привела лю́дство до екологі́чної кри́зи, мо́же допомогти́ зберегти́ плане́ту.

22. Знайдіть у тексті і прочитайте інформацію про негативний вплив людини на навколишнє середовище. Що ще, які факти ви можете додати до цього.

23. Закінчіть речення.

1. Еколо́гія – це нау́ка, що вивча́є зв'язки́ між …
2. Сього́дні 3 мілья́рди люде́й п'ють забру́днену во́ду, тому́ що …
3. Зеле́на пло́ща плане́ти зме́ншується, тому́ що …
4. Утво́рення «озо́нових дірок» – це результа́т …
5. Якщо́ кліма́т А́рктики та Анта́рктики потеплі́шає, то …
6. У результа́ті зміни кліма́ту на Землі́ …
7. Для то́го, щоб зберегти́ життя́ на Землі́, …
8. Лю́дство має об'єдна́тися, щоб …, тому́ що …

24. Складіть план тексту. Перекажіть текст за вашим планом.

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Як ви розумієте ці українські прислів'я? Опишіть усно ситуацію, що ілюструвала б їх.

Під лежа́чий ка́мінь вода́ не тече́.
За одного́ би́того двох небите́их даю́ть.
Перемо́жений той, хто почува́ється перемо́женим.
Зарóблена копі́йка дóрого стóїть.

2. Прочитайте жарти. ☺ Перекажіть жарти, використовуючи непряму мову.

Чолові́к, яки́й поверну́вся з І́ндії, зустрі́в знайóмого. Той стоя́в, зачарóваний рóзповідями про дале́кі країни, і якра́з збира́вся туди́.

– Я чув, що ти був в І́ндії?

– Так, я жив там три рóки.

– Скажи́, яка́ там зима́?

– Інді́йці говóрять, що там є три пóри рóку, розподі́лені за рі́внем спе́ки: спекóтно, ду́же спекóтно та ду́же-ду́же спекóтно.

РЕЗЮМЕ

Нові слова

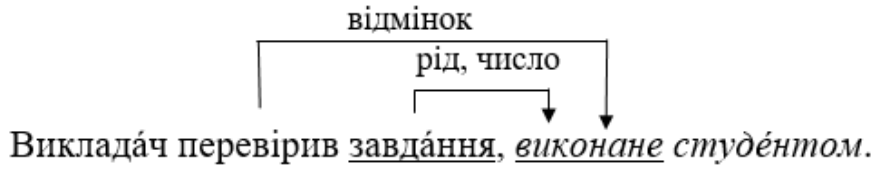
А активува́ти
Б барвистий
басе́йн
безкошто́вно
бити - розби́ти
бланк
бліднути - зблі́днути
буди́льник
бульйо́н
В відеокліп
відо́мий, -а,-е,-і
відпочи́нок
відхо́ди
відвідувати - відві́дати
ви́ставка
визна́ння
висловлювати - ви́словити
варити – зварити
вишивати – ви́шити
виступа́ти – виступити
власти́вість
врожа́й
Г газе́та
галере́я
гарантувати
господи́ня
гіга́нтський
грома́дський
Д деталь
докуме́нт
діра́
довкілля́
дрон
друкува́ти - надрукува́ти
Е економити - зекономити
екземпля́р
Ж жва́вий
З замінювати – замінити
зроста́ти – зрости
замерза́ти – зме́рзнути
за́пуск
замо́вляти – замовити
зв’язок
зображати – зобразити
забру́днювати – забру́днити
зосере́джувати – зосере́джити
завершати – заве́ршити
зелені́ти – позелені́ти
забира́ти - забра́ти
залиша́ти – залиши́ти
задовольняти – задовольнити
зако́н
замо́к
запалювати – запали́ти
заповняти – запо́внити
затве́рджувати - затве́рдити
заува́ження
захищати - захисти́ти
зберега́ти - зберегти́
збира́ти(ся) – зібра́ти(ся)
звання́
звільняти – звільнити
змага́ння
змій
зни́щувати - знизити
І інструме́нт
К кипіти – закіпити
кібернети́ка
квита́нція
краве́ць
ку́хар
ко́шти
кня́зь
конкурентоспромо́жний
коза
коля́дка
крини́ця
кри́га
кла́пан
кори́сний
катастрофі́чний
колекти́вний
кре́слити – накре́слити
Л ламати – зламати
ліхта́рик
лити - ви́лити
ли́стя
М ма́йстер
молоді́ти - помолоді́ти
мандрівни́к
ми́ти – поми́ти
маніпуля́тор
Н на́гляд
навантаження
небезпе́чний, -а,-е,-і
навколи́шний, -а,-е,-і
нале́жний, -а,-е,-і
народжуватися – наро́ди́тися
нудьгувати
неося́жний, -а,-е,-і
невідді́льний, -а,-е,-і
О обслуго́вувати
обтя́жений, -а,-е,-і
обме́ження
озо́новий, -а,-е,-і
очища́ти – очистити
одержувати - оде́ржати
осми́слювати - осми́слити
опера́ція
опи́сувати – описа́ти
опада́ти - опасти
опи́тування
ознайо́млювати - ознайо́мити
обла́днання
П па́ртія
підписувати – підписа́ти
привозити – приве́зти
повертати – поверну́ти

працівни́к
принимати – прийня́ти
проду́кція
підприє́мство
професіонал
пото́к
перетво́рювати – перетворити
підхід
протезува́ти
підтри́мка
передбача́ти - переді́бачити
персона́ж
помі́рний, -а,-е,-і
пожо́вкнути
пра́ктика
переоцінювати - переоціни́ти
плод
протиле́жність
поколі́ння
проду́кція
почуття́
пиша́тися
по́вністю
Р рі́зати
ремонтувати – відремонтувати
рушни́к
ремо́нт
розподіля́ти - розподілити
реєстрація
рва́ти – зірва́ти
роздавати - розда́ти
раке́та
ро́звиток
розкві́тлий, -а,-е,-і
руйнува́ти - зруйнува́ти
рятува́ти - врятува́ти
розплю́щити
рости – заро́сти
С сайт
старіти – постарі́ти
створювати – створити
скопіюва́ти - скопіюва́ти
ся́яти - засія́яти
смутніти - посмутні́ти
стри́мувати - стри́мати
сте́жка
середо́вище
станда́рт
свíчка
сла́ва
соло́ма
схе́ма
Т таяти – розта́ти
тягнути – затягнути
топтати – протоптати
тру́днощі
това́р
трава
терміново
тради́ція
тираж
У успі́шно
ува́га
утво́рювати – утворити
усміхатися – усміхнутися
удосто́ювати – удосто́їти
Ф фа́рба
Х ху́стка
хма́ра
Ч части́на
чле́н
Ш ши́ти – зши́ти
Щ що́йно

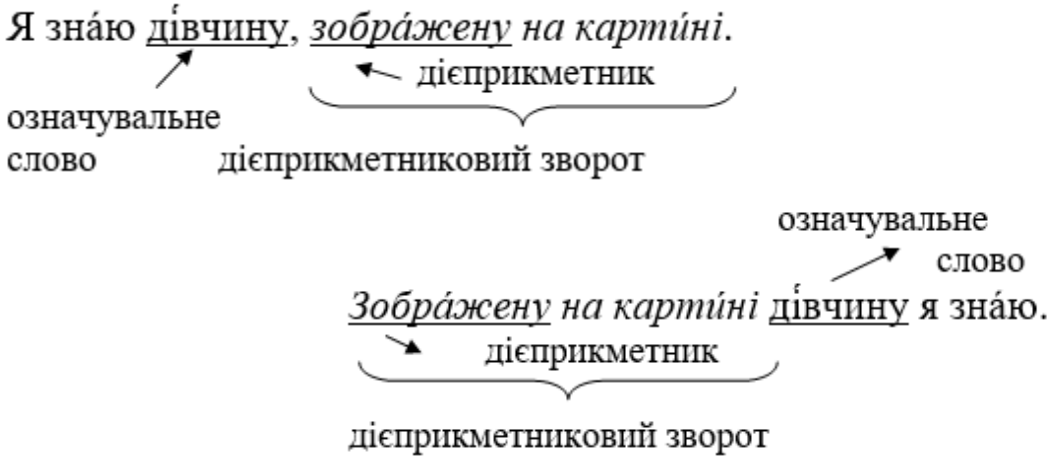
Граматика

Утворення активних дієприкметників теперішнього часу

Активні дієприкметники теперішнього часу		
І дієвідм.	діяти – діють – ді***юч***ий (-а, -е, -і) квітнути – квітуть – квіт***уч***ий (-а, -е, -і)	***-уч-/-юч-*** (-ий, -а, -е, -і)
ІІ дієвідм.	лежати – лежать – леж***ач***ий (-а, -е, -і) сидіти – сидять – сид***яч***ий (-а, -е, -і)	***-ач-/-яч-*** (-ий, -а, -е, -і)
Активні дієприкметники минулого часу		
Неперех. дієслово ДВ	посивіти – посивілий (-а, -е, -і), замерзнути – замерзлий (-а, -е, -і).	***-л-*** (-ий, -а, -е, -і)
Пасивні дієприкметники минулого часу		
Перех. дієслово НДВ/ДВ	написати – написа*н*ий намалювати – намальова*н*ий створити – створе*н*ий зробити - зробле*н*ий засвоїти – засвоє*н*ий взяти – взя*т*ий	***-н-*** (осно́ви на -а-/-я-) ***-ен-*** (осно́ви на при́голосний або и-) **-єн-** (осно́ви на -ї-) **-т-** (від односкладови́х дієсло́вних осно́в)

Дієприкметниковий зворот

УРОК 18

Безособові дієслівні форми на ***-но, -то***

Безособо́ві дієсло́ві фо́рми на *-но, -то, -ено* утво́рюються від паси́вних дієприкме́тників мину́лого ча́су за допомо́гою су́фікса *-о-*: *розпоча́тий – розпоча́**то**, з'ясо́ваний – з'ясо́ва**но**, зро́блений – зро́бл**ено***. Вони́ не вка́зують на осо́бу, ни́ми вираже́ться дія́, яка́ вже ви́конана невідо́мою осо́бою. Ці дієсло́ві фо́рми не змі́нюються, відповіда́ють на пита́ння *що зро́блено*? Ці фо́рми ма́ють два мину́лі часи́: *було́ зро́блено, зро́блено* і майбу́тній час: *бу́де зро́блено*.

Безособо́ві дієсло́ві фо́рми на *-но, -то* вираже́ають дію́, не пов'я́зану безпосере́дньо з діяче́м, вико́нують фу́нкції предика́та і не допуска́ють існува́ння суб'є́кта: *Робо́ту ви́конано вча́сно. Цю кни́жку бу́де перекла́дено на кита́йську мо́ву. Що було́ зро́блено за мину́лий рік?*

Безособо́ву фо́рму на *-но, -то, -ено* вжива́ють, коли́ є потре́ба підкре́слити результати́вність дії: *Усі́ пита́ння розгля́нуто. Ухва́лу при́йнято*.

Дієслово	Пасивний дієприкметник минулого часу + *н* або + *т*	Безособові форми на -но, -то
збудува́ти	збудо́ва-н-ий, -а, -е, -і	збудо́ва**но**
зроби́ти	зро́бле-н-ий, -а, -е, -і	зро́бле**но**
забу́ти	забу́-т-ий, -а, -е, -і	забу́**то**

1. Утворіть від поданих у дужках дієслів безособові форми.

Зразок: Уро́к (заве́ршити) – уро́к заве́ршено.

кни́жку (прочита́ти) – …
завда́ння (ви́конати) – …
повідо́млення (надісла́ти) – …
поси́лку (відпра́вити) – …
пі́сню (присвяти́ти) – …
скло́ (розби́ти) − …

по́суд (помі́ти) – …
вікно́ (відчини́ти) – …
життя́ (прожи́ти) – …
вхід (заборони́ти) – …
госте́й (запроси́ти) – …
две́рі (відкри́ти) − …

2. Змініть речення, використовуючи безособові форми.

Зразок: Цей буди́нок побудо́ваний нещода́вно. – Цей буди́нок побудо́вано нещода́вно.

1. Подару́нок ми купи́ли вчо́ра.
2. Усі́ ві́дповіді я вже проду́мав.
3. Па́спорт він загуби́в в аеропорту́.
4. Ми закінчи́ли цю робо́ту.
5. Я ви́вчив усі́ нові́ слова́.
6. Викладача́м і студе́нтам заборони́ли кури́ти в університе́ті.
7. Суперма́ркет зачини́ли о 23 годи́ні.
8. Робо́ту закінчи́ли вчо́ра.
9. Ма́ти приготува́ла вече́рю.
10. Во́ду у спорти́вну пля́шку я вже нали́в.

3. Від поданих дієслів утворіть дієприкметник, а з дієприкметника – безособову дієслівну форму на -но, -то.

Зразок: записа́ти – запи́саний – запи́сано

Придба́ти, підсма́жити, зафарбува́ти, поми́ти, порі́зати, переказа́ти, ви́конати, дода́ти, прибра́ти, показа́ти, звари́ти, поста́вити, ви́вчити, повідо́мити, прине́сти, приготува́ти, склада́ти, зігрі́ти, зроби́ти.

4. Перетворіть речення у безособові, використовуючи форми на -но, -то та іменник в орудному відмінку.

Зразок: Ді́вчина зроби́ла краси́ве фо́то.

Краси́ве фо́то зро́блено ді́вчиною.

1. Максим прочита́в кни́жку.
2. Юна́к подарува́в дівчині кві́ти.
3. Будіве́льники збудува́ли ліка́рню.
4. Мари́на забу́ла ключі́.
5. Він одягну́в ку́ртку та ша́пку.
6. Це наукове відкриття́ зроби́ли у 1953 ро́ці (розкриття́ стру́ктури ДНК).
7. Цю пі́сню написа́в мій улю́блений компози́тор.

5. Запишіть речення у минулому часі, використовуючи безособові форми.

Зразок: Завда́ння пра́вильно ви́конано.

На заня́тті студе́нтами було́ пра́вильно ви́конано склад не́ завда́ння.

1. У на́шому мі́сті побудо́вано нови́й суперма́ркет.
2. Університе́т відкри́то у 1930 ро́ці.
3. Конфере́нцію підгото́влено вче́ними.
4. Прое́кт буди́нку зро́блено архіте́ктором.
5. Проду́кти ку́плено заздалегі́дь.
6. Я́кісний това́р про́дано шви́дко.
7. Тео́рію ство́рено у мину́лому столі́тті.
8. Ключ від аудито́рії втра́чено.

6. Запишіть речення у майбутньому часі, використовуючи безособові форми.

Зразок: Заяву студе́нта підпи́сано дека́ном.

Заяву студе́нта бу́де підпи́сано дека́ном за́втра.

1. У Ха́ркові цього́ ро́ку побудо́вано нову́ ста́нцію метро́.
2. Карти́ну намальо́вано худо́жником.
3. Ві́рші студе́нта опублікó вано в університе́тській газе́ті.
4. Контро́льну робо́ту з украї́нської мо́ви напи́сано у четве́р.
5. Статтю́ перекла́дено з англі́йської мо́ви.
6. Хімі́чні експеримéнти пока́зано на практи́чних заня́ттях.
7. Бідівлю я́кісно відремонто́вано.
8. Планéту дослі́джено.
9. Рі́шення пита́ння зна́йдено.

7. Перетворіть речення за зразком, змініть безособові форми на -но, -то на дієслово.

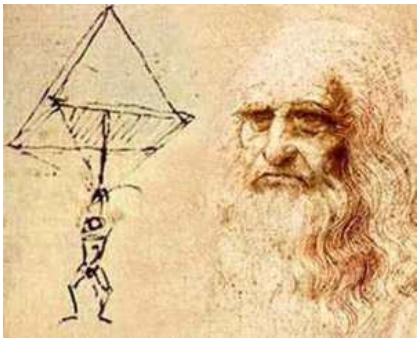
Зразок: Цю кни́жку напи́сано відо́мим украї́нським письме́нником.

Цю кни́жку написа́в відо́мий украї́нський письме́нник.

1. Сьогóдні студéнтом склáдено важкúй і́спит.
2. Ці товáри кýплено у фірмóвому магази́ні.
3. Перéклад перевíрено викладачéм.
4. Цей смачни́й обі́д приготóвлено матýсею.
5. Парасóльку знов забýто в автóбусі.
6. Націона́льний сувені́р подáрено викладачéві.
7. Важли́ву інформáцію отри́мано зрáнку від дрýга.

9. Прочитайте інформацію про винаходи та відкриття. Розкажіть, що ви дізналися нового для себе (використовуйте безособові форми на -но, -то).

1. Папі́р було́ ви́найдено у Китáї в II столі́тті.
2. Проє́кт пе́ршого парашýта зро́блено італі́йським учéним, інженéром і худóжником Леонáрдо да Ві́нчі.
3. Окуля́ри було́ приду́мано англі́йським філóсофом Рóджером Бекóном.
4. Електри́чний струм відкри́то італі́йським анáтомом і фізіóлогом Луї́джі Гальвáні.

5. Аме́рику було́ зна́йдено італі́йським мореплáвцем Христофóром Колýмбом 12 жóвтня 1492 рóку.
6. Пе́рше в сві́ті метрó побудóвано в 1863 рóці в Лóндоні.
7. Динамі́т ствóрено швéдським інженéром-хі́міком Áльфредом Нóбелем в 1867 рóці.
8. Рентгéнівські прóмені було́ опи́сано німéцьким фі́зиком Кóнрадом Рентгéном в 1895 рóці.
9. Пе́рший автомобі́ль з бензи́новим двигунóм, що реáльно використóвувався, було́ сконструйóвано одночáсно кількомá незалéжними німéцькими винахі́дниками, а пе́ршим запатентувáти свій ви́нахід у 1886 рóці встиг Карл Бенц.

10. Телефóн було́ розрóблено

америка́нцем Олекса́ндром Бе́ллом в 1876 ро́ці.

11. Комп'ю́терну ми́шу (комп'ю́терний маніпуля́тор) було́ приду́мано в 1964 Ду́гласом Енгельба́ртом.

12. Стільнико́вий зв'язо́к, а тако́ж моба́ільний телефо́н приду́мано і реалізо́вано в 1973 ро́ці америка́нцем Ма́ртіном Ку́пером.

13. Пе́рший моба́ільний телефо́н із се́нсорним екра́ном та фу́нкціями кишенько́вого персона́льного комп'ю́тера (КПК) було́ предста́влено на ви́ставці у 1992 ро́ці.

14. 9 сі́чня 2007 ро́ку Сті́вом Джо́бсом презенто́вано сві́ту пе́рший iPhone, яки́й перетвори́в кишенько́вий комп'ю́тер на ма́совий культу́рний і технологі́чний фено́мен.

10. Прочитайте інформацію про імовірні винаходи та відкриття майбутнього. Розкажіть, що нового ви дізналися (використовуйте замість дієслів безособові дієслівні форми).

Світ стої́ть на поро́зі технологі́чних прори́вів, що мо́жуть змині́ти цивіліза́цію сильні́ше, ніж свого́ часу еле́ктрика чи інтерне́т!

Прогнозу́ють, що …

1. Не пізні́ше 2040 ро́ку ви́найдуть конта́ктні лі́нзи з до́ступом до інтерне́ту, що розпізнаю́ть осо́бу і здійснюють автомати́чний пере́клад з іноземних мов.

2. До 2040 ро́ку лю́дство освої́ть виро́щування о́рганів на 3D-при́нтерах: за́мість виснажливого очі́кування до́норів лі́карні друкува́тимуть се́рце чи ни́рки з вла́сних стовбуро́вих клітин пацієнта.

3. Вже до 2050 ро́ку вче́ні знайду́ть можли́вість уповільнювати або́ на́віть поверта́ти наза́д біологі́чний вік.

4. До 2060 ро́ку ство́рять техноло́гії, що дозволя́ють ще до наро́дження дити́ни виправля́ти спадко́ві хвороби майбу́тнього малюка́.

5. Прибли́зно у 2065 ро́ці відроди́ть до життя́ ви́мерлих тварин.

6. До 2100 ро́ку вче́ні розро́блять «програмо́вану мате́рію», що дає́ можли́вість предме́там міня́ти о́бриси.

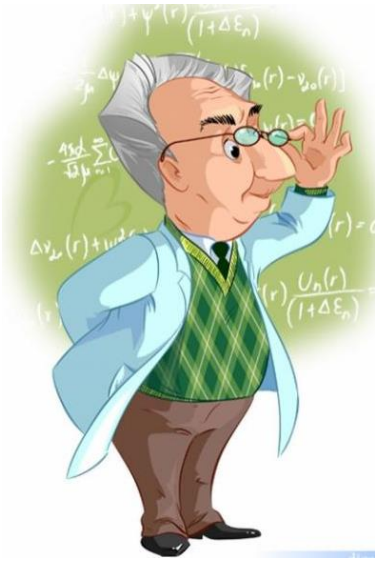
7. На поча́тку XXII столі́ття побуду́ють космі́чний кораб е́ль, яки́й змо́же подорожува́ти до зіро́к.

Дієприслівник

Дієприсл і́вник – це незмі́нювана дієсл і́вна фо́рма, що вка́зує на додатко́ву ді́ю (яку́ вико́нує та са́ма осо́ба, що й головну́ ді́ю), поя́снює в ре́ченні основне́ дієсло́во та відповіда́є на пита́ння *що ро́блячи? що зроби́вши?*

Дієприслівник
(додаткова дія)

Відповіда́ючи на пита́ння студе́нтів, профе́сор наво́див ціка́ві при́клади.

Дієслово
(головна дія)

Дієприслівник
(додаткова дія)

Відпові́вши на пита́ння студе́нтів, профе́сор закінчи́в ле́кцію.

Дієслово
(головна дія)

Дієприсл і́вник разо́м із зале́жними від нь о́го слова́ми нази ва́ється *дієприслівнико́вим зворо́том:*

означувальне слово ↓ дієприслівниковий зворот

Студе́нти, **ви́конавши** завда́ння, пішли́ на перерву.

↑ дієприслівник

Дієприсліві́ник зберіга́є зна́чення ви́ду і перехі́дності/ неперехі́дності:

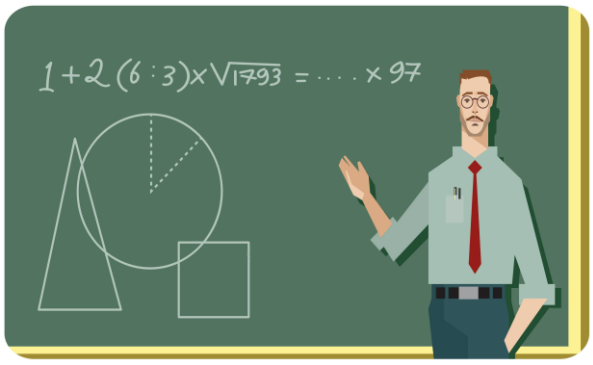
Малю́ючи *(перех. – що?)* карти́ну, худо́жник забу́в про час.

Подорожу́ючи *(неперех. – як? чим?)* сві́том, ми пізнаємо нові́ культу́ри.

Дієприслівники НДВ (недоконаного виду)

НДВ

Викладач поя́снював нову́ тему та писа́в фо́рмули на до́шці.

НДВ

Коли́ викладач поя́снював нову́ тему, він писа́в фо́рмули на до́шці.

НДВ

ДВ

Коли́ викладач поя́снював нову́ тему, він написа́в фо́рмули на до́шці.

Поя́снюючи нову́ тему, викладач писа́в фо́рмули на до́шці.

Дієприслівники НДВ (теперішній час)

Тепер. час, 3 ос., множ.	Дієприслівник	Суфікс	Використання (значення)
працю́-ють ка́*ж*-уть смі-ю́ть-ся леж-а́ть сид-я́ть	працю́ю+чи ка́жу+чи смію+чи́+сь ле́жа+чи си́дя+чи	-чи (-учи,-ючи I дієвідм.) (-ачи, -ячи II дієвідм.)	(Вказують на незакінчену додаткову дію, яка відбувається (відбувалася, відбуватиметься) одночасно з головною дією, вираженою дієсловом).

Від де́яких дієсло́в недоко́наного ви́ду дієприсло́вники не утво́рюються. Напри́клад: *Я не хоті́в сперечáтися з ним і замóвк. = Не бажáючи сперечáтися з ним, я замóвк.*

Дієприслівники ДВ (доконаного виду)

Минул. час
Закінчи́вши робóту, він пішóв додóму.

Майб. час
Закінчи́вши робóту, він відпочи́не.

Майб. час
Закінчи́вши робóту, він бу́де відпочива́ти.

Дієприслівники НДВ і ДВ (минулий час)

Минул. час	Дієприслівник	Суфікс	Використання (значення)
каза́-в сказа́-в засмія́-в-ся	каза́+вши сказа́+вши засмія́+вши +сь	-вши	(Вказують на завершену додаткову дію, яка відбувається раніше головної дії, вираженої дієсловом, або на дію, що слідує за основною).
ви́кона-в переміг	ви́конав+ши переміг+ши	-ши	

11. Прочитайте дієприслівники, поставте до них питання.

Вітáючи, говóрячи, сказáвши, принíсши, прóсячи, прочитáвши, стóячи, дýмаючи, задивúвшись, посміхнýвшись, перемíгши, живучú, розумíючи, сúдячи, розповíвши, прохóдячи, прийшóвши, співáючи, прощáючись, займáючись, вúрішивши, захворíвши, дослíджуючи, відійшóвши.

12. Назвіть дієслова, від яких утворені ці дієприслівники, вкажіть їх вид та час.

Знáючи – дізнáвшись, починáючи – почáвши, твóрюючи – створúвши, відкривáючи – відкрúвши, приймáючи – прийнявши, відповідáючи – відповíвши, зустрічáючи – зустрíвши, лю́блячи – полюбúвши, кáжучи – казáвши, збирáючись – зібрáвшись, навчáючись – навчúвшись, сподівáючись – сподівáвшись, хвилю́ючись – хвилювáвшись.

13. Утворіть від поданих дієслів дієприслівники недоконаного або доконаного виду в теперішньому або минулому часі.

Дивувáтися – здивувáтися, довóдити – довéсти, прохóдити – пройтú, запам'ятóвувати – запам'ятáти, віддавáти – віддáти, шукáти – знайтú, захищáти – захистúти, повертáтись – повернýтись, залишáтися – залишúтися, перекладáти – перекласти, вихóдити – вúйти, вхóдити – увійтú, чекáти – зачекáти.

14. Утворіть речення, замініть дієслова на дієприслівники.

Зразок: дивúтися фільм + пúти чай

Дивúтись фільм, *п'ючú* чай.

Дúвлячись фільм, пúти чай.

1. гулáти мíстом + розмовлáти з дрýгом

2. прочитáти книжку + поговорúти з дрýгом

3. ду́мати про відпу́стку + плану́ва́ти по́дорож
4. подиви́тися фільм + зроби́ти дома́шнє завда́ння
5. співа́ти пі́сню + танцюва́ти у кімна́ті

15. Замініть виділені дієслова дієприслівниками.

Зразок: Студе́нт *поба́чив* викладача́ і привіта́в його́
Поба́чивши викладача́, студе́нт привіта́в його́.

1. Викладач *перевірив* мою́ контро́льну робо́ту і поста́вив «відмі́нно».
2. Я *подиви́вся* в кінотеа́трі нови́й фільм і розповів про нього́ дру́зям.
3. Я *проходив* бі́ля метро́ і поба́чив дру́га.
4. Він *сиди́ть* на дива́ні і ди́виться фільм.
5. Ми *поговори́ли*, тро́хи *відпочи́ли* і зно́ву почали́ працюва́ти.
6. Він *одягну́вся* і ви́йшов на ву́лицю.
7. Профе́сор *прочита́в* ле́кцію і поціка́вився, чи є у студе́нтів запита́ння.
8. Мари́на *слу́хає* му́зику та відпочива́є.
9. На конце́рті цей арти́ст бу́де співа́ти та *танцюва́ти*.

16. Оберіть правильний варіант закінчення речення.

1. Увійшо́вши в аудито́рію, …
а) там були́ студе́нти.
б) ми поба́чили свої́х дру́зів.

2. Пливучи́ на кораблі́,
а) тури́сти ба́чили навко́ло краси́ву приро́ду.
б) навко́ло була́ краси́ва приро́да.

3. Слу́хаючи пі́сню про коха́ння,
а) він зга́дував свою́ ді́вчину.
б) його́ ді́вчина ду́же га́рна.

4. Купи́вши нови́й телефо́н,
а) він лежа́в на столі́.
б) я відра́зу налаштува́в дода́тки.

5. Ви́пивши у́трішню ка́ву,
а) вона́ була́ ду́же смачно́ю.
б) вона́ пішла́ на робо́ту.

17. Замість крапок вставте у речення необхідний дієприслівник доконаного або недоконаного виду. Користуйтеся словами для довідок.

1. … текст, я випи́сую нові́ слова́.
2. Я засумува́в, … на фо́то рі́дного до́му.
3. Вона́ лежа́ла, … о́чі.
4. … за стіл, я відкри́в ноутбу́к.
5. Ми йшли́, … про свої́ спра́ви.
6. ... і́спит, ми пішли́ у кафе́.
7. … в інтерне́ті потрі́бну інформа́цію, мені́ вдало́ся підготува́ти свій ви́ступ.
8. … невели́ку па́узу, виклада́ч продо́вжив поя́снення нової́ те́ми.
9. … текст вдру́ге, студе́нти почали́ вико́нувати те́стові завда́ння.

Слова для довідок: скла́вши, відшука́вши, розмовля́ючи, чита́ючи, ди́влячись, сі́вши, заплю́щивши, закінчи́вши, прослу́хавши.

18. Утворіть речення за зразком (замініть виділені дієслова дієприслівниками).

Зразок: Студе́нти *перекладáють* украї́нський текст і ди́вляться у словни́ик. – *Перекладáючи* украї́нський текст, студе́нти ди́вляться у словни́к.

1. Хаса́н *отри́мав* гро́ші від батькі́в і заплати́в за навча́ння.
2. Чолові́к *зібра́в* ре́чі та ви́кликав таксі́.
3. Вона́ *поверну́лася* додо́му і одра́зу почала́ готува́ти вече́рю.
4. Він *диви́вся* телеві́зор та їв я́блуко.
5. Ми *замо́вили* ка́ву і почали́ розмовля́ти.
6. Ма́ти *приготува́ла* сніда́нок і пішла́ на робо́ту.
7. Він *купи́в* кві́ти та пої́хав на вокза́л зустрі́ти по́другу.
8. Я *прині́с* додо́му свіжі о́вочі та поча́в готува́ти обі́д.

9. Іноземний студент *читав* текст українською мовою і часто заглядав у словник.

10. Багато років його батько *працював* на заводі та став досвідченим фахівцем

19. Знайдіть дієприкметники та дієприслівники. Визначте стан, вид дієприкметників та вид дієприслівників. Поставте, де потрібно, коми.

Зразок: Не зважаючи на сильний дощ, усі студенти прийшли на заняття. Не зважаючи – (що роблячи?), дієприслівник, недок. вид.

1. Сяючи різноманітними кольорами головна ялинка країни вражає своєю красою.

2. Які гарні сяючі вогники на ялинці!

3. Ліки винайдені харківськими фармацевтами продаються в аптеках міста.

3. Виконуючи всі поради лікаря людина одужує швидше.

4. Дивлячись крізь вікно я бачу розквітлу яблоню.

5. Я побачив свого друга дивлячись крізь вікно.

6. Таблиці розроблені викладачем дуже допомагають студентам.

7. Співаючи улюблену пісню Катерина готувала вечерю.

8. Листя пожовкле від осінніх холодів тихо падало на землю вкриваючи лісові стежки.

9. Прийшовши до супермаркету ми почали вибирати продукти для вечері.

10. Прочекавши на автобус годину я викликала таксі.

20. *Прочитайте слова, поставте до них питання, визначте частину мови й запишіть ці слова до таблиці.*

Університет, кіно, намальовано, поставлений, ми, старий, виконавши, співаючі, складено, сім, сім’я, кімната, ловити, квітнучий, летіти, жовтий, принесений, зроблено, інженер, сидячи, викладач, холодний, ви, двадцять, танцювати,

купу́ючи, двана́дцять, зме́рзлий, збудо́вано, комп’ю́тер, студе́нт, працює, люби́ти, смачни́й, весе́лий, забу́то, зро́блено, карти́на, кафе́, вони́, готу́ючи, терпля́чий, подаро́ваний, погуля́вши, хо́дячи, посміхаючись, рушни́к, бі́лий, сніг, відкри́то, шістна́дцять, скла́дено, і́спит, весня́ний, мо́ва.

Частина мови	*Слова*
Іменник	Мо́ва, …
Прикметник	
Займенник	
Числівник	
Дієслово	
Дієприкметник	
Дієприслівник	
Безособова форма на -но, -то	

У реченні дієприсл і́вник є обставиною: часу (коли?), причини (чому?), умови (за якої умови?), способу дії́ (як?).

Сполучники підрядності за значенням	Просте речення з дієприслівниковим зворотом	Складне речення
Часові (одночасність дії): коли	*Поверну́вшись* пі́сля заня́ть додо́му, Лян ви́рішив зателефонува́ти по́друзі.	= Коли́ Лян поверну́вся пі́сля заня́ть додо́му, він ви́рішив зателефонува́ти по́друзі.
Часові (послідовність дії): коли, після того як, перед тим як	*Зустрі́вшись* із дру́гом, ми разо́м пішли́ до університе́ту.	= Пі́сля то́го як ми з дру́гом зустрі́лись, ми разо́м пішли́ до університе́ту.
Причини і наслідку: бо, тому що, через те що, так що, тому, що	До́бре *підготува́вшись* до екза́мену, студе́нт склав його́ на «відмі́нно».	= Студе́нт склав екза́мен на «відмі́нно», тому́ що (бо) до́бре підготува́вся до нього. = Студе́нт до́бре підготува́вся до екзамену, тому́ склав його́ на «відмі́нно».
Умовні: коли, якщо, якби … то	Не *зна́ючи* бро́ду, не лізь у во́ду.	= Якщо́ (коли́) не зна́єш бро́ду, не лізь у во́ду.

Допустові: хоч(а), незважаючи на те, що	Зібра́вши речі, студе́нт не поїхав на екску́рсію до Льво́ва, бо захвори́в.	Хоча́ студе́нт зібра́в речі, він не поїхав на екску́рсію до Льво́ва, бо захвори́в.
Способу дії: і, та	Вона́ пройшла́ повз, не *поміти́вши* мене́.	= Вона́ пройшла́ повз і не поміти́ла мене́.
	Вони́ пили́ каву, ти́хо *розмовля́ючи* про оста́нні поді́ї у сві́ті.	= Вони́ пили́ каву та ти́хо розмовля́ли про оста́нні поді́ї у сві́ті.

21. Прочитайте речення. Скажіть, коли відбувається дія, виражена дієприслівником: одночасно з головною дією або до неї. Зверніть увагу на складні речення, які можуть замінити дієприслівниковий зворот.

1. Моя́ по́друга чита́ла, *си́дячи* в па́рку. = Моя́ по́друга сиді́ла в па́рку і чита́ла.

2. *Вивча́ючи* іноземну мо́ву, ми бі́льше дізнаємо́ся про краї́ну, в яки́й розмовля́ють це́ю мовою. = Коли́ ми вивча́ємо іноземну мо́ву, ми бі́льше дізнаємо́ся про краї́ну, в яки́й розмовля́ють ці́єю мо́вою.

3. *Перебува́ючи* на кані́кулах на батьківщи́ні, студе́нт намага́вся не забува́ти украї́нську мо́ву. = Хоча́ студе́нт був на кані́кулах на батьківщи́ні, він намага́вся не забува́ти украї́нську мо́ву.

4. *Займа́ючись* спо́ртом, ви дба́єте про своє́ здоро́в'я. = Якщо́ (коли́) ви займа́єтеся спо́ртом, ви дба́єте про своє́ здоро́в'я.

5. *Малю́ючи* портре́т ді́вчини, худо́жник ува́жно диви́вся на не́ї. = Коли́ худо́жник малюва́в портре́т ді́вчини, він ува́жно диви́вся на не́ї.

6. *Прочита́вши* текст, студе́нти відповіли́ на запита́ння викладача́. = Студе́нти прочита́ли текст і відповіли́ на запита́ння викладача́.

7. *Ви́вчивши* украї́нську мо́ву, ви змо́жете ві́льно говори́ти ці́єю мо́вою. = Якщо́ ви ви́вчите украї́нську мо́ву, ви змо́жете ві́льно говори́ти ці́єю мо́вою.

8. *Прии́хавши* до За́хідної Украї́ни, студе́нти побува́ли у Льво́ві. = Коли́ студе́нти прии́їхали до За́хідної Украї́ни, вони́ побува́ли у Льво́ві.

9. *Скла́вши* екза́мени, студе́нти пої́хали на батьківщи́ну. = Пі́сля то́го, як студе́нти скла́ли екза́мени, вони́ пої́хали на батьківщи́ну.

10. *Прочита́вши* текст кі́лька разі́в, я так і не зрозумі́в основну́ ідею а́втора. = Хоча́ я прочита́в текст кі́лька разі́в, я так і не зрозумі́в основну́ ідею а́втора.

11. *Отри́мавши* дипло́м, я відра́зу повідо́мив про це батькі́в. = Як ті́льки я отри́мав дипло́м, я відра́зу повідо́мив про це батькі́в.

12. *Пообіця́вши* прийти́ вча́сно, не мо́жна запі́знюватись. = Якщо́ пообіця́в прийти́ вча́сно, не мо́жна запі́знюватись.

22. Прочитайте речення, знайдіть дієприслівники. Передайте ту ж саму інформацію інакше. Скористайтеся конструкціями «тому що …», «коли …», «після того, як …», «спочатку …, потім …» тощо.

1. Під’єдна́вши свій комп’ю́тер до інтерне́ту, ви мо́жете отри́мати інформа́цію з будь-яко́ї то́чки сві́ту.

2. Заки́нчуючи університе́т, студе́нти пови́нні скла́сти держа́вні і́спити.

3. Успі́шно скла́вши держа́вні і́спити, молоді́ лю́ди отри́мали дипло́м про ви́щу осві́ту.

4. Отри́мавши я́кісну осві́ту, ви мо́жете знайти́ прести́жну робо́ту.

5. Навча́ючись в університе́ті, студе́нти вивча́ють рі́зні дисципліни.

6. Дослі́джуючи ко́смос, вче́ні відкрива́ють нові́ можли́вості для лю́дства.

7. Мрі́ючи ста́ти лі́карем, він ще в шко́лі поча́в вивча́ти біоло́гію.

8. Приї́хавши до Украї́ни, ви отри́маєте можли́вість навча́тися в університе́ті.

9. Подорожу́ючи Украї́ною, він фотографува́в усі́ визначні́ па́м’ятки.

10. Ви́вчивши іноземну мо́ву, ви мо́жете познайо́митися з культу́рою і́ншої краї́ни.

11. Прочита́вши нови́ни, я мо́жу розповіда́ти про оста́нні поді́ї у сві́ті.

12. Ста́вши програмі́стом, мій брат здійсни́в свою́ найбі́льшу мрі́ю.

13. Ми зра́зу відчу́ли сві́же пові́тря, відкри́вши вікно́.

14. Лю́ди сподіва́ються на кра́ще життя́, обира́ючи нового́ президе́нта.

23. Замініть складні речення реченнями з дієприслівником.

1. Коли́ він почу́в шум на ву́лиці, він підійшо́в до вікна́.

2. Він не поїхав на екску́рсію, бо запізни́вся на авто́бус.

3. Якщо́ іноземні студе́нти успі́шно закінча́ть підгото́вчий факульте́т, вони́ змо́жуть навча́тися в університе́ті.

4. Коли́ викладач поя́снював нову́ те́му, він малюва́в на до́шці схе́му.

5. Коли́ я чита́ю нови́й текст, я дивлю́ся незнайо́мі слова́ у словнику́.

6. Якщо́ ви бу́дете пога́но зна́ти украї́нську мо́ву, ви не змо́жете зрозумі́ти ле́кції.

7. Коли́ дру́зі поверта́лися додо́му, вони́ ве́село розмовля́ли.

8. Оскі́льки студе́нт бажа́в оде́ржати міцні́ знання́, він сумлі́нно навча́вся в університе́ті.

9. Люди́на не мо́же жи́ти, якщо́ нико́го не лю́бить!

10. Люди́на мо́же подола́ти всі тру́днощі, коли́ пові́рить у свої́ си́ли!

24. Дайте відповідь на запитання за зразком, використовуючи слова, подані в дужках.

Зразок: За яко́ї умо́ви студе́нт пра́вильно ви́конав контро́льну робо́ту? (до́бре ви́вчити теорети́чний матеріа́л).

Студе́нт пра́вильно ви́конав контро́льну робо́ту, до́бре *ви́вчивши* теорети́чний матеріал.

1. Чому́ дівчинка боїться захо́дити у во́ду? (не вміє пла́вати).
2. Коли́ мо́жна користува́тися калькуля́тором? (розв'яза́ти складні́ завда́ння).
3. Як студе́нти слу́хають ле́кцію викладача́? (ро́блять де́які нота́тки).
4. Чому́ я зрадів? (я поба́чив дру́зів).
5. Коли́ Лян вра́нці іде́ до університе́ту? (поснідати і зібра́тися).
6. Чому́ Мари́на купи́ла цю су́кню? (пора́дитися з по́другою).
7. Чому́ ми поїхали у по́дорож Украї́ною? (придба́ти маши́ну).
8. Як вона́ сиділа в за́лі? (не звертати на нас ува́ги).

25. Прочитайте речення. Знайдіть помилки у вживанні дієприслівників та виправте їх.

1. Повернувшись додому, раптово пішов дощ.
2. Готуючи смачну вечерю, у кухаря згасло світло.
3. Гуляючи в парку, чоловікові зустрівся старий друг.
4. Слухаючи улюблену музику, настрій дівчини покращився.
5. Замовивши таксі через додаток, машина приїхала дуже швидко.
6. Побачивши красиве море, мандрівникам захотілося зробити фото.
7. Заснувши, книжка випала з його рук.
8. Читаючи книжку, несподівано пролунав телефонний дзвінок.

9. П’ючи́ ка́ву, розби́лася ча́шка.

10. Переглядаючи нови́ни в інстагра́мі, в ме́не розряди́вся телефо́н.

11. Купу́ючи квитки́ на літа́к онла́йн, сайт раптово́ зави́с.

12. Завнта́живши нови́й дода́ток, у па́м’яті смартфо́на не зали́шилося мі́сця.

26. Прочитайте оголошення. Скажіть, де їх можна прочитати? Що ви дізналися з цих оголошень?

Шановні пасажири!
Виходячи з вагона,
не забувайте свої речі.

Шановні пасажири!
Подорожуючи нашим поїздом, не
залишайте особисті речі без нагляду.

Шановні покупці!
Зробивши сьогодні покупку
в нашому магазині, ви отримаєте
в подарунок знижку.

Шановні пішоходи!
Переходячи дорогу, не дивіться
в екран телефона та зніміть навушники.
Будьте уважні: спочатку подивіться
ліворуч, а потім праворуч.

Шановні клієнти!
Прийшовши до нашого фітнес-центру,
будь ласка, залишайте
верхній одяг у гардеробі.

Приймаючи ліки, будьте обережні.
Спочатку порадьтеся з лікарем.

27. Прочитайте слова та словосполучення. Значення незнайомих слів уточніть за словником.

Менталіте́т, на́ція, озна́ка, міролю́бність, ві́ра, пова́га, сати́ра, тру́днощі, мета́, релігі́йність, щи́рість, матріарха́т, зви́чай, обря́д, весі́лля, пре́док, взаємови́ручка, фольклó́р, суку́пність, надмі́рний, гости́нний, незла́мний, притама́нний, вважа́ти, доля́ти, підкори́ти, довіря́ти, опиня́тися, опано́вувати.

28. Поясніть, як ви розумієте ці словосполучення. Значення незнайомих слів уточніть за словником.

Уніка́льний код, ри́са хара́ктеру, спóсіб ми́слення, систе́ма ці́нностей, но́рми поведі́нки, тип менталь́ності, відігра́ва́ти роль, скрутна́ ситуа́ція, спі́льна мета́, суміжна профе́сія, традиці́йно-побуто́ва систе́ма, жіно́че нача́ло, істори́чний шлях, суча́сний ви́клик, визнача́льна умóва.

29. Від поданих дієслів утворіть

а) іменники

Зразок: уміти – уміння.

Вирішувати, народи́тися, ми́слити, формува́ти, домінува́ти, пра́гнути.

Б) дієприкметники

Зразок: зумóвити – зумóвлений.

Сформува́ти, поєдна́ти, створи́ти, перевірити, відобра́зити, напóвнювати,

В) дієприслівники

Смія́тися, демонструва́ти, опини́тися, прийма́ти, бажа́ти, дотри́муватись, об’є́днуватися, формува́ти.

30. Прочитайте текст. Звертайте увагу на дієприкметники та дієприслівники, які ви зустрінете у тексті.

Особли́вості украї́нського менталіте́ту

Менталіте́т – це уніка́льний код на́ції, сформо́ваний істо́рією, культу́рою та вихова́нням, суку́пність генети́чно й соціа́льно зумо́влених озна́к, притама́нних їй. Це, наса́мперед, ри́си хара́ктеру, спо́сіб ми́слення, систе́ма ці́нностей і норм поведі́нки. В украї́нців – це демократи́чність, емоці́йність, індивідуалі́зм, миролю́бність. Важли́вою части́ною їхнього життя́ залиша́ється ві́ра, пое́днана з глибо́кою пова́гою до релігі́йних тради́цій.

Дослі́дники вважа́ють, що украї́нці ма́ють за́хідний тип мента́льності. Зокрема́, яскра́вою ри́сою украї́нського хара́ктеру є надмі́рна любо́в до гу́мору, сати́ри й взагалі́ смі́ху. Сміючи́сь над тру́днощами, украї́нці доля́ють будь-які́ стре́си, демонстру́ючи сві́тові свій незла́мний оптимі́зм.

Ма́ло хто з украї́нців ма́є на меті́ своє́ю спра́вою підкори́ти світ. Украї́нець – це зазвича́й консерва́тор, яки́й не довіря́є змі́нам, пра́гне не про́сто знайти́ щось нове́, а зберегти́ вже ство́рене та переві́рене ча́сом. Водночас украї́нець – це універса́л. Опиня́ючись у скрутни́х ситуа́ціях, він ле́гко опано́вує кі́лька профе́сій і шви́дко знахо́дить нестанда́ртні рі́шення.

Особли́вості мента́льності украї́нців ма́ють яскра́вий ви́яв у традиці́йно-побуто́вій систе́мі. Украї́нська сім’я́ відіграє́ значну́ роль у формува́нні націона́льного хара́ктеру та менталіте́ту. Специ́фіка украї́нської сім’ї́ истори́чно базу́ється на матріархаті, де традиці́йно домінує́ жі́нка. Жіно́че нача́ло, відобра́жене у фольклорі, тради́ціях, зви́чаях украї́нців і ро́бить украї́нську культу́ру ла́гідною, поети́чною та ду́же

гости́нною. Прийма́ючи госте́й, украї́нська роди́на завжди́ виставля́є на стіл найкра́щі стра́ви, бажа́ючи показа́ти свою́ щи́рість.

Ще однié́ю важли́вою ри́сою є релігі́йність. Дотри́муючись багатовікови́х тради́цій, украї́нці святку́ють Різдво́ та Вели́кдень, наро́дження, хре́щення, весі́лля, які́ об'є́днують усю́ роди́ну. Ці свя́та, напо́внені особли́вою ма́гією та обря́дами, демонстру́ють пова́гу до пре́дків.

Сього́дні украї́нський менталіте́т відкрива́ється сві́тові з нового́ бо́ку. Об'є́днуючись зара́ди спі́льної мети́, украї́нці диву́ють світ своє́ю взаємови́ручкою, волонте́рством та смілúвістю. О́тже, історúчний шлях та суча́сні ви́клики залиша́ються визнача́льними умо́вами, форму́ючи уніка́льний і си́льний хара́ктер украї́нського наро́ду.

31. Погодьтеся зі ствердженнями або заперечте їх. Відповідайте одним словом «так» чи «ні».

1. Специфі́чні ри́си хара́ктеру украї́нців – це демократи́чність, емоці́йність, індивідуалі́зм, миролю́бність, релігі́йність.
2. Украї́нці ма́ють за́хідний тип мента́льності.
3. Украї́нці не лю́блять гу́мор, сати́ру й взагалі́ сміх.
4. Боячúсь тру́днощів, украї́нці демонстру́ють сві́тові свій песимі́зм.
5. Украї́нець – це консерва́тор, а не універса́л.
6. Опиня́ючись у скрутни́х ситуа́ціях, украї́нець шви́дко знахо́дить нестанда́ртні рішення.
7. Украї́нська роди́на відіграє́ значну́ роль у формува́нні націона́льного хара́ктеру та менталіте́ту.
8. В украї́нській сім'ї домину́є чолові́к.
9. Украї́нці не дотри́муються тради́цій у святкува́нні релігі́йних свят.
10. Сього́дні украї́нці дивують світ своє́ю взаємопідтри́мкою, волонте́рством та смілúвістю.

32. Дайте відповіді на питання.

1. Як ви розумі́єте поня́ття менталіте́т?
2. Що дослі́дники гово́рять про украї́нський менталіте́т?
3. Які́ ри́си хара́ктеру притама́нні украї́нцям?
4. Чому́ гу́мор є важли́вим для украї́нців? Що вони́ цим демонстру́ють?
5. Які́ дві ри́си допомага́ють украї́нцю шви́дко знахо́дити нестанда́ртні рі́шення у скрутни́х ситуа́ціях?
6. Яку́ роль відіграє жі́нка в украї́нській роди́ні та культу́рі з по́гляду істо́рії?
7. У чо́му відобра́жене жіно́че нача́ло украї́нської культу́ри?
8. Яки́х релігі́йних обря́дів дотри́муються украї́нці?
9. Завдяки́ чому́ украї́нський менталіте́т сього́дні відкрива́ється сві́ту з ново́го, суча́сного бо́ку?

33. Розкажіть, що ви узнали про національні особливості національного менталітету українців?

34. Дайте аргументовані відповіді на питання.

1. У те́ксті зазна́чено, що украї́нець – це універса́л, яки́й мо́же шви́дко змініти профе́сію або́ знайти́ нестанда́ртне рі́шення. А як при́йнято у ва́шій краї́ні? Чи кра́ще бу́ти фахівце́м в одні́й вузькі́й сфе́рі, чи вмі́ти роби́ти все потро́ху?
2. Текст опи́сує украї́нців як поміркова́них консерва́торів, які́ пра́гнуть зберегти́ ство́рене. Чи зго́дні ви з цим? Як балансу́ють тради́ції та техноло́гії у ва́шій рі́дній культу́рі?
3. Украї́нці акти́вно використо́вують гу́мор під час стре́су та важки́х поді́й. Як у ва́шій культу́рі лю́ди зазвича́й реагу́ють на кри́зи?

35. Розкажіть про національні особливості вашого народу (до 10 речень).

36. Прочитайте діалог.

Натáлія Миколáївна: Пройшлá óсінь, скінчúлась зимá. Підхóдить до кінця́ навчáльний рік. Подивíться зáраз у вікнó. Там сóнце, зéлень, тепло́. Весна́ – це час надíй та рáдості. Навкóло так багáто прекрáсного. Цей рік, я дýмаю, був для вас дýже важлúвим і цікáвим. Ви тепéр знáєте ще одну́ іноземну мóву, у вас з'явúлися новí дрýзі.

Лян: Так, нам було́ дóбре рáзом. Дýже не хóчеться розлучáтися.

Амíн: Я був щаслúвий тут, з вáми.

Симóн: А мóже бýти щáстя однáковим для всіх?

Натáлія Миколáївна: Я дýмаю, що щáстя не мóже бýти однáковим, томý що ми рíзні. Алé колú на Землí мир і згóда, всі лю́ди щаслúві.

Амíна: Знáчить, є особúсте і всезагáльне щáстя.

Натáлія Миколáївна: Менí дýже подóбаються вáші думкú і вáші почуття́. Ми обов'язкóво знáйдемо час, щоб поговорúти про це більш детáльно. Озирнíться навкругú, подивíться одúн на óдного, посміхнíться одúн óдному. Подýмайте. Як дóбре, що ви зáраз разóм тут, в Украíні. Я впéвнена, що зáвтра бýде новúй щаслúвий день, і він нам підкáже, про що ми моглú б подýмати і поговорúти. А зáраз давáйте поговóримо про любóв. Я хóчу познайóмити вас з прекрáсними віршáми украíнських поéтів.

37. Прочитайте і перекладіть відомі вірші українських поетів.

Любі́ть Украї́ну

Володимир Сосюра

Любі́ть Украї́ну, як со́нце, любі́ть,
як ві́тер, і тра́ви, і во́ди,
в годи́ну щасли́ву і в ра́дості мить,
любі́ть у годи́ну него́ди!

Любі́ть Украї́ну у сні й наяву́,
вишне́ву свою́ Украї́ну,
красу́ її́, ві́чно живу́ і нову́,
і мо́ву її́ солов'ї́ну.

Для нас вона́ в сві́ті єди́на, одна́
в просто́рів соло́дкому ча́рі...
Вона́ у зірка́х, і у ве́рбах вона́,
і в ко́жному се́рця уда́рі...

Як та купина́, що гори́ть – не згора́,
живе́ у стежка́х, у дібро́вах,
у зо́йках гудкі́в, і у хви́лях Дніпра́,
і в хма́рах оти́х пурпуро́вих.

Любі́ть у кохáнні, в труді́, у бою́,
як пі́сню, що ли́не зоре́ю...
Всім се́рцем любі́ть Украї́ну свою́ –
і ві́чні ми бу́демо з не́ю!

Так ніхто́ не кохáв

Так ніхто́ не кохáв. Че́рез ти́сячі літ
лиш прихо́дить поді́бне кохáння.
В день таки́й розцвіта́є весна́ на земл і́
І земля́ убира́ється зра́ння...

Ди́ше тихо́ і легко́ в синя́ву вона́,
простяга́є до зір свої́ ру́ки...
В день таки́й на земли́ розцвіта́є весна́
і тремти́ть од соло́дкої му́ки...

В’я́не се́рце моє́ од щасли́вих оче́й,
що горя́ть в тумані́ на́ді мно́ю...
Розлива́ється кров і по жи́лах тече́,
ні́би па́хне вона́ лободо́ю...

Гей, ви, зо́рі ясні́!.. Ти́хий мі́сяцю мій!..
Де ви ба́чили бі́льше кохáння?..
Я для не́ї зірву́ Оріо́н золоти́й,
я – пое́т робітни́чої ра́ні...

Ти зна́єш, що ти – люди́на

Василь Симоненко

Ти зна́єш, що ти – люди́на.
Ти зна́єш про це чи ні?
Усмі́шка твоя́ – єди́на,
Му́ка твоя́ – єди́на,
О́чі твої́ – одні́.

Бі́льше тебе́ не бу́де.
За́втра на цій земли́
І́нші ходи́тимуть лю́ди,
І́нші коха́тимуть лю́ди –
До́брі, ласка́ві й злі.

Сього́дні усе́ для те́бе –
Озе́ра, гаї́, степи́.
І жи́ти спіши́ти тре́ба,
Коха́ти спіши́ти тре́ба –
Гляди́ ж не проспи́!

Бо ти на землі́ – люди́на,
І хо́чеш того́ чи ні –
Усмі́шка твоя́ – єди́на,
Му́ка твоя́ – єди́на,
О́чі твої́ – одні́.

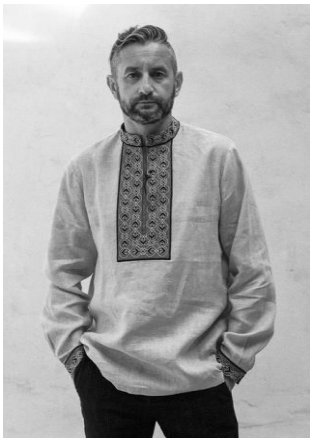
Ліна Костенко

І як тепе́р тебе́ забу́ти?

І як тепе́р тебе́ забу́ти?
Душа́ до кра́ю добрела́.
Тако́ї ди́вної отру́ти
я ще нико́ли не пила́.
Тако́ї чи́стої печа́лі,
тако́ї спра́глої жаги́,
тако́го зо́йку у мовча́нні,
тако́го ся́йва навкруги́.
Тако́ї зо́ряної ти́ші,
тако́го бе́зміру в добі́!..
Це, мо́же, на́віть і не ві́рші,
а кві́ти, ки́нуті тобі́.

І жі́нка з чо́рним, як земля́, воло́ссям...

Сергій Жадан

І жі́нка з чо́рним, як земля́, воло́ссям,
яку́ я зна́ю вже сті́льки ро́ків,
живе́ собі́, не перейма́ючись зо́всім,
по́між ранко́вого сві́тла й вечі́рніх мо́років.

По́між залі́за й гаря́чого ли́стя,
по́між стін і пташи́них кри́ків,
по́між підзе́мних ру́сел, що переплели́ся,
по́між усі́х свої́х снів і фрі́ків.

Вона́ хо́дить собі́ на стадіо́ни й ри́нки,
хова́ючи в ку́ртці телефо́н і фля́гу.
І я гото́вий пали́ти сусі́дські буди́нки,
що́би вона́ зверну́ла на ме́не ува́гу.

Я гото́вий позба́вити міста́ керува́ння
і на портве́йн перетво́рювати озе́рну во́ду,
лише́ б вона́, зга́дуючи про моє́ існува́ння,
писа́ла мені́ листи́ про життя́ і пого́ду.

Я гото́вий влашто́вувати на її́ ву́лиці стра́йки,
лише́ б бу́ти бли́жче до її́ ні́жності й лю́ті
і слу́хати її́ постійні ба́йки
про те, з ким вона́ спить і кого́ вона́ лю́бить.

Я ви́гадаю нові́ лі́тери та розділо́ві зна́ки,
я вб'ю всіх ста́рих пое́тів, які́ ще щось пи́шуть,
що́би вона́ забува́ла про те, що могла́ зна́ти,
що́би вона́ диви́лася в те́мряву й слу́хала ти́шу.

Не́бо за її́ вікнами бу́де холо́дне й зеле́не.
Дощ бу́де заliва́ти па́м'ять її́ невиче́рпну.
Хай забува́є про все.
Хай забува́є на́віть про ме́не.
Лише́ про ме́не хай забува́є в оста́нню че́ргу.

38. Перевірте себе. Чи знаєте ви ці дієслова? Подивіться їхнє значення у словнику. Складіть речення, використовуючи ці дієслова.

зобража́ти – зобрази́ти (кого? що?)
милува́тися – помилува́тися (ким? чим?)
сумніва́тися – засумніва́тися (щодо кого? чого? у кому? у чому?)
дивува́ти – здивува́ти (кого? чим?)
ука́зувати – указа́ти (на кого? на що?)
шкодува́ти – пошкодува́ти (кого? що? через що?).
обма́нювати – обману́ти (кого? що?)
відверта́тися – відверну́тися (від кого? від чого?)
нахиля́тися – нахили́тися (до кого? до чого?)
виставля́ти – ви́ставити (що?)
освíтлювати – освіти́ти (кого? що? чим?)
поміча́ти – помíтити (кого? що?)
світи́тися – засвіти́тися (у кого? від чого?)
схо́дити – зійти́ (де?)
старíти – постарíти
ука́зувати – указа́ти (кому? на кого? на що?)

39. Прочитайте текст. Звертайте увагу на дієприкметники та дієприслівники, які ви зустрінете у тексті.

Ко́нкурс

В одно́му мíсті було́ оголо́шено ко́нкурс худо́жників. Ко́жен мав намалюва́ти карти́ну, яка́ б зобра́жувала красу́ жíнки. Ці карти́ни ма́ли стоя́ти на голо́вній пло́щі мíста, щоб ко́жна люди́на, прохо́дячи повз, могла́ милува́тися ни́ми.

Коли́ лю́ди дізна́лися про цей ко́нкурс, ніхто́ в мі́сті не сумніва́вся в то́му, що перемо́жцем бу́де відо́мий усьо́му сві́тові стари́й худо́жник. І ті́льки він сам сумніва́вся у свої́й перемо́зі, тому́ що знав си́лу тала́нту свого́ у́чня, молодо́го худо́жника. Що́йно оголо́сили про ко́нкурс, він

вирі́шив піти́ з мі́ста. Він пішо́в шука́ти жі́нку, краса́ яко́ї ма́ла здивува́ти весь сві́т. Бі́ля невели́кого буди́нку він поба́чив вродли́вого юнака́ й упізна́в свого́ улю́бленого у́чня.

– Здра́ствуйте, па́не учи́телю, – ра́дісно сказа́в юна́к. – Куди́ Ви йдете́ так ра́но?

– Як ра́но? Хі́ба ти не чув про ко́нкурс?

– Чув.

– І ти ду́маєш бра́ти у́часть у нього́му?

– Так, – відпо́вів юна́к, – я зна́ю, що ко́нкурс бу́де важки́м, що тре́ба бу́де змага́тися з Ва́ми, учи́телю.

– Куди́ ж ти пі́деш? Де ти бу́деш шука́ти найдоскона́лішу красу́?

Юна́к ве́село усміхну́вся й сказа́в: «Я вже знайшо́в її́».

– Де ж ти її́ знайшо́в?

– А ось вона́! – і юна́к указа́в на Зоря́нку, свою́ наре́чену, яка́ стоя́ла бі́ля буди́нку.

Стари́й худо́жник пожалі́в у́чня й сказа́в:

– Си́ну мій, твоя́ наре́чена ми́ла, я не сперечаю́ся, але́ поду́май, хі́ба це та краса́, яка́ ма́є здивува́ти світ?

– Так, са́ме та. Нема́є у сві́ті нико́го вродли́вішого за мою́ Зоря́нку!

Стари́й худо́жник став на́віть сумніва́тися, мо́же, його́ обма́нюють о́чі, мо́же бу́ти, він чого́сь не ба́чить у цій ді́вчині. Він ще раз подиви́вся на не́ї, але́ це була́ найзвичайні́сінька ді́вчина. Широ́ке обли́ччя, о́чі вели́кі, ми́лі, але́ в них нема́є нічо́го особли́вого. «Які́ сліпі́ зако́хані», – поду́мав стари́й худо́жник. Йому́ хоті́лося смія́тися від ра́дості, але́ його́ обли́ччя залиши́лося серйо́зним. Він встав і сказа́в:

– Мо́же бу́ти, ти й пра́вий. Щасли́вий ти, що знайшо́в так бли́зько те, що мені́ тре́ба шука́ти ще до́вго й до́вго.

Ви́йшовши на доро́гу, він поду́мав: «Єди́ний небе́зпечний суперни́к так зако́ханий, що сам пішо́в з мого́ шля́ху».

Стари́й худо́жник до́вго шука́в доскона́лу красу́, йшов із мі́ста до мі́ста, із села́ до села́, перепрова́в з о́строва на о́стрів. Але́ ніде́ не знаходи́в тієї́, яку́ шука́в. Одно́го ра́зу він поба́чив схі́дну красу́ню, зупини́вся й поду́мав: «Мо́же, вона́?». Але́ за хвили́ну відверну́вся й пішо́в да́лі. «Я не впевне́ний – зна́чить, не вона́». І́ноді старо́му худо́жникові здава́лося, що він ніколи́ не зна́йде того́, що шу́кає. Одно́го ра́зу він прокину́вся в гора́х недале́ко від мо́ря. До мо́ря йшла́ ді́вчина надзвича́йної краси́. І одра́зу без сумні́вів він сказа́в: «Це вона́».

Мину́в рік. Лю́ди зібра́лися на центра́льній пло́щі, де було́ ви́ставлено дві вели́кі карти́ни, закри́ті тканино́ю. Бі́ля одні́єї карти́ни стоя́в відо́мий усьо́му сві́тові стари́й худо́жник, бі́ля і́ншої – його́ у́чень. Лю́ди з любо́в’ю диви́лися на спокі́йне, упе́внене обли́ччя старо́го худо́жника. А молоди́й худо́жник був блідий і ду́же хвилюва́вся.

Споча́тку показа́ли карти́ну старо́го худо́жника. На пло́щі ста́ло ти́хо. Лю́ди поба́чили прекра́сну ді́вчину. Вона́ диви́лася на люде́й вели́кими о́чами, я́сними, як ранко́ве не́бо. Ніхто́ нико́ли не ба́чив тако́ї краси́. А коли́ по́тім лю́ди подиви́лися оди́н на о́дного, їм усе́ здало́ся ну́дним і сі́рим. Ді́вчата й жінки́ сором’язли́во заплю́щували о́чі, а чоловіки́, ди́влячись на них, не розумі́ли, як могли́ їм подо́батися ці зви́чні обли́ччя. Оди́н дід із серди́тим обли́ччям диви́вся на свою́ стару́ жінку. Вона́ бу́ла то́встою, з черво́ним у змо́ршках обли́ччям. Він поду́мав: «І з цією́ жі́нкою я прожи́в усе́ життя́!». До́вго стоя́ли лю́ди, заду́мчиві та сумні́, милу́ючись прекра́сною карти́ною.

Але́ ось показа́ли другу́ карти́ну. Лю́ди не ві́рили свої́м оча́м. На карти́ні була́ намальо́вана Зоря́нка. Та са́ма Зоря́нка, яка́ ра́нками поверта́ється з ри́нку, несучи́ в кроши́ку ри́бу й о́вочі. Зоря́нка, яка́ весь день працю́є у своєму́ саду́. І вона́ стоя́ла по́руч з тією́ ді́вчиною на карти́ні! Лю́ди обу́рилися. Усі́ зашуміли́ й закрича́ли. Але́ ось шум став тихі́шим. Оди́н

юна́к сказа́в і́ншому: «Зна́єш, я не поміча́в, що Зоря́нка така́ прекра́сна».

Високо́ підня́вши бро́ви, ве́село диви́лася на люде́й Зоря́нка. Щасли́ва усмі́шка гра́ла на її́ губа́х. Вона́ вся світи́лася від величе́зного ща́стя й ра́дості, на́че коха́ний несподі́вано нахили́вся до не́ї й ти́хо сказа́в: «Люблю́».

Лю́ди диви́лися й мовча́ли. Вони́ забу́ли, що це та са́ма Зоря́нка, яка́ ра́нками хо́дить на ри́нок, не поміча́ли, що її́ обли́ччя тро́хи широ́ке. На́че со́нце зійшло́ над пло́щею. Ко́жен згада́в найкра́щі хвили́ни свого́ коха́ння. Так са́мо, як за́раз у Зоря́нки, світи́лися о́чі в їхні́х коха́них. Ді́д подиви́вся на свою́ стару́ та ра́птом усміхну́вся, згада́вши щось. І з черво́ного поста́рілого обли́ччя усмі́хну́лися йому́ знайо́мі, ми́лі о́чі. І він пе́рший кри́кнув на всю пло́щу: «Переміг молоди́й худо́жник!».

40. Погодьтеся з твердженням або запереечте йому. Відповідайте одним словом «так» або «ні».

1. В одно́му мі́сті було́ оголо́шено ко́нкурс пое́тів і музика́нтів.
2. Усі́ в мі́сті зна́ли, хто ста́не перемо́жцем.
3. У ко́нкурсі вирі́шили взя́ти у́часть стари́й, усі́м відо́мий худо́жник та його́ у́чень, молоди́й худо́жник.
4. Стари́й худо́жник добре́ знав ді́вчину, яку́ хоті́в намалюва́ти.
5. Молоди́й худо́жник до́вго шука́в ту́, яку́ хоті́в намалюва́ти.
6. Зоря́нка була́ надзвича́йною ді́вчиною.
7. Стари́й худо́жник шви́дко зрозумі́в, що його́ у́чень перемо́же.
8. Поба́чивши карти́ну старо́го худо́жника, лю́ди зашуміли. Карти́на їм не сподо́балася.
9. Коли́ лю́ди поба́чили дру́гу карти́ну, вони́ спача́тку здивува́лися, оскі́льки поба́чили на карти́ні до́бре знайо́ме, звича́йне обли́ччя ді́вчини.
10. Лю́ди вирі́шили, що перемо́жців у ко́нкурсі нема́є.

41. Дайте відповідь на запитання. Аргументуйте свою точку зору.

1. Чому́ лю́ди в мі́сті не сумніва́лися в то́му, що перемо́же стари́й худо́жник?
2. Чому́ молоди́й худо́жник був упе́внений у то́му, що перемогти́ бу́де ва́жко?
3. Що́ поду́мав стари́й худо́жник, коли́ молоди́й сказа́в, що він знайшо́в красу́?
4. Як ви́ розумі́єте фра́зу: «Які́ сліпі́ зако́хані»? Чи спра́вді у́чень був сліпи́м, чи він ба́чив те́, чого́ не ба́чили і́нші? Чи зго́дні ви з ти́м, що зако́хані сліпі́?
5. Як почува́лися під ча́с ко́нкурсу стари́й і молоди́й худо́жники?
6. Поясні́ть, чому́ ме́шканці мі́ста вирі́шили, що перемі́г молоди́й худо́жник? Чи зго́дні ви з їхнім рі́шенням?
7. Як ви́ ду́маєте, які́ почу́ття ма́є викрика́ти краса́ і чому́? Що́ таке́ спра́вжня краса́?
8. Як ви ду́маєте, чи відповіда́є на́зва те́ксту його́ змі́сту?

42. Прочитайте запитання до бесіди. Оберіть із них ті, які вас зацікавили, підготуйте письмові повідомлення. Після цього обговоріть їх разом на уроці.

1. Чи зго́дні ви з тим, що ті́льки доброта́ мо́же допомогти́ люди́ні ста́ти кра́щою? Чи потрі́бно плати́ти добро́м за зло? Як чи́ните ви́, якщо́ лю́ди обма́нюють вас? Як ви ду́маете, які́ людські́ я́кості є позити́вними, а які́ негати́вними? Яка́ з цих людськи́х я́костей зда́ється вам найважливі́шою: ро́зум, тала́нт, уміння проща́ти, уміння нена́видіти, уміння жалі́ти люди́ну, люби́ти її́? Що́ є характе́рним для суча́сної молодо́ї люди́ни?
2. Як ви ду́маєте, що таке́ кохання (любо́в)? Яке́ кохання (любо́в) існу́є у сві́ті? Чи ті́льки любо́в до жі́нки? Люди́на кохає ті́льки оди́н раз? Чи вважа́єте ви, що існу́є кохання з пе́ршого по́гляду? Як ви́ ду́маєте, що головне́ в кохання: зо́внішність чи вну́трішня краса́? Чи ті́льки зо́внішня краса́

важли́ва в кохáнні? Що такé для вас «внýтрішня красá»? Що такé, на вáшу дýмку, справ́жнє кохáння? Чи існýє воно́ у свíті? Чи мóже кохáння до однієї людúни тривáти все життя́, чи воно́ обов'язкóво закінчýється? Наведíть прикла́ди, якí підтвéрджують вáшу тóчку зóру. Якí я́кості, на вáшу дýмку, необхíдні людúні, щоб кохáти й бýти кохáною?

3. Що для вас щáстя? Як ви розумíєте його́? Чи згóдні ви з тим, що щáстя не мóже бýти всезагáльним? Якýу людúну мóжна назвáти щаслúвою? Щó принóсить щáстя вам: кохáння (любóв), робóта, дрýжба? Чи мóжете ви сказáти про сéбе: «Я щаслúвий»? Чи знáєте ви щаслúвих людéй?

4. Що такé дрýжба? «Друг усíм – нічúй друг», – сказáв Арістóтель. Чи згóдні ви чи ні з давнім філóсофом? Чи є у вас такá людúна, про якýу ви мóжете сказáти, що це справжній друг? Розкажíть про нéї.

ВІДПОЧИНЬТЕ!

1. Прочитайте жарт. ☺

Ідучú на íспит, студéнт дýмав, що знáє на двíйку, а колú отрúмав «4», здивувáвся – чомýу не «5»!

2. Як ви розумієте ці прислів'я? Знайдіть еквіваленти у рідній мові.

Колú мáємо – не бережéмо, а загубúвши – плáчемо.
Не вбúвши ведмéдя, не ділú шкýру.
Лінívий сúдячи спить, лéжачи рóбить.
Сказáв «А», то й «Б» кажú.
Сидíти, склáвши рýки.
Працюовати, не покладáючи рýк.
Мýдра людúна нічóго не робúть, не подýмавши.
Згубúвши гóлову, усé втрáтиш.
Лягáючи спáти, дýмай, як встáти.

РЕЗЮМЕ

Нові слова

В ведмі́дь
весі́лля
взаємовиручка
відверта́тися(сь) – відверну́тися(сь)
відкриття
ві́ра
визначальний, -а,-е,-і
виклик
винахідник
вражати – вразити
виставля́ти – ви́ставити
Д довіряти – дові́рити
долати –подолати
Е екра́н
З заплющити
згода
зобража́ти – зобрази́ти
К код
крізь
М малюк
менталітет
міролюбність
милува́тися(сь) – помилува́тися(сь)
мислення
Н навкруги
надмірний, -а,-е,-і
нахиля́тися(сь) – нахили́тися(сь)
нація
незламний, -а,-е,-і
норма
О о́брис
обряд
озиратися(сь) – озирнутися(сь)
ознака
опановувати – опанувати
опинятися(сь) – опини́тися(сь)
освітлюва́ти – освіти́ти
П підкоряти – підкорити
поведінка
помічáти – поміти́ти
предок
притаманний, -а,-е,-і
про́мінь
Р риса
розлучатися(сь) – розлучитися(сь)
розрядитися
С сатира
світи́тися(сь) – засвіти́тися(сь)
се́нсорний, -а,-е,-і
система
скрутний, -а,-е,-і
спадко́вий, -а,-е,-і
спосіб
стариті – поста́ріти
сукупність
суміжний, -а,-е,-і
сумлінно
сумніва́тися(сь) – засумніва́тися(сь)
сумувати – засумувати
схо́дити – зійти́
сяяти – засяяти
У ука́зувати – указа́ти
умова
Ф фено́мен
фольклор
Ц ці́нність
Ш шкодува́ти – пошкодува́ти
шкура

Граматика

Утворення безособових дієслівних форм на -но, -то

Дієслово	Пасивний дієприкметник із суфіксами -н-, -ен-, -т-	Суфікс -о	Безособова дієслівна форма на -но, -то
сказа́ти	*ска́за-н-ий*	*-о*	*ска́зано*
принести́	*принес́-ен-ий*	*-о*	*принесе́но*
помити́	*поми́-т-ий*	*-о*	*поми́то*

Дієприслівник – незмінна форма дієслова, яка позначає додаткову дію та відповідає на запитання «Коли?», «Чому?», «За якої умови?», «Незважаючи на що?», «Як?».

Утворення дієприслівників

Вид	*Дієвідміна*	*Суфікси*	*Основа дієслова*	*Приклади*
Недоконаний	I	-учи- (-ючи-)	Терепішнього часу нес-уть, співа-ють	несучи, співаючи
	II	-ачи- (-ячи-)	леж-ать, прос-ять	лежачи, говорячи
Доконаний		-вши- (-ши)	Минулого часу побачив, приніс	побачивши, принісши

Список літератури

1. Азарова Л. Є., Зозуля І. Є., Солодар Л. В. Українська мова для слухачів-іноземців підготовчого відділення. Збірник вправ і завдань: навч. посібн. Вінниця : ВНТУ, 2020. 121 с.

2. Волкова О. М., Ворона Н. О., Голованенко Є. О. Українська мова для студентів-іноземців (початковий рівень) : навчальний посібник для іноземних студентів. Суми : ПФ Видавництво «Університетська книга», 2019. 256 с.

3. Голованенко Є. О., Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В. Українська мова для іноземців. Рівень А1: навч. посібник. Суми: ПФ Видавництво «Університетська книга», 2020. 279 с.

4. Дегтярьова Т. О., Дядченко, Г. В, Кулішенко Л. А. Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях: навч. посібник. Суми: СумДУ, 2021. 123 с.

5. Дрогомирецька М. М., Жангазінова Р. Т. Матеріали для самостійної роботи студентів з української мови як іноземної. Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2019. 103 с.

6. Крок до України. Інтерактивний портал. URL: http://krok.miok.lviv.ua/uk/

7. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком. Харків : Фоліо, 2017. 288 с.

8. Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна: комунікація: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 232 с.

9. Моргунова Н.С., Семененко І.Є., Кісіль Л.М., Приходько С.О. Вчимо українську мову! Підручник з української мови як іноземної Харків: ФОП Іванченко І.С. 2021. 178 с.

10. Стандарт державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1- С2» URL: https://mova.gov.ua/diyalnist-i-proyekti/termini/standart-derzhavnoi-movy-ukrainska-mova-iak-inozemna-rivni-zahalnoho-volodinnia-a1-s2

11. Словники України онлайн. URL: http://lcop.ulif.org.ua/LSlist/

12. Ушакова Н.І., Петров І.В. Знайомтесь: Україна. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 120 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Н.С. Моргунова

МОВА ДЛЯ ВСІХ

Підручник з української мови як іноземної

ХНАДУ